Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sēfer Tôrat Kōhănîm

Ḳaro, Yosef
יסוי ,וראק

Fîordâ [Fürth], 451-452 [1690/91-1691/1692]

רכממו חקמ תוכלה

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11660

Visual Library

דהכוח הרבע מלה דבי דשמרא פקדון היה שלחר לו לקנות ממעות שהפקיד אצלו ולכסוף אמר שקנאם והיו פקדון בידו והשתמש בכ"ל ומדהוצרך הרמ"ם לאוקמי הכוח עובדא שהיה פקדון מתחלה ועד סוף ש"מ דס"ל דדוקא בפקדון דיבא הכי ולא בשהיה נותן לו עתה מעות לקנות לו יין וס"ל דכוה היה נשבע שקנה יין טוב במעותיו והשתמש בידו היין והיה נפטר אף במקום רוחין ואע"פי שאין זה מעכת פרעון והשבה וס"ל דס"ל דדוקא בשומרים ושפתן היינו נגנב או נאבד מידו אז נאמנו מידו דבעשו כלא בעליהן נדיך הבומר לחוניה קול לחודי' מה שאירע לו משא"כ בשאר עניניה דעל הרוב הם טענת השבה אז פרעון דבעשה ביניו לביניו ואינו חוסדו מיבסור לו מינערך לחודיה לרבים מ"ה אף אם אירע טענה ביניהן דאין לו לחוניה הקול בהכוח עובדא דהשתי' לו יין לא פלוג רבנן ואולי בתר הרוב . אלא שהמקבל פסק כהרמב"ם וס"ל שגם טענת שלוחים ושותפין דינו כדין שומרים וכ"כ הב"י וכתבתי דבריו בדריסה ע"ש . וא"כ קשה על מור"ם דכתב דברי הרמ"ה אדברי הרמב"ם באלו אין ביניהן פלוגתא ומנא ליה הא . ויש מניחין בדברי מור"ם תיבת וי"א דדוקא בטענת שומרים כו' וזהו דוחק ולכן נראה דס"ל למו"רם דגם הרמב"ם מוד' בטעל' פרעון והשבה כיון דבבירי דפרעיה ומשיכי' בלנעה ולחד כן מדכתב הרמב"ם אחשבה דהרבע מעות נריכי יין כו' וכן כל כיוצא בזה משמע דקאי דוקא כיוצא בזה ולא טענת פרעון והשבה אלא שהרמ"ה הוסיף וס"ל דאפילו בטענת שומרים לא אחרי' דצריך ראיה כ"א בשומרים שנמן ביון דעל הרוב יש בעלמי שעל פרעון והשבה לא אלקו בהן . ומ"ה מוקי להכוח עובדא דוק' בשהיו המעות ויין פקדון בידו וכזה פליג הרמב"ם ועמ"ש עוד מזה בפריסה ודריסה : .

ד (מהרי"ק שורש קכ"ג) נתן מעות לחבירו לקנות לו חטים וכן עשה ושם החטים בבית א' (ג) ונרקבו מחמת גשמים שירדו עליהם חייב לשלם :

ג ונרקבו מחמת גשמים עיין בספר מגודת מזוז דף כ"ג ע"ר :

קפה אין שליחות לכותי ויש שליחות לעבד ואשה ובו ו' סעיפים :

קפה א אין הכותי נעשה שליח לדבר מהדברים שבעולם ובן אין ישראל נעשה שליח לכותי לדבר מהדברים :

ב (סס נרמב"ם ר"ב) עושה אדם שליח איש או אשה ב ואפי' אשת איש ג ואפילו עבד ושפחה הואיל והם בני דעה ד וישנה במקצת מצות נעשים שלוחים למשא ומתן אבל מי שאינם בני דעת והם חרש שוטה וקטן אינם נעשים שלוחים ולא עושים שליח אחר הקטן ואחר הקטנה לפי' השולח בנו קטן אצל החוונו (ובמן ביו פוכרין סמוס ב' מיסרין ומכו למכוכי) (פסוד סעיף ב') ומרר לו באיסר שמן ונתן לו את האיס' ואבר את השמן ואת האיסר החנוני חייב לשלם ה שלא שלחו אלא להוריעו ו ולא היה לו לשלח אלא עם בן דעת וכן כל כיוצא בזה :

הגה ועל הצלוחי' שנתן המשלח ליד הקטן ומדד הסחוני לתוכו אם שברו הקטן הסחוני פטור אא"כ לקחו מידו ז ומדד לאחרים והסזירו לידו (פסור סס) :

ח ואם פיר' ואמר שלח לי עם הקטן ה"ז פטור :

ג (סס נרמב"ם ר"ג) ט האומר לחבירו מנה שיש לי בידך בין מלוה בין פקדון שלחהו לי ביד פלוני אפילו היה קטן אם רצה לשלחו בידו נפטר ואינו חייב באחריותו :

ד השולח לחבירו לשלוח לו על ידי שליח מעות שהיו לו בידו מלוה או פקדון נתבאר בסימן קכ"א :

ה (מהרי"ק שורש ו') כל היכא שהשליח משנה מרעת המשלח י (ב) בטל השליחו' מכל וכל :

ו (רמב"ן פי' כ') מי שהגיע לו היזק במסונו מחמת שליחות שולחו או שהעלילו עליו מחמת השליחות והפסידוהו סמון אין המשלח חייב לשלם לו נזקו : יא (ועל"ל ס"ס קפ"ו)

הלכות מקח וממכר

קפט אין המקח נגמר בדברים ובו סעיף אחד :

א אין המקח נגמר בדברי' שהאומר לחבירו היאך אתה נותן לי חפץ זה וא"ל בכך וכך ונתרצו שניהם ופסקו הדמים יכולים לחזור שניהם

קפה א אין הכותי נעשה שליח לדבר מהדברים כו' ילפינן מדכתיב נכי תרומה גם אתם ודרשינן גם אתם לרבות שלוחכם שגם הם יכולין לתרום בתקום בשל התכות' ומדלא הוצרך גם לרבות שליח דהא כבר כילף מת"ש בפסח וגיטין ובנדריות' (וכמ"ש בסימן קפ"ב) דרשו ומנם להקים השליח לאתם בכתב למילף מה אתם בני ברית וכני מצוה אף שלוחכם יהיה כן לאפוקי כותי . גם י"ל דאי לאו דבלמד מפסח וגיטין להיות שליח של אדם כמותו היינו מוקמינן יתורא דגם לענין אחר הסתם דגילף שליח מגם מוקמינן יתורא דגם זה ללמדינו שהשליח נלמד מתקום אחר יהיה כמותו . גם מ"ש הטור והמחבר דאין ישראל נעשה שליח לכותי מהאי היקש הוא ולפינן דבפינן שיהא המשלח והשליח בפנים א' וכן הוא בנחרת בהריא עפ"ר : ד ואפילו אמת אים כ"כ הרמב"ם ונפרישה כתבתי דל"ל פירושו דאפילו אים זה לאחתו של אים אחר וקמ"ל כזה דאף על גב דרשות אחרים עליה ואינו דומה כ"כ להמשלח ע"ש : נ ואפילו אבד ושפחה פי' אפי' בנמנית שהם בני מצות קנין ואף על גב דלענין זיכוי פירוש על ידן וע"י אמתו שנותן לה מזונות אינו מוכח וכמ"ש הטור והמחבר בא"ח בסי' שפ"ו שאני התם דבעינן שיזכו בו האחרים שמזכה להן הפירות שנשאר בידם ה"ל ידם כיד המזכה ונאלו הן עדיין ביד המוכה משא"כ בשליחות דלא שייך זה דהן מוסרין הדבר ליד מי שנשלח' אליו ועפ"ר: ד ויש בה בתקנת מצות ר"ל אע"פ שאינם דומים להמשלח ישראל לגמרי שייב בכל המצות מ"מ יש בם בתקנת המצות : ה שלא שלחו אלא להודיעו פי' להודיעו שהוא צרי' לשמן : ו ולא היה לשלחו אלא עם בן דעת ודוקא בפונדיין שנשאר בעין ביד הסחוני הוא דאמרינן הכי דכיון דהפונדיין דאחי הקטן הוא אין לו לבנות מחלו אד"שיגים לאב אליפין בעדו משא"כ בצלוחית שלא נשאר ביד הסחוני אין עליו לשומרו יותר מהאב עצמו שמסרו לקטן ואף שלקחו הסחוני בידו לחדד ביש לקטן מה נכך אבידה מדעת אבי מעיקרא היה ט וכ"ם אם היה מחזיר הפונדיון בעין ליד הקטן ולא היה רואה לצלוח ע"י כלום ונאבד מיד הקטן היה פטור הסחוני ועפ"ר : ז ומדד לאחרים כו' דאם ס"ל שאלא יד בשל אבירו ושייב באונס' עד שיעשה בו אזרה נמורה : ח ואם פירש ואמר בו' הטעם פטור דהוא אין שייך לומר דאונתו היה לצלוח ע"י בן דעת דהא בפירוש אמר ליה לצלוח ע"י בנו הקטן : ט האומר לחבירו מנה בו' בכ' המחבר כן הוא לשון הרמב"ם שם בפ"ב דשלוחין והא דאזר וכתב הרמב"ם והמחבר דין זה כתוב שם בכ"מ ז' ל' עד הנה מיירי דשואל לקנות והכא בשואל לו מזבו לו פקדונו עכ"ל והיותר נראה דבא לאדם כאן ולאמדינו שלא דוקא בשאומר בפירוש שלח לי שם הקטן בדלעיל הוא דאינו חייב הא אם אמר שלח לי עם פלוני די"ל דלא יודע שהוא קטן וחייב אף על פי שהוא קטן קמ"ל כיון דעל כל פנים קיים מאמרו פטור השלח יוד בטל השליחות מכל וכל ע"ל סימן קפ"ב שם כתב הטור חילוקי דינים בזה והוא דאם אין השליח הודיע להמוכ' שהוא שליח המשלח אזי המקח קיים והדין הוא כין השליח והמשלח עוד כתב שם חילוקים אחרי' ע"ש : יא ועיין לעיל סוף סימן קפ"ו בל"ל ור"ל דשם כתב רמ"א פלונתא באם כתבם בגופו אם חייב לפדותו כאם היה שלוחו בחנם ואפשר לומר דדוקא שם שברים מ"ו רמ"א דיש פלונתא משום דאמרינן דהוה גופו כשאולו מ"ה ס"ל אד מ"ד לחייבים לפדותו משא"כ כאן דכיון השליח בתחומו י"ל דכ"ע מודים דפטור המשלח מ"ה פתם רמ"א ולא כתב כאן דיש חולקין אזה ודו"ק :

קצ ס בכסף כיצר כו' בס"ם פרק בפנים מקרים (רף מ"ז ע"ב) מבואר דכי היכא דאמרינן (בב"ע סימן כ"מ) דבמקרים בחלום לאינם מקורשת חשוב רחלום לפולגא ביחסם ס"ם מקומם בחלום מיהו קנין מהני מעמא וכ"כ הבעל העיטור בלות אבנ דף ז' ע"ד וכ"כ הריטב"א בקידושין וכתב סכן אמרו בירושלמי ר"מ"ב בפס ר' יומנן קדושי חלום בקרקעות לא קנם ונמשלשלין אין מוסרי' לומו למי שפרש ע"ם וכן כתב הרא"ם ע"ק בקדושין ועיין בפרק סביש לומוים בתוספות דף ס"ו ע"ב ר"ה אבל מעמא ובמדושי הבר"ם מילבם סם ודו"ק • (מעמם) בא לבני בדאוכן מקנם קרקע מבמחון ולא בחזיק בם רק שבתן לו מחרני מים לו על לוי בדמי מקרקע ויש מפרי רוכים לוחל כיון דבסרות אין נוכן מבון ואין נבן דין לוכלם וסוחרין ומאר דבריס אין המקח נקנם בסם ומפקחי דבקנם המקח בנמוי' מחרני זו ואינו יכול לחזור בו ורבים מחמי דבירסי' בס"מס מקרס (סוף דף מ"ז) המקרסי לי בסס"ם ר"ח מו' מקורסת ומכ"ם מינם מקורסת ומקמ' המם דפליני דבמחוב' דאחר המוכר מס"ם לחברו ומו' ומחלו מחול ומי בעית מימא דכ"ע מית לחו דבמוכל ובכא בסמם קמפליני מר מבר מסם מחכ' דעתה מיחר מחרם לא מבוק לים לרירי ומחל ליה לאחרי' ומר מבר מסם לא מחכ' דעתי' ע"כ הרי דאפילו מסם מתקרסת בחחרבם כזו דס"כ לא פליני אלא דלא מחכא דעתם ומבנרא דלחא מחיל ומ"כ נמי דקי"ל דבקרסם בסם"ם דאחרים מוי מפק קידושין וקמו מנחבר אבל מיבא דלא מייך ס"ם מקורסת בורמי ואם כן בחחרבו' מס"י למחול דבכחב לבחחלם לסם חוביא זה ובחו מבחבאר לעיל מימן ס"ו מעי' ל' ס"ק ב"כ מקורסת בורמי ומ"כ פשיטא דס"ם בחבר קבם ובראים' בפרק קחא דקדושין דסיבא דבחבר לא קבם בסם מיבם מחוקרסת • ומע"ב דבסרות מיבעמו מקרמי חבבועם ומובלם ובאר לבריס הסמם דאין נוכן חחון ומאי מעמא מייך מחי בחחרבות מ"מ לבנין קדושין ומקח ומחבר לא מייך מאי מעמא אלא חלי כיון דאית ליה מבלם בחרי ומבמבחרי בפשיטו • מיהו אם היה בותן לו אם"ח של לוי בדמי מקרק' בסוכן איבול לחזור ולחחלו לא היה בבנם לו מקרקע בלל ומע"ב בדקידושין מוי קידושי מפק בכא"ב בחקח לא בקי' מליבא מפיקא ובדחמחא ליבבא דא"ם ומבא בסמם קמפליני וכן פירש"י בחם בפריש ו' ל' ומבא בסמם קמפליני בלומר אם היה מקנהו קרקע בדמי מבר אם ורמי לא קנם אחלום אם מקרקע דלא סמכה דעתיהו דבעל מקרקע אבל בסמם מבר ר' מאיר דסמכ' דעתם דבירן דאיתחי' אבא לא מביא דידי ומחיל לאחריני ע"כ וליבא למימר דסיינו לחחלן דלא דאין דיבא דנרמי אבל לבירן סמכ' דעתים דאחר מסחחא לא מחיל דאי מחל יחחייב לאלם מרינם דנרמי דהא קאי אחם אליבא דר' מאיר ורבי מאיר פוא דדאין דיבא דנרמי בחבנול קחא (דף ק') ומור דם הר"ן נמי כחב בפרק בפנים מקרם דבחלום בסמר אבע"י מבקומו לו בבחיבם ומבירם אינו מקורסת דבירן דיבול למחול לא סמכ' דעת' ובמחב' לא קנם עכ"ל ומא דבקידושין הוי קידו' מפק מיינו מהו' מחא קי"ל בחירך אי בעית מימא בסם"ם בחם דפליני בדברבי ורבנן או בדרב אבא ב"ם אית ליה דבחחבל נאבם מחכ' דעת' אבל נאינם אחרינ' ב"ע חוזו ובדחמחא בס"ם ורש"י דאבם אאני היבם בל זם בקרקע אבל בחחלאלי לא מייך אבי דיבא דבחי דעתם מ"מ לא עדיף מבס"ם מחמות אבמו דאין בחחלאלין ביקבין בחחמות אלא בחחיבם ולבן כחב רש"י קרקע דוקא • ובל זם ב"ל בדור ב והוא

קפט א אלא בריבין לחזור ולהקנות זה לזה פי' אם ראוב' קנה מחמתון אדם או בית בקנין בחור ואחלו זה לזה הקנין אין הקנין כתבטל עד שיחזו' שחתון וקנה מראובן וכ"כ העור לקמן בסימן רמ"ב בסי"ו ע"ם ועוד כתבו המחב' לעיל בסי"ם ופעיף י"ב ע"ם וכן הדין בסבירות ועיין לקמן ר"ם סע"ו:

קצ א ונתן לו בכסף סוס פרוטה דפחות מפרוטה אין מחיבות לקנות בו ואיירי דוקא בשבתן לו בסוס פרוטה על דמי הפרעון והשאר זקף עליו בחלו' או לא עיל ובכסף אזוזי וע"ד שבתבאר בסי' זה בס"י וקיבר בהן' ומחך אחת"ם אחר זה או בשבל שיוי המקח אינו אלא פרוטה אבל אין לומר דלא אייר בהן בכסף שבותן בשביל שיוי המקח אלא שבותן לו פרוטה שבפרוט' זו השתבבו זה לזה זה לקנות זוזה לחבור ושאין א' יכול לחזור בו דומי' דקנין שטר ומנק' וק"ם דו"א דהא קנין בכסף בלחד מחבר בפרון ובכסף הבוחר בבסד דבר שיוי הבר' ועפ"ר: ב על מנת שיחזירהו לו דחתנה ע"מ להחזיר שמם מתנ' וקנין בכל דב' חון מקדושי אשה וכת"ם בא"ע סימן כ"ם ע"ם: ג תן מנה לפלוני וקנם בו' דין זה בלחד מערב דבשאומר ראובן לשתון הלוה מנה לבני ואני ערב לך דבתחיי' ובשתבבר ראובן הערב לשתון המלוה בנתם על פיו לבני הלוה • ה"ב בתחייב ראובן המוכר ליתן שדה לשתון הלוקח בשיתן שתון על פיו מנה לבני וס"ל להמבבר ומור"ם דבבאן א"ל שתון הלוקח לומ' לראובן שדה שלך יקנה לי בשה שבתתי מנה לבני כמו שא"ל לבבר כן המלוה לערב ועת"ם עוד בסמו' חוה ולא בדפ' הטור עפ"ר: ד הילך מנה ויהא שדך מכור לפלוני כו' דין זה נלמד מקנין עבד דבשבותן ראובן מנה לשתון האדון ואומר לו בתנה זו שתקבל מתני שערור עבדיך דקוב' העב' בשבו בזה אע"ב דאין העבד הקונה בעבו נותן לו כלום לאדונו המקנה לו ה"ב דבוותיה: ה ויהיה שדי מכור לו כו' וזה נלמד מבנייהו מדין ערב וקנין עבד דבמו שערב בתחייב אע"ב דלא קיבל דבר מתי שבתחייב לו כן ראובן בתחייב ליתן שדיהו לבני אע"פ שלא נתן לו לוי כלו' • וא"ת לא דמי דסם המלו' בתחסר מחון ע"פ הערב לבן מן הראוי דבתחייב לו הערב משא"כ בזה דלו לא בתחסר מחון מאיזה בשם יתחייב לו ראובן בזה אחרי' קנין עבד יוביס דאינו בשם' העב' מחון וקוב' וא"ת שאני התם דקיבל האדון המקנה מזה ערב יוביס ומזור הדין ובו' מבנייהו: ו הילך מנה ויהיה הבדה מכור לך כו' בזה לא בתב מור"ם שבריך הלוקח לומר שדה שלך קבו לי בתה שקבלתי מחך מנה והעב' דבבל הני אחרי' אינן

אלא כדי לבלות דעתו דבים' ליה בהקנין ובא"ם מור"ם ובבאן שהדבר המוכר עם הלוקח ולדעת' דבבי נתנו לו מבתמא ביאה דאל"ב לא היה לקבלו ובן בריבא אם אומר המוכר ללוקח תן מנה לפלוני ובקנה הבדה שלי דאי לא היה בפן בותן המנה לבני אל מין ובפ"ר: ז ראובן שהיה חייב לשתון מנה כו' אד לא יוכל שתון לומר מנה זו אני נוכה בחובי כו' לקמן סי' ר"ד סי"א בתב המחב' שאין בחמלאלין הדין בן כי ז"ל אם ראובן שהיה חייב לשתון מנה ואחר שתון לראובן מנה לבטל זה אני אחבר לך המנה כו' יכול שתון לומר מנה זו אנבה בחובי כו' ודין זה שבתב מור"ם בבאן שאיירי בקרקע ובאם דאיירי בחמלאלין שבינן בתוכין בחרבי בסוף בתוכות (בס"ק רע"ם) אבא דאחרינן בנמרא אם דבאתרא דיבבי ווזי ודבר בתבי שטרא כ"פ ל"ם דאני א"ל לא בתוכות היה לך לפרוע את שלך (וכתבו הטו' והמבבר לעיל ר"ם פ"ה) דע"ז בתב הרדבי אם ז"ל מבבאן ראובן שהיה חייב לשתון כו' וכמ"ם המבבר בפי' ר"ד הנ"ל ומבע' דבינן דבטל הוא אם יתנהו לראובן ים לאום שיבראהו ולא יהיה לו מנה לנבות את חובו •

משא"כ בבאם מבר לו שתון קרקע שאינו יכול ראובן לבבריחוהו

שניהם אפי' היה הרבר בפני עדים ואמרו להם הוו עלינו עדים שמבר זה ושלקח זה ה"ז אינו כלום עד שיגמור המקח כל דבר ורב' כראוי לו קרקע לפי קניינו ובעלי חיי' לפי קנינ' ומטלטלי' לפי קניינו ולאחר שנגמר המקח כל אחר לפי קנינו אין שום א' מהם יכול לחזור בו אפילו לא היו עדים בדבר:

הנה ואפילו מתלו זה לזה אם"כ לא מהני א אלא נריכין לחזור ולהקנות זה לזה: ° (ת"ם פי' סי"א וריב"ם פי' תק"י)

קצ דין קניית קרקע בכסף ובו י"ח סעיפים

א קרקע נקנה באחר מד' הדברים בכסף בשטר בחזקה בקניין סודר:

הנה וכדין המקח כך דין שבירות קרקע כל ימי הסבירות ° (סו' ס"ם קנ"ב) וע"ל סוף סימן קנ"ה:

ב (א) בכסף כיצר מבר לו בית או שדה א ונתן לו בסף שוה פרוטה קנה ואין א' מהם יכול לחזור בו ואפי' נתן לו הכסף ב ע"מ שיחזירהו לו קנה:

ג האומר לחבירו ג תן מנה לפלוני וקנה לך קרקע שלי כיון שנתן קנה:

ד ° (סוד ס"ם ור"ן דקידושין בפס ר"מ) י"א שה"ה לאומ' לחבירו ד הילך מנה ויהי' שדך מבור לפלוני כיון שקבל זה ממנו נקנה השדה לאותו פלוני:

הנה ° (פס) (ג) והוא שאותו פלוני אפן בזה בגון שעשאו שליח או שאמר למוכר שדך קנוי לי בשה שבתן לך לפלוני:

ה ° (סור ס"ו) וכן י"א שה"ה האומר לחבירו תן מנה לפלו' ה ויהיה שדי מבור לו לאותו פלו' עצמו כיון שקבל אותו פלוני המנה מזה נקנה לו לאותו פלוני עצמו השדה (והוא שמלוקח אחן בזה וכדרך שבתבאר בסמוך): (פס)

ו ° (סור ס"ו) וכן י"א שהוא הדין לאומר לחבירו ו הילך ק' ויהיה שדי מבור לך עצמך בו כיון שזכה בק' נקנה לו השדה והוא שיהיה ארם חשוב שהמוכר נהנה בסה שהוא מקבל מסנו מתנה:

הנה ° (מרדכי סוף כתובות) ז (ג) ראובן שהיה חייב לשתון ק' והביא זמן הפרעון ואחר שתון לראובן אמכור לך קרקע בק' ונתרצה ראובן ונתן לו ק' לא יוכל שתון לומר ק' זו אני נוכה בחובי רק הקרקע קנויה לראובן ואת"כ יבבה שתון מוכו: ז בד"ל

קפט א אלא בריבין לחזור ולהקנות זה לזה פי' אם ראוב' קנה מחמתון אדם או בית בקנין בחור ואחלו זה לזה הקנין אין הקנין כתבטל עד שיחזו' שחתון וקנה מראובן וכ"כ העור לקמן בסימן רמ"ב בסי"ו ע"ם ועוד כתבו המחב' לעיל בסי"ם ופעיף י"ב ע"ם וכן הדין בסבירות ועיין לקמן ר"ם סע"ו:

קצ א ונתן לו בכסף סוס פרוטה דפחות מפרוטה אין מחיבות לקנות בו ואיירי דוקא בשבתן לו בסוס פרוטה על דמי הפרעון והשאר זקף עליו בחלו' או לא עיל ובכסף אזוזי וע"ד שבתבאר בסי' זה בס"י וקיבר בהן' ומחך אחת"ם אחר זה או אלא פרוטה אבל אין לומר דלא אייר בהן בכסף שבותן בשביל שיוי המקח אלא שבותן לו פרוטה שבפרוט' זו השתבבו זה לזה זה לקנות זוזה לחבור ושאין א' יכול לחזור בו דומי' דקנין שטר ומנק' וק"ם דו"א דהא קנין בכסף בלחד מחבר בפרון ובכסף הבוחר בבסד דבר שיוי הבר' ועפ"ר: ב על מנת שיחזירהו לו דחתנה ע"מ להחזיר שמם מתנ' וקנין בכל דב' חון מקדושי אשה וכת"ם בא"ע סימן כ"ם ע"ם: ג תן מנה לפלוני וקנם בו' דין זה בלחד מערב דבשאומר ראובן לשתון הלוה מנה לבני ואני ערב לך דבתחיי' ובשתבבר ראובן הערב לשתון המלוה בנתם על פיו לבני הלוה • ה"ב בתחייב ראובן המוכר ליתן שדה לשתון הלוקח בשיתן שתון על פיו מנה לבני וס"ל להמבבר ומור"ם דבבאן א"ל שתון הלוקח לומ' לראובן שדה שלך יקנה לי בשה שבתתי מנה לבני כמו שא"ל לבבר כן המלוה לערב ועת"ם עוד בסמו' חוה ולא בדפ' הטור עפ"ר: ד הילך מנה ויהא שדך מבור לפלוני כו' דין זה נלמד מקנין עבד דבשבותן ראובן מנה לשתון האדון ואומר לו בתנה זו שתקבל מתני שערור עבדיך דקוב' העב' בשבו בזה אע"ב דאין העבד הקונה בעבו נותן לו כלום לאדונו המקנה לו ה"ב דבוותיה: ה ויהיה שדי מבור לו כו' וזה נלמד מבנייהו מדין ערב וקנין עבד דבשבו שערב בתחייב אע"ב דלא קיבל דבר מתי שבתחייב לו כן ראובן בתחייב ליתן שדיהו לבני אע"פ שלא נתן לו לוי כלו' • וא"ת לא דמי דסם המלו' בתחסר מחון ע"פ הערב לבן מן הראוי דבתחייב לו הערב משא"כ בזה דלו לא בתחסר מחון מאיזה בשם יתחייב לו ראובן בזה אחרי' קנין עבד יוביס דאינו בשם' העב' מחון וקוב' וא"ת שאני התם דקיבל האדון המקנה מזה ערב יוביס ומזור הדין ובו' מבנייהו: ו הילך מנה ויהיה הבדה מכור לך כו' בזה לא בתב מור"ם שבריך הלוקח לומר שדה שלך קבו לי בתה שקבלתי מחך מנה והעב' דבבל הני אחרי' אינן

אלא כדי לבלות דעתו דבים' ליה בהקנין ובא"ם מור"ם ובבאן שהדבר המוכר עם הלוקח ולדעת' דבבי נתנו לו מבתמא ביאה דאל"ב לא היה לקבלו ובן בריבא אם אומר המוכר ללוקח תן מנה לפלוני ובקנה הבדה שלי דאי לא היה בפן בותן המנה לבני אל מין ובפ"ר: ז ראובן שהיה חייב לשתון מנה כו' אד לא יוכל שתון לומר מנה זו אני נוכה בחובי כו' לקמן סי' ר"ד סי"א בתב המחב' שאין בחמלאלין הדין בן כי ז"ל אם ראובן שהיה חייב לשתון מנה ואחר שתון לראובן מנה לבטל זה אני אחבר לך המנה כו' יכול שתון לומר מנה זו אנבה בחובי כו' ודין זה שבתב מור"ם בבאן שאיירי בקרקע ובאם דאיירי בחמלאלין שבינן בתוכין בחרבי בסוף בתוכות (בס"ק רע"ם) אבא דאחרינן בנמרא אם דבאתרא דיבבי ווזי ודבר בתבי שטרא כ"פ ל"ם דאני א"ל לא בתוכות היה לך לפרוע את שלך (וכתבו הטו' והמבבר לעיל ר"ם פ"ה) דע"ז בתב הרדבי אם ז"ל מבבאן ראובן שהיה חייב לשתון כו' וכמ"ם המבבר בפי' ר"ד הנ"ל ומבע' דבינן דבטל הוא אם יתנהו לראובן ים לאום שיבראהו ולא יהיה לו מנה לנבות את חובו •

משא"כ בבאם מבר לו שתון קרקע שאינו יכול ראובן לבבריחוהו

מ"ה כתב סס המרדכי ומור"ם כאן דאין מתעון יכול לומר אחזק המנה שכידי כאוכי כו' • ומיהו בסניגון הדין סוה דנס סטלטול מאכל לראוכן כמנה שקיבל רק שמוזיקו בידו אתור 'משכון עד שיפרע המנה שם"ל והמכירו' אמה כל מד לפי דינו דסייכו בקרקע דנקני' בכסף קנין לו לנמרי ומיד כיון שיכול לחזור ולטורפו ממנו כאוכו וכטלטול שאינו נקנית בכסף קנוי לענין שנרך לקבל עליו מי שפרע וק"ל ס לא קנה עד שיכתוב שטר הן שמדרכם לכתוב כשטר שכתוב בו שדה כתונה לך או מבורה לך לאוד • הן שמדרכן שאינו קונה עד שיכת וכ לו שטר מכירה נמורה הן שמדרכ' עד שיכתבו שם' ר"ל' לאוד כפי המנהג כן יקוס ופ"ר וכדברי המחבר לקמן בסי' קע"ה ע והכי' משכון עליהן כו' ל' הנמרא מנה אין כאן משכון אין בלן ווה מבואר בכמה מקומות: יוד קנה בנוף המשכון כו' פמ"ם לקמן מוה בסי' ר"ז ס"ו: יא לא קנה הלוק' את כול' כו' עד כשטר שפסקו עד"מ ותמצא שם כתב נ"כ מור"ם כמ"ם כאן דבאורת לוקח כתב בשטר של עכשיו ובחזרת המוכר כתב בשטר שפסקו וכתב כן פ"פי' הר"ן דקידושין וזוה פלאי בעיני לכן כתבתי להעתיק כאן דברי הגמרא ולכתוב עליו איך שבארוהו הרמב"ם והרא"ם והטור לשיטתייהו • והר"ן והכ"י לשיטתייהו • ומתוכן נמתיד על ביאור הדברים בס"ד וזוה דבפ' הבוכר את האומנין (דף ע"ג ע"ב) מייתי שם ברייתא ז"ל כל המוזר בו ידו על התחתונה • כיצד הרי שמכר שדה לחבירו בחלף זוז ונתן לו מעות מהן מחייס זוז כומן שהמנכר מוזר בו יד הלוקח על העליונה רבה אומר לו תן מעותי או תן לי קרקע כנגד מעותי מהיכן מנכיהו מן העידית וכומן שהלוקח מוזר בו יד מוכר על העליונה רבה א"ל הילך מעותיך רבה א"ל הילך קרקע כנגד מעותך מהיכן מנכיהו מן הזכורית כו' ע"ם • והאי מנכיהו מן העידית הכ"ל איכא בגמרא שני אוקימתות בחדא מפרש מעידית שבאותו שדה וקאמר דה"מ אע"ג דשאר כ"ם נוכה מכיוכית כאן קנסו להמוזר להנכותו מהעידית שבה • והשני' מפרש מהעידית שבכל הכסיו ומטעם מאן דאמרי ארעא גדולה כזו מוכין מטלטלי כזולים כנוקין וכזקין שמין לכן בעידית שבכסיו עכ"ל בברייתא והגמרא • והנה הרמב"ם והמחבר שכתבו מהיסה שבה ס"ל כאוקימת' קמייתא • והרא"ם והטור שכתבו מעידית שבכסיו ס"ל כאוקימתא בלייתא • וכעיקר דדינא כתבתי בפרישה שמוכא מדברי הרא"ם (שבפסקיו ומדברי תשובתו שבביא הטור בס"ם רכ"ז) ומדברי הטור שם"ל דבשעיל ובפ' אזוזי שביהן יכולין לחזור מכל המקח ומטעם כיון דבתבטל המקח כנגד המעות שעדיין לא כתן שיאמר המוכר אדעתא דהכי לא תכרתי אלא אדעתא דתתן לי כל המעות לזמנו נתבטל נ"כ המקח אפילו כנגד המעות שבכר קיבל ממנו כי יאמר לדמי כולו שייתי נריך וכיון שיוכל המוכר לאמר יכול נ"כ הלוקח לחזור בכולו כי אין שום קיום המקח לא נאין ומה שקתני בברייתא הכ"ל בומן שהמוכר חוזר כו' ר"ל שחוזר כנגד מה שבכר שלם וקיבל דמי' מהלוקח וכן הוא פי' חזרת הלוקח (וכמ"ש בסמוך) וקאמר שלאולם יד המוזר בו על התחתונה דאם חוזר בו המוכר מכל המקח יד הלוקח' על העליונה ובברירה בידו לכרי' להמוכר לבטיר לו מעותיו שנתן לו תחלה ואם אין לו מעות ישפל בכל אשר לו למוכרם ולהשתדל לו מעות ואם ירצה הלוק' יכול לומר לו אי אפשי בחזרת המעות אלא תן לי קרקע כנגד מעותי ובשי שברשות בידך לחזור בך משער הראשון שפסקנו עליו שהיה בזול או משער שעמיס שם לו על חזרת המקח הראשון תן לי לפחות קרקע כשער של עכשיו ואז צריך ליתן לו קרקע מעידית שבבכסיו כשער של עכשיו משעה שכתבתי וז"ם בברייתא או קרקע כנגד מעותיו מהיכן מנכיהו מן העידית אע"פ שחזרתו היתה בגרמת הלוק' אלא נתן לו לזמנו דמי כל המקח מ"מ נקרא חוי' כנגד הלוק' שכיל' ע"י כמה שחוזר בו אף כנגד הדמים שבבר קיבל ממנו ומ"ם צריך ליתן לו קרקע כשער של עכשיו מעידית שבבכסיו • ואם הלוק' חוזר בו גם מבכנגד הדמים שבבר נתן להמוכר אי רשות בידו לחזור לענין זה אא"ל לקיים קנין המקח כשער היוקר שפסקו עליו מתחלה או משער שעמיס שם על חזרת המקח אבל מ"מ ידו על התחתונה ובברירה בידו המוכר ויכול לומר להלוק' הרי לך מעותך • ואם ירצה יאמר לו איני רוצה ליתן לך מעותך אלא צריך אתה לישול מידי קרקע כנגד מעותך שאתה לי כשער של עכשיו ומנכיהו מן הזיכורית כדין כ"ם דנוכה מן הזיכורית מן התורה אלא משום נפילת דלת תקנו שיגבה מכיכוית וכאן לא שייך שום דנפילת דלת ומ"ה יכול לפרוש לו אפילו מהזיכורית אף שם בידו מעות כדין תורה כלל העולם מת"ם דלשיטה זו דהרא"ם והטור בדעיל ובפ' אזוזי שביהן יכולין לחזור אפילו כנגד מה שבבר קיבל מעות אלא שיד המוזר על התחתונה • והא דקתני בברייתא רבה אומר לו תן לי קרקע או הילך קרקע בשביהן ר"ל כשער של עכשיו ומהיכן מנכיהו כו' דרישא וסיפא קאי אתן לי קרקע או הילך קרקע דכיון לו הקרקע בתעותי כשער של עכשיו א"ם דקאמר לשון ומנכיהו דהא בכוכו מנכיהו הקרקע • והא דכתב הטור בסיפא ל' ומנכיהו ולא כ"כ בריש"א ס"ט דבסיפא דנותן לו זיכורית כדין תורה שייך עליו לומר לשון מנכיהו כדינו משא"כ בריש"א דנותן לו עידית אלא כדין נביית שוב כתב לשון ומתן לו אבל בברייתא קתני ל' מנכיהו בשביהן וכ"ל • אבל מדברי הר"ן בראש שביתה לו שטה אחרת בפי' הברייתא הכ"ל שבפ"ק דקידושין (דף תר"ל ע"ב) כתב ז"ל ואע"נ דאמריכן דעיל ובפ' אזוזי אלא קני הייכו לומר שאינו קונה כולו • מיהו אמריכן התם דבל הבוזר בו ידו על התחתונה שאם מוזר בו מוכר יד לוק' על העליונה רבה אומר תן לי מעותי או תן לי קרקע כנגד מעותי ובוטל כשער המקח כלומר לפי הדמים שהתנה ביניהן על כל הדבה ונתן הבחוש בדין שני הדבה אני מוכר לך ואם רבה תעות מנכיהו מן העידית שבה כשער של עכשיו שאינו הוא מנכיהו ואם לוק' חוזר בו יד המוכר על העליונה רבה א"ל הילך מעותך או קרקע כנגד מעותך ומהיכן מנכיהו מן הזיכורית כשער של עכשיו אלא כפי פיסוי המכר שהרי זה בנביות בחוש אלא שהוא מן הזיכורית עכ"ל הר"ן • הרי לפנינו דהוא פי' הברייתא דקתני בריש"א ובסיפא ומהיכן מנכיהו כו' אלא קאי אתן לי קרקע או הילך לך קרקע אלא אתן לי מעותי כמ"ש הר"ן בהריא בדברי הכ"ל בריש"א • ומיהו דנ"כ בסיפא ס"ל פירושו כן דאם הילך מעותך קאי • וס"ט שהוא פי' הברירה שביד הלוק' דריש"א דהייכו אם ירצה יאמר לו תן לי קרקע כנגד מעותי כשער שפסקנו כי אף שם בידך לחזור מחקה הראשון כנגד מה שלא קבלת עליו מעות אין בידך לחזור כנגד מה שבבר קבלת מעות ממני • רבה אומר לו תן לי מעותי כי אני אחזור מחקה הראשון גם כנגד מה שבבר נתת לך מאחר שאתה חוזר בך כנגד מה שלא קבלתי עליה מעות ומ"ן קאמר מהיכן מנכיהו בשא"ל הלוק' תן לי מעותי וקאמר דמנכיהו מהעידית ומטע' שהוא המוי' או מטעם קנס וכ"ל והא דפי' הר"ן כן ס"ט משום דאמר לו תן לי קרקע ניחא ליה לפרש' מאחר שבבר בקרקע שצריך לקחנו כשער שפסקו יחד מתחלה ותו לא שייך לומר דינכיהו מהעידית שבה דמאחר שבשאר המקח הראשון הדין נותן שיתן לו כשום כמו הקונ' אני שדה אתם ולא שייך לקנסו או למחסבו כמוי' כ"א בלומר לו תן לי מעותי שאוזר בחקחו הראשון וכ"כ הכ"י בריש האומכי' בפי' הברייתא הכ"ל ז"ל יכול לומר תן לי קרקע כנגד מעותי שלאולם הוא קונה קרקע כנגד מעותיו אם ירצה והרי הוא לוק' אני הדה ומשמנין ביניהן ונוטל כשום • מהיכן מנכיהו כשאומר תן לי מעות מהעידית שבבכסיו כו' ע"ם הרי

לפכיכו

ז (ד) בר"א שקנה בכסף לבדו במקום שאין דרך לכתוב שטר אבל במקום שדרכן לכתוב שטר ט לא קנה עד שיכתוב את השטר:

ח התנה הלוקח ואמר אם ארצה אקנה בכסף ואם ארצה אקנה בשטר ונתן הכסף על תנאי זה הרי זה קיים ואין המוכר יכול לחזור בו מפני התנאי והלוקח יכול לחזור בו עד שיכתוב לו השטר וכן אם התנה המוכר בזה אז הדבר תלוי בו:

ט הקונה מחבירו קרקע ופסקו הרמיב ס והגיה משכון עליהם לא קנה (ה) וכל הרוצה לחזור משניהם חוזר: סנ"ם • (תוספות ומפר"י ורי"ז נ"ם) אבל אם אמר לו יוד קנה בנוף המשכון כפי מעותיך קנה ופ"ל סימן ר"ד סעיף כ' ו' (ובסימן ר"ז סעי' י"ו) יוד המוכר שדה לחבירו באלף זוז ונתן לו מקצת הדמים והיה יוצא ונכנס ותובע שאף הדמים אפילו לא נשאר לו אלא זוז אחד יא (ו) לא קנה הלוקח את כולה

ב' ופו' שאומר פ"כו' ס"ל סי' קפ"ב ס"ב בסנ"ם: נ רמוכן ספי' כו' עיין בתשו' ר"ם כהן פסייכי' לס"כ ספ"ר וס"נ ס"ב ד כ"דא עיין בתשובות הס"ר בנלאה סי' י"ם ובתשו' ן' לב ספר ס' כלל י"ב סי' ע' ובתשובות מהר"א ן' שמון סי' ר"ו ובתשובות רפר"ם סי' רמ"ז: ם וכל פרוכם מסכיהם לחזור כו' עיין בתשו' ר"א ן' מיים סי' קי"ו: ו לא קנה הלוקח עיין בסמ"ע ס"ק י"ל שהעריך והניח בנ"ע גם הנ"ח הניחם בנ"ע ועיין בשפרי מרכתי בזה ז מזר

אף

לפניו ספרסו כהר"ן דמנכיהו מהפידית אתן לי מעות דוקא קאי • וח"ס תן לי קרקע ר"ל כשער שפסקנו תחלה • וסכיהן ס"ל מ"ש
הכרייתא וכנתרא דבפ"ל וכפיק אוזני ל"ק ר"ל לא קנה כולו אכל כנד מעותיו קנה לפנין זה שאין סכא לאזור מתחלה יכול לאזור כו כ"ל
הכרייתא וכנתרא דבפ"ל אליו מעות כנדו אלא שכנגדו ידו על הפנינה ויכול לאחר לסאזור מאחר שאתה אזור בהכשאר הכרירה
כנד מה שלא קיבל אליו מעות כנדו אלא שכנגדו ידו על הפנינה ויכול לאחר לסאזור כו ראשונה מאחר שאתה אזור בהכשאר הכרירה
בידי אם אראנה אאזור גם כנד זה שכבר ניתן אליו מעות • וכזה שכתבתי בתוספות לפ"ר הכ"ל דהתם ל"ל
ובפיק אוזני לא קנה הייני לומר
שאינו קונה כולו ומיהו אמרינן
התם דכל האזור בו ידו על
התחתונה כו' דק' הא' ל' ומיהו
דכתב אמת קאי ואף ת"ל דקאי
אדיוק' דקאמר דלא קנה כולה
דמדוקד' מינה הא כנגד מעותיו
קנה אזה קאמר דגם באותו
שכנגד מעותיו ידו על התחתונה
אבתי ק' דלא הל"ל ל' ומיהו
דאדרבא כיון דמדוקדק מינה
דבאותו שקיבל מעות קנה מ"ש
הדין נותן דאינן יכולין לאזור
בו כלל או לפחות יד האזור בו
על התחתונה והל"ל ומ"ה אמרי'
דכל האזור בו ידו על התחתונה
ולפי מ"ש מ"ש דה"ק לא קנה כו'
והייני כנד מה שלא נתן עליו
דמיס • ומיהו אף כנד אותו
שלא נתן עליו דמיס יכול עם
שרוצה לקיים לבכרים לוס
שכנגדו שלא יאזור בו
והייני כשיאמר לו אני
רוצה מעותי ואז צריך ליתן לו

מהפידית כנד מעותיו ולפמיס לא יראה ליתן מהפידית ויתרצה לעמוד בכל הקנין הראשון וק"ל כלל העולה מדברינו דהר"ן
מסולק עם הרא"ם והסור כדינא ונם כפי' הכרייתא דאלו הרא"ם ס"ל דבפ"ל ובפק אוזני יכול כל א' לאזור בכולו והר"ן ס"ל דאינו יכול
לאזור אלא כנגד מה שלא נתן עליו דמיס • וכפי' הכרייתא כמ"ש מהיכן מנכיהו כו' דלפירש הרא"ש קאי אדמיך ליה לפניו אתן לי קרקע
או אהילך קרקע שנותן לו בסכיהן כשער של עכשיו • ולפי הר"ן לא קאי מ"ש מהיכן מנכיהו כו' אדמיך ליה אלא אמ"ש לפניו תן
לי מעות אכל כתן לי קרקע מנכיהו כשער שפסק עמו ומיהו הראה דנם הר"ן וכ"י הכ"ל מודים דבאם זה שידו על הפליונה יאמר לא
אראנה בקיום המקח הראשון רק תן לי קרקע בשיעור מעותי דצריך ליתן לו המוכר בשירתו מן הפידית וכשער של עכשיו ובסיפא יכול
ליתן לו המוכר ויכורית כנד מעותיו כשער של עכשיו ומה שכתבו דקאי מה"כ מנכיהו אאומר תן לי מעותי אינו ר"ל כשאמר שפ"דוקא
כמוומכים אלא ר"ל שקאי אכשאומ' הזיר לי מעותי כי איני רוצה לעמוד המקחי נם כנד זה שכבר כתן תדע אם לא תפרסוהו כן ק"מאמר
שמבקש מעותיו היכא קאמר מהיכן מנכיהו וא"ת הר"ל שרוצה מעותיו ואין לו מעות קאמר דמנכיהו כו' ק"ל דהשיקר אסר דה"ל לבקדים
ולומר שאם אין לו מעות מנכיהו כו' אלא מעוותתא כדכתיבנ' דמ"ש תן לי מעות או הילך מעו' ה"ל כאלו אמר איננו רוצה לעמוד בהקחי
הראשון • וכבר כתבתי בפי' דברי הרא"ש והסור דכ"ל דאם מבקש דוקא מוומכים כמו שכתן לו ואינו מפויים אפילו בכניות עידית
כנד מעותיו דמן הסכרא דצריך זה שידו על התחתונה לבטל ולמכור את אשר לו ולהשתדל לו במוומכים ונם הר"ן וכ"ל דמודים בזה
ודו"ק • והרמב"ם רפ"ח דמכירה כתב כל המשכר שפתיק כאן בס"י והכא אף שהתיק כתב לא קנה הלוקח את כולה כל' הר"ן הכ"ל
מ"מ מדסיים וכת' או קנה מהקרקע כנגד המעות שנתת ונותן לו מסויבוריה וכ"כ בסיפא משמע דפי' מהיכן מנכיהו דכרייתא דקאי
אתן לי קרקע הסמוך וכ"כ הרמב"ם בפי' המשניות שלו ובפי' הלומים וכ"כ הכ"מ שם ברפ"ח דמכירה כשם הרמב"ם דפירשו כן ע"ש :
ונם הת"מ כתב שם כשם הרמב"ן דפי' מהיכן מנכיהו כו' דריש"א ודסיפא דר"ל דמנכיהו כשער של עכשיו ע"ש • ולפי זה י"ל דהרמב"ם
בשיטת הרא"ם והסור אזיל בין לדינא בין לפי' הכרייתא הכ"ל וא"ש לא קנה הלוקח את כולה אינו ר"ל הא נגד מה שנתן דמיו כנגדו אינם
יכולים לאזור בו בע"כ של זה שכנגדו אלא ר"ל אינו קונה את כולה דמדלא קנה את כולה ואין מקח לאנאין מ"ה נם נגד מה שכבר נתן
עליו דמיס שניהן יכולין לאזור אלא שיד האזור על התחתונה וכמ"ש הרא"ש וכ"ל • וכהיות כן יש לתמוה על מור"ם שכתב כאן
בסנ"ה בהסוגרת הלוקח ו"ל ונותן לו המוכר כפי' שער של עכשיו • ובאורת המוכר כתב דנותן לו הלוקח כשער שפסקו דהוא לא
כמאן דלהרא"ם והסור והרמב"ן ותמ"מ הכ"ל כתבו בהדיא בשניהן כשער של עכשיו ומהת"מ משמע שם שס"ל שכן נם דעת הרמב"ם
ומפי' הר"ן מוכח דפי' הכרייתא בשניהן כתן לי קרקע או הילך לך קרקע דנותן לו קרקע כשער שפסקו וכנ"ל דזהו ודאי דוקא שלא
נפרט ל' הרא"ש והסיפא שוים ואף אם תדקק לומר שאינן בסנגון א"ת מור"ם חור"ם בריש כשער של עכשיו קאי אתן לי מעותי וכשער
שפסקו שכתב בסיפא קאי אתן לי קרקע דסמיך ליה אתי שפיר דא"כ למה כתב בסיפא דנוטל מהיפה הא ס"ל להר"ן וכ"י והכ"מ הכ"ל
בפשיטות דכל שהמקח הראשון קיים אינו נוטל אלא מהנחוש כדין הקונה אבי שדה שתם וכ"ע • ונם מ"מ הכ"מ והכ"י בענין
זה יש לדקדק עובא והכלבו"ד כתבתי ודו"ק : יב שכתב השער או הסוק כו' ה"ה אם קנה וכ"כ הטור : יג
אף על פי שיוצא ונכנס כו' דמיד שזקפן כחלוה הרי המקח כתקיים לנתרי ואף על פי שאין הלוקח משלם לו אם"כ לזמן שקבע לו הרי
הוא כאלו נתן לו מעות לשלם לו לזמן אלוני ואינו משלם לו : יד אלא כערכון בעלמא פי' שאמר לו קבל מידי מקצת מעו' המקח' ואקבל'
בהן ואם אתור בו שסוק בהן לעצמך ולך קראוהו ערכון : טו אמ"כ פי' שיקנה נגד הכל עד' שכתבתי שם שכן הוא דעת התו'
אבלדעת רש"י והסור הוא שאף אם הלוקח הריני נותן לו מקצת המעות מדעתי לקנות בהן כולו אפ"ה לא קנה אלא כנגד מעותיו
כל שלא נילה המוכר דעתו שמקנה לו בהן את כולן ועד"ר מ"ש בזה : טז ולא קנה אלא מן הנרוש כו' כדין מי שקונה אבי שדה מחבירו
שתם שנותן לו מהנרוש כמ"ש לקמן בס"ס ריש"ח וכנ"ל : יז אלא כדי שלא יאזור בו הלוקח ואמ"נ דאי לא עייל ובפיק אוזני כ"ש
דלא הוה אבי מיהדר בו מ"מ הוה ירא לנפשו שמא תתבלה רעתו וידאגו הבדמים ונם לאו כל בכי אדם דיבי נמירי ועפ"ר : יח לקח
שדה שוה מנה במאתי' כו' עד הרי זה שקר פי' כשאר בהיבי' לנירס' הרמב"ם פ' האותנין (דיש דף פ"ח) אבל בנמ' דידן אין הנירסא כן
אלא כתב שם הביבי' בבקש למכור בחצה ולא אלא קונה לשדה שוה מאה והולך למכור בחמאתים כו' (ומ"ש המחבר בסיק שאחר
זה וכן היא בנירס' רש"י) ובשאר בהיבי' וקי"ל דהו' קולא לנתבע ומחבר כתב שני הנירסו' לדינ' זה אחר זה נם הטור אף שכתב
בנירס' רש"י הכ"ל מ"מ כתב עליו דברי הרמב"ם לפי שעת גרסתו ע"ש ופפ"ר : יט כמוכר שדה מפני רעתה המשום שמבר לו ביקר

ירא שיאזור אין בדין אינ ירא אחזור בו

ע מור בו הלוקח כנ' עיין לקמן סי' רכ"ו ס"ר בסנ"ם ובסור שם (ועיין בסמ"ם רפ"ל ר"ל) : ם מכר שדה בו' עיין בתשו' ר"ם ן' מויים סי' קי"ו : ם יא
חזר בו המוכר יד הלוקח על העליונה רצה אומר לו תן לי מעותי
או תן לי קרקע כנגד מעותי ונוטל מהיפה שבה °(שם) (בשער שפסקו) ואם לא היה יוצא ונכנס
ותובע קנה הלוקח את כולה ואין אחר מהם יכול לחזור בו ושאר הרמים עליו כשאר החובות :
כנס °(סור סי"ק י"ב) וכן אם זקף עליו הנשאר כמלוה יב אע"פ שיוצא ונכנס אחר הדמים קנה
וכל זה שנתן לו מקצת הדמים בתורת ערבון °(שם ס"י) אבל לא נתן לו יג אלא בערכון
בעלמא אפי' לא נפיק ופייל אוזני לא קנה רק כנגד מעותיו טו אמ"כ פי' שיקנה כנגד הכל° (תו' ותרבי
פ' פשומין) ובשם יכולין לאזור בהן טז ולא קנה רק מן הנרוש שבשדה כנגד מעותיו :
יא °(שם נרמב"ם ר"ג) (מ) מכר שדהו מפני רעתה אף על פי שהוא יוצא ונכנס ותובע שאר
הרמים קנה הכל ואין המוכר יכול לחזור בו שזה שתובע ורודף לא מפני שעדיין לא גמר
והקנה יז אלא כדי שלא יחזור בו הלוקח וכן הדין במוכר שטלטלין אע"פ שמשך הלוקח
הפירות והוציאן לרשותו והמוכר נכנס ויצא על שאר הרמי' לא קנה ויר החוזר בו על התחתונה
כמו שנתבאר אא"כ מכר מפני רעת' ממכרו שאז קנה הכל :
יב °(סור סי"ר בשם הרמ"ם) מי שמכר נכסיו מפני שרוצה לילך לדור בעיר אחרת כמוכר
שדהו מפני רעתה דמי :
יג °(שם נרמב"ם דין ס') יח לקח שדה שוה מנה במאתים ונתן לו מקצת דמים והמוכר
נכנס ויוצא לתבוע השאר ה"ז ספק אם הוא יט כמוכר שדהו מפני רעתה אם לאו
ולפיכך

כו מפני שאין אונאה לקרקעות ר"ל דשכבשל יכול לחזורבו אף בקרקע וכמ"ש כס"ם ו' וקע"ה ורכ"ו ע"ש : כ הרוצה לחזור משניהם
כו' כ"ל דה"ק דכנגד הדמי' שכתן אינו יכול לחזור עכ"פ ואף כנגד הדמי' שלא כתן יכול לתפוס דהיינו אם קיבל מאה וחוכים על המקח
שמכר לו שוה מנה כמאתים אם גברה ידו של המוכר אינו כותן מן הסדה כלום עד שיתן לו עוד כל המנה שכשאר בידו ואם כתן לו על
המקח ק"ן וחוכים א"נ ליתן לו אלא שפניה מהשבה וה"ס אם כתיקרה הסדה עד ששוה נ' מאות והמוכר רבא לחזור יכול שלוקח לתפוס
עד ז' שכתבתי אלא שברמב"ם כתב שהתקיל שמכר לו שוה מנה כמאתים שאין מן הדרך להתיקר כ"כ להיות שוה נ' מאות וא"ש שתופס המוכר מהמקח שמכר אפשר דר"ל לאחוקי שיאלם לו מכיסו דהיינו אם כולנולו הקרקעות ושאני' מנה אינו שוה והוא מכר לו כמאתים ולא קיבל ממנו אלא מנה אינו יכול להתפיס בכל הקרקע שהוא שוה לע"פ כשער הזול עד"מ מתפיס זהו' ולתפוס עוד משל שלוקח מחקו' אחר כדי מתפיס זהו' דוקא אינו מן הדין ועפ"ר אם כתבתי יסוב אחר לזה : כא והוצרך למכור כמאתים כו' עד לא קנה הטעם דודאי עייל ונפי' אוזוי הכשאריס כדי לקנות בהן קרקע אחרת שכודמנה שהרי לא ברלונו מכר כל קרקע שלו : כב ולא טרח כו' ה"ז ספק פי' הוא ספי' אם הוא כמוכר שדה מפני רעתם שנם כאן נראה שמכרה מפני שהיה' רעה בעיני דאל"כ לא היה לו למוכרה כולה הפני טעם טירחא ועפ"ר : כג אם תפס המוכר מחקה כו' פי' כמ"ש בסעיף שלפני זה : כד ואפי' אם קנה זמן לפרעון כו' ז"ל הטור בשם הרא"ש דבכל לפי רלות הדין כי לפעמים אדם שייב מעות ומוכר קודם זמן הפרעון שלא יראהו דומ' למעות ויגדלולו בכסיו ואם אינו רוצה לקבל דמי המקח עד שיצטרך לפרוע מוכר פן יוציאם לסיגים הזמן אין לך עייל ונפי' אוזוי נדול מזה הלכך כל עת שיראה הדיין שהוא דומ' למעותיו ופייל ונפי' אוזוי בכל המקח עכ"ל : כה דאוקמוה לזביני או כיום שקרוב לו - הא' אוקמי לזביני ר"ל לפרשו כיום שנעשה המכר דא"כ היך יתברר מ"ם או כיום שקרוב לו דה"ל לפרשו דר"ל לאחר יום דאוקמי לזביני דהא כתב אחר זה דאפי' עייל ונפי' למחר לא מצי הדר ביה - נם ר"ל לפרשו דר"ל יום שקרוב לפני יום המכירה דאין שייך לומר שיתבע מחנו מעות קודם שמכר לו ע"כ ל"ל דמ"ם ביומא דאוקמא לזביכא דר"ל דאוקמא ליתן לו דמי זביני כנון שזכין לו ביום ע"מ שיתן לו דמי זביני ביום נ' ד' למכירתו וקאמר דאם עייל ונפי' כאותו יום שקנה לו לפרעונו או ביום שקרוב לו לפניו ואחר לו הכן לי מעותי כי אנטרך אות' לאחר לזמן שקבעתי עמך - וכתוב כתב בהאי ליסנא ז"ל ודוקא דעייל ונפי' ביום דאוקמוהו להו לזביני או ביום שקרוב לו לפרוע כו' וכתבתי בפרישה דהאי תיבת לפרוע קאי נם אמ"ם בתחלה דאוקמוהו להו לזביכא ובאלו אחר ביום דאוקמוהו לפרוע לו הזביני ע"ם ודו"ק : כו וכן הא דאמרי' דקנה כנגד מעותיו כו' ל' וכן דכתב מור"ם נ"ם מה עניני למ"ם המוכר לפני זה וי"ל בדוחק דה"ק דכמו דמ"ם דכי עייל ונפי' אוזוי כו' ים כו חילוקים כן ים חילוקי' כמי כמ"ם דכשנגד מעותיו מיהו קני ואע"נ דלא כתב לפייל אוזוי מעורם בדברי המוכר דקנה כנגד מעותיו לכאורה נראה דקאי אמ"ם בם"ו המוכר שדהו מכירו כאלף כו' עד לא קנה הלוקח את כולה דהשתא דכנגד מעותיו מיהו קנה - מיהו לפי מ"ם ופ"מ שם בסמ"ע אין פירושו כן - ונם מתה דסייב המחבר בסעיף ז' וכתב' כמטלטלי' ל' לאכל בתידי דבר חלוק' הוא אין המקח' בטל אלא כנגד מה שייב לו - משמע דס"ל דבקרקע כה"נ כל המקח בטל - וכ"ל דהר"ן בעל הנ"ה זו כתב כן אמתי דאיתא שם בנמרא ונותן לו קנת דמים וא"ל פרנוכי יקין דקי"ל דקנה כנגד מעותיו וכמ"ם הטו' ונם מור"ם כתבו בסעי' שאחר זה : כו אבל המקום שצריך שטר כו' פי' וכתב לא שטר אבל בשדה ולא נתן לו מעות כדי כולה דאז אפי' המקח' לא קנה ע"י שטר זה שנכתב אכולה : כח אם הוא דבר שאינו לאלו' אבל בקרקע אף אלא ינים לו אחר אלוקה מ' קנין בשדה ומני קב בנינ' שהוא שיבו שדה וניכה אם"ם קנה כנגד מעותיו או ידו של התחתון' מקום דראוי למכור למי שים לו שדה בלדו דיצרף זה לשדיהו ועד"ר שם כתבתי דבב"י כתב דלהרמב"ם נם בשדה אחרי' דבל שלא ינים לכל אחד בסיעור לא קנה כלל כדין מטלטלין והתעשה בנמרא היה המטלטלין וה"ם בקדקע אבל הטור כתב בשם הרמב"ם דס"ל דנם בהטלטלין אין מחלקין בין ים בו שיעור אלוקה או לא וכתיר לא ס"ל בהרמב"ם והמחבר כתב כאן בדברי הטור ולא כתב בפי' אם ס"ל הדין כן נ"כ בקרקע או לא : כט כנון שמכר לו בעל אי ס"ל דאפי' בהמה בשרה אינו אחדת לאלוק דבשייב עוחדת לנ' דברי' לאלוה ולחרישה ולשחיטה וכמ"ש בם"ם קל"ח וכ"כ בדרישה ע"ם : ל וכדי להבריח כו' פי' ירא דמשמת העלילה יקחו קרקעותיו : לא בעל המקח זה כתבאר בא"ע סי' ל' דאשה המוכר' מנכסי' קודם נשואין כדי להבריח מבעלה ואם"כ מה בעלה המקח בטל יכן הוא בכמה מקומות בתלמוד ובפוסקים : לב אפי' אם כתרנו אם"כ בהקח פי' ונריכין קנין אחר בכסף או שטר דבכסף שנתן לו ראשונה לא הוה ביה קנין ואם קנוהו בשטר ים עוד שעם אחר דבא לא מבני אוקו שטר משום דס"ל מוקדם וקדמס' :

ולפיכך כ הרוצה לחזור משניהם אינו יכול לחזור ואם תפס המוכר ממקח כנגד המעות שנשארו לו אין מוציאין מידו : יד בקש למכור שדה במאה ולא מצא קונה לשדה שוה ק' כה והוצרך למכור במאתים וקבל קצת מהדמים ועייל ונפיק אשאירה לא קנה ושניהם יכולים לחזור בהם אבל אם הוא בענין שאם רוצה לטרוח היה מוצא למכור שדה במנה כו ולא טרח ומכר בר' ה"ז ספק לפי' הרוצה לחזור משניהם אינו יכול לחזור ° (סור פי"נ בשם פרחכ"ם) כז ואם תפס המוכ' ממקח שמכ' כנגד המעו' שנשארו לו אין מוציאין מידו :

ב על

פ יש מי שאומר דעייל כו' עיין בתשו' ר"מ אלשיך סי' י' : יוד נקנה המקח ומחזיר לו הפשרים כו' אע"פ שהקנין הסוף לא היה אלא בכסף וכן מוכח מתקור רין זה כפ' הפנים מקרש (דף מ"ז ע"ב) נבי ומין במכר שום קנה פ"ם כפ"ם :

טו ° (סור בשם פרא"ם לדעת הרשב"ר) הא ראמרי' רבי עייל ונפיק אזוזי לא קנה היינו בריעיון דלא מזבין אלא משום דצריך לדמי כד ואפי' אם קבע זמן לפרעון וכשהגיע הזמן רחקו לפרוע לו מעותיו וזה רוחחו והריין רואה שהוא רחו' למעות ועייל ונפיק אזוזי לא קנה :

טז ° (סור פי"ו בשם פרח"ם) (ם) יש מי שאומר דעייל ונפיק אזוזי היינו שהלך אליו לבקש מעותיו ב'פעמים לא שנא מצאו וביקש ממנו ל"ש לא מצאו רק שגילה דעתו שהלך לבקשו ורוקא רעייל ונפי' ביומא כה דאוקמו' לזביני או ביום שקרוב לו אבל לא עייל ונפיק ביומיה אפי' עייל ונפיק למחר לא מצי הדר ביה וכי עייל ונפיק ביומיה אפילו ששתק אז לאחר כמה ימים חוזר הרשות בידו ואי עייל ונפיק ביומיה תרי זימני ולא יהיב ליה ומקמי דשלים יומיה אייתי ליה זוזי קנה ולא מצי הדר ביה רכל דפרע ביומיה כפורע מיד דמי :

כנ"ם ° (פר' ן פ"ק דקידושין וכ"י פ' פאותכין) כז וכן הא דאמרינן דקנה כנגד מעותיו ים אומרים דהיינו דוקא בתקום שכסף קונה בלא שטר כז אבל בתקום שצריך שטר אין שטר קונה לפנאין וכל שלא קנה כולו אפילו כנגד מקצתו נמי לא קנה ומיהו אם התנה הכל כפי תנאו :

° (ר"מ ר"פ קי"ח לדעת סמ"ח פ"ה מהכירה) :

יז דין סטלטלין כדין הקרקעות לדבר זה שאפי' משכן והכניסם לרשותו והמוכר עייל ונפיק אזוזי לא קנה אלא שבזה יש חלוק בטטלטלין ° (פרא"ם וסור פי"ח) כח אם הוא דבר שאינו ראוי ליחלק כט כגון שמכר לו בעל חי ונתן לו קצת מהדמים ועייל ונפיק אזוזי המקח בטל לנמרי לפי שאינו ראוי ליחל' והמוכ' אינו רוצה להיו' שותף עמו : (מיהו אם אחר נפירוש פרנוזי יקין קנה כנגד מעו מיו) ° (הר"ן פרק הפאותכין) אבל במידי דבר חלוק' הוא אין המקח בטל אלא כנגד מה שהיי' לו יח ° (בשם הרמב"ם וסור פנ"ח בסעיף ד') הקונה דבר מחבירו ונתן לו הדמים וטעה במנין המעות ולאחר זמן תבעו המוכר ואמר לו ק' שנתת לי אינם אלא צ' (') נקנה המקח ומחזיר לו העשרה אחר כמה שנים בין בקרקע בין בטלטלים :

כנ"ם ° (רשב"ם) מי שהעלילו עליו ל וכדי להבריח מכר קרקעותיו וקבל המעות כשנתבטלה העלילה לא בטל המקח לא אפי' אם כתרנו אם"כ בהקח דמאחר שטר שעשו נראה שונה לא היה כלום אלא היה רק כדי להבריח שה ליה אחר כך שטר מוקדם ופטול :

קצא דין קניית קרקע בשטר ובו ד' סעיפים : א בשטר

שיצטרך לפרוע מוכר פן יוציאם לסיגים הזמן אין לך עייל ונפי' אוזוי נדול מזה הלכך כל עת שיראה הדיין שהוא דומ' למעותיו ופייל ונפי' אוזוי בכל המקח עכ"ל : כה דאוקמוה לזביני או כיום שקרוב לו - הא' אוקמי לזביני ר"ל לפרשו כיום שנעשה המכר דא"כ היך יתברר מ"ם או כיום שקרוב לו דה"ל לפרשו דר"ל לאחר יום דאוקמי לזביני דהא כתב אחר זה דאפי' עייל ונפי' למחר לא מצי הדר ביה - נם ר"ל לפרשו דר"ל יום שקרוב לפני יום המכירה דאין שייך לומר שיתבע מחנו מעות קודם שמכר לו ע"כ ל"ל דמ"ם ביומא דאוקמא לזביכא דר"ל דאוקמא ליתן לו דמי זביני כנון שזכין לו ביום ע"מ שיתן לו דמי זביני ביום נ' ד' למכירתו וקאמר דאם עייל ונפי' כאותו יום שקבע לו לפרעונו או ביום שקרוב לו לפניו ואחר לו הכן לי מעותי כי אנטרך אות' לאחר לזמן שקבעתי עמך - וכתוב כתב בהאי ליסנא ז"ל ודוקא דעייל ונפי' ביום דאוקמוהו להו לזביני או ביום שקרוב לו לפרוע כו' וכתבתי בפרישה דהאי תיבת לפרוע קאי נם אמ"ם בתחלה דאוקמוהו להו לזביכא ובאלו אחר ביום דאוקמוהו לפרוע לו הזביני ע"ם ודו"ק : כו וכן הא דאמרי' דקנה כנגד מעותיו כו' ל' וכן דכתב מור"ם נ"ם מה עניני למ"ם המוכר לפני זה וי"ל בדוחק דה"ק דכמו דמ"ם דכי עייל ונפי' אוזוי כו' ים כו חילוקים כן ים חילוקי' כמי כמ"ם דכשנגד מעותיו מיהו קני ואע"נ דלא כתב לפייל אוזוי מעורם בדברי המוכר דקנה כנגד מעותיו לכאורה נראה דקאי אמ"ם בם"ו המוכר שדהו מכירו כאלף כו' עד לא קנה הלוקח את כולה דהשתא דכנגד מעותיו מיהו קנה - מיהו לפי מ"ם ופ"מ שם בסמ"ע אין פירושו כן - ונם מתה דסייב המחבר בסעיף ז' וכתב' כמטלטלי' ל' לאכל בתידי דבר חלוק' הוא אין המקח' בטל אלא כנגד מה שייב לו - משמע דס"ל דבקרקע כה"נ כל המקח בטל - וכ"ל דהר"ן בעל הנ"ה זו כתב כן אמתי דאיתא שם בנמרא ונותן לו קנת דמים וא"ל פרנוכי יקין דקי"ל דקנה כנגד מעותיו וכמ"ם הטו' ונם מור"ם כתבו בסעי' שאחר זה : כו אבל המקום שצריך שטר כו' פי' וכתב לא שטר אבל בשדה ולא נתן לו מעות כדי כולה דאז אפי' המקח' לא קנה ע"י שטר זה שנכתב אכולה : כח אם הוא דבר שאינו ראוי לחלו' אבל בקרקע אף אלא ינים לו אחר אלוקה מ' קנין בשדה ומני קב בנינ' שהוא שיבו שדה וניכה אם"ם קנה כנגד מעותיו או ידו של התחתון' מקום דראוי למכור למי שים לו שדה בלדו דיצרף זה לשדיהו ועד"ר שם כתבתי דבב"י כתב דלהרמב"ם נם בשדה אחרי' דבל שלא ינים לכל אחד בסיעור לא קנה כלל כדין מטלטלין והתעשה בנמרא היה המטלטלין וה"ם בקדקע אבל הטור כתב בשם הרמב"ם דס"ל דנם בהטלטלין אין מחלקין בין ים בו שיעור אלוקה או לא וכתיר לא ס"ל בהרמב"ם והמחבר כתב כאן בדברי הטור ולא כתב בפי' אם ס"ל הדין כן נ"כ בקרקע או לא : כט כנון שמכר לו בעל חי ס"ל דאפי' בהמה בשרה אינו אחדת לאלוק דבשייב עוחדת לנ' דברי' לאלוה ולחרישה ולשחיטה וכמ"ש בם"ם קל"ח וכ"כ בדרישה ע"ם : ל וכדי להבריח כו' פי' ירא דמשמת העלילה יקחו קרקעותיו : לא בעל המקח זה כתבאר בא"ע סי' ל' דאשה המוכר' מנכסי' קודם נשואין כדי להבריח מבעלה ואם"כ מה בעלה המקח בטל יכן הוא בכמה מקומות בתלמוד ובפוסקים : לב אפי' אם כתרנו אם"כ בהקח פי' ונריכין קנין אחר בכסף או שטר דבכסף שנתן לו ראשונה לא הוה ביה קנין ואם קנוהו בשטר ים עוד שעם אחר דבא לא מבני אוקו שטר משום דס"ל מוקדם וקדמס' :

קצא ה אם על החרס כו' עיין בתשו' רפ"ס סימן רפ"ה : ו מסרני קנין הם עיין בתשו' ר"ם כהן המיוחס לפ"ב סי' כ"ד : ז קנה קרקע כו' ועיין בתשו' מהרי"ם סימן קכ"ב ובתשו' ר"מ ן' מ"ס סימן פ"ז ר אם בתעות אחר ב' יום כו' עיין בסמ"ע ס"ק ט"ו ואחרונה משמע כו' בסס המוספות כו' ובן הוא בתו' ובתעות דף ע"ב ובתוספות דף ע"ב וקדושין דף ס"ב דבתעות קונה אפילו לא אמר מעכשיו ע"ם ויש ליישב בדוחק ולאחר דת"ם נסברו בתעות ר"ל שנאבדו בענין שלא יאמר ולהתרעש כו' וכן פוסק בר"ן בקידושין פרק האומר ובסמ"ג ס"ה הסס שבלו וכן בתרוכי פרק האומר וכן תחלק רש"ל בוסף בע"ל ר"ת' ובוה תה"ת' בסס הרמ"ן והרשב"ל והמל"ן ומביאים ב"י סס : ח וס"ה לקנין חזקה וכו' וה"ה לקנין הליצין כן פוסק בתוספות פרק האומר דבסה וקדושין פרק האומר ור"ן ומהר"י ספ"ם דברים ושור ומחבר לשון סימן קכ"ם ולא כתרוכי פרק האומר שכתב דהליצין הוי כקנין כסף וא"כ מעכשיו וע"ל ס"ם קכ"ו : **קצב** ט נחזקה כיצד כו' ריני קנין' המוקות עיין בתשובות מהרא"ן ססון סימן קל"ו וקמ"ו וקמ"ח : כ כעל כיצד כו' עיין בתשו' ר"י לבית לוי סימן מ"ו ג המוכר

קצא ה אם על החרס כו' שיכולין לוייף בכתב שעליו וחה"ם אין כותבין סס"ם פליו אחר' לנבות לאחר מ"כ שאני כתב דילפינן מקר' דבעינן שיהא ראוי להתקיים ימים רבי' משא"כ בשטר קנין דלעולם לא בעינן שיהא ראוי להתקיים אלא שיקנה בו לשעתו : כ שדי נתונה לך שדי מכור לך כי' אם שכתב ליה שדי ווכורה לך וכל א' כפי ענינו ודין קנין שדה דמתני' בשטר כתב רבינו לקמן בסימן רמ"ה והאריך שם כי שם מקומו ותחנה אין שיוצק בין שדה רעה לעוכה אלא בכל ענין קנהו בשם והמחבר ונפ שטר לא כתבוהו כאן אלא אגב נדרא דשדה מכור' ול' בברייתא נקט : ג אע"פ שאין בו פרים כלל אלא איברי בבדי אלא לשקר' כדי שלא יוכל לכפו' וכמ"ש הטור והמחבר בסי' קכ"ט : ד מפני רעתם דאם ודאי נמר לשקרתה להלוקח בשטר לאוד כדי שלא יוכל לחזו' בו : ה עד שיתן דמי' פי' כל הדמים וכמ"ש מור"ם ז"ל בהגה"ם בסי' שלפני זה בשפי' ס"ו ותמצא שנתבאר שם . ואם מקנה לו שדה בשוב שמייב לו המוכר וכת' לו שטר שדי מכורה לך קנאו בשם לאוד שודאי נמר לשקנותה לו כמה שנתחייב לו בבר וכ"כ רש"בא בתשובה הביאו הב"י : ו שטרי קנין שם ושפשם כיון דנוכר בשם שנין מכירה ואם"ם שכתב בהן לשון עבר מכרתי אם כתבי עכ"ל שם וכד"מ הביאו ונם בקר' מנינו לשון עבר בחקם שנאמר בתבי פסק הבדה קם ממני : ז אינו אלא לראיים בשלמה כתב מור"ם ז"ל דהא דאין קונין בשטרו' שמומדים לראיה הינו במקום שקונין בכסף אף שבותבין שטר הכ"ל : ח וכתוב בשטר שהודה שקבל מרשה דמילתא בקם דבכל מקום שנותבי מעות קודם כתיבה בותבי' ודאי בשטר שקיבל המעו' (ונם אם לא כתב בן אינה ריעות' בשטר דודאי לא נתן לו המעות דאלו נתנו היה כתוב בן בשטר) אלא שנ"ל דאף שבתוב בשטר שקיבל המעות יש מקומות שב"כ ב"ם שעתיד שיתנו המעות אחר הבתיבה מזומני לבעל השטר לבך בעינן תרוייהו וק"ל : ט אם המעות אחר ל"יום כ"כ נ"כ בד"מ בשם הב"י ומפשתי ולא מצאתי שכתב הב"י כן ואדרבא מצאתי בהגה"ם בשם ק"ן מחב"ם וס"ם קנ"ב מפס"י בשם התו' דבתעות קונה אפי' לא אמר מעכשיו כיון דאלו לא נתקיים המקח היה צריך להגזירם לאור ולהתפרש מתנו ולמד זה מדברי ב"י מדבתב דבאבידה דהמצו' המקח קיים משום דאלו לא מקיים המקח היה צריך להגזירם לא משמע הא במקום שמ"ל לשזיר' לו בטל המקח . ואם נניח ולחתוק הלוף מ"ם אם בתעות ושל"ל מ"ם בסיפא אם לא אמר מעכשיו לא קנה לא כ"כ אלא בקנה קרקע ובמקום שצריך כסף ושטר לקנייתו ומ"ירי דאבד השטר וב"כ בד"מ בהגיה בסיפא ואבד בשם ולא הוכיר מעו' ע"ם ות"ם בריש' אם נאבדו המעו' לא כ"כ אלא לרבות' דאפי' נאבדו גם המעות אם"ם קנה כיון דאם מעכשיו ודו"ק : **קצב** ט והוציל בסעיף ד' ה' ו' מפרש ואוציל היינו דבל א' ומאי בא לחשש דלא קנה בו : כ בשהוזק בשני המוכר דמדלא מיחה בו ודאי ניחא ליה דיקנה בוה : ג ואם מכר לו המחבת בוה כו' פי' ואם יעשה בו אח"כ חוקה בבעל או נדר או פרץ אפי' אלא בפניו הוה חוקה אבל בחמירת מחבת לאוד לא קנה וכן בסכמת הטור ע"ם : ד כיון שמכר לו דלין פי' בסויו וכ"ב בטור ור"ל כמי דאם עשה אח"כ בו חוקה נמורה אפי' אלא בפניו קנאו : ה ואזר ופתחו הטור כ"כ בשם הרמב"ם וכת' עליו ז"ל ואינו מבין דברי' מה צריך לפתחו אח"כ בע"ל . ונם הרמב"ן תמה על הרמב"ם בוה וכת' דהא בעל לאוד תנן וכב"י כת' ע"ז דלאפשר דהרמב"ם ס"ל דבבעלה אינו כראה שעושה לשם קנין אלא בעל בבקש' הב"ה מחנו שיבעל כדי שיהא מה שבנית מזומר אבל בשאזר ונזכר שבעל משום הזוקה ומה שקתני בתוספה בעל לאוד משום דהזוק' מתקיים' בו לאוד לאח"ם שיפתח ויוב' לאפר' שבעל לשם חוקה עוד כת' דלרבות' בת' הרמב"ם ואזר ופתח דל"ת דוק' בשבעל והנים' בעול' דמהני מעכשיו בשמיר' מה שבב' דקנה אלא אפי' אזר ופתח בחו שהי' אפ"ה קנה אב"ל כ"ו ע"ם ומסתיים דברי המחבר נראה דתפ' תירוץ הראשון עיק' ודו"ק : ו שטרי' לבעל בחסת' פי' לשנור הדל' בחבעל שבו אם בחסנר' אחר בחופן אלא יבעשו ויאלו בבי' מי שירצ' ואפש' לות' דהרמב"ם דבת' הזוק' היא דינעלבה ויאזור ויפתח' היינו בשאינו נועל' בחבעל ות"ם מנרי' שתה' הזוק' ביבר בתה שיאזור ויפתחנה ומוד' מי שאם סנרה בחבעל הקבו' בם דבני בנעיל' לאו' ובו' אירי המחב' דקתני בעל לאו' אלא דא"ל דא"ל לרמב"ם לשומנו מלבתו' זה : ז וה"ה אם עם חבעל' אי' דקב' בקביע' בחבעל' אם בסמוד' דלת אע"ג דלא בעל בה בלל והה דל"ת בעו' ל"ל הבו' ובחבב' בבי' רע"ם שאני הב' דיש רע' אחר' מקב' נעד' ר"ת ס"ם עוד מוה : ח דאפי' פסו' מי' בו' ל"ל הבו' ו' ל דהא דקאמ' הנתר' בנין שלא הי' נבו' בשרש והשלים' לעשר' אורש' דמילת'

דמילת׳ נקט דכל שהשלמו לעשרה הוה הכי (פי׳ שמתשל׳ היו יכולין לעלו׳ עליו כריוח והשתא כדוסק) והש״ס בפסות מעשרה אם הוא כוה הפנין עכ״ל ור״ל כגון שיש מקום מדרון וסיפוע מהכותל ולאוץ שהיא בנויה ע״ג תל דאז בשעיה כל דהוא מונע שאינו יכולין לבנו׳ בה עוד ועפ״ר : ט כגון שסכר בו מים לשדה פי׳ שהיה מקום בנדר שיצאו ממנו המים ושתם אותו מקום כדי שישאר המים בשדה לריותו נשקה ממנו או איפכא שבטל צרור מהנדר למעשה כדי שיכנסו שם המים להשקותו וכן הוא בטור : יוד שסילוק הריו׳ אינו

ה (שם ברמב״ם) פרץ כל שהוא כיצר היתה שם פרצה והיו נכנסי׳ בה ברוחק והרחיבה כל שהוא ער שנמצא נכנסים בריוח ה״ז הועיל וקנה : ג המוכר פרס לחברו - עיין בחפו׳ דפר״ם סימן שע״ו : ד וי״ח ע״ל פו׳ פר״ם ס״ב :

ו (שם ברמב״ם דין י״ב) נתן צרור והועיל ס כגון שסכר בו המים לשדה או נטל צרור והועיל כגון שפתח בנטילתו המים לשדה קנה וכן כל כיוצא בזה אבל אם ראה אמת המים באה להזיק הקרקע ונתן צרור ומנעה (סור פ״ו) (או שנטל צרור ופתח שיזוזו המים) (שם) לא קנה ס שסילוק ההיזק אינו קונה אלא הבאת התועלת : ס מזוק

ז (שם ברמב״ם דין י״ב) המוכר או הנותן לחבירו שדה בצד שדהו כיון שדש המצר שבין שתי השדות ונעשו שתיהן כשדה אחת קנה יא אבל אם הלך בה לארכה ולרחבה אין תילוך זה מועיל כלום ואם שביל של כרמים מכר לו הואיל ונעשו להילוך קנה בהילוך יב וכמה שיעור רוחב הדרך שיקנה בהלוכו (שם דין י״ל) אם היה מסויים במחיצות קנה כדי שיגביה רגל וינית רגל בצד׳ ואם אין שם מחיצות קנה ברוחב שתהיה על ראשו חבילה של שריגי׳ ויסוב בה הנה (סור סעיף ח׳ ורסב״ם ורשב״ם) יג וי״ח איפכא דבאין מחיצות סני כרוסב שיגביה רגל ויניח רגל וכשיש מחיצות כדי שיהא על ראשו חבילה של שריגים ויסוב בה :

ח (סור פ״י בשם רמב״ם) היתה קרקע צחיח סלע יד שאין בה לא גדר ולא פרצה ואינה בת זריעה החזקה שקונה אותה שטיחת פירות או העמדת בהמה שם וכיוצא בזה משאר התשמישים :

ט סו הציע מצעות בבית או כשרה ושכב עליהם או ערך שלחן ואכל ולא עוד אלא אפילו נתן כליו לתוכו או צבר בו פירות הראויים לצבור קנה : (ר״ן פ״ק דקדושין ופ״ל פי׳ ער״ם סס״ו)

י (ג) המוכר שדה לחבירו ונכנס בה הלוקח וזרעה או נרה או שאסף פירו׳ האילן או זמרן וכן כל כיוצא בדברים אלו קנה : (סור סי׳ י״ח בשם רמב״ם)

יא סו וכן אם אסף המוכר סל של פירות ונתן ללוקח קנה לוקח : (שם)

הנה (ד) וי״ח וסכירה לה דאין קונין בחזקות אלו יז לא בתכילת פירות ולא בהעמדת בהמה - וכיונא בזה שאינו מועיל לקרקע יח והכי מסתברא : (שם בשם הראב״ד ור״ן פ״ק דקדושין ומגיד) היה נכסות בשדה ונטלה או נומא ושתמה הוי חזקה (תרוכי פ׳ חו״מ) וכ״ל דווקא אם מהכי לקרקע אבל שפר מעט לא קנה אלא בשדה העומד לפרישה :

יב (שם ברמב״ם דין י״ט) המוכר לחבירו עשר שרות בעשרה מדינות יט כיון שהחזיק באחד מהם קנה כולם ואפילו היתה אחת מהם הר גבוה והשנית מצולה כ שהרי אין תשמיש של זה כתשמיש של זה בר״א כא שנתן רמי כולם אבל אם לא נתן רמי כולם לא קנה כב אלא כנגד מעותיו כג לפיכ׳ אם היו הכל במתנה קנה כולם כד (וי״ח בתתנה (סור סט״ו בשם הרא״ם) כה וש״ם בעשרה בתים אם בית ושדה דיכן בעשרה שרות) (נ״ל פ׳ המוכר) :

יג וכן

ו״ל איפכא כו׳ שעמה בלעולם צריך שיהיה לו מקום שיוכל להעביר שם מטוי וזרות כשהן על ראשו הלכך כשהוא מסויים במחיצות צריך שיהיה הרוסב בין מחיצה כ״כ אבל כשאין שם מחיצות אף שאינו נותן לו מקום שיהיה מיוחד להדרך אלא כדי שילוך ברגלו זמן הגד יזרע המוכר ונרע׳ ותבואה לצורך עצמו יכול להעבי׳ עליו המטוי של זמורו׳ שהרי אין מחיצו׳ מן הצד שיעכבו מלהעביר שם המשא שעל ראשו וק״ל ועד״ר שם כתבתי דרך אחר ועי״ז נראה דל״ף להדדי אלא מר אמר הדא ומר אמר הדא : יד שאין בה לא נדר כו׳ פ׳ שאין יכולין לקנותו לא בנדר ולא בפרנה : טו הניחה מצעות כו׳ ושכב עליהן כו׳ ע״ל פי׳ רע״ם סט״ו כדין המשיך בכנסי הנר שם לא כתב המחבר ושכב עליהן - ומור״ם כתב עליו די״א דבעינן שמי שישכב עליהן כדי שיהא נופו נגוף הקרקע ונם הניח אותו ע״ם : טז וכן אם אסף המוכר של פירו׳ שאסף הפירות משדה זה שקונה ממנו דנראה שנמר והקנה לו השדה עם הפירו׳ והוי כעין מ״ם הטור והמחבר בר״ם קמ״ב ע״ם : יז לא בתכילת פירו׳ כו׳ דין זה כתב הראב״ד וקאי גם אמ״ם הרמב״ם דבהיתה קרקע נאיה אלא שקונה אותה בשביל פירו׳ אלא בהעמדת בהמה׳ וכ״כ בהשגו׳ הרמב״ם בהדי׳ע״ז שם כפ״ה דמכיר׳ ואמ״נ בלאו בר נדר ובעילה היא (בל״ל) לקנותה בהו בתוקה הא יש קונים אחרים בסף ושטר ותליפין וק״ל - ונראה דבהניח מצעות כו׳ הל״ל בם״ע מודים דקנה כיון דנהנה נופו מנוף השדה כמו שמהני בשמשתמש בעבדי׳ עבודת הנוף כמ״ם הטור והמחבר לקמן בסי׳ קכ״ז ול״ד לתכילת פירות דאינו נהנה נוף השדה כ״כ הרא״ם בהדיא והבאתי לשונו בדרישה ולא בחשמעות ד״מ ע״ם : יח והכי מסתברא כטור וכפרישה שעליו כתבתי טעמ׳ דס״ל דלא אמרו דמהני תכילת פירו׳ אלא לבשופן קניתי בכסף ובשטר ואבדתי הטטר לאחר ג״ם והניח ראייה מזה שתכלת הפירות ג״ם שעומד׳ לו תכילות פירות כאלו תראה הטטר לפנינו ועיקר קנינו היה בכסף ובשטר אבל לקנות השדה בשה שתכלת הפירות לאוד לא מהני : יט כיון שהחזיק בא׳ מהן כו׳ כלל דבריו הוא דאפי׳ במקום שאין קונין בכסף בלא שטר בחזקה בלא שטר קונה דחזקה עדיף׳ דעשה מעשה בגופו של שדה לקנות אותה שדה לאוד מהני מקום אפי׳ לא נתן מעו׳ כלל אבל בשבה לקנות בשה שדו׳ לא מהני בחזק׳ שהחזיק בא׳ אפי׳ הן שמוכות זה לזה אם לא שנתן לו דמי כולם דאז קונה כולם בחזקה אחת ואפי׳ במקום א״ין קונין בכסף לאוד אפי׳ אינן המוכר׳ זה לזה ולא כמ״ם שכתב דמשמע מדבריו דבשהן שמוכו׳ זה לזה קונה כולם בחזקה אחת אפי׳ לא נתן דמי כולם דז״ל כתו שהוכחתי * בדרישה מדברי הרא״ם וש״כ הטור בהדיא ע״ם : כ שהרי אין תשמיש כו׳ כלומר אע״פ שאין תשמיש של זה כו׳ : כא שנתן דמי כולם דאז משתמא הקנה לו המוכר כולם בחזקה א׳ : כב אלא כנגד מעותיו - מיהו כנגד מעותיו קנה אפי׳ עייל ונפיק אזוזי ועיין בדרי״ם סי׳ תע״ו : כג לפיכך אם היה הכל במתנה הוא כאלו קיבל בכר דמיהן של כולם : כד וים שולקין במתנה טעמייהו דכיון אלא קבל מתנו כלום מפתת׳ דעתו של הנותן שיהא הברירה בידו לחזור בו כל זמן אלא קלאוהו המקבל ועפ״ר שם כתבתי דאפילו השולקין במתנה מודים בשכירות (דבשעיף שאחר זה) דבחזקה בא׳ מהן קנה כלום אע״פ שב״כ לא נתן להמשכיר עדיין כלום דשאני שכירות דאינו משתלמת אלא לבסוף ומתחלת השכירות הסכים עמו לדינ׳ המעו׳ עליו בשוב ובמלוה עד סוף זמן השכירו׳ ע״ם : כה וש״ם בעשרה בתי׳ פי׳ל״ת דוקא המכר לו עשרה שדות דלית בהו׳ דבר המפסיק כ״כ וסדבא דאתרע׳ חד דינא הכי ולא בכתי שהן מופסקין ומשולקין בלא׳ בכין בפני עצמו קמ״ל דהקרקע שבתי׳ עומדים עליהם מנרפין אפי׳ הן כי׳ חדיכות :

ם מוקה למורם כו׳ע״ל סי׳ער״ם ס״ח • עיין תס״ו׳ל״ב ס״ג׳כ״ל״ל״ג סימן
ע׳ : ו הכל לפי תכלה כו׳ע״ל סימן קכ״ר ס״ג כמג״ה :

קצג ג לגון ענבים כו׳יו״ט כו׳ נמת״ם הארוך בכאן והקשה דלקמן
סי״ס״ס״ם סתם המחבר וכתב המוסר לחברו לשמור דבר
המחבר לקרקע ריבו בקרקע אפילו העומדת ליבבר ע״כ ולא מילק בין
בריכין לקרקע או לא כמו שמילק
וכתב בסימן נ״ה וכאן וס״ל דסתם
ענבים העומדת ליבבר מנזכר בל׳
הרמב״ם ומהמב׳ מיירי שבריכין עדיין
קנת לקרקע׳ וסיירן בקרקע לענין שומרין
ונשי׳כ״ה מיירי כמי לענין שומרין ומה
שסי׳ שם דברי הן בקרקע׳ לכל דבר אפי
לכל דב״ל״ר קא׳ דהא לענין קניי׳ ואונאה׳
כתב כאן דה״ל כמטלטלין אלא ר״ל
לכל ענין שמירה כגון לענין שבועות
השומרין ולענין מ״ע שכ״ל ואין בריו
בכוכים כמ״ם דברמב״ם ומתחב׳ מיירי
שבריכין לקרקע קנת וגם מ״ם אפי
לכ״ר ל״ל דאמרבא רוקא וכאן
בא״ה לקרקע שם כמטלטלין ושם מיירי
בצריך לקרקע ומאחר דברי הן בקרקע׳
לכ״ר אף לענין קנין ואונאה גם מ״ם
לענין כ״ה מיירי נ״כ בשומרין ליתא
דהתם מיירי מבעירים ומורשם אלא
ברבר שהם דמשיקרא לא״מ דברי
הרמב״ם ומתחבר אסדרי דקאי בשמת
ר״ה אלוי וכמה״ל סי׳כ״ם אלכך בסימן
ס״ה כתוב דלמחירם יהבי ניהלייהו
אף בלין בריכין לקרקע הרי הן בקרקע
ולכך כאן ובמי׳כ״ה דלאו לשחירם
יהבי ניהלייי הרי הן כמטלטלין בשלין
בריכין לקרקע זהו דראה ברור בדעת
הרמב״ם ומתחבר ולא בשמת״ם ודוגר
ים לפשיט על אחר דברי הסמ״ם ואין להאריך כיון דכבר הערלתי לעיל סימן
כ״ם ס״ב דהסיקר בהסיר ומוא דעת שבנים הר״ב הים מולקין ומה שלא הנים
הר״ב לעיל סימן כ״ם כן נראה דהתם דס״ם צריך לישבא מדרבנן לא ירד הרב
לחלק בכך משא״כ הכא שאין נקנות כמטלטלים כלל : גם מ״ם הנ״ם ס״ם
שם וז״ל קשה המלשון ריבו בכאן משמע דאין לחלק כלל אלא בכל דוכתא
דייבין לסו בקרקע ולעיל בסימן קס״ו ולקמן סימן הנ״ר וסימן רל״ז פשק
דבעורות גמורים דאין בריבים לקרקע אין דינם בקרקע ובסימן ס״ה גבי
שבועת שומרין פשק אינב׳ דדינן בקרקע וכ״ש בכ״ל ולק״מ בזה דהא לא
כתב הסור רק דנראה דבמחבר לענין קנים ואונאה דהא לענין הסבועה
משבי לה דבבן בהחוב׳ בו׳ לעיל סי׳ קס״ו לענין ב״ה שאני דלא שמיך דהתיבו
עליה דיין דיבול הלוקה לתולבן ובמ״ם בסימן קס״ו ס״ק י״ח ובסימן כ״ה ובן
בסימן הנ״ר נבי אבל׳ עירו׳ נחוורי׳ שאני אי משמע דהסמא חלוסים בינהו אי
משמע דלענין שומה אבנ אראה אמרי ובמ״ם הנ״ם בסימן נ״ה ובן בסימן רכ״ז
הנ״ר דלא הים דאה הבוהן ע״ז אבל בסי׳ ס״א לענין הבועה הוא ואם כן קנין
ואונאה דמי לשבועה ובמ״ם לעיל סי׳נ״ה ובן עיקר (עיין בחבו׳ רפ״ה
סימן הע״ו : ם הבוהי

יג (הנ״ם ברמב״ם) וכן בשכירות כיון שהחזיק בא׳ מהם קנה
כולם כ״ז השכירות :

הנה וכשכירות לא כפ׳ינן שכתן דמי כולן דשכירות אינם
משתלמת אלא לבסוף : (כ״ל בשם רשב״ם)

יד היו מוקצת הקרקעו׳ במכר ומקצתן בשכירו׳ כיון שהחזיק
בין בשל מכר בין בשל שכירות קנה הכל :

טו דין שחזיק בנכסי הגר יתבאר בסי׳ ער״ה :

טז (ברא״ם ע״ק רקירוסים ומ״ם שם בשם רשב״ם) כו (ם) חזק׳
לחורה בלא כסף ובלא שטר קניא כל היכא דלא עייל
ונפיק אזוזי הם (אפי׳ בתקום שנכנו לכתוב שטר (הנ״ם מיסו אם
סתנם (ו) הכל לפי תכלה) (רי״ו בי״ם חלק א׳ וע״ל סי׳ קנ״ם הנ״ו) :

קצג המחבר לקרקע דינו כקרקע ובו סע״ף אחד :

א כל המחבר לקרקע שצריך לקרקע הרי הוא כקרקע ג
ונקנה בכסף או בשטר או בחזקה אפי׳ לא נתכוין לקנות
הקרקע אלא החזי׳ בקרקע לקנות המחבר בו או נתן כסף בער
הקרקע כרי לקנות המחבר בו קנה״ אע״פ שלא קנה הקרקע
אבל אם א״צ לקרקע (סור ס״ב בשם רמב״ם וסוף ס״ם מחבירם ר״ו)

ב (ג) כגון ענבים העומדות ליבצר
הרי זה
מוקה בכל מילן ומילן בפני עצמו ואם״כ סיים וכתב עוד ענין
שלישי והו׳ דעושה ג׳ מהקניני בקרקע ומין כוונתו לקנו׳ הקרקע׳
אלא המחבר שעליו כמי מחבני : כ כגון ענבים העומדים
ליבצר כו׳ ויש מולקין ואומרין דאפי׳ כו׳ יש מולקין מתה דעת
הטור וסייעתיו דפסקו הלכת׳ כרבנן דאמרי כל המחבר לקרקע
שם ודין קרקע עליו וכאן כתב מור״ם ז״ל אל״ל המחבר דעת
הקולקי׳ ולעיל בס׳ נ״ה ס״ב לא כתב כלום מדברי המחבר שם
ופסק נ״כ כדעת הרמב״ם וכטור כתב שם שהרא״ש ור״ת חולקים
עליו ועוד דלקמן סי׳ ס״ה סתם המחבר וכתב המוסר לחבירו
לשמור דבר המחבר לקרקע דינו כקרקע אפי׳ העומדי׳ לבצר
אב״ל ולא מילק בין צריכין עדיין לקרקע או לא כתו שמילק וכתב
בסימן נ״ה וכאן סתם וכתב איפכא דענבים העומדי׳ ליבצר דינם
כמטלטלי׳ וז״ל דסת׳ ענבי׳ העומדי׳ לבצר׳ הנזב׳ בל׳ הרמב׳ והמחבר׳
מיירי שצריכין עדיין קנת לקרקע ומ״ה סתם וכתב המחבר בפי״ם ג״ה דהוייין בקרקע ומה״ם ל״ל דהוין
בקרקע׳ אבל לענין קנין לחקניהו בכסף וכשטר ובחזקה ולענין אונאה ס״ל להרמב״ם דלא הוי בקרקע אף שצריכין עדיין קנת לקרקע׳ מ״מ
עומדי׳ לבצר הוי מחר והו שדקדקו וכתבו כאן ה״ו כמטלטלי׳ לקנין ויש לשן אונאה׳ משמע דלא לכל ענייני׳ וכמ״ם אבל לענין שומרי׳ ס״ל
דבבה״ם הוי בקרקע וכשי׳ ג״ה מיירי כמי משומרי׳ מ״ה בסק שם כמי דצריכין קנת לקרקע ה״ל בקרק׳ ומשו׳ דשם אתחיל הרמב״ם והמחבר׳
בל׳ מסנה ונחרא שבנו ענבים העומדי׳ לבצר כו׳ ה״ו נשבע עליהן הוצרך שם לפרש דבל׳ הנחרא כל שקתני ובקתר ענבים העומדים
ליבצר הוינו שא״ל לקרקע כלל הא אם צריכים לקרקע קנת אין נשבעין עליהן ומה שסיים שם וכתב דהרי הן בקרקע לכל דבר אפי לכל
דבר ל״ר קאחר דהא לענין קנין ואונאה כתב כאן דה״ל כמטלטלין אלא ר״ל לכל ענין שומרים כגון לענין שבועת שומרים ולענין מודה
מקנת וכיונא באלו ומור״ם סבירא כאן דעת הקולקין שסן ס״ל דאפילו בא״ל לקרקע כלל דינו כקרקע כרבנן ור״ה דס״ל המחבר לקרקע
הרי הוא כקרקע והרי זה על כל ענים עדיין מחבר לקרקע וכן הוא משמעות ל׳ הטור לעיל בסימן נ״ה ס״ם • ומדלא
כתב מור״ם שם בסימן נ״ה דעת הקולקין נ״ל דבאינו צריך לקרקע כלל הברא לפסוק כהרמב״ם דדינו כמטלטלים והצריך עדיין
לקרקע קנת הברים כהרא״ם דה״ל בקרקע בין בשומרי׳ בין בקנין ואונאה וכו׳ • ובעיר שמן דאיתי שכתוב ז״ל וי״ל *
דאפילו אין צריך לקרקע דינן בקרקע דאע״נ דבל העומדי׳ ליתלש כתלוש דמי קנה לה בתורת אגב אב״ל • ואפשר שבדי
לייחב לאה כתב מור״ם כאן דעת הקולקין ולא כתבן בפי׳ נא׳ כתב כן • ולא דק בלל דהא הקולקין הללו אקרי נם אחי״ם הרמב״ם
והמחבר בשמו דגם לענין אונאה״ם ה״ל בקרקע בין בשומרי׳ בין הקנין ואונאה וכו׳ והקולקין אחרו דאין לו דין מטלטלין אלא דין קרקע ואין לו אונאה ושם לא שייך
שעם אגב דלא מצינו דהקונ׳ דבר העומד ע״נ קרקע ואין צריך לקרקע בלל שלא יהא בו דין אונאה כיון דעומד ע״נ קרקע בפרש דבאן
מיירי כמי באפי׳ אינו רוצה לקנות הקרקע אלא המטלטלין שע״נ (ועוד דהא הרמב״ם נופא כתב אפי דינא בספ״נ דמכירה דאם הפשתן
וכיונא בהם עומדים בקרקע ויבשי׳ הם דא״ל לקרקע בלל דבקנין אגב קרקע בשאר מטלטלין ובתו שיהאר דברי שם מ״ם ע״ם וא״כ
לא ה״ל לאור״ם לכתוב באן אדברי המחב׳ שבן דברי הרמב״ם דיש מולקין) ועו׳ דבקנין אגב בהאי דלא כפי להקנו׳ קרקע אלא כדי שיקנ׳
אגבן המטלטלי׳ לכ״ע ודאי צריך שאחר לו קנה קרקע ומקנה המטלטלין שעליו אגבן ובדאשתא לקמן בסי׳ ר״ב וא״כ לא ה״ל לאור״ם
לסתום אלא לפרש דמיירי שא״ל קנה לאותן אנ״ק ודו״ק • ועם״ם עוד בביאור דבריו הטור והמחבר בדרישה באן ובסי׳ נ״ה שם
הבאתי ל״ת מ״ת רפ״ה דמכיר׳ דבת׳ שהרמב״ם ל״ל דבשומרי׳ים לבצר בין צריכים לקרקע קנת או לא ולא בשאר
ענני׳ ונם כתבתי שם אחל׳ הרמב״ם והמחבר דלעיל סי׳ נ״ה סי״ב דהתם״ל וכתב שענבי׳ העומדי׳ לבצר כו׳ וכתב עליו ז״ל
והוא שאינם צריכים לקרקע כו׳ אבל אם צריכי׳ לקרקע כו׳ מוה אין ראיה דהרמ״ם מחלק בענבים העומדים לבצר די״ל דה״ק הא
דאחרינן בגמרא דענבים העומדים לבצר דינם כמטלטלין הוא מטעם דכל ענבים העומדים לבצר הוא אינם צריכים לקרקע אבל שאר
ענני׳

כו דמי כולן כראה פשוט דאפי׳ לא נתן כלום בשכירות קנם
כולם כמחזקה ג׳ ונם הטור כתב סתם דקנם בחזקה ולא הזכיר
נתינת המעות כלל ות״ם מור״ם דמי כולן שיבא דלעיל
מיניה נקט דכתב דבמוכר בשינן דמי כלום ע״ז כת׳ דבשכירות
אינו כן : כז חזקה לשור׳ כו׳
קנין פי׳ קונה בו סדה ג׳ דסיינו
בסיעור שקונה המחזיק בנכסי
הגר בחזקה ג׳ אבל שפי׳ אפי׳ הן
שחוכות זה לזה לא קנה בחזקה
ג׳ וכ״ל : כח ואפי׳ בחקוס
שנהנו לכתוב שטר פי׳ דלא קנהו
בכסף לאודי ובחזקה לאור קנהו
והטע׳ בכר כתבתי דחזק׳ עדים׳
שעושה מעשה בנוף הקרקע :

קצג ד ונקנה בכסף או
בשטר כו׳ פי׳ הן
שקונה המחובר בפני עצמו ע״י
קנין בסף או בשטר או חזקה
שעושין בו הן שקונה הקרקע
ועושה בה ג׳ מהקניני׳ נקנה לו
עם הקרק׳ נם שמחובר שעליו
אלא שיש הפרש ביניהן דבשעוש׳
קנין בנוף הקרקע אז קונה כל
האילנות או שתבואה והפשתן
שעלה על ידי חזקה ג׳ שעושה
בקרקע • (וכמ״ם בדרישה
לשון הגמרא ופירש״י) •
ואם בא לעשות חזקה המחובר
בפני עצמו צריך לעשות
חזקה בכל אילן ואילן בפני עצמו ואם״כ סיים וכתב עוד ענין
שלישי והו׳ דעושה ג׳ מהקניני בקרקע ומין כוונתו לקנו׳ הקרק׳
אלא המחובר שעליו כמי מחבני : כ כגון ענבים העומדים
ליבצר כו׳ ויש מולקין ואומרין דאפי׳ כו׳ יש מולקין מתה דעת
הטור וסייעתיו דפסקו הלכת׳ כרבנן דאמרי כל המחובר לקרקע
שם ודין קרקע עליו וכאן כתב מור״ם ז״ל אל״ל המחבר דעת
הקולקי׳ ולעיל בס׳ נ״ה ס״ב לא כתב כלום מדברי המחבר שם ופסק נ״כ כדעת הרמב״ם וכטור כתב שם שהרא״ש ור״ת חולקים
עליו ועוד דלקמן סי׳ ס״ה סתם המחבר וכתב המוסר לחבירו
לשמור דבר המחובר לקרקע דינו כקרקע אפי׳ העומדי׳ לבצר
אב״ל ולא מילק בין צריכין עדיין לקרקע או לא כתו שמילק וכתב
בסימן נ״ה וכאן סתם וכתב איפכא דענבים העומדי׳ ליבצר דינם
כמטלטלי׳ וז״ל דסת׳ ענבי׳ העומדי׳ לבצר׳ הנזב׳ בל׳ הרמב׳ והמחבר׳
מיירי שצריכין עדיין קנת לקרקע ומ״ה סתם וכתב המחבר בפי״ם ג״ה דהוייין בקרק׳ אבל לענין קנין לחקניהו בכסף וכשטר ובחזקה ולענין אונאה ס״ל דהוין
בקרק׳ אבל לענין קנין לחקניהו בכסף וכשטר ובחזקה ולענין אונאה ס״ל להרמב״ם דלא הוי בקרקע׳ אף שצריכין עדיין קנת לקרק׳ מ״מ
עומדי׳ לבצר הוי מחר והו שדקדקו וכתבו כאן ה״ו כמטלטלי׳ לקנין ויש לשן אונאה׳ משמע דלא לכל ענייני׳ וכמ״ם אבל לענין שומרי׳ ס״ל
דבבה״ם הוי בקרקע וכשי׳ ג״ה מיירי כמי משומרי׳ מ״ה בסק שם כמי דצריכין קנת לקרקע ה״ל בקרק׳ ומשו׳ דשם אתחיל הרמב״ם והמחבר׳
בל׳ מסנה ונחרא שבנו ענבים העומדי׳ לבצר כו׳ ה״ו נשבע עליהן הוצרך שם לפרש דבל׳ הנחרא כל שקתני ובקתר ענבים העומדים
ליבצר הוינו שא״ל לקרקע כלל הא אם צריכים לקרקע קנת אין נשבעין עליהן ומה שסיים שם וכתב דהרי הן בקרקע לכל דבר אפי לכל
דבר ל״ר קאחר דהא לענין קנין ואונאה כתב כאן דה״ל כמטלטלין אלא ר״ל לכל ענין שומרים כגון לענין שבועת שומרים ולענין מודה
מקנת וכיונא באלו ומור״ם סבירא כאן דעת הקולקין שסן ס״ל דאפילו בא״ל לקרקע כלל דינו כקרקע כרבנן ור״ה דס״ל המחבר לקרקע
הרי הוא כקרקע והרי זה על כל ענים עדיין מחבר לקרקע וכן הוא משמעות ל׳ הטור לעיל בסימן נ״ה ס״ם • ומדלא
כתב מור״ם שם בסימן נ״ה דעת הקולקין נ״ל דבאינו צריך לקרקע כלל הברא לפסוק כהרמב״ם דדינו כמטלטלים והצריך עדיין
לקרקע קנת הברים כהרא״ם דה״ל בקרקע בין בשומרי׳ בין בקנין ואונאה וכו׳ • ובעיר שמן דאיתי שכתוב ז״ל וי״ל *
דאפילו אין צריך לקרקע דינן בקרקע דאע״נ דבל העומדי׳ ליתלש כתלוש דמי קנה לה בתורת אגב אב״ל • ואפשר שבדי
לייחב לאה כתב מור״ם כאן דעת הקולקין ולא כתבן בפי׳ נא׳ כתב כן • ולא דק בלל דהא הקולקין הללו אקרי נם אחי״ם הרמב״ם
והמחבר בשמו דגם לענין אונאה״ם ה״ל בקרקע בין בשומרי׳ בין הקנין ואונאה וכו׳ והקולקין אחרו דאין לו דין מטלטלין אלא דין קרקע ואין לו אונאה ושם לא שייך
שעם אגב דלא מצינו דהקונ׳ דבר העומד ע״נ קרקע ואין צריך לקרקע בלל שלא יהא בו דין אונאה כיון דעומד ע״נ קרקע בפרש דבאן
מיירי כמי באפי׳ אינו רוצה לקנות הקרקע אלא המטלטלין שע״נ (ועוד דהא הרמב״ם נופא כתב אפי דינא בספ״נ דמכירה דאם הפשתן
וכיונא בהם עומדים בקרקע ויבשי׳ הם דא״ל לקרקע בלל דבקנין אגב קרקע בשאר מטלטלין ובתו שיהאר דברי שם מ״ם ע״ם וא״כ
לא ה״ל לאור״ם לכתוב באן אדברי המחב׳ שבן דברי הרמב״ם דיש מולקין) ועו׳ דבקנין אגב בהאי דלא כפי להקנו׳ קרקע אלא כדי שיקנ׳
אגבן המטלטלי׳ לכ״ע ודאי צריך שאחר לו קנה קרקע ומקנה המטלטלין שעליו אגבן ובדאשתא לקמן בסי׳ ר״ב וא״כ לא ה״ל לאור״ם
לסתום אלא לפרש דמיירי שא״ל קנה לאותן אנ״ק ודו״ק • ועם״ם עוד בביאור דבריו הטור והמחבר בדרישה באן ובסי׳ נ״ה שם
הבאתי ל״ת מ״ת רפ״ה דמכיר׳ דבת׳ שהרמב״ם ל״ל דבשומרי׳ים לבצר בין צריכים לקרקע קנת או לא ולא בשאר
ענני׳ ונם כתבתי שם אחל׳ הרמב״ם והמחבר דלעיל סי׳ נ״ה סי״ב דהתם״ל וכתב שענבי׳ העומדי׳ לבצר כו׳ וכתב עליו ז״ל
והוא שאינם צריכים לקרקע כו׳ אבל אם צריכי׳ לקרקע כו׳ מוה אין ראיה דהרמ״ם מחלק בענבים העומדים לבצר די״ל דה״ק הא
דאחרינן בגמרא דענבים העומדים לבצר דינם כמטלטלין הוא מטעם דכל ענבים העומדים לבצר הוא אינם צריכים לקרקע אבל שאר
ענני׳

פניני הגרי"ז לקרק דינה בקרקע עמ"ס עוד ודו"ק : ג
כמטלטלין לקנין פי' ואין קנין אלא בדברי שמטלטלין נקני' נסן
וכמ"ש בסי' קל"ד וקנ"ט :

קצר ה הכותי אינו קונה בחזקה כו' וישראל הקונה כו'
מפני שראיתי
בהכ"מ וכב"י בביאור דברי הרמב"
והמ"מ בזה דברי שאינם ברורי'
וים בו כ"מ לדיב' לכן ראיתי
להעתיקו ולבארו ומתוכו נעתר
על הא' בסייעת' דשמיא. והו'
דבסו' פ"א דזכייה כתב הרמב"ם
ז"ל כותי שמכר מטלטלין לישראל או קנה מטלטלין מישראל
קונה במשיכה ומקנה במסיר' או
בדמים (ופי' הכ"מ וכב"מ שם דהאי או בדמים קאי נמי אכותי הקונה מישראל דכותי' ומכיאין
ראיה דהרמב"ם ס"ל דנין כותי מישראל כין ישראל מכותי קונה במשיכ' או בדמים כגון לאוד אלא שטר ע"ם אבל הרמב"ן ושאר
גאונ' נחלקו על הרמב"ם וס"ל דכותי מישראל אינו קונ' מטלטלים בדמים כ"א במשיכ' ע"פ ושמ"ם בדרש' ובסמ"ע בסי' ר סימן ס"ך)
אבל הקרקע אינו קונה אותו מישראל אלא בשטר ואינו מקנה אותו לישראל אלא בשטר שאין דעתו סומכת' אלא על השטר . לפיכך
ישראל שלקח שדה מן הכותי ונתן דמי' וקודם שיחזיק בה בא ישראל וחזיק בה זכה האחרון ונותן לראשון דמים כו' עכ"ל הרמב"ם
הצריך לענינינו . וכת' המ"מ שם ז"ל אבל הקרקע אינו קונה כו' ואינו מקנה אותו כו' זה נתבאר שם ע' מוקת הכתי' דכותי' לא מקני
אלא בשטר' וס"ל שאינו קונה . עכ"ל וגרא' דע"ם נפל בדבריו וז"ל דכותי לא קנה וס"ם שאינו מקנה כי זה דכותי אינו קונה אלא
בשטר נתבאר שם בפ' מז"ה (סוף דף ל"ה כמיתרא דרב יודא אמר רב ז"ל ישראל שבא מחזקת כותי מה כותי אין לו
חזקה אלא בשטר אף ישראל שבא מחזקת כותי אין לו חזקה אלא בשטר עכ"ל המיתרא והביאה המ"מ בפ"א דמכירה אבא דבת' הרמב"ם
שם בדין י"ו דכותי אינו קונה בחזקה אלא בשטר הוא קונה עם נתינת הכסף וישראל שבא מחזקת הכותי אינו קונה אלא
בשטר עכ"ל הרמב"ם וזהו כל' המיתרא הנ"ל . וכת' המ"מ דהרמב"ם סי' לאחי מיתרא דלא במחזיק בו ג"ם מיירי וחייבו בית
מערער אלא מיירי ג"כ באין מערער וקאמר דבשבא הכותי לקנותו דלא קנאה הכותי מישראל אלא בשטר . ולפי ח"ד נ"ל
דנתבאר בפ' מז"ה דכותי לא קנה מ"ם (דהיינו מ"ם במיתר' הנ"ל מה כותי אין לו חזקה) דפירוש הרמב"ם דאיירי אף בקנין
ומדבת' המ"מ וה"ה שאינו מקנה ולא למדו ג"כ מסוף המיתרא הנ"ל דקאת' אף ישראל שבא מחזקת כותי אין לו חזקה אלא בשטר מוכח
דס"ל דהרמב"ם לא פי' לסוף המיתרא דאיירו בדין בתה קונה ישראל מהכותי אלא מיירי בערעור שבא על ישראל המחזיק דס"ל ישראל
מכירו תאי בעית בהאי ארעא דים לי עדים שהוא שלי ומשיב לו זה המחזיק קנית מכותי פלוני שס"ל שקנאה מחך ויקאמר דבזה אין
מחזיקין הקרקע בידו עד שיביא בידו בשטר שנתן הישראל המערער לכותי שאחר שמכרה לו כי מאחר שהכותי אין לו חזקה קנין
בשדה של ישראל כ"א בשטר דמזוס דאחרינן דכותי אבא הוא ואין מאמינן לו שקנאה וא"ה נס ישראל שבא מחזקתו צריך להראות
השטר . ואשר לא פי' המ"מ נס סוף המיתר' דאיירי בחזקת קנין כתו הרים' נראה דה"ט מטוס דלא קאמר ישראל הקונה
מהכותי אלא ישראל שבא מחזקת כותי כו' ול' מחזקת כותי כו' מוכח דלא איירי בקנין אלא בערעור שבא עליו ובמ"ש והשתא א"ש
דמסיק המ"מ שם בפ"א דמכירה וכת' ז"ל והטעם שהכותי אינו קונה בחזק שאם היה קונה בחזקה מתוך אלמתו היה מחזיק אבל לבתוב
לו שטר כולי האי לא עבדי עכ"ל . הרי דנתן טעם למה הכותי אינו קונה מהישראל ולא נתן טעם למה אין הישראל קונה
מכותי אלא ה"ט דס"ל להמ"מ דשם לא איירי הרמב"ם מקנין ישראל מכותי אלא מחזקת ערעור וכמ"ש . וזהו עיקר
הדברים שבא הרמב"ם לאמדיונו שם דאיירי בפ' הבוא בתי שבא בערעור עליו ובא בטענה שקנאה וברחו' שבחזיק בה ג"ם ולא כתב שם
שהכותי אינו קונה מישראל אלא בשטר אלא כדי לבתוב עליו דת"ה נס ישראל שבא מחזקתו אין חזקתו דג"ם מועלת אלא צריך להראות
השטר שנתן הישראל להכותי בשקל' מתנו וכב"ל . ועי"ק דין בתה שקונה א' מחבירו כתבו הרמב"ם בפ"א דזכיי' ותתנם
ושם כתב בתי בתי דיני בב"ל בתה קונה כותי מישראל או ישראל מכותי וס"ל להמ"מ דמה שמסיק הרמב"ם שם בפ"א דזכייה הב"ל
בטעם ז"ל שאין דעתו סומכת אלא על השטר קאי בשטרו לאחי דשמיך לפניו לאוד קאי וקאמ' דמ"ה אין הכותי מקנה את הקרקע
לישראל כ"א בשטר מפני שאין דעתו של הישראל סומכת אף שבתן דמי הקנין להכותי כי יאמ' שהכותי יחזור בו משא"כ בשיר בידו שטר .
ומפני שאין טעם זה מספיק למה אין הכותי קונה מישראל כ"א בשטר מ"ה הוצרך המ"מ לכתוב טעם אחר בפ"א דמכירה וכב"ל והוא
שאם היה שיקנה הכותי בחזקה מתוך אלמותו היה מחזיק בו בפ"כ של ישראל . וזהו כ"ל ברור בדברי הרמב"ם ע"פ דבריו דהמ"מ
הנ"ל . ולא כמו שביארו הפ"מ בשני הפרקי' הנ"ל דמוכח מפירושו דהרמב"ם ס"ל דלסוף המיתרא הנ"ל אף ישראל שבא מחזקת
כותי אין לו חזקה אלא בשטר מיירי בחזקה דקנין ישראל מכותי ונס מוכח מדבריו שס"ל שגם המ"מ פירשו לדברי הרמב"ם עד"ז ע"פ בסוף
פ"א דזכיי' בד"ה אבל הקרקע אינו קונ' כו' נס בדבריו שאחריו המתמיה לפיכך ישראל שלקח כו' וזה לפי' נרס לו שהקשה הכ"ח שם על
המ"מ ת"ם הרמב"ם שאם הבוא הראשון ואח"כ חזיק הבני דקנהו הבני בלא שטר וכתב עליו הכ"מ ז"ל וא"ת הרי כת' רבינו בפ"א
מהל' מכירה שבישראל שבא מחזקת כותי הרי הוא ככותי וחייבו לאחר בישראל הקול' מהכותי אינו קונה בחזק' נס בפ' וה כת' אין הכותי
קונה ומקנה אלא בשטר ז"ל כו' ע"ם שנדחק בישובו ולפי מ"ם לא קשה מידי דמ"ם הרמב"ם בפ"א דמכיר' דישראל שבא מחזקת כותי כו'
לא איירי מחזקת קנין . נס מ"ם בפ"ב דזכיי' הנ"ל דאין הכותי מקנה אלא בשטר חיינו מטעם דמסיק מטוס דישראל לא סמכ' דעתו
אלא בשטר ודחיינו דו"ק בשפתן דמי' לאוד אבל אם החזיק תחלה חוזנן דסמכ' דעתו אהחזקה דאל"כ למה עשה הבחזקה . נס
נסתלק תמיהת הכ"מ מהמ"מ במה שכת' עליו בפ"א דמכיר' על מה שכת' טעם למה אינו קונה כותי מישראל כ"א בשטר ולא יביא טעם
למה אין הישראל קונה כו' ולפי מ"ם לק"מ דשם לא איירי מדין קנין ישראל מכותי נס א"ל למ"ם שם הכ"מ טעם לדברי הרמב"ם במ"ם
דישראל שבא מחזקת כותי אינו קונ' אלא בשטר למה לא כתב דבעינן ג"כ בסף דהא בשטר בלא בסף לא קנה אלא אף ישראל ובדחק שם
בישובו ס"ם ולפי מ"ם לק"מ דלא איירי מקנין אלא מישראל שערערו עליו וכ"ל דאו מיד בשמרא הטע' שהיה להכותי מישראל המערער
מחזקינן הבדה ביד וס מערערין עליו ואחרי' שהכותי ודאי כבר נתן לו ג"כ הדמי' ונס א"ל להדחק שכת' הכ"מ שם דמ"ה לא קנה
כותי מישראל בחזקה מטוס דלא סמכ' דעתו דישראל שיעמוד הכותי בהמקח על שיכתוב לו שטר זה הטעם דוחק דא"כ אף בשכתב
ישראל המוכר שטר מכירה להכותי אלוקים הלא הבטר מכירה ביד הכותי הוא ואין ראיה שיכבשנו ויאמר לא לקחתיהו .
ונס לפי טעמו ק' למה לא סתר הישראל דעתו אל המכיר' בשנתן לו הכותי דמי המקח ולפי מ"ם א"ם הכל זה ברור לע"ד . אלא
שנריכין ליתן טעם מה"ל להרמב"ם לפרש ריש' דמיירא הנ"ל דקאמר שהכותי אין לו חזקה אלא בשטר דאיירי בקנין דלמא ג"כ לא איירי
אלא דומיא דסיפא דמיירי בחזקת ג"ם ובערעור וכלפ"ד דס"ט דק"ל דא"כ מאי הפסיקו' דקאמר מה כותי אין לו חזקה אלא בשטר
דמ"כ כמאי איירו אי בסת' כותי שבוה אנס ק' למה קאמר אין לו חזקה דתשתא דר"ל דמוכיחין אותו מידו אף שבחזיק בו ג"ם הא כיון
שבוה אנס לא יניחו להוציא מידו . ואי איירי בגנון שבוה שוא' וגיית דיב' א"כ ק' למה אין לו חזק' בג"ם ולמה לא אחרינן
דה"ל לעשו' חזק' בתוך הג"ם ומדלא חיפה ודאי קוסט' קאמר דקנהו מהישראל וא"ה פרשוהו

דמיירי

קצר ה הכותי אינו קונה בחזקה . עיין בסמ"ע ס"ק ג' ובראש מדברי הישראל מעכו"ם לכ"ע קונה מחמלטלים בדמים וכ"כ להריב"ש מדבריו בס"ם זם ס"ם וזה אינו כדמוכח להריב"ש דבכורו' דבין ישראל מעכו"ם ובין עכו"ם הישראל אר דינא אית לה' וכן מסתם בסמ"ת שם דגם להרמב"ם ובאר נאונים אר דינא אית לה' וכ"ש הרא"ש להריב"ש בבכורות שם דבין ישראל מעכו"ם ובין עכו"ם הישראל אינו קונה רק במשיכה וכן מסתם בדברי שאר כל הפוסקים וכן מבואר בדברי האחרונים וכמ"ש בספרי שפתי כהן בי"ד סי' ר"ך ס"ק מ"ם ס"ק ס' עיין בחשו' מהרשד"ם סימן קמ"ג :

ה (ו' כמטלטלין לקנין ויש להם אונאה (וי"מ ומומרים דאפילו מ"ב לקרקע דינן בקרקע) : ° (סור שם)

קצר כותי שמכר קרקע לישראל וקבל כסף ולא כתב שטר ובו ג' סעיפים :

א ° (ג' רמב"ם פ"א מהכירה הי"ז ופ"ה מזכיי"ם) ג (ג' הכותי אינו קונה

ב בכסף

ב בכסף לאור קונה וכו׳ וסב״ם פסק דלא מסכי ע״ם : ג מאחר שכותי אינו קונה כו׳ ל״ל מי׳ רע״ד ושר״ם סי״ב ופירן בתשו׳ מהרי״ם סי׳ נ״ה ונתשו׳ בשו״ם סימן רכ״ה בפריכות וסימן רל״ב . ד אבל כמשלמלין כו׳ עיין בשמ״ם פ״ם מ״עד וכותי אי קונה מישראל כו׳ נראה מדבריו דכאן מייירי שנתן מתנות לגר ולא משך ומשל׳ בין ישראל שקונה מעכו״ם ובין עכו״ם שקונה מישראל וסא ורבי ליתא בתי״ם נם״ק א״נם א״ל לפר׳ כמן בנתיב׳ מתנו׳ לגר דהא הרא״ם פס׳ כר״ע נ׳ דבכגרו׳ דמשיכה בעכו״ם קונה ולא מעו׳ ופע״ג דנע״ק דבכור׳ כת׳ הרא״ם דסו׳ לתו׳ נ״ב לדברי רש״י מ״ת ורבי מוירי שפיקא לא נפקא וכ״ע פסור והר״ב נופיסו בי״ד סי״ם ך דיעש׳ משיכה עם המעות מעוס דדילמא מעות אינן קונות וסי״ל׳ כתבו כאן נעשיות דקונה עם נתינת המעות ונסא כ״ם פסם קונה שמשך המוציא אחר בשלמלי זכה אלא כאן ר״ל לאפוקי מ״ם בחלם דבקרקע בריך ספר ולא מסני כסף קמ״ל דמשלמלי א״נ ספר ונסני בנתינת כסף בקניינים משלמלי ע״ם סדין ואם״ב דלמ״ד דבריך משיכה לא מסני נתינת המעות בלא משיכה

ווי״ש ה בקנין

קונה ב בחזקה (ולא בכסף) אלא בשטר הוא שקונה ג עם נתינ׳ הכסף וישראל הקונ׳ מכותי הרי הו׳ ככותי ° (נ״י נפי׳ קנ״ב מת״מ לדעת רמב״ם פ״ה מוכיח) ד ואינו קונה אלא בשטר ;

הגה ה מיהו סכירות מן הכותי קונה בכסף לאוד . וכן אם התנה לוקח שיקנה לו (ב) בכסף לאוד קנה מיד ע״ל ס״ם קל״ב : ° (נ״י נפי׳ זה)

ב (ג) מאחר שכותי אינו קונה קרקע מישראל ולא מקנהו לישראל אלא בשטר ישראל שלקח שדה מהכותי ונתן דמים וקדם שיחזיק בה בא ישראל אחר והחזיק בה ו כדרך שהמחזיק בנכסי הגר ז זכה אחרון ; (וי״ל ס דאפי׳ המחזיק בה הראשון זכה האחרון דלא סתכה דעתא דראשון בלא שטר ° (סור ס״ה בשם רשב״ם ומת״ם שם) וכן נ״ל ט אבל אם המוציא הראשון קודם שנתן המעות זכה לכ״ע ° (מרדכי ע״ מ״ם) יוד ונותן לראשון את הדמים מפני שהכותי מעת שלקח הדמים סילק רשותו וישראל לא קנה עד שיגיע השטר לידו ונמצאו נכסי׳ אלו בנכסי מרב׳ שכל המחזי׳ בה׳ זכה יא ואחריותו על הכותי המוכר ; ° (המ״מ שם)

הגה ° (סור ס״ב בשם רשב״ם) יג והב׳ מיקרי רב׳ ומ״מ אם כא הראשון להשתדל ע״י הכותי לסוליאו מיד הנכרי יג נקרא מטור יד הוליל והנכי נותן לו מעותיו ° (תוספות ופנ״ם ע׳ מ״ם) ;

במה דברים אמורים במקום שאין משפט ידוע למלך ° (שם נרמב״ם) אבל אם דין אותו המלך ומשפטו שלא יזכה בקרקע אלא מי שכותב בשטר או הנותן דמים וכיוצא בדברים אלו עושים כפי משפט המלך ;

הגה ° (ריי״ם כ״ב מ״ב ורשב״ם סי׳ אלף ל״ב וכפול לעיל סי׳ מ״ב ס״ם בשם ר״ם) טו כותי שהיה לו מסכון או פקדון כיד ראובן ונתנו לשמעון בשטר וכה ראובן כמה שכידו דמיד שנתן הכותי לשמעון נשתלק הכותי ושמעון לא קנה עד דמשיך ולכן הוי כהפקר וזכה בו ראובן כזוכ׳ מן ההפקר :

ג ° (סור סעיף ד׳ בשם הרא״ם) יש מי שאומר שאפילו אם כתב הכותי שטר לראשון קודם שיחזיק בו אחר אינו כלום כיון שכבר נשתלק הרי הוא כאחר אלא צריך שיכתוב השטר קודם שיקבל המעות ; (וכל זה לא מיירי אלא בקרקע סו (ד) אבל בשלמלים קנה בנתינת המעות ;

א דין

דמיירי בקנין שקונ׳ הכותי מישראל וזהו פשט לבגמרא ומטעם שכתי׳ המ״מ כיון שהת׳ כותי אבם הוא אם נלחת דהכותי קנהו בשוקה מדעת ישראל לעמתי׳ יקוייק בו נ״כ אלא מדעת ישראל . וכזה אין להקשות דאף שבאמר דלא קנה בשוקה שמא יפוי׳ ויאבנסו מיד ישראל כש״כ דלא אמרינן סבי כ״א כשכב׳ היה ביד הכותי נ״ם וכא הישראל לחוני׳ מידו אבל לא מייסינן כולי האי לאתם כותי שיבא לגזול ולהוני׳ מיד ישרא׳ שדה שמעול׳ לא היה עדיין ביד כותי ודו״ק . מעתה אבא לבאר פרטי׳ דברי המחבר מ״ם הכותי אינו קונה כו׳ עד ואינו קונה אלא בשטר ומרבב״ם הוא מל׳ הרמב״ם דפ״ה דמכירה הכ״ל ולשטתו אול המחבר דביאור מ״ם בנתר׳ הכ״ל אף הישראל הבא מתת׳ כותי כו׳ דאיירי בקנין וכל״ל מ״ב כת׳ ישראל הקונה מכותי הרי הוא ככותי דהוא ל׳ מימרא הבו׳ וכבר כתבתי דאין המ״מ פירש כן : ב וא״ם אינו קונ׳ בשוק׳ כשוק׳ לרבות׳ וכ״ם בכסף הדרי קנין שוקה עדיף מכסף כמ״ם בסימן ק״ן וקל״ה וקל״ב דאף במקום דאין קונין בכסף לאוד ולא בשט׳ לאוד קונין בשוקה לאוד וא״ה הוסיף מור״ם ובת׳ ולא בכס׳ נס מוכח כן מדסיי׳ וכת׳ אלא בשט׳ עם נתינ׳ הכסף דמוכח מינה דבכסף לאוד לא קנה : ג וא״ם עם נתינה הכסף ע״ם בכ״ת דכתב כ׳ פירושים וס״ל לעיקר דאפי׳ אם נתן הכסף קודם כתיבת השטר קנהו ע״ם : ד וא״ם ואינו

קונה אלא בשט׳ ר״ל עם נתינת הכסף דהא לא עדיף מישראל שקונה מהישראל וכל״ל : ה וא״ם ומיהו סכירו׳ מן הכותי קונה בכסף לאו״כ הב״י הב״ם קב״כ והביאו מור״ם בד״מ בשי׳ זה לדעת רשב״ם דס״ל דישראל מכותי לא קנה שטר ודייק מיניה הא סכירות שאין דרך העולם לכתוב עליו שטר קונהו בכסף בלא שטר וס״ל לתור״ם דנם לאיך מפרשים דס״ל דאפי׳ במקום שישראל מישראל קונה בלא שטר ישראל מכותי אינו קונה משום דלא סתכה דעתו מ״מ בסכירות שהוא לוקח סתכה דעתו מאחר שקיבל הכותי דמי סכירתו : ז כדרך שמחזיקין בנכסי הגר בסי׳ קל״ב ובסי׳ רע״ה פי׳ שנם זה הפקר בנכסי הגר הוא וסם כתבאר דים דברים שקונין בו הלוקח שדה מחבירו ואין נכסי הפקר נקנין בו עד שיעשה בו דבר שיהנה בו לקרקע נופה ויהא נראה שעושה כדי להחזיק בו מ״ם לדקדק וכתב כדרך שמחזיקין בנכסי הגר וק״ל : ז זכה אחרון הטעם כדמסי׳ המחבר וכתב מפני שהכותי מעת שלקח כו׳

ח דאפי׳ המוציא בה הראשון כו׳ אפי׳ הקוי׳ כה אחר שנתן המעות להכותי אם״ם לא סתכה דעתו לקנות בו׳ עד שיכתוב לו שטר משא״כ אחר דלא נתן מעות דדעתו לקנות בהשוקה מסתמ׳ כיון דלא נתן מעות לא יפסי׳ אף אם יקחנו מתנו הכותי ומה מויק לו שיסמוך דעתו לקנותו בו וכ״כ בהמ״מ פע״ר והטו׳ כתב בשם הרא״ם דאם בקש הוא יפוי׳ בו אחר נתינת המעו׳ כתורת הפקר קודם שיקדמנו אחר אב״ל . וכתבתי בפרישה דל״ל דנם הרשב״א דכתב דאין מועיל בכסף ושוקה מודה בזה כיון שהחזי׳ בה לשם הפקר ויש לתוה לאם אמינו המחבר ומור״ם ז״ל : ט אבל אם הפקר כו׳ זכה לכ״ע בכר כתבתי שב״כ הת״מ בשם״א דוכ״ה : יוד ונותן לראשון את הדמים כן דעת הרמב״ם וסייעתו ושעתם דאף דלא קנהו מ״מ כתור׳ המכון הוא כידו עד שיחזיר לו הדמי׳ אבל הרא״ם והטור ס״ל דא״ל ליתן לו דמים כיון דלא בא ליד הלוקח מתחלה כתורת המכון ופע״ר : יא ואחריותו על הכותי פי׳ אף שבכר נתן הבני לבראשון המעו׳ אין האחריות עליו ולפ״ז אם בא הכותי ומוציא מיד זה המקוי׳ שני תוי א״ל הראשון להחזיר לו מעותי׳ כן פי׳ הב״י והד״מ לדעת הת״מ שם וכ״י ופ״ם : יב והבני מיקרי רבע כתב כ״י דבדא כאיך תליא כיון דצריך המקוי׳ ליתן מעו׳ להלוקח נמצא דאינו כמוציאה והפקר וס״ל כדין עני שהפסך בפרה וכא אחר ונטל דמיקרי רבע משא״כ אם לא היה צריך להקוי׳ לו המעות דה״ל כמוציאה דאין בו דין עני שהפסך בפרה כמה שכתב בסימן רל״ו ופע״ר : יג נקרא מטור ה״ם כיון דאין הדין זכה בו שהחזיק אסור להוציאה מידו ולבטל זכותו ע״י כותים : יד הוליל והבני נותן לו מעותיו כ״כ הכו׳ וכנ״ל ע״ם ומב״ם אם בכר נתן לו מעותיו דאז יפסיד הבני בכ״ל . אבל הרא״ם כתב דא״ל המחזיק להסוריה הלוקח מעותיו ואפ״ה אין הלוקח רשאי לתבוע להכותי ואי תבע ועי״ז הוציא הכותי הבדה מיד המחזיק מיקרי מטור וכ״כ הטור בשמו ע״ם :

טו כותי שהיה לו מסכון או פקדון כו׳ עד ונתנו לשמעון בשטר . בפקדון אייר כפשוטו דנתנו לו כמתנה ומסכון נ״ל דכתב לו שטר מתנ׳ על העודף והיינו שיפרנו שמעון מיד ראובן ומה שהוה המסכון יותר יהיה שלו וז״ם דמיד שנתן הכותי לשמעון נשתלק הכותי . והיינו שנתן לו כח לעמוד במקומו וכאן לא כתב מור״ם דמיירי כמת הכותי ונם כד״מ לא כתבו . וכס״ם ע״כ ס״מ כתב בדין זה שמת הכותי וכ״כ בד״מ שם בשם תשובת רשב״א דמה״ם לא כתבו כאן משום דלפי הטעם שכתב כאן דנשתלק כותי אפילו לא מת נמי ולא כתבו לפיל אלא משום אורחא דמילתא דבלא מת הכותי היה הכותי אור על ראובן להוציאו מידו דבידאי אם יטול הכותי לשמעון אם לקח המסכון או הפקדון מיד ראובן דמותר לומר לו לכ״ע שראובן לא נתנו לו מאחר שהוא כמוציאה שכא לידו בחנם ועמ״ם שם וע״ל סי׳ פ״ו בבנ״ה ראשונה והאחרונה דאותו סימן : טז אבל כמשלמלים קנה כו׳ הטעם דדוקא בקנין שדה שייך לאמר דלא סתכה דעתו אבל בקנין משלמלים דהלוקח יקחם מיד לבתו לא מייסינן כולי האי שהכותי יקחם בלאות מתוך ביתו . וכותי אי קונה מישראל המשלמלין בכסף או לא כבר כתבתי בר״ם זה דיש פלונתא בזה בין הרמב״ם לאיך רבותי׳ ופד״ר :

ח יתן

קצה דין קניית קרקע (או מטלטלין) בחליפין ובו י"א סעיפים:

א * (ג' הרמב"ם פ"ה מהכירה) (א) בקנין כיצד * יתן הקונה למקנה כלי כל שהו' ויאמר' לו קנה זה חילוף הקרקע או המטלטל שמכרת או שנתת לי: (ואין כוסנין מיאחר לו המקנה כן כי מסתמא מדעתא דמכי הוא נותן לו) * (סור ס"ג): ב וכיון שמשך המקנה הכלי נקנה הקרקע או המטלטלין ללוקח או המקבל מתנה בכל מקום שהוא * (לשון רמב"ם שם) אף על פי שלא החזיק ולא נתן כסף ולא כתב שטר ולא משך ג ואין שום אחר מהם יכול לחזור בו ד אפילו אין עדים ברבר אם מודים זה לזה:

הג"ה * (הרא"ם כלל ס"ז סי' ח' ע"ל ר"ם רמ"ה) (ב) וכן אם קבלו קנין לפני עדו' הוי קנין הוא"ל ומודי' זה לזה שקנו: ב * (שם ברמב"ם ד"ו) ה אין קונין אלא בכלי ואף על פי שאין בו רשות פרוטה (ונלבר מיהא פשוי מדבר מסוג לפוקי כלי הפשוי מנלגי בקר) * (סור ס"ם) ואין קונים בדבר שאסור בהנאה ולא בפירות ו ולא במטבע: ז (בסמ"ן ג) מקרי כלי וקונין בם * (סור שם בשם ר"י) ח (ד) אבל שאר מטלטלין אינן כלי אין קונין בהן (ה) משמע שנפסל לגמרי הוי ככלי וקונין בשם * (ר"ת ושור נפי' ר"נ) ט ואין קונין בכליו של מקנה:

ג * (שם ברמב"ם דין ז') הקנה אחד כלי למוכר כדי שיקנה הלוקח אותו המוכר זכה הלוקח יוד אפי' הקנהו שלא בפני הקונה ואע"פ שהקנו לו הכלי ע"מ להחזירו נקנה המקח: הג"ה * (סור ס"ו בשם הרא"ם) ולכך הורגלו לעשות הקנין סוד' של עדים אפי' בפני הקונה לפי שרוב הקנייניס הן שלא בפני הקונה והא דנקט' בחקה שלא בפני הקונה * (מהרי"ו סי' ל') יא היינו כמתנה וכיונא כזה דודאי ניחא לה מכל מקום שאפשר שאינו חפץ לקנות ולא קנה וסכיהן חוזרין:

ד אע"פ שלא תפס המקנה כל הכלי אלא מקצתו ונשאר קצתו ביר הקונ' קנה בו והוא שיאחוז ממנו שיעור כלי יב שהוא שיעור ג' אצבעות ואם אחז פחות משלש אצבעות צריך שיאחז (ו) בענין שיהא יכול יג לנתק כל הכלי ולהביאו אצלו: * (סור ס"ם בשם הרמב"ם): הג"ה * (הת"ם שם בשם רשב"א) וי"א יד דאין קנין בפחות מג' ואין המוכר יכול לפכב ככלי אם לתוך קנתו דפתם קנין על מנת להחזיר ככלי הוא * (הרא"ם ור"ן ס"ר דבריס) ואין מקנין בכלי אלא מדעת בעלי מ"מ ס"ל לקח סודר מבירו בלא דעת מקנה כו אינו קנין וי"א אפי' הוי כלי שאול לא אינו קנין אא"כ השאילו כדי להקנות כו * (מרדכי פ' הפשיטה) וכן נראה לי * (רשב"א סי' אלף י"ס): ה * (סור סי' א ותוס' פ' המוכר דקידושין) (ז) י"א שאין הקנין מועיל אא"כ מקנ' לו החפץ הנמכר או הניתן מיד אבל אם אמר לו הקונה תקנה סודר זה ות קנה חפצך לי אחר שלשים יום לא קנה טפני שבשעה שיש לו לקנות כבר החזיר הסודר לקונה סו (ח) אבל אם אמר לו קנה ע"מ שתקנה לי מעכשיו ולאחר שלשים יום קנה:

הג"ה

קצה ו בקנין כיצד כו' עיין בחסי' מהרש"ן שמון סימן ר"ו: ז וכן אם קבלו קנין כו' ע"ל סימן רמ"ה ס"ב בהג"ה: ח בסמ"ם מקרי כלי ע"ל בי"ר סימן קע"ז סל"ה: ד אבל שאר מטלטלים כו' וכתב הגה' רב"מ (דף ק"ן ע"ר) דכל דבר שנעשה בידי אדם בכלל כלי והנעשה בידי שמים הוא עיבי וכ"כ הסיטור ו' (הג"ה ע"ש דברהא שזה דעת רש"י ומ"כ ז"ה לעי מ"ם הר"ן בפנ"ם בסמ"ם מיקרי כלי ווז"ק): ט משמע שנפסל ע"ל מי ר"ג ס"מ בפנ"ם: ו בענין שיהא יכול לנתק כל הכלי - וכן כתב הג"ה דוקא לענין קנין סודר ע"מ לפקנות מהני בשיכול לנתקו אבלו אבל לענין שיקנה כל הכלי לא מהני אם שיוכל לנתקו אבלו וכדלקמן סי' רס"ם ס"ה אז אפש' דוק' במניא' אבל במכיר' דעת אפרת מקל' אותו מהני בשיוכל לנתקו אותו לקנות כל הכלי בשאר בחקנתא והראשון נ"ל שיותר: ז ז"ל אלין הקנין מועיל כו' עיין בתשו' רפר"ם סי' רע"ז ורע"ח: ח אבל אם אל"ל קנה ע"מ כו' בעריסה כתבתי בשעה דמשמעו הוא שיור בקנין כו' עד ותן סרין ע"מ בלא תנאי מעכשיו בתי מהני אלא שתקנו לאחר ג"כ מעכשיו לענין כ"י עכ"ל שם"ע ודבריהם מתוקים דשם אפי' ע"מ הקונה קאמ"ל וכן הוא בעופקים ומוכח לעיל ס"ם קנ"ה דמעכשיו לאחר שני וכן מוכח בסור כאן ורו"ק ועי"מ דקשה בסור פירנא דלישל' הוא דכל סודר קנין ע"מ לפקנו' הוא ונם דעת התוספות בקידושין בן לשמואל דקי"ל כותים ע"ם ורו"ק ועיין לקמן ס"ם קנ"ז ובתשו' הפרכתי עיין בהרא"ם פ' מי שמת ובסור לקמן סי' ר"י (עיין בתשו' מהרי"ם סי' מ"ו) ט בשאר

קצה

הגה"ה

בהמה ומיכה דאם בשאלה בהמה ואין יכולין לסוגיאה דקונין בם וכמ"ם מור"ם בסמוך ופ"ל ר"ם ר"נ שם יתבא' מקור דין זה: ז בהמה מיקרי כלי עי"ר שם בתאר דל"ד פרה ושור דפוסין בם מלאכה כגון פרישה וכיונא כו אלא אפי' שלה והדומה לו כיון שנהנין מהם כעינם דהשלה מנדלין לגדל עליו לתר ונוזזין אותם ולוקחין השלב והולדות שמהן ודומים גם הם לכלי שעוסי' בו קנין שליפין כיון שראוי הוא לעשות בו מלאכה ומ"ם שתם הטור ומור"ם ז"ל וכתבו בהמה דמשמע כל בהמה: ח אבל שאר מטלטלין כו' * וכתב בהגמ"ר דב"מ (דף ק"ן ע"ר) דכל דבר שנעשה בידי אדם בכלל כלי והנעשה בידי שמים הוא פירי וכ"כ הסיטור ועיין במהרי"ק שורש ד' מיזה דברי' מריכין קנין: ט ואין קונין בכליו של מקנה לאפוקי מ"ד בגמרא דמאי דכתיב ושלף איש נעלו ונתן לרעהו שפירשו דהמקנה נתנו לפקונה ואומר לו קנה כלי זה וע"י זה קנה נ"כ מקם פלוני ופלוני קרקע או מטלטלים: יוד אפי' הקנה שלא בפני הקונה אפשר דמה שכתב ניחא ליה לפקונה ומוכיח לאדם שלא בפניו ומ"ה מסי' מור"ם וכתב דהיינו דוקא כמתנה כו': יא היינו כמתנה וכיונא כזה דודאי ניחא ליה ובתשובת מהרי"ו סי' ד' כתב דאפי' כמתנה י"ל דלא ניחא ליה לזכות בה מפום שונא מחנות יפיה ומ"ה מסי' וכתב שם דאין לפל' בין מתנה למכר (ולעיל סי' קע"ח כתב הטור והמחבר בס"י פלונתא בזה והרא"ם והטור פסקו דלא מייב"לוה ע"ם) והא דשתם המחבר כאן נראה דה"ק דהא דנקנה שלא בפני הקונה לא אשכח ן אלא כמתנה ל"ד דס"ל הכי לאפוקי במכר ליניה מ"ד דאף שניחא ליה עתה כו' (וכרמפי') ונם כתב דלא קנה בשניהן אא"כ ידעינן דהיה ניחא ליה בשעת הקנין כי אף שידעינן דה"ה ניחא ליה תקודם לכן ונם עתה בשעת' בקנין אמת טור כו בנותן ולבסוף מזר ונתרצה • ונראה דלמה שכוהנין שבקונה שולם עדים להתקנה לקנות עליהם ליכא לתיפש שאם הלר כו בנתיים כיון לבטליתו אזלי: יב שבוה שיעור ג' אצבעות ר"ל ג' אצבעות עבי' ג' אצבעות דאו שם כלי בגד עליו לענין טומאה וכ"כ רש"י ורשב"א והטור והמחבר דמון כמ"ם שיעור כלי שהוא שיעור ג"א דל' שיעור רמו לנו לשיעור הנזכר בבגדים לענין דינים אחרים ומשום דשתם קנין הוא בק"ם לכן נקט אפי' שיעורא דג' אבל ומינה נלמד להקונה בכלים אחרים וק"ל ופע"ר: יג לנתק כל הכלי נראה דל"ד כל הכלי קאמר אלא שיעור כלי דהיינו ג' פ"ב אצבעות והנזכר לפני זה והטור שפתיק ל' הרמב"ם לא כתוב כל הכלי ע"ם: יד אפי' קנין בפחות מג' פי' ולא שני נמה שיכול לנתקו ונסביאו אצלו ועד"ר שם כתבתי בחלי עליני: טו אבל אם א"ל קנה ע"מ בו' בפרש' כתבתי שהשם דמעכשיו הוא שיור בקנין

יטלא אמר מעכשיו אחיל הקנין ולא יעיור עד לאחר שלשה ימים ויהיה בהן עדיין הדבר בקנין אל ריש
אז: כיון הקנה ובקש בכר לחזר הסודר אחר מאמר עד אל מאמר שיור בקנין אלא הנאלקנין ושאל

ס כשאר דרכי מקנייה כו' עיין בסמ"ם פ"ק י"ז דר ופיין בס"ם שכתב שעם אחר מלבו כו' ובלא כרת בסיג עליו כי יפסק כיון סע"ם וסטעם שכתב הוא מדברי הרא"ם בביאור סב"י והן הן הדברים שכתב הסור והס"ם בר"ם פ"ז דרוקא בדבר שאין מקנין בפשה בגוף הדבר יכול לחזור בו כ"ז שעסוקין בשותו ענין לפי סדרך בני אדם לעשות כן אתרוס שבכל דבר שבקנה בגוף הדבר בכר בתוכם ראתן דאל"כ לא היה מנים לעשות מקנין בגוף הדבר וכן מסמע ל"הגה"ת תיומ' בשם ס"ר יונס שהביא ב"י ובלא זה אין שום לחלק בין מקנין סודר לשאר מקנינים ודו"ק : י

יא ס"ם שהיכם נקני' כו' וכן משמע בתוס' פ"ק דמציעא : יא ומס קנו כו' תוס' עשום בכל הפוסקים בכמה רוכתי : ו מסכוכות

ב וכסתם אמרינן דהוי מעכשיו וכאומן המועיל יב דודאי בכדי לא הוי עכיד (פסקי מהרא"י פי' קינ"ג) :

ג אע"פ שנגמר הדבר בקנין סודר כל א' משניהם יכו' לחזור בו כל זמן שעסוקים באותו ענין ואם הפסיקו הענין אין אחר מהם יכול לחזור בו :

ד (הרא"ם וד"י כ"י מ"ב) יג (ט) בשאר דרכ' הקנייה אין שום אחר מהם יכול לחזור בו אחר כדי דיבור (סנ"מ שם)

ח יש מי שכתב שאם פירש בשעת קנין סודר בלא חזרה יח או שכתבו שטר (בב"י בשם גאון שם פ"ל סי' י"ב) או שקבלו דיינים לפשר' בקניין אע"פ שעסוקים באותו ענין אינם יכולים לחזור בהם יט אחר כדי דיבור :

ט (סור סי"ר בשם הרא"ם) בדרכים שהקרקע נקנה בהם שכירת ושאלת קרקע נקנים :

כנס (ב"י סי"ג) ואפילו במקום שכסף אינו קונה בלא שטר כמו שכתבתי לעיל סימן ק"ן כ מ"מ שכירות שני ליה בכסף לחוד :

י (סור שם רי"ם כן) (י) וי"א שאינם נקנים בקנין סודר :

יא (שם) שכירות ומשכונא כא אינם נקנים במלוה :

כנס משום דהויין במכר ואין קונים במלוה אפילו בתורת כסף ועי"ל סי"ר ס"ד סעיף י' :

יא (רי"ו בב"ם) כב אין קונין בשבת קנין סודר (יא) ואם קנו אע"פ שעשו עבירה קנו : (ועי"ל ס"ם רל"ם) :

קצו דין קנית עבד כנעני ובו ה' סעיפים :

א עבד כנעני כג דינו בקרקע לקנייה נקנה בכסף או בשטר או בחזקה או בקנין סודר :

כנס (סור ס"ב) ובקנה ג"כ בהשכרה כגון שתקפו והשיאו אליו וכמו שיתבאר למטה : (ס"ם)

ב מה היא החזקה בקנין העבדים שישתמש בו בפני רבו כדרך שמשתמשים בעבדים ואם הוא שלא בפני רבו צריך שיאמר לו לך חזק וקני :

ג כיצד התיר לו מנעלו או שהנעיל לו מנעלו או שהוליך כליו אחריו לבית המרחץ או שהפשיטו או סכו או גוררו או הלבישו או הגביה את רבו קנה וי"א (סור ס"ר בשם רמב"ם) ג שהוא הדין אם הגביהו רבו :

ד (בת"ת פ"ב דהכירם לדעת רמב"ם) עשה לו מלאכה שאינה בשימוש גופו כגון שתפר לו בגד וכיוצא בזה קנאו רבו ד וי"א שלא קנאו : (סור ס"ה בשם רא"ש ור"ן פ"ק דקדושין)

ה תקפו והביאו אצלו קנאו ה אבל אם קראו ובא אצלו או שאמר לו רבו הראשון לך אצל הלוקח והלך אצלו לא קנה ואם הוא עבר קטן קראו ובא אצלו קנאו :

קצז דין קנית בהמה גסה ודקה ובו ז' סעיפים :

א בהמה בין דקה בין גסה ג אינה נקנית בהסירה אלא במשיכה (סרי"ף ותו' ור"י) ואינו צריך להגביה :

כנס (סור ס"ו וסנ"ם שם) וי"ג דאף הסירה קונה בבהמה גסה ב וי"ג אף בדקה אם הוא בפני המוכר (תוס' ר"ם בשבועות) ועי"ל

ובמ"ם מור"ם בר"ם קנ"ד : דג אינם נקני' בחלוה משום דשכירות ליומא מחכר הוא ודין מכר יש לו לקחן בסימן ר"ד כתב הסור ונם המחבר בסעיף י"ז ל"ל מי שיש לו שוב אצל חברו ואל"ל מכור לי מעלמין אלו בשוב שיש לי אצלך (ומיינו חלוה) דאין קונינו קנין ושם מבואר דיכול לקנות בהנאת תפילת חלוה וה"כ דבוותי' ומשכונא דכתב המחבר כאן ר"ל שהלוה לו על קרקע לחיות מחוסכן בידו ולאכול פירות בכניית' עד שיחזו' לו מעות' או עד זמן קצוב וכמבואר בי"ד סימן תע"ב ע"ם דמשכונא כזו יש לו דין שכירות ומכר : דב אין קונין ק"ם בשבת בעשה גזירה שמא יכתו' ולקחן בס"ם רל"ה כתב הסור והמחבר ו"ל המוכר או קונה קנין בשבת וי"כ אע"פ שתכין אותו על שעבר על דברי חכמים מעשיו קיימין ובין בא"ח סימן של"ח ולקחן בסימן ר"ח :

קצז ג דינו בקרקע דבתיב בני עבדים והתנהלתם אותם לבניכם הרי הוקשה לבהלה דשוה קרקע ולפיכך דינם בקרקע : ב כיצד התיר לו כו' פי' כל אלו הן בכלל קנין שוקה דמה שוקה היא בנוקה של קרקע שבעל או נדר או אסר בה אף בעבד בעינן שיהיה מנופו של עבד : ג שם"ה אם הנכיחו רבו שעשה פלונתתן נתבאר בדריפה ע"ם : ד וי"ג שלא קנאו דם"ל דחלאות אלו דומיא דאכילת פירות חשדה וכבר נתבאר בסימן קנ"ב די"ג דאין נוף בקנין בעשה באכילת פירות דשדה וי"ג שם שקונין בו נוף בקרקע והן הן דם"ל כאן ג"כ דקונין העבד בחלאות אלו ופפ"ר : ה אבל אם הוא קראו כו' דעבד נדול אדעתו דנפשו הולך ולא מחמת קריאת הלוקח ולכך אינו דומה לחשיבה חשה"כ כאשר קורא לעבד קטן דהא דומה לחדעתו דרבו הלוקח נמשך אחר קריאתו והולך (וכראה דה"ה נמי דמהבו בשרבו הראשון ג"ל לך אצל הלוקח ופפ"ר :

קצז ג אינה ניקנית בהסירה כ"כ הב"י שהוא דעת התו' והרא"ש ורוב הפו' וסטור טעם והדריסה והבנב"ת כתבתי מה שב"ל מוכרח דדעת התו' והרא"ש ורוב הפו' כדעת הטור שגם הסירה קונה בבה"ג אם היא עומדת בר"ה או בתחר שאינה של שניהם דאין קונין חלאות אלו אין קונין אם בחשיבה מ"ם לא הטריחוהו אז"ל לחוסכה מר"ה לרשותו או לשיחה אלא די בהסירה חיבו דוקא בבהמה ס"ל דמהני הסירה דומיא דשפיבה דמשירה דידהו הוי כמו חשיבה דבנינעוה כל דהו הולכת הספינה חעלמה וכיון דשם חשיבה עליו אע"פ דבשאר דברים בעינן שיחשוך מר"ה לרשותו או לשיחה בהנ' שבחשיבתן לרשותו יש טורח הקילו בו לומר שבני בחסירה כוח שם חשיבה עליה חשה"כ בשאר חעלמין אפי' בשהן בר"ה וכמ"ם הטור בשם ר"י ורא"ש בסימן קנ"ח בי"ב ע"ם ובדרישה בסמוך ס"ו : ב וי"ג אף בדקה בטור מוכח דם"ל דחסירה קונה בבהמה דקה

מאירת עינים חושן משפט קצז הלכות מקח וממכר שפתי כהן שכט

סברי בר"ם זה כתב ז"ל בהמה כין נפסה כין דקה נקנית במשיכ"כו' ופלה חסי' וכתב פס"ו ז"ל והמשירה נ"כ קונה בבהמה ומדסתם משמע
דקאי נם אבהמה דקה סהתמ"ל כה וכן מוכח מדכתב לשון נ"כ ועוד דנסי' קנ"ם סי"ד כתב בטור נפס ר"י והרא"ם ז"ל דלא מקנים
במשירה אלא מפיכה וכ"מ כו' הרי דכתב סם מטוס דנם מסיכתו הוא נכל דהוא וכל"ל וזהו סייע נ"כ
בבהמה דקה : ג הנכנס קונה בכל מקום בטעם מטוס דאף אם הוא בר"ה או נרשות המורב ת"ת בתב שמנביהו כידו מביאו אותו
לרשותו דכל מה שהוא ביד אחר
הרי הוא כאלו מונח בביתו : ד
ולא כאנר שאינה של שניהם פי'
ובכניסה ומושכה שלא ברשות
בעל האנר אבל בשנותן רשות
לזה הרי הוא כאנר של שניהן או
באנר של זה שהרשה לו וכמ"ש
מור"ם בסי' קנ"ם ס"ט ע"ם : ה
או שרכב עליה זהו דעת הרי"ף
והרמב"ם דס"ל דרכיבה לאוד
קנה ולא כהרא"ם והטור דס"ל
דלא קנה ברכיבה עד שימשכנה
ברגליו עיין בטור בס"ם : ו
או שהנהינה בקול כו' מדסתם
המאכר ומור"ם כאן משמע דס"ל
דמשיכה והנהנה קונין בכל
הבהמות וכ"כ הב"י בפני' דהלכ'
הוא בהרי"ף והרמ"ה דס"ל הכ,
ולא כדעת הרא"ם והטור דבסי'
זה דבתבו בפחות ונמול דפיכא
חד מנייהו דלא קנה . ודעת
הרמב"ם כתבו המחבר לקמן
בסי' רע"א דס"ל נ"כ דקונין בכל
הבהמות כין במכר ומתנה כין
בהפקר אלא שכתב דהיינו דוקא
בא' שכא לקנות הכן אבל בשני
בחים בא לקנות הנחל וא' משיכה
וא' הנהינה שכות הנהנה בחקוס
משיכה לאו כלו' הוא ע"ם בסמ"ע
ז ורלתה בפניו ברהה דהכיסה
בחקל קאי דאלו להנהינה בקול
א"ל ברצת' בפניו כיון שהנהיגים
לכן היה ברהה לריך להעמוד
הנה"הם דהנהינה בקול אחר
רצתה בפניו : ח ופ"ל סימן רע"א מדינים אלו ר"ל דשם בס"ע בסימן רע"א כתב מדין קנייה וכ"ל אבל לא
כתב דהיינו שיאמר לו ופ"ל סימן קנ"ב ס"ם כתב מוס לענין מוקת קרקעות ע"ם : ט ואם משך הבדר
אפילו אלא בפניו פי' ואם משך הנשא' אלא בפניו ובלא כיון קנה אבל משיכה מב"ם בפ"נ בשאר הבדר ולא אני במשירה המשכוכית
לאוד ופפ"ר : יוד מכר לו ספר א' כו' ז"ל הנ"מ ראוכן שמכר ספר א' אלו' לשנים ומסר לו אני הא' והלך מתון
והנביה אני השני אלא בפני ראוכן לא קנה אני השנייה ול"ד למשכוכית דבאלו של ספר אין רגילין לחזי' בשני השנייה מב"ל :
יא ה"נ לא מסר לו המשכוכית ומכר לו י' בהמות וה"ם דתתחלה כתב דאם מכר לו י' בהמות בלא משכוכית או יש מיל'
בקונינו המשירה דאם הקנה לו המשיכה או לא קנה כל אי' בהמות אף שנתן לו דמי כולן דמפות אינן קונו מטלטלי' וכ"מ ולא קנה אלא
אותן שמשך ואם הקנה המשירה כו' : יב ומאר קנה כדרך שבני אדם כו' עד"ר מם כתבתי דעת רי"ו דס"ל דלא בעינן
שיאמר כן בפירוש אלא שתתחל כמי ה"ל כא"ל הבי ומכן ברהה מוכח מלשון הטור ע"ם : יג אם משך או הנביה קנה פי' הנביה
בכל מקו' שהוא אבל משיכה צריך שתהיה במקום שהוכן וביינו דוקא בסימטא או באנר של שניהם וכמ"ם הטור והמחבר בסימן קנ"ו ס"ם
ופפ"ר ואף שכתב הטור משכה או הנביה בכל מקום אלא בתבתי והוכחתי בפר"שה דהאי בכל מקום אהנבהה לאוד אלי ע"ם
יד ואם בעיר ברש"ה נ"ע דלדברי מור"ם דהנביה בדברי המחבר שהוא כדברי הרמב"ם בר"ה בלו פירוש דברי המחבר
כן א"כ יהיו דברי המחבר סותרין זא"ז דבאן ברישא כתב דאפילו בר"ה לא קנה לפי שאין דרך כו' אם לא אדם מסוב או אבא או מזלוג
ובדשי' ואם"כ בסיפא כתב או שהיו בר"ם דמשמע דבר"ה בכל אדם קונה ומטעם דמסי' דלבים דוחקים ומוכרים שם בינו ובין הבהמה
ויש"ם הבהמה מידו בדרך אליכתו ועבד"ר דבתבתי דב"ל דלהרא"ם והטור היה נירשא אחרת בנמרא מחסר היה בפני רש"י והרמב"ם
והמחבר העתי' לשון הרמב"ם וע"פ נרשתו . ומור"ם הניח והוסיף בדברי המחבר מ"ם הטור לפי נרשתו ובן שני הפנים
בכוסא א' וא"ת אחסר לייסב בדוש' ולומר דס"ל לומר"ם דאף דהיה להטור נירסת אחרת מ"מ מינו חול' עם הרמב"ם בדינא ומודה
לרמב"ם דבלא נמור דבקתי בפ רבים ודוחקים שם זא"ז דקונה ברכיבה ושהטור מיירי בר"ה דלא שכיחי כיה עוברים ושבים כולי
בהי דשם אין דוחקים ולא שייך מעם דיפסיקו עוברי לשבים בינו לבהמתו וא"מ אינה בוסה לבינוניים שמכיים לרכוב כיון דעב"פ רבים
שם . ופפ"ו ז"ל דלא סתרי זא"ז דמ"ם מור"ם ברישא בעיר בר"ה מיירי בר"ה דלא שכיחי כיה עוכא כולי האי בסיפא מיירי בחקו'
דשכיח כיה עוכא וכן ברהה שהיה דעת הע"ם ° דכתב ברישא בלשר הניח מור"ם רק בסיפא הוסיף תיבה אחד וכתב ז"ל וכן איתא *
אדם בינוני שהיה בר"ה בחקוס שרבים דוחקים הרי לפנינו דהוסיף תיבת בחקוס ללמדנו שברשות הרבים פעמו יש הפרש בין מקום
למקום אבל זה דוש' דא"כ לא ה"ל למור"ם לסתור ולכתוב ברישא בר"ה סתם ונם הטור ה"ל לאל' כין ר"ה לר"ה ונ"ע : טו
וה"ם לאומר מחוך מפון פ' . מדכתב המחבר לשון וה"ה מחמת דס"ל דשד טעם לשניהם דנם מלשון מחוך לקנותו לבנה מחמת
וכ"כ הת"ת בהדיא בפ"כ דמכירה והביאו הב"י אבל הטור לא כתב בלשון וה"ה אלא בלשון גדולה מזו וכתב טעם אחר ז"ל מטוס דמחמת
מחוך לקנותו אבל אני איני מקנה לך וכתבתי בפרישה דהטור ס"ל דמחוך לקנותו אינו מחמת לבנה ע"ם ° ולא כע"ם דכתב כל *
המחבר כל' וה"ה וכתב מוס של' הטור בלדו דמחמת אני איני מקנה לך כו' ע"ם דערכב הדברי' ולא דק : טו ומחוך לא קנה ה"ם
דבעת שיקול הקנין בבר הדר' בודרא למאריה, וכמ"ם הטור בס"ם קנ"ה והמחבר שם ע"ם :

קצז ° משכוכית פיא הנהמה
כו' פסק כר' יוסף
ולמפוקי מלן דמפרש מזוב ומסרס"ל
בים"ם פסק דהכל תלי בתנהג : כ
וה"ה לאומר לו כו' ע"ל פי' רש"ו :
ב ומשן לא קנה ה"ם דבעת שיחול
מקנין בבר הדר' סו' ר' לתאריס עכ"ל
ממ"ש בלאמר בלתם מ"מ ריס :
ד ולפי'

קצה דין קניית מטלטלין איזה במשיכה ואיזה במסירה ומה דינו במעות שבידו וכו׳ ט״ו סעיפים:

א * (ג׳רמב״ם פ״ה) ה דבר תורה מעו׳ קונות ג׳ אבל חכמים תקנו ג׳ שלא יקנו המטלטלים (ה) אלא בהגבהה או במשיכה דבר שאין דרכו להגביה. (וכיון שתקן הו הגבים קנים אף על פי שלא נתן מעות * (פור פ״ה) ביצר המקבץ עצים או פשתן וביוצא בהם ועשה מהם טעון גרול שא״א להגביהו אינו נקנה במשיכה שהרי אפשר להתירו ולהגביהו עץ עץ. אבל אם היה טעון של אגוזים או של פלפלין או של שקדים וכיוצא בהם שאין אחר יכול להגביהו ה״ז נקנה במשיכה:

ב * (פור פ״ו) (ב) וי״ח ופ״ל דאפי׳ בעצים ופשתן נקנה במשיכה הואיל ואיכא טורח להתיר ולהגביה ועל״ל סימן ר׳ ספיף ו׳ בדין משיכה והגבהה:

ג * (הג״מ שם פכ״ב בשם רש״י) הגבהה (ג) י״א צריך להגביה ד׳ ג׳ טפחים וי״א רשני בהגבהה טפח:

ד * (שם בשם ר״ת ושם גרמב״ם) משיכה שאמרו * צריך שימשוך החפץ כולו ד׳ ויוציאנו מכל המקום שהוא בו:

ה דברים שאין דרכם להגביה אי אגבינהו קנה:

ו * (שם גרמב״ם ר״פ) ולמה תקנו חכמים שלא יהו מעות קונות גזירה שמא יתן הלוקח דמי החפץ וקורם שיקחנו יאבד באונס כגון שתפול דליקה וישרף או יבואו ליסטים ויטלוהו ואם היה ברשות הלוקח ז׳ (ז) יתחייב המוכר ולא יציל לסיכך העמידוהו חכמים ברשות המוכר ח׳ כדי שישתדל ויציל * (ט) לסיכך אם היה ביתו של לוקח שיש בו החפץ שנמכר מושכר למוכר העמידוהו על דין תורה שהרי מצוי

ומשכה כר״ה מלא מרכה וכביאה מסה לסימטא אע״ג דלא מסכה שם בשימטא מלא מרכה סני וכמ״ם מתקב׳ כפי״ר ע״ם ותמ״ם עוד מזה בסמ״ו: ז יתחייב המוכר ולא יציל ואל״ת מה״ם נם בק״ם לא ה״ל לקנות וי״ל דכל זמן שלא קיבל המוכר דמי מיוזי הפירות מציל הוא הפירות כי לא ניחא ליה לילך אח״כ אם הלוקח בדיבה ודיינה ומזה הטעם כמ״ל כשימטא קניא כמ״ם הטור והמחבר בסי׳ ר״ה ולא אסו שיאחר המוכר כשרפו מיסך בפליי׳ ע״ם וא״ם הסתא דאחרו מעו׳ אין קונות יאחר המוכר להלוקח אחר שנתן לו מעות ולא מסך כשרפו מעותך בפליי׳ וי״ל דכמעו׳ דאין מירה בהללתן ודאי יצילם המוכר מטא״כ בפירות דים מירה בהללתן והא דתקרו קנין מעות לגמרי ולא תקנו שלא יקנה עד דאיכא תרוייהו כתיב׳ מעות ומשיכה מעות תקנת הסוק שיכולין לקנות מהר כמשיכה לפול א״כ מעו׳ מסם אמא ימסוך הלוקח קוד׳ כתיבת המעות ויכא דליקה בבית הלוקח ולא יצילם ויאחר המוכר כשרפו מיסך בפליי׳ ופד״ר: ח כדי שישתדל ויציל ואף אם א״י להשתד׳ ולהציל צריך להמזי׳ הלוקח מעות׳ו אף אם לא אזר בו המוכ׳ וכ״כ הרמב״ם והטור כאן בבדיה והמחבר כתבו בסי׳ ר״ד ס״ב ס״ם: ט לפיכך אם היה ביתו של לוקח כו׳ עד שהרי מצוי הוא אבל ביתו כו׳ כ״כ גם הטור טעם הדבר ור״ל דאף דאין הלוקח דר בפה׳ כאן המוכר (ולאפוקי מדעת הרי״ו דכתב דבמיכן שידור בו הלוקח) מ״מ כיון דהכי׳ הוא שלו הלוקח מצוי הוא שם אע״פ שהשרו לאחרים

כיון שהוא מצוי שם יציל ביתו ולא יסתוך אבלת המוכר שדר בו ואנב יסיו גם הפירות ניצולות מטא״כ בפירו׳ בלא בית דאף שקבלן אע״ת איכו מצוי אבלן עדיין וגם לאו כ״ם דיני נחירי וסברי שעל המוכר להציל כיון שהן עדיין בידו וכעשה זה כתב הטור ג״כ בדין הפני כמוכ׳ שהשכיר ללוקח אדר בביתו והלוקח דר באותו אדר אף אחין הפירות מוכח באותו אדר שהפירו׳ מוכחי׳ שם ודאי יתן דעתו להצילן אבל המוכר כאשר אחר ל׳ הרמב״ם כתב דינא דסיפא כמשכיר לבלוקח אותו אדר שהפירות מוכחים שם נמשכם דהרי כן בבוכחין בעבר הלוקח ולא בעבר המוכר ולכך מסיק דבעינן שיהא אותו המקום משתמר לדעת הלוקח הטור או שיהא

מין

ו ואפילו היתה עומדת בגנם פי׳ וכ״ם כשמודה ברשות הלוקח או ברשות סניהן ומ״מ בעינן שיתחוור בגנם ולא בר״ה וכו׳ ועל״ל מת״ם וזה מינו כדאית׳ דקוסקים ליציל ס״ם קב״ם ומיתן קל״ם ס״ר כמ״ם ס׳מת׳ דגנם ל״ר וס״ם לר״ה אלא מורמא דמלתא נקט. ומה שתמה הל״ מ עליו לק״מ כדאית׳ בר״ן פרק שכובש ש״ם ודו״ק וכן הוא בר״ירושם כמ״ם פרק המניח ומה שתמה הל״ מ עליו לא דק ס״ם ר״י ודו״ק שם״ל סיתן ר״י בשו״ת ס״ק כ׳ ופלים לדברי:

קצה

ב אלא כשנגם ע״ל סי׳ קע״ו ס״ם: ג

ר״ה מיין בס״ם ס״ם רק ב״ר ע״ב שתמה הכל יכן דרכו של הרב לכתוב ויש מולקין פס״ם שמולקן הוא רק אחד: ב ר״ה שרגיל להגביה כו׳ דמוסקות ע״ק דב״ת רק ס״טוק ע״ב ובגבוהות מו׳ שם חסתם דמשיב הגבהה כשהגבה שתחתו דרך עליה אפילו לא תפסו ביריו וכן דעת הרב״ם שם וכ״כ ר״י כ״ר מ״ם אבל בתוספות פרק הגוזל עניים דף כ״ח ע״ם חסתם דיש לשתפק בדבר וכ״כ בהגהות מהרי״ם שם וז״ל ר״י חתתק לם דוקא מרייס מרוש בהמשיל אבל הוגבה קצת קניים דה״ל כחר שקלים בידים או דילמא אין מולקן הכר״י עכ״ל ומיהו בבמלי מייס כתבו גב התוספות בגזל דמשיב הגבה כגון שהוגבהו הקופות ע״י סרף בקן ואיהו לם יוריים ע״י מריחת סקן לא חשיב הגבה אלא עליתם דוקא וס״ם ובשע״מ בב״ק כתב דלהרא״ם בשיפא ליה דלא קניים בהגבה בס״ק דב״ח וכן חסקו חחוים ע״ק ודב״ח בס״ל בסוף הגוזל ע״ם ס״ם ר״ה ס״ם ר״ה ס״ם ר״ה

אין לו דין אבר שיקר׳ דבר המוב׳ וכ״כ המ״מ שם מדברי הרמב״ם ולפ״ז ק״ל המחבר דלא סל״ל המי דינא דסיפא כלשון וכן הסוכר המקום כו׳ כיון דלאו מד טעמא לריסא וסיפא • ועל הרמב״ם נופא לק״מ דמשמעות דברין דבריסא דמתו׳ קונות ג״כ מינו מסו׳ דמצוי הוא אצל ביתו ויכול להציל(ו) וכן השוכר המקום שאות׳ המטלטלים הנמכרים מונחים בו ° (שם ברמב״ם) באחד מדברי קניית השכירות שנתבארו בסימן קצ״ה (ס״ט) (ז) קנה המטלטלין שבו ואין שום אחר מהם יכול לחזור בו והו׳ שתהא (מ) חצר המשתמרת לדעת השוכר או שהוא עומר בצד המקום ההוא ° (המ״מ שם ב״י סי״ו) :

הגה ° (הגה״מ ר״פ מזהב) וי״ל דאם היו (מ) המטלטלים במקו׳ דליכא למיחש לגליקה נקנו במעות יא (י) וכן אם התנו בהדיא דהמעות יקנו קנו : ° (ב״י)

ז ° (ב״י ר״פ מזהב. יא״א יב שכירות מטלטלים נקנה בכסף דליכא למיחש שמא יאמר לו נשרפו חשיך בעליי׳ דכיון שהגוף שלו טרח ומציל :

ח ° (שם ברמב״ם רין ג׳) הספינה הואיל ואא״א להגביה ויש במשיכתה טורח גדול יג ואינה נמשכת אלא לרבים לא הצריכוה משיכה יד אלא נקנית במסירה וכן כל כיוצא בזה טו ואם אמר לו לך משוך וקנה אינה קונה הספינה עד שימשכנה כולה ויוציאנ׳ מכל המקום שהיתה בו שהרי הקפיד המוכר שלא יקנה זה אלא במשיכה :

ט ° (סור סימן קכ״ו סעיף ו׳ בשם הרפ״ם) מסירה זו שאמרו א״צ שימסרנה מידו ליד לוקח אלא כיון שאחז בה הלוקח בפני המוכר או במצותו ה״ל מסירה : (והכניסה שם שם אלא ברשות בעל המכר) ° (המ״מ פ״ב שם בשם רשב״א) יז ומשיכה אינו קונה אלא בסימטא או בחצר של שניהם והגבהה קונה בכל מקום יח (פ״ל המוכר לקנות במסירה או במשיכה במקום שאינן קונין אלא מהני ולא קנה : ° (ר״ן פ״ק דקידושין)

י ° (המ״מ שם פ״ג וב״י מהורש״ם) לפיכך אם היתה הספינה עומדת בר״ה או בחצר שאינה של שניהם והקפיר המוכר וא״ל משוך וקנה צריך למשכה כולה ושיוציאנה מאותו רשות שאין משיכה קונה בו ויכניסנה לרשות שהמשיכה קונה בו :

יא ° (שם) היתה עומדת בסימטא או בחצר שניהם אינה נקנית אלא במשיכה ולא במסירה :

יב ° (שם בשם רשב״א) היתה עומדת בר״ה ולא אמר להם המוכר כלום והלך הלוקח ומשך ולא קנה עד שימשכנה כדינה מר״ה לסימטא אע״פ שנקני׳ במסירה בר״ה ומסירה אינו צריכה שיסור לו מיד ליד אפ״ה כיון שהתחיל למשוך כבר גילה בדעתו שאינו רוצה לקנות בחזקה זו שהוא מחזיק ותפוס בה אלא במשיכה :

יג ° (טור סי״ג בשם ר״י) י״א הספינה אינה נקנית במשיכה אלא כדרך משיכתה יט כגון שמונחת בים או בדקק מים שהוא בסימטא או בחצר של שניהם אבל אם היתה ביבשה אינו קונה עד שיגביהנה :

יד ° (שם ברמב״ם פי״ד דין ד׳) דבר הנקנה במשיכה שהיה בר״ה או בחצר שאינה של שניהם ומשכו הלוקח לרשותו או לסימטא כיון שהוציא מקצתו מר״ה או מרשות שאינה של

ו וכן בשובר המקום כו׳ וכן בשובל את המקום קנה המטלטלים שבו מתם״ל כ״ם ר״ב וכתב הריטב״א רע״ק דמתניתא נבי כי זכה דמתנה להלוכי בם ולנקומי פשה למתני מנרו לא זכה לו דמכלן כדאה המבר דאין לפרש בו דק דריסת הרגל בלבד בו לבית בים לו בתקום אחר שאינו כתבו לקנות לו ומי שהשליל לחברו מוזרו לכך דלשו בחבר שאולה היה לקנות לו דאין חבר שאולה קונה לו אלא כשהיה שאולה לו בנה אלא לחבר אין לו בנה אלא לשתמש בו ובכלכת בם לחבר אין לו בנה אלא לבבר עכ״ל ובראה דהוא הדין בשכירות דינא הכי (עיין בתשו׳ ר״ם מלבון סימן י׳) : ז קנה המטלטלים שבו ושיינו דוקא בשהשכיר לו המבר מחבלם ואם״כ שקנה לו המטלטלים אבל בנים׳ בשאר לא ובתם״ל ר״ם ר״ב ע״ם : מ חבר המשתמרת לדעת השוכר כו׳ ולדעת הי״ת לקמן ר״ם ר״ה ה״ב אם שחבר לדעת המוכר שני וכן משמע לפרש בב״י כאן ובוא פשוט ועל כן קשה על הרב שהשה כאן בשהבר ולקמן הי״ר שבריש בהיש חולקין וב״ע : ם המטלטלים המקום כו׳ ובב״י כתב ריש סימן זה שאין בראה כן מדברי הפוסקים וכן נדין דלא נתנו חכמים דבריהם לפיטורים ועוד הוסיף בב״מ לכתוב כן וכן כ״ל עיקר וכן משמע מדברי הרמב״ם שבתחיק המחבר : ט וכן אם התנו בהדיא כו׳ דין זה לא נהיגא לי דאם אלמד הב״י כן מלביל

מצוי הוא אצל ביתו ויכול להציל(ו) וכן השוכר המקום שאות׳ המטלטלים הנמכרים מונחים בו ° (שם ברמב״ם) באחד מדברי קניית השכירות שנתבארו בסימן קצ״ה (ס״ט) (ז) קנה המטלטלין שבו ואין שום אחר מהם יכול לחזור בו והו׳ שתהא (מ) חצר המשתמרת לדעת השוכר או שהוא עומר בצד המקום ההוא ° (המ״מ שם ב״י סי״ו) :

הגה ° (הגה״מ ר״פ מזהב) וי״ל דאם היו (מ) המטלטלים במקו׳ דליכא למיחש לגליקה נקנו במעות יא (י) וכן אם התנו בהדיא דהמעות יקנו קנו : ° (ב״י)

ז ° (ב״י ר״פ מזהב. יא״א יב שכירות מטלטלים נקנה בכסף דליכא למיחש שמא יאמר לו נשרפו חשיך בעליי׳ דכיון שהגוף שלו טרח ומציל :

ח ° (שם ברמב״ם רין ג׳) הספינה הואיל ואא״א להגביה ויש במשיכתה טורח גדול יג ואינה נמשכת אלא לרבים לא הצריכוה משיכה יד אלא נקנית במסירה וכן כל כיוצא בזה טו ואם אמר לו לך משוך וקנה אינה קונה הספינה עד שימשכנה כולה ויוציאנ׳ מכל המקום שהיתה בו שהרי הקפיד המוכר שלא יקנה זה אלא במשיכה :

ט ° (סור סימן קכ״ו סעיף ו׳ בשם הרפ״ם) מסירה זו שאמרו א״צ שימסרנה מידו ליד לוקח אלא כיון שאחז בה הלוקח בפני המוכר או במצותו ה״ל מסירה : (והכניסה שם שם אלא ברשות בעל המכר) ° (המ״מ פ״ב שם בשם רשב״א) יז ומשיכה אינו קונה אלא בסימטא או בחצר של שניהם והגבהה קונה בכל מקום יח (פ״ל המוכר לקנות במסירה או במשיכה במקום שאינן קונין אלא מהני ולא קנה : ° (ר״ן פ״ק דקידושין)

י ° (המ״מ שם פ״ג וב״י מהורש״ם) לפיכך אם היתה הספינה עומדת בר״ה או בחצר שאינה של שניהם והקפיר המוכר וא״ל משוך וקנה צריך למשכה כולה ושיוציאנה מאותו רשות שאין משיכה קונה בו ויכניסנה לרשות שהמשיכה קונה בו :

יא ° (שם) היתה עומדת בסימטא או בחצר שניהם אינה נקנית אלא במשיכה ולא במסירה :

יב ° (שם בשם רשב״א) היתה עומדת בר״ה ולא אמר להם המוכר כלום והלך הלוקח ומשך ולא קנה עד שימשכנה כדינה מר״ה לסימטא אע״פ שנקני׳ במסירה בר״ה ומסירה אינו צריכה שיסור לו מיד ליד אפ״ה כיון שהתחיל למשוך כבר גילה בדעתו שאינו רוצה לקנות בחזקה זו שהוא מחזיק ותפוס בה אלא במשיכה :

יג ° (טור סי״ג בשם ר״י) י״א הספינה אינה נקנית במשיכה אלא כדרך משיכתה יט כגון שמונחת בים או בדקק מים שהוא בסימטא או בחצר של שניהם אבל אם היתה ביבשה אינו קונה עד שיגביהנה :

יד ° (שם ברמב״ם פי״ד דין ד׳) דבר הנקנה במשיכה שהיה בר״ה או בחצר שאינה של שניהם ומשכו הלוקח לרשותו או לסימטא כיון שהוציא מקצתו מר״ה או מרשות שאינה

הרי שבירכב הדברים התחיל וכתב שסב׳ אותו מקום בא׳ מרבי׳ הקנין כו׳ דזה צריך דוקא אם ירצה שאותו מקום שסכר יקנה לו המטלטלי׳ וא״כ לא הל״ל מיד אחר זה והוא שדר הלוקח באותו בית אלא הל״ל תחלה והוא שתהא אבר המשתמרת כו׳ ואח״כ הל״ל או שהוא דר שם ועליו הל״ל שאם תיפול דליקה כו׳ שהוא שייך לאם שהו׳ דר שם לא לאם שהוא משתמר וקנהו בתור׳ אבר ודו״ק : יוד דליכא למיחש לדליק׳ כו׳ ושאר אונסין לא שכיחי כולי האי :

יא וכן אם התנו כו׳ כין שהתנה הלוקח כין שהתנ׳ המוכר ושתק הלוקח כשהתנ׳ כן בתחילת המקח וב״ד שכתב העור והמחבר ר״ם ר״ו ועיין בד״מ והבנתותיו כאן : יב שכירו׳ מטלטלין כו׳ דכיון דבנוף שלו פי׳ אם ראוכן הסכיר דבר מטלטל לחמעון ושמעון נתן לראוכן דמי השכירות ועדיין לא משכה לרשותו אין מ׳ יכול לחזור בהשכירות דלא שייך כאן אם אכמים שראוכן לא יציל הטלטול הדליק׳ אפני שיאחר לשמעון עליך להציל שהרי אין לשמעון כו אלא תשמ׳ תשב ומן מה הנוף בשאר על ראוכן :

יג ואינה נמשכת אלא לרבי׳ פי׳ אין יחיד יכול למושכה אלא בריכין רבי׳ כדי למשכה שהו׳ היא נמשכת מכאן של רבי׳ : יד אלא נקני׳ כמסירה פי׳ כשהוא עומד בר״ה או בחצר שאינו של שניהן : טו ואם אמר לו משוך וקנה כו׳ עד שימשכנה כולה ויוציאנה מכל המקום כו׳ כבר כתבתי בס״ג דלא זה משמע ש׳ משכנה אלא אריכה ולמאי דאיירי לפני זה בעומדת בר״ה או בחצר שאינו של שניהן לא שני במשיכה אלא אריכו בר״ה לאוד אלא בשיכן שימשכה מר״ה לסימטא׳ או לחצר של שניהן ושם לא כפי דיקוזר וימשכנה אלא אריכו וגם״ם המחבר בסמוך סי״ד והמחבר כאן ומתך אמ״ם שם לעיל ולא בא אלא לאמרינו דלא מהני לו בכה״ג דקפיד מסירה לאוד אלא בשיכן שימשכנה כולו׳ וכדינה דמשיכה : טז והכניסה שם אלא ברשות דאל״כ הל״ל חצר של זה שהרשהו להכנים או של שניה׳ וגם״ם בסי׳ קנ״ו : יז ומשיכה אינה קונה אלא בסימטא כו׳ אע״פ דאין מסירה ומסירה קנה בר״ה מ״מ כיון דנלי דעתי׳ לקנות במשיכה קנה דוקא במשיכה וגם״ם המחבר בסמוך סי״ב ופ״ר סי׳ קנ״ו מ״ם מוה : יח אל המוכר לקנות במסירה כו׳ הוצרך מור״ם לכתוב זה כי אין זה בכלל מ״ם המחבר בסעיף שאחר זה ז״ל לפיכך אם היתה הספינה בר״ה כו׳ דה״א דשאני התם דיל דדעת המוכר הוה ג״כ שיעשה משיכה במקום דשייך משיכה דהיינו שימשכנה כולה מר״ה לסימטא׳ וק״ל : יט כגון שמונחת במים וכרש״כם משמע דה״ה מסירה בספינה בר״ה ל״מ אא״כ מונחת על המים :

מלגיל סימן ק"ן סעיף מ' ל"ר כלל רמחם מדינא כסף לו ספר קונה אלא
שבמקום שכותבים ספר לא סמכה דעתם וסיכא דסמיך סמיך המשל"כ הנא
כיון דתיקנו חכמים דמעות מינם קונות לא אלונ ורפיס מחאי דקי"ל כרבי
יוחנן בכתובות פ"אע"פ (דף כ"ו) דאף בדבר של ממון אם מתנה על דבר
שתקנו חכמים מבאו בטל - דחכמים עשו מיקף לדבריהם יותר משל תורה
גנס עזכה רשפי' ר"מפיר תורה כאן
דע"כ לא יכול להתנות בדבר של ממון
אלא היכא דשייך קנין ממילא וכה"ב
דמוי כמוהל לו אבל עשיהם שלי
להתנות לעשו' קנין מדבר שאינו קנין
וכה"ב כתבו התוספות שם וז"ל ואם
תמן כיש כותלין הפותר אלוני ירק
בחקים שיש בת נתן תירש בחקים שיש
בן לא אחר כלום שהתנה ע"מ שכתוב
בתורה הרש ע"ם דאי לות' אלוני ירק
ואוא אונו יורש כו' וש"ם ודו"ק ותשבה
דבנדון זה לב"ש לא תהני תנאו' ואיינו
שבתנו כל העוסקים בתנא דמעו' אינן
קונות ולא אלגו בכך - שוב מצאתי
בהריטב"א בהריא בדברי בפרק קמא
דקידושין שנחב שם שאתנו' דבבא' בם'
ביקנה בתשירה וז"ל דף ל"ב ע"ב ואמר
יהוא שכל מקום שאמרו חכמים
שאין קונין אינו' אע"פ שעשיה
המוכר ואלוקח מיקנה בו אינו קונה
ואמרי הוא כאלו אמר מיקנה בתנאים
בעלמה ולא אמרו בש"ם ואי אריה אי'
אלא בכסף בקרקעות אינו לקנו' לגמ'
דבמקום שבותנין את הספר לא סמכא
דעתיה ולפיכך אם אי' מיקנה בכסף
ובמכה דעתיה בשכי קונה כדינו שבל
בשאמר כו' יות"ש: יא אפילו המונכין
ע"ל סימן ק"ן ס"ב ובהגהת (ובתשו'
ר"מ אלשוך סימן י'):

א אם

של שניהם ב קנה מאחר שמשכו כולו והוציאו מכל המקום שהיה בו:

טו ג (ג' רמב"ם בפ"ז מה) הנותן דמי המטלטלים או מקצתן וחזר בו הלוקח וא"ל המוכר בא וטול מעותיך הרי הסעות אצלו בא כמו פקדון ואם נגנבו או אבדו אינו חייב באחריותן אבל אם חזר בו המוכר ואמר ללוקח בא וטול את שלך הרי הסעות ברשותו וחייב באחריותו (יא) אפילו מאונסים גדולים ד (סור סי' נמה הרמב"ם וסרי"ף) עד שיקבל עליו מי שפר' ויאמ' לו אח"כ בא וטול את שלך ואז אי איתנהו בעין הנך זוזי ממש ויהיב ליה לוקח פטור אבל אם הוציא' ויחר אחרי' תחתיהם ויקבל מי שפרע - יא ד (סור סי' ם וסרמ"ם) שחזרו הלואה וחייב אפילו באונסים עד שיבאו לרשות לוקח - ויש מי שאומר ד (מם נמם רמב"ן) שאפי' הוציאם כיון שקבל עליו מי שפרע ונותנ' לו אע"פ שלא רצה הלוקח לקבל' פטור:

קצט יש דרכים שמעות קונות ויש זמן שמעות קונות ובו ד' סעיפים:

א יש מעות קונות כיצר . מ היו לו מעות בידו בלא מנין ובלא משקל ואמר לחבירו מכור לי חפץ שלך בסעו' אלו שבידי ולקחם המוכר ולא רקדק לידע מנינ' נקנה החפץ ללוקח ואין אחר מהם יכול לחזור בו ב מפני שהוא דבר שאינו מצוי לא גזרו ביה רבנן:

כנס ד (ב"י בשם תלמידי רשב"א) ואם' הלוקח ידע מכיינם רק שאמר למוכר מכור לי בהלו והמוכר לא דקדק בחכיינם י"א דקנס:

ב וכן ראובן שמכר מטלטלין לשמעון במנ' וקנה שמעון המטלטלין ונתחייב לראובן ברמים ואח"כ היה לשמעון מטלטלין אחריב למכור ואמר ליה ראובן מכור אותם ברמים שיש לי בידך ברמי המכר ואמר ליה הן נקנין אותם המטלטלין לראובן בכל מקום שהם ואע"פ שלא משך ולא הגביה שנם זה דבר שאינו מצוי הוא ולא גזרו ביה רבנן:

כנס ד (המ"מ פ"ו דמכירה בשם רמב"ם ורשב"א) ג מיכו י"א דמיירי דוקא שאמר ליה מכור לי בהנאה מפילת הדמי' שים לי אצלך אבל אם א"ל מכור לי בדמי' שים לי בידך לא קנה וע"ל סי' ר' ד ס' י:

ד אבל אם היה עליו חוב שלא מחמת המכר ואמר ליה מכור לי מטלטלין בחוב שיש לי אצלך ה ונתרצו שניהם לא קנה:

ג יש זמן שמעות קונות שהעמידו חכמים רבריהם על דין תורה בבשר בר' פרקים ואלו הם ו ערב יום טוב האחרון של חג וערב יום טוב הראשון של פסח וערב העצרת וערב ר"ה שאם היה לטבח שור שוה ק' דינרים ולקח מהלוקח דינר כדי ליתן לו בשר כשישחוט ולא נתקבצו לו כל דמי השור ז משחיטין אותו בעל כרחו כדי ליתן הבשר ללוקח לפיכך אם מת השור מת ללוקח ח ומפסיד הדינר ד (ריש מי שכתב ד (תפרי"ל) דס"ם הנותן מעות על יין לקיידוש בפרק שבת דקדם דכל כה"ג בעמידו דבריהם על דין תורה):

ד יתומים או אפוטרופוס שלהם שמכרו מטלטלים ומשכם הלוקח ועדיין לא נתן המעות ונתייקרו חוזרים בהם כדין התורה שאין משיכה קונה אלא מעות (ומ"מ הלוקח ם הוי שותר שנר על המקח) ד (תוספו' ומרדכי פ' הניזקין) ובזו בלבד חלוק דין היתומים מדין שאר בני ארם ו אבל בשאר החלוקות דין היתומים שוה לשל כל ארם לענין זה:

כנס

ב קנה מאחר שמשכו כולו פי' ומ"ל למשכו בכפר של סניפם לו בסימטא כדי כולו דכדין מסיכה אם היה עות' כולו בסימטא אלא כיון דמשכו כולו הוי מר"ה לסימטא תו א"ל לשכו בסימטא כדי כולו:

כא כמו מקדון פירוש כסף דפטור מנכיכה ומכידה:

קצט

ו היו לו מעות בידו בלא מנין כו' ל' זה כתב נ"כ הרמב"ם והטור ותשמש מוה דבעינן שנם הלוקח לא ידע מכיכים מיהו מדסיים הטור והמחבר וכתם ולא דקדק לידע מכיכים ולא כת' ולא דקדקו לידע מכיכים לו ה"ל ונם הוא לא דקדק משם' דהדבר תולה במוכר לאור ומ"ם בתחלה היה לו בידו מעות בלא מנין כו' כ"כ לאורחא דמילתא דמסתמא בסידע הלוקח כמה מעות בידו אז אומר להמוכר מכור לי חפץ שלך בכך מעות אלו בידי ונם הכ"י כתב די"ל כן לדע' הרמב"ם והטור הל"ל וכן כתבו תלמידי רשב"א בהדיא וכמ"ם נם מור"ם ז"ל כאן בהנ"ה די"א כן בפ"ר:

ב מפני שהוא דבר שאינו מצוי כו' פי' דמכירה וקנין בזו במעות אלא בודע מכיכים מיהו סכים ובדבר שאינו סכים לא נזרו לומר שמא יאמרו בשרשו מיהו בפלייב אסר': ג מיהו י"אכו' פי' ואו קוב' אפי' בהשלמין בהנאת מפילה המלוה ודוקא במפילת חוב בזה אבל מעמת מכר דאינו סכים אבל מפיל' אסר חוב לא עדיף מעות עצמן דאין קונין במשכב מטלטלין קנין נמור כ"א לענין מי שפרש ומ"ם בשיטין ר"ד אבל בקרקע דנקני' במעות בקנים בכפ"נ:

ד אבל אם היה עליו חוב כו' בעמם דאסר חובות מעמת הלוחה הוא סכים ונזרו בזה מם שאין כן חוב בנא מעמת מכר וכן נראה לי ואם תאמר אף על פי כן במאי יקנם כיון דעתה אין המעות בעין י"ל דעשאו חו"ל כאלו המכר הראשון הוא בעין ובשליחו עם הדבר שמוכר לו עתה כ"כ הת"ת פ"ה דמכירה:

ה וכתבו שכיים לא קנה ע"ל סי' ר' ד ס' י דהמחבר ס"ל דבחוב בנא מעמת הלוה' דינו כאלו המעות היו בעין ביד הלוקח ונותנין להמוכר בעד הפסק שקונה ממנו דאף דאין הסעות קונות מ"מ שייב במי שפרע ה"כ בחוב והוא דעת הרמב"ם ום מולקין בחוב ומה דעת הרא"ש ושכי הדעות כתב הטור שם מ"ם שתם כאן וכתב דלא קנה בחו' דעלמא כי לדעת שכיים אינו קונה בו קנין נמור ובמי שפרש לא מיירי כאן: ו פרב י"ם האחרון של מנ שהיא מנ בפני עצמו ומרכין בהכילו אבל בסר ערב י"ם ראשון של מנ מרודי' בחצות סוכה ולולב ואתרון של פסח אינו מנ בפני עצמו ופי"ב אוכלים בסר עוף

ז משקיטין אותו בע"כ כיון דהמעות קונות ד"ת צריך הטבח לקייים מכירתו ואע"נ דיפסיד דאין לו קוני' לקנות מחנו מוחר הבסר

ח ומפסיד הדינר פי' הדינר שנתן להטבח ליתן לו בעדו הבסר והמוחר הוא ברשות המוכר וה"ם אם נתן להמוכר עד כדי דמי כל הבסר ומת דמפסיד דמי כולו ופסוק הוא וע"ל סימן קכ"ם ס"א מ"ם בזה: ט הוה כשומר שכר פי' להתחייב בנכיסה ומכידה בהנאה דהיה ברשותו דהלוקח לאכלן ולעשות בהן כל מה שירצה קודם שחזרו בהן היתומים ולא משמו בזה אם נשתדל על דין תורה יאמר הלוקח להאפטרופסים או יתומים בשרשו או נאבדו מישך בעלי' וכמ"ם בשמוך דנכיכה ומכידה ומשירה הפירות הלוקח תשייב בש"ם ואינו נפטר אלא בשריפה ובשאר אונסים והוא דבר שאינו שכיים לא אשמו לזה ולא תקנו תשום אשם אי אחר בשרשו אלא בשים זולתו עוד משמות ובזיקו הבכיות שהיה לו מתוך הקניי': יד אבל בשאר הלוקות דין היתומים כו' כן כתב הטור ומעשה דאם הוולו הפירות אחר שמשכן הלוקח אין הלוקח יכול לחזור בו (לומר בשם שהיתומים היו יכולין לחזור בהמקח אם הוקרו תשום היתומים מעות דוקא קונה כך בידינו לחזור בהוולו)

אלא אמרו שיהא בכסיהן דוקא נקנין בכסף • אלא לטובתן קבלו היתומים הדמים ולא משך הלוקח הפירות ונתיקרו פירות • מזוזין בהן כשאר כל אדם ואם הוזלו ורוצה הלוקח לחזור חוזר ומקבל עליו מי שפרע דאם לא כן אם יצטרכו תעות לא ימצאו מי שיתנם להם עד שיתנו הם פירו' לקחו היתומים פירות ומשכם ולא נתנו הדמי' והקרו קנאם כשאר כל אדם • הוזלו לא נאמר שנעתידים על דין תורה שלא יקנום אלא בכסף ויזהרו בהן שא"כ כשיצטרכו הן פירות לא ימצאו מי שימכרו להן עד שיתנו התעות קודם • נתנו הן התעות ולא משכו הפירות והוזלו חוזרו בהן כשאר כל אדם • הוקרו יכו' המוכר לחזור בקבלת מי שפרע דאל"כ יאמר המוכר כשרפו פיטי'או נאכלו בעלי'שברשותכ' היה תשעה שנתת'התעות • ואין לומר דכשיסרפו יחזרו בהן כמו בשהוזלו דאינו מן הסברא דיהא הפירות בזמן היוקר ברשותן ואח"כ כשיסרפו יחזרו לרשות הלוקח ופע"ר מ"ש עוד מזה :

יא ודוק יתומים ר"ל דדוקא ביתומים בשאר הבלוקות דאין התעות קונות משא"כ בהקדש וק"ל : יב אם נתן א' דמיס להקדש ונתייקר כו' נקט האי בכח לרבותא דאע"ג דיש להקד' פסיד' בזה אפ"ה אינו יכול לחזו' בו וק"ל :

ד א המשתמר לדעתו פי' לאפוקי אם אין משתמ' לדעת הלוקח אף שהוא משומר לדעת המוכר אינו קונה דאגירו דומי' דידו ושלוחו בעינן דהם משומרים לדעתו דלוקח או שלוחו כחותו וכמ"ש בטור והמקבר לקמן סימן רס"ס"ב והיש מולקי' ס"ל דדוק' במציאה בעינן לקמן שיהא משומר לדעת הזוכה כה משום דלית שם דעת אחרת מקנה לו אבל במכר ומתנ' דיש א' דמקנה להלוקח או להמקבל מתנה שמירתו דהמקנה הוא כשמירה דהקונה וזוכה כאותו אגר המשומר לדעת המקנה לו :

ב מעורבין עדיין כו' לאו דוקא מעורבין קאמר אלא ר"ל מונח בצדו כל זמן שלא נאלק מתנו לגמרי דהא שם בסנ"מ כתב ז"ל אם אין הפסק בין אותו פירות לפירו' כ"ם לא קנה ומיקרי אגר שאינו משתמר' ע"ש : ג כמו במציאה נב"כ הר"ן פ"ק דמציעא בשם ירושלמי דגיטין ושאמו כיון דדעת אחרת מקנה אותן הוא עדיף ממציאה שד' אחות קונות לו אלא שמילק הר"ן שם וכתב דדוקא בשקדם הוא לבלי שנתנו הבלי לתוך ד' אחות שלו משא"כ אם קדם הבלי לאחה לא קנה אבל רי"ו כ"מ לא שילק וכ"כ בתו' שם ומדסתם מור"ם כאן משמע דלא מילק ודו"ק : ד ובקנין או אפ' בדבור פי' בקנין מהני הסכירות או המתנה בין שהוא ברשו' אחרי'בין ברשותו דמוכ'משא"כ בדבור דלא מהני בשאו' ברשותו דמוכר וכדמסיק מ"ש קאמר ובקנין או אפ' בדבור כו' : ה אבל אם מונח ברשות המוכר כו' הטעם כתב בשם הרא"ש ז"ל שאין אדם יכול לקנות בשל אצמו אלא אי' אחרי' אלא צריך שיגבהו או ישכיר את מקומו בכסף או בשטר ובזקה משא"כ בשהוא

קצט ג אם נתן אחר דמים לחקדש כו' ואם"ם אינבא בלם נתן נבאי דמים לאחר לצורך הקדש אין הנבאי יכול לחזור דהא בחריות קאי בחי שפרע ולא מיקאי מסא דהוסב לבעל אלתות כו' כמו שחיר' הר"ן פ"ק דקידושין ע"ש ודלא בהרמב"ם והרא"ש ז"ל ע"ש : יכול לחזור כו אבל מי שמתנ' תע'של הקדש ושוזל מ"י לחזור דלא יבא כח הדיוט כו' ואי הוקר אינו קונה בחשיבה אלא בכסף דרשות הגבוה אינו נקנה אלא בכסף ס"ם דקידושין :

ר ג וכן נראה לפורות כו' ונראה שבשם הרב שבחשך אחר מ"ש הרא"ש פ"ק דמציעא וז"ל ורב אלפס ז"ל לא הביא דברי רב אבא ואתוך דבריו משמע שאין מחלק בין מציעא לחתנה ושבר בשניא ע"קחא דמשלטלי אנ"ק הקנה לאם ויותר נראה כאשר כתבתי דרב אבא נתרא הוא ונם רב אמי אחר'דברית הם שהקשה לו רב שימי מנם לחתר' אבל אבל לפע"ד נראה עיקר בהרי"ף ורחב"ם דהכא מוכח כולסוגיא דשתם ס"ם פרק קחא דקידושין (דף כ"ו) דנאי לחשאם אמם תעוברא דר"נ דבעינן בנורים בחשלטלי אנ"ק ודחי דילחא התם כי היכא דלא ליחרחיכו ונאחר אבל קאחר אחי אבעיא לבו שדם בחכר ומשלטלין בחתנה חבו ח"ם אבור אחר עחיד לחור בחן ליהושיע ומקוחו חוחבר לו ס"ח ובוחב כל זה בהרי"ף ובהרא"ש פ"ק דקידושין ובאאר פוסקים אלחא דלא ס"ל לאח' ס"ם בשנוי'דרב אבא דאל"ב היכא אבים מחחם דילחא החם לאו מדין אנ"ק הוי אלא חטעם אלרו ובשנוי דרב אבא (הגי"ה ועוד אבם לאע"ר ראם אינא לדרב אבא ל"ל לר"נ לאנב מיבא ליה דבלא"ם בבא חטעם אחרו) הנם אאאבר לדחוק ולישב ח"ח כלאע"ר עיקר אבא אבחרת זו דלישא לבנוי' דרב אבא ואין לחאריך (וח"ם הרא"ש ונם ר"א אחר' דבריו יחבאר לקמן) וכ"כ ה"פ"ר מם'זכיה וז"ל ויש פוסקים כרב אבא והרמב"ן ז"ל כחב אחוך דבדי אבי"ר ז"ל נראה אבוא אחוה אחנה לאבשא ובן אוכחת הסגיא בשם"ם דקידושין ובה דעת אחבר ז"ל אב"ל ואבישו ב"י לקמן סימן רמ"ג סעיף כ"ם וכ"כ אריבא"ש ע"ק דמציעא וז"ל ואיכא אאן דפסק כרב אבא דבחרא הוא וסוגיין הכא בוחים וכן דעת הרב ר"י בר ראובן בהבלוני ואיהו אדבדי אבי"ר נראה דלא ס"ל אבי אלא אף בחתנה בעי עוחב בבר אבהו כאו בחציא'והבקר דאא"ב דאבי לן אבו'דעת אחרת אקנה לעבר'ן אחריהם לא אבי לן בהא ובכא ודאי אחתנה דהא בקידושין בפ"ק בקיש בחירוגא קאא דבכא דחתם בעי לענין אנב אחלטלין בחתנה ובדם אחבר ובעיא לים אאעם'ור ז"ל ונקיים ואדבשים ליה ס"ם אינים אלאא דם"ל דאדין אנב ולא אבוש אבר דרב אבא וכיון דבכא הוא אחתנה דליתים לדרב אבא אב"ל וכן אבעא עוד לבני'אדבני אריבא"ם לבריא ע"ק דקידושין עיין אם בריבא"ם אביב אם"ם בבוף דף ל"ד וכ"כ התוספות רי"ד ע"ק דקידושין דף כ"ו ע"א דבלו זו הבשא אחיא דלא כרב אבא וכן דעת הסמ"ג דף קס"א ע"ד וכן נראה דעת ר"י נס"ו מ"כ וכן נראה דעת אר"ן אבבי' כ"י לקחן ס"ם רח"ג ומ"ם הרא"ם דרב אבי אבר אחר'דברי רב אבא אינו ראוים לבא"ד ראבי'יהיה כן דרב אבי ס"ל כרב אבא אבא אחיא דבחא'רא"ם ע"ק דקידושין לא ס"ל אבי אלא קי"ל אבי ועוד אבבר כתב הבי"ם רח"ג בשם אר"ן דרב אבי אבא לאו לאבוקי אגיב'רא"ם לאוד אחא אלא כי היכ'דלא אוקבי לדיבן נב דאבי'אחחתרת בעיבן עוחב'בבר ביחה אב"ל וא"כ בריבא"ם ע"ק דמציעא ובדבר הוא אך כיון בראיתי אנם בא"ם בריש אות קבין ס"ל כאר' בהבלוני ובהרא"ם ואביאו ב"י לעיל אימן קל'ו אבו' אבו'ן דעת הבא"ר ריש אבעי' ריש דף ג"ר וכ"כ בהג"ת ע"ק דמציע'ובהגאח"ם ע"ג וע"ם דא"ם אבירה אינו בראו' לבבריש ואוו אפיקא דיל'אבל לאורות לבחאלה ובח"ם הרב ואבי לא נבירא אבבר בדראי אדעת בדוב הבו'בהרי"ף והרחב"ם ובבן עיקר : ב ואיהו אם הבוחר כו'דבריו הרב בזה אחוחן דהוביא בן אח"ם הבי"ו בשם הגם"ח ע"ק דמציעא ובהגאח"ם אם עבאו אבוחר בשם ר"י דלא אחב בן אלא לאיבוא קאא בא"ם דבריב אחבר אחחתרת אף בחבר ואחחבה ובלבך בוון אאין אבשא בין הפירות ובן אבעבדי' ע"ל אבר אאינו אחחתרת ובוא דעת אחחבר ובייעבו וא"כ לבדב אאם'כב"ם קבם אף בחעוברין ובן אבוא'לבריא בהג"ח אם וז"ל אם אקבה אדם לאבבו

פירות אאם בביתו ואחביר לו אקומן ואין הפסק בין אותן פירות לפירות אל בעא"ב לא קנה ואיקרי אבר אאינו אחחתר'ובאביא'לא קבי'לא אבר ואיהו בחחבה אחיקר'ם דקבי אאום דדעת אאבר אקבה אוחו אאבי אינ'ל ובכ"ב בהגה"ח ע"ק דאחבים אוב'ובן בחו'ע"ק דאחבים אוף דף ל"ה אאבא כדבדי אבב ב דוקא בחוכו כו'ל'אח"ח עוחר בבבו ובחוכו : ד ר"ל דאבבא אחות כו'הרא"ם ורי"ו ובב"י ור"ח ס"ם זה אחוחן אל הפו'אלא בחב דרך קבין זה אאחר אבראי"ם בחב דקונה ואיבאחחיביהו אבחבו אאור לקחן ס"ם רח"ג ע"ם ונם אל אבב אאאם אבבן אחב דין זה בל' ר"ל ולקחן אי'רא"ג אב"ב בחב אבחחבר בך בבאיבות : ה דר'אחו'אל אדם בוין בו'ובחב ב"י בבחב הר"ן ואלחיבי רבב"ם ואא"ם א"ב לחם אובבבי אבבבי אבבבי אב

כסה"ה כתב"ר אחר דיכול לומר בפל הפצר יזכה אצירי לפלוני כתקף שקר' מפלוני דאצירו כידו וחרי הוא יכול לזכו' אכירו בידו אל אחרי' עכ"ל: ו פר שיאמר כן מדעת המוכ"ז ל הכ"י וד"מ ונראה מדברי הרמב"ן אם קיבל עליו הנפקד שיהא מעתה רשותו של הלוקח לא תהני אח"כ קיבל עליו בתחמד המוכר לתפוקי א"ל הלוקח פירו' שברשותך מכרן לי פלוני וקבל עליו הנפקד לתתם לו לא קנה עד שיאמר לו המוכר וקיבל עליו פ"ם מתחרו: ז כל מקום שיש לו רשו' להניחו קנה לו וכיון שנכנסו המטלטלים בתוך הכלי אין א' מהם יכול לחזור בו וה"ז כמו שהונחו בתוך ביתו: הגה (פור ס"ו ומו' והרא"ש פ' הספינה) ויש מחלקין דאם אינו ברשות לוקח רק בסימטא וכיונא כזה אין כליו קונים מ אח"כ מדד או עד שיאמר לו זיל וקני: ח לפיכך אין כליו של אדם קונים לו בר"ה ולא ברשות המוכר אא"כ אמר לו המקנה לך וקנה בכלי זה ואז קנה י (י) אם הוא ברשות המוכר:

מכיש ברשות המוכר ואומר יזכה אצירי ללוקח בתקף שקנה מחני לא קנה עד שיסכיר לו מקומו ויקנה לו כא' מדרכי הקנייה ואם היו הפירות מופקדים ביד אחר לא סני שיאמר תקנ' אצרי ללוקח ו עד שיאמר כן מדעת המוכר: (פ"ו בשם רמב"ן והמ"מ פ"ד דשכירים) ג (שם בהמ"ם בר"ע) כליו של ארם ו כל מקום שיש לו

כבר כדלעיל סיחן קב"ה סעי' ו' וע"ם מ"ם בס"ק כ"ו וכ"ח וכן מוכח לפרש"ם בפרוסי הרמב"ן שם ובהרא"ם פוף פ' קמא דגיטין דיש סי"ו ע"ם ודו"ק - ז שם הוא ברשות המוכר - ומ"ם אם נתן לו לסניחו שם הכלי קנה וכ"כ פשוט בשם ר"י מנ"ם ודלא כהרא"ם כ"כ הב"ח ודבריו בכוכי"ו ולא כתב"ם בב"ם ודו"ק עיין בס' מ"ח דף כ"ב ע"ב מ - משיכה מסני פ"ל סיחן ר"ב פס"ו: ם מה שבתוכו כו' ע"ל סי' קכ"ו ס"ו: יוד כפי מה שישמוטו כו' וקנה בלמר מדרכי הקנאה: יח אם"כ מדדו וכתב הב"ח וכיון דפלונת' ברנוותא היא היכא דקיימו נו' מיקוס ה רוסס

ר (שם בהמ"ם) וכן אם קנה הכלי מהמוכר והגביהו ואח"כ הניחו שם ברשות המוכר וחזר וקנה ממנו הפירות כיון שנכנסו בתוך כלי זה קנה אותם שמפני הנאת המוכר במכירת הכלי אינו מקפיד על מקומו:

ה (שם בהמ"ם ר"ב) כשם שאין כליו של לוקח קונה לו ברשות מוכר כך אין כליו של מוכר קונה ללוקח אע"פ שהוא ברשות לוקח: (ו"ח (פור ס"ם בשם רבינו יונה) יח דאפילו אמר ליה המוכר זיל קני לא קנה):

ו (מ) משיכה מהניא בכליו של מוכר שאם מדר המוכר ונתן לתוך כליו ומשכו הלוקח בפניו קנה ואפילו לא אמר לו יג משוך הכלי לקנות (מ) מה שבתוכו:

ז אין הרשות קונה ולא הכלי ולא משיכה ולא הגבהה אלא אם כן פסק תחילה המרה בכך וכך אבל כל זמן שלא פסק אין לו שום צד שיקנה בו רכל זמן שלא פסק לא סמכה דעת שניהם שמא לא יסכימו על הסכום ואם המקח יג דבר שרמיו קצובים אף על פי שלא פסק קנה וכן אם אמר לו הריני מוכר לך יד (י) כפי מה שישמוהו ג' קנה אפי' אין רמיו קצובים

סו היו הפירות בסימטא או בחצר של שניהם (שם בהמ"ם דין ז') ואפי' היו ברשות לוקח והיו בתוך כליו של מוכר קבל עליו המוכר למכור והתחיל המוכר למדוד בתוך כליו של מוכר אם אמר ליה כור בשלשים סלע אני מוכר לך יכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה דהואיל ועריין הפירות בכליו ולא גמר כל המדה סז כליו של מוכר אינם קונים ללוקח אע"פ שהוא ברשות לוקח:

הגה (פור סי"ם ורסב"ם ורמ"ם) יז ו"ח דכל סגילה דעתו שאינו רוצה למכור רק הכור ביקר אפי' היה ברשות לוקח וכליו של לוקח או שמשך או שנכנסו לא קנה יח (יא) אח"כ מדדו:

יט ואם אמר ליה כור בל' סאה בסלע ראשון ראשון קנה כ כיון שפסקו דמים על כל סאה (וסאה כל סאה) שיגביה המוכר ויערה אותה נגמרה מכירתה הואיל ואין הפירות ברשות המוכר ולא בר"ה ואילו לא היו הפירו' בכליו של מוכר כא כיון שהם ברשות לוק' קנה משפסק אף על פי שלא מדד כמו שנתבאר בס"ג:

חגה

ופע"ר: יב משוך הכלי לקנות מה שבתוכו לפי' קב"ה סעי' ו' כתב המשכר דל' לקנות לא מהני אפי' לקנות הכלי עצמו וכ"ם לקנו' ע"י מה שבתוכו דל"מ ל' לקנותו אלא דלא כמיה כאן לדקדק כאיזה ל' מקניסו אלא כא לומר דכל שמשכו כפני המוכר א"ל שיאמר לו המוכר משכו וקניסו כאופן המועיל וק"ל: יג דבר שדמיו קצוכי' כו' ופי' הרשב"ם פ' המוכר הספינה כגון כלים שיש להם קצבה לתנם לעולם בכך וכך כתב מדברי הרמב"ם פ"ד דמכירה ולאפוקי הת"מ שם בשם הרשב"א דפי' דמיו קצוכי' אפי' המוכ' או שאמר עכשיו כפי' זה כך וכך כו' ע"ם שהאריך וכד"מ שסכיאו ע"ם: יד כפי מה שישמוהו ג' לא דוקא ג' אלא ה"ה אם אמר כפי מה שישוה א' לדעת הרשב"א שסכיא הב"י בס"ם ר"ז ופע"ר מ"ם עוד מזה: טו היו הפירות בסימטא או בחצר של שניהם אפי' היו בכליו של לוקח מ"מ כיון שדקדק לומר כור בשלשי' אני מוכר לך ולא אמר סאה בסלע גילה דעתו שיהיה הכל קנין א' ולא יקנה זה בלא זה מ"ם יכולין לחזור בו קודם שיגמור למדוד כל הכור דהיינו ל' סאין. אבל אם היה המוכר מודד לתוך כליו של לוקח העומד ברשות הלוקח כיון דאיכא תרתי לטיבות' רשות וכלי הכל של לוקח ס"ל לבר"ף והרמב"ם והרא"ש דאינו יכולין לחזור עוד א' מהן מחה שכבר מדד לתוך כליו של לוקח אף שלא גמר המדידה דבכה"ג אמרינן דגמרו דעתן לקנו' ראשון ראשון כל מה שנמדד וה"ה כתב ג"כ המשכר ואפי' היה ברשות לוקח וסיו בתוך כליו של מוכר דוקא בכה"ג שהן בכליו של מוכר ואמר כור בל' לא קנה עד שימדד כל הכור משא"כ אם מדד לכליו של הלוקח ופע"ר: טז כליו של מוכר אינם קונין' כו' וזה נתינת טעם אח"ם לפני זה הואיל ועדיין הפירות בכליו של מוכר אפי' אחר המדידה וע"ו כתב וכליו של מוכר אינם קונים ללוקח. משא"כ אם מדד לכליו של לוקח וכמ"ם וק"ל: יז ו"ח דכל סגילה דעתו שאינו כו' וה"ינו דא"ל כור בל' סלע אני מוכר לך וזו' דעת רש"י והרא"ם וכתב הטעם דאמרינן ודאי היה צריך לקנות מקח או לשלם חוב בסך ג' סלעין ופסות מזה לא יעלה המעות בידו לכלום וכל שלא יהיה המכר כדי ג' סלעין לא יתכוון כלל וע"ם: יח אח"כ מדדו פי' מדד לו כל הל' סלעין דהו סמכה דעתו כשרואה שיהיה בידו דמים כדי לרכו: יט ואם א"ל כור בל' סאה בסלע כו' ה"ם איכא סאה בסלע כור בל' כמי היה מספיקא דינא הכי עפ"ר: כ ה"נ כיון שנפקו דמים על כל סאה וסאה כל סאה שיגביה כו': כא כיון שהם ברשות לוקח כו' גם בסימטא ובחצר של שניהם מיקרי ברשו' לוקח כיון שיש לבלוקח רשות להניח כליו שם וכתב המשכר בריש סעיף ג' דשם הבוה ג"כ סימטא לרשות לוקח וזהו שמשיק וכתבו ז"ל אע"פי שלא מדד כמו שנתבאר ור"ל שם בס"ג דכתב המשכר כן וע"ם דכתב מור"ם דעת המקלקין בוה וס"ל דבשאלו בסימטא או ברשות שניהם כעינן שמדדו המוכר ג"כ:

כב אלא מעשים שהוא תומ' שעתיהו המכסקא לן אי כלך אחר ל' ראשון דאחר כור כל' דמשמע ס"דקד' שלא יהא מכר עד שימדד לו כל הכור או נלך אחר לשון אחרון דאחר סלה כשלא דאו אחרינן ראשון ראשון הקונקה ומפיקא אחרי' המומו' ידו על העליונה : כג אם לא נתן לו תפות כו' פי' אע"פ שכבר מדד לכליו של לוק' בעומרים ברשות הלוקח אפ"ה יכול לחזור בו הלוקח חשוש דהוא תומ' בתפות דהתע"ה : כד או לקבל אחריות על המוחר כו' כטור וכפשוטה הרא"ם כתב עוד ז"ל ויקבלנו המוכר בדמיו כשות' כ"ד כו' ופשט פירשתי דכ"ל דס"ל דהכ"ד יסומו מה שהוא שוה זה שנשא' בחכיו' ויש עליו חשש קימוץ וכפי אותו שותא צריך לנכות לו המוכר בסיכה נשלם לו כל הסכיות כמו שמכר לו וכן הוא כונת תור"ם אלא שקיצר : כה ויש שולקין דברים אלו כתכן הד"מ כס"ו וכתב ע"ז דכ"כ רבינו פסי"ב וכן הן הדברים שכתכן המחבר בסעיף שאחר זה אלא שתור"ם העתי' כאן לשון הגמרא אנב שיפפא : כו אפי' אם פסק הדמים כו' הטור מסי"ע"ז וכתב ז"ל אא"כ פרקם והכניסם אחז יקנה לו כיתו לכשיסם' אם הוא בחצה שאינו מוכח בכליו של מוכר אף על פי שלא מדד עכ"ל וכתבתי בפרישה דר"ל אף על פי שסם' דמיו אחר המשיכה כיון דבשעת הפסיקה עדיין מונחים ברשות הלוקח קנה ע"ש : כז עד שלא נתמלאת המדה לחוכ' דמשמע הסרסור או אחר שמשליל המדה למדוד בו כונתו היה דעד שתמלא המדה תהיה שאולה למוכר למדוד בו והרי הוא כאלו הן בפירות בכליו של מוכר אבל בשתמלא המדה דעת המשל"ל לגיות ברשות הלוקח עד שיעבר מחנו הפירות לתוך כליו של עצמו . הלכך עד שתתמלא המדה יכול המוכר לחזור בו וכתב הטור ע"ז אפי' יש בו רשומים לידע עד היכן הוא לוג או כ' לוגין וא"ל כל רושם ורושם בכך וכך עכ"ל : כח וי"א דאם המדה של מוכר כו' דכ"ן דהמוכר הוא המודד ומודד לתוך מדה שלו משתמא אחרי' שלא היה דעתו שיקנהו הלוקח עד שיתמלא המדה כדי שאם ירצה יכול לחזור בו משא"כ בשהמדה היא של הלוקח והמוכר מודד בה . ואם הלוקח מודד בה בכר נתכתר בה"מ דמיד בשהגביה הפירות בשעת מדיד' שקנאן כ"ש בשמודד במדה שלו ונם יש לו הרשומי' וזה נראה פשוט דגם בשהמד' היא של המוכר והמוכר מוכר בה אם הלוקח אחר למכור לו כ' לוגין ומודד לו בכלי זה שיש בה רשומין מיד שיגיע לרושם שיש בה כ' לוגין הרי הוא כאלו נתמלא המדה ונם המוכר אינו יכול לחזור בו : כט והוא שנגביהו כדי לקחת כו' פי' מנביה אותו לקנותו בסך דמים כדי קנכתו אם ישב בעינו וא"ה אין המוכר יכול לחזור והלוקח יכול לחזור ולומר להמוכר הנכתתיהו לקנותו כשישב בעינו ולא מוב הוא בעינו וא"מ חייב הו' באונסין כל זמן שלא נילה הלוקח דעתו קודם שאינו שפץ בו כ"כ הרמב"ם אבל התו' והרא"ם והטור ס"ל דאפילו לא הגביה הכלי כדי לקנות אפ"ה הוא ברשותו להתחייב באונסין כל שלא נילה הלוקח דעתו שאינו שפץ והוא כלי הנמכר נקבל ואין המוכר קץ בו דאמרינן מסתמא פיה דעתו לקנותו דאל"כ לא היה נטלו ממנו ומסתימא על מור"ם שסחיים דעתם ולא כתב דיש מולקין על הרמב"ם בזה : ל עד שיפסוק הדמים ויגבהו הגבהה ל"ד אלא כ"ם ס' משאר קיניים וכ"ה בטור ז"ל עד שיפסק דמיו ויקנהו הלוקח בשאר מדרכי הקנאות : לא י"א שהוא כש"ם . דדומה זה לדין הכולל כלי מכית האומן לשנרם לבית המיו ונשלם לאומן אם יקבלם ממנו שבתאר בטור ובדברי המחבר לעיל סי' קפ"ו דאף בעת המזרה אלא קבלו בשטה עליו ס"ם בהבית הנאה דהתפאר בו בבית המיו הנאה היה לו בזה שהבריה בידו לקחתם אולהמזירם לו ואף שיה לו שם הנאה שפי בחה שבתפאר בבית המיו אלא כפי אותו הנאה בתכה שם האומן לשלם כשיזור ליתנם לו וכמ"ם שם וי"א דאפ"ה לא כאן אלא ש"מ משום דשאני התם דהיה לו הנאה שפי ופש"ר וג"ש לחה השמים המחבר ונם מור"ם לא הניח ולהביא מ"ם הטור בשם רשב"ם והרא"ם דחייב אפילו באונסין : לב וכן בשאר דברי הקנין כתב בד"מ ר"ם זה ז"ל ע"ל ר"ם ק"ן אם המוכר נותן דמים להלוקח וא"ל בחה שתקבל מחכי' הדמים תקנה שדה קנה בחרס אשוב וכב"י שם דה"ה בחטלטלין דקנה בכסף ג' ול"ה דה"ה כל אלקי הדיבים שנתבארו שם בבבא הבוא אין כין קרקע לחטלטלין ולכך לא הוצרך רבינו לשנותן אבל חטלטלין וחמך על מ"ם שם בכ"ל עכ"ל ד"מ שם וכן בר"ם ר"ד כתב ב"ד דמיו קנין קרקע בשמא לדין קנין חטלטלין ס"ם ובתכיהו נ"כ בפרישה שם בס' ר"ד ע"ש :

רא ו ופסקו הרמים דבלא פיסוק דמים לא חחכה דעת שניהן כי שמא לא יהנו יפד בדמי שונים

אפי'

רא ו רושם על פתקא . נפ"ם פסק ברוקא בקנין חטלטלים מיכ קנין פיסוחת' ותקיעת כף אבל לא בקרקעות ובקיק כן אל' הסור ע"ש וכ"ש לדינא נפ"ל פי' ח"ם הסת' ס"ק ו' ס"ב דכאן פ"ירי חסתכב בבאורה כראה דלא כסב"ם ודו"ק וז"ל המרדכי ע"ש דכ"ק סימן ל"ו ומסתמא ס"ם לכתיבן פסירות סבית ובכן סבית בשתרא רכסנו לקנות בחפתא קכס דאחלינן כתר מכסנ' מכ"ל וס"ם ובראה לפיכא רכסנו נם בקרקעות לפרי מעבר דנם סב"ם מודה בזה וסב"ם בילם לכו מכסנבו מכסיו ועיין בחסוב' רח"ם בראה כמ"ם ודו"ק ועיין בפ"ם בפ"ם דף כ"ו ע"ב עיין בחסוי' מכי"ם מ"ם בחלות מסכיות סימן קי"ב דף קע"ם ובמ"ב פי' מ"ו :

ב מכות

כנ"ב * (סור פי"ם בשם פרמ"ם) וי"א דלא קנה ראשון ראשון כב אלא מעשים שהוא תומ' ולכן מב אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור פתח לו המוכר מכיו' יין ובשמדד לו הנתי רוצה הלוקח לחזור ולא ליקח יותר ומוכר אומר שמותר ישמין צריך הלוקח ליקח כולו כה או לקבל אחריות על המותר אם יתקלקל שיהיה לו כל הסכית כפי מה שהי' שוה בשם שקנאו * (טור פי' בשם תשו' הרא"ם) י"א דכ"ז בשחדד המוכר אבל אם מדד הלוקח קנה בכל ענין דמדידתו הוי כמשיכה * (חנ"ם שם בשם ר"י) כה וי"ש * (שם בשם הראב"ד) כל שבקנה המק' אין ר"משם יכול לחזור אע"פ שנפלו אלוקי' ביניה ומיאן המוכר לתת לו מקצו אלא ידונו אע"כ על מה שביניה' * (ריב"ם פי' רב"ב) ח הבנים הלוקח את החסורים לביתו עם התבואה שעליהם אותה משיכה אינה כלום כו אפי' אם פסק הדמים ומדד המוכר על החמורים לא קנה ויש מי שאומר * (סור סעיף י"ב בשם הראב"ד) שאפילו מדד לוקח על החמורים לא קנה שלא נתכוין למשיכ' ולקנות במדידה זו דלמדידה בעלמא נתכוין (ר"ת ומביאה לסו ד אם מדד לוקח קנה וכתו מבתמאר פ"ו) * (סור שם) : ט * (שם בתמ"ם ר"ח) המוכר יין או שמן לחבירו בסמטא או בחצר של שניהם אז ברשות לוקח והיתה המדה של סרסור כז עד שלא נתמלא' המדה למוכר משנתמלאת המדה הרי הן ברשות לוקח ואין א' מהן יכול לחזור בו וכן פירות שהיו צבורים בסמטא או בחצר של שניהם והמדה אינה של א' מהן והיה המוכר מודד עד שלא נתמלאת המדה הרי היא ברשות מוכר ומשנתמלאת המדה הרי היא ברשות לוקח : יוד * (שם בתמ"ם ר"י) היתה המדה של אחד מהן והיו בה רשמים לידע חציה שלישית ורביעה כיוצא בהם כיון שהגיע לרושם מהרשמי' קנה ראשון ראשון ואע"פ שלא נתמלאת המדה שכל רושם מהם כמדה בפני עצמו שהרי כל א' מהם היא המדה והוא סומך על הרשמים שכה (וי"א דאם המדה של מוכר לא קנה עד שיפרש לאותם) * (סור פי"ר) : יא * (שם בתמ"ם רין י"ר) הנוטל כלי מבית אומן ע"מ לבקרו אם היו דמיו קצובים ונאנס בידו חייב שהואיל ודמיו קצובים מעת שהגביהו נעשה ברשותו ואין המוכר יכול לחזור בו כט והוא שהגביהנו כדי לקנות את כולו ויהיה אותו חפץ הנמכר חביב על הלוקח אבל חפץ שהמוכר קץ בו והוא מבקש ורוצה למוכרו הרי הוא ברשות המוכר ל עד שיפסוק הדמים וי נגביהנו הלוקח אחר שפסק ואם גילה דעתו שאינו חפץ בו ונגנב או נאבד קודם שיחזרנו לא י"א שהוא כשומר שכר * (סור פי"ר ר"א פ"ן) וי"א שהוא כשומר חנם * (שם בשם פרמ"ם) : יב אחר המושך או המגביה או המחזיק בעצמו או שאמר לאחר להגביה אולמשוך לו אם להחזיק לו הרי זה זכה לו לא וכן בשאר דברי הקנייה * (שם בתמ"ם רין ס"ו) :

רא · דין רשם על החבית והתוקע כפו לחבירו ובו' סעיפים :

א * (ג' רחב"ם פ"ז מהכירה דין ו') מכר לו בדברים בלבד ו [ופסקו הדמים ורשם הלוקח (ו) רושם על המקח כדי שיהיה לו סימן ידוע שהוא שלו אע"פ שלא נתן לו מהדמים

כפרישה

ב סנותן בלוקח עיין בתשו' ר"מ מינץ סימן מ"ד יו"ב מ"ב ובתשו' מהרי"ם סימן קכ"ם ובקכ"ו ובתשו' רשד"ם סימן מ"ב : ג מחוסרים לקונם כו' עיין בתשו' רמ"ם סימן י"ח :

רב ד המקנה קרקע לחטלטלין כו' עיין בתשו' ר"ם כהן מ"ג סימן מ' ועיין בתשובת מהר"י לבית לוי סימן ל"ו המחם על ר"ם כהן מ"ם : כ וי"ם דאפילו בקרקע בסכירות כו' וכן בתוכה בס"ם פ"קמ"ב דמביעא (דף י"ם ס"ב) ופ"ק דקידושין (דף כ"ו ע"ב) המוכה בתם בקרקע בחכר והטלטלים בחתל' בלחד בקרקע בסכירות והטלטלים בחתכה גמ"ב דבדי מרב שכתב דין זה בל' ים מומרים ב"ע דהא מרבא דין זה בסוס יותר וכתב עוד ר"ירושם שם וקרקע חוטל' והטלטלים בחתכה יש מי שכתב דלא קנה ומהרי"ם בתשובות ברמה דקנה עכ"ל ומניאו כ"י ור"מ ולא ידעתי לחם יגרע שלא המסכירות וכן מוכח לבריב מהרי"ם בתשובה ע"ק למביעא דף י"ם ע"ב ומהרי"ם ברמ"ם שם בני מוכר"ר ל"ב ומקנים דקרקע מוטלל והטלטלים בחתכה קנה כמו בסכירות ומניאם כ"י לעיל סימן קכ"ם ס"ב ס"ם : ג ים מומרי דאפילו הן בבורין כו' ומיינו דוקא בסמין בקרקע מסומר לדעתו דאל"כ מו קונם בחורת מכר שכ"ל מת"ע וזם אינו אלא מבר"ן וזם המחוכה דאפילו בחכר המחמר לא מהני בבורין וכן מוכח לבריב בסמנת ברמב"ר פ"ם וכן משמע מסתיחת דברי הטור ומו"רם ומסיקם בלפ"ד דאין מהני קונם אלא בסמוה רבר מחרו - מפ"ב בבא המרי ומתנתו בפיס בסמר ודו"ק וכן נ"ל פיקר : ר יאין

המטלטלין אע"פ שאינם צבורים בתוכה ואם לא א"ל קנה אגב קרקע לא קנה מאחר שאינם צבורים בתוכה :

סגס ה (פור ס"ג בסס ברמב"ר) ר (ג) וי"א דאפילו בסס צבורים בתוכה צריך שיאמר קנה אג"ק וכן כ"ל פיקר . וי"א דבעינן ס דווקא לשון אגב אבל עם לא מהני ס (ר"ן פ"ק דקידושין בסס רש"י) ו וים חולקין : ס (בס בסס ברמב"ר)

ג ס (בס גרמב"ם דין י') הקנה השדה לאחר והמטלטלין לאחר ז אע"פ שא"ל קנה המטלטלין ע"ג קרקע והחזיק האחר בקרקע ח לא קנה השני המטלטלים ואם הפסן אחר שחזר בו המקנה אין מוציאין מידו שהרי הפסן אחר שקנה הבירו הקרקע שנקנו אלו על גבו (וי"מ ס (מר"ן בס בסס רמב"ן) וס"ל דמוציאין מיד המוחזק ס כדין כל ספק ממון) :

ד הקנה שדה לאפוטרופסים י ומטלטלין ליתומים קנו יא (ומוס בדין בנגמי נדקה) ס (מר"ן בס וש"מ בס) :

ה יב בהמות במטלטלים בדינים אלו יג אין

ואפי' מסיבה לא מהניא כיה וכמ"ם הסור והמחבר בסימן ר"ס"ז פ"ם : כ מקבל מי ספרא בתבאר בטור ובדברי המחבר בסי' ר"ד ולעיל בסי' קנ"ט במי שנתן דמי הקנין ולא עסה עדיין מסיבה או הנגבה או סאר דברים שקונין פ"י מטלטלין קונין נמור וה"נ הא' רוסם בתחלת הקנין הוא ולא נגמ' מדיין קנינו לגמרי מ"ה אין פליו אלא קלגת מי ספרא אם לא במקום שנוהגי' לקנות ע"י רוסם או סאר פניני' קנין נמו' דאז הולכין אח' המנהג דמנהג עוקר הלכה בדברים שבמחון וכמור סתם בסימן זה וכתב פרוסם קונה וכסימן ר"ד מבלל בין מקום שנוהגי' לקנות בו לגמרי או לא וכמ"ם המחבר כאן והוא מהגמרא עפ"ר : ג או שא"ל המוכר לחזור בו אחר שרשם מהרמים כלום כל החוזר בו אחר שרשם ב מקבל מי שפרע ואם מנהג המדינה הוא שיקנה הרוש' קנין גמור נקנה המקח ואין א' מהן יכול לחזור בו וחייב זה ליתן הדמים והוא שרשם בפני המוכר ג או שא"ל המוכר רשום מקחך : ד (פור ס"ג בסס ברמ"ם) וכן כל דבר שנהגו התגרים לקנות בו ד כגון ע"י (ב) שנותן הלוקח פרוטה למוכר או ה ע"י שתוקע לו כפו ס (בס בסס ר"ח) (או בתקום שנוהגי' המוחרים ו (ג) מחוסרים לקונם המפתח) (בג"מ פ"ו מס' מכירה) וכן כל כיוצא בזה :

רב דין קניית מטלטלין אגב קרקע או עבדים וקרקע או עבד ומטלטלין או בהמה וכלים שעליה ובו ט"ו כעיפים:

א ס (ג' רמב"ם פ"ג מהכירה דין ח') ו (ד) המקנה קרקע או מטלטלים בא' כיון שקנה הקרקע בא' מדרכי הקניה ב נקנו המטלטלין עמהם בין שהיו שניהם במכר או בסתנה בין שמכר מטלטלי' ונתן קרקע בין שמכ' קרקע ונתן מטלטלין כיון שקנה קרקע קנה המטלטלין (ג) (וי"א דאפי' הקרקע בסכירות והטלטלין בחתכה : ס (רי"ו ר"ח ס"ב) :

ב ס (בס גרמב"ם ר"ם) בר"א כשהיו אותם המטלטלין ג צבורי' באות' קרקע אבל אם היו במקום אחר צרי' שיאמר לו קנה מטלטלין אג"ק אפילו היו המטלטלים במדינה אחרת וא"ל קנה אותם על גבי קרקע פלוני כיון שקנה קרקע נקנים המטלטלין אע"פ שאינם צבורים בתוכה ואם לא א"ל קנה אגב קרקע לא קנה מאחר שאינם צבורים בתוכה :

סגס ס (פור ס"ג בסס ברמב"ר) ד (ג) וי"א דאפילו בסס צבורים בתוכה צריך שיאמר קנה אג"ק וכן כ"ל פיקר . וי"א דבעינן ס דווקא לשון אגב אבל עם לא מהני ס (ר"ן פ"ק דקידושין בסס רש"י) ו וים חולקין : ס (בס בסס ברמב"ר)

ג ס (בס גרמב"ם דין י') הקנה השדה לאחר והמטלטלין לאחר ז אע"פ שא"ל קנה המטלטלין ע"ג קרקע והחזיק האחר בקרקע ח לא קנה השני המטלטלים ואם הפסן אחר שחזר בו המקנה אין מוציאין מידו שהרי הפסן אחר שקנה הבירו הקרקע שנקנו אלו על גבו (וי"מ ס (מר"ן בס בסס רמב"ן) וס"ל דמוציאין מיד המוחזק ס כדין כל ספק ממון) :

ד הקנה שדה לאפוטרופסים י ומטלטלין ליתומים קנו יא (ומוס בדין בנגמי נדקה) ס (מר"ן בס וש"מ בס) :

ה יב בהמות במטלטלים בדינים אלו יג אין

מבאר שמוכח בס בסמורה וכ"כ כ"י ע"ם ופ"ל דבס מיירי מבדין וכאן מיירי מהמנהג ודו"ק :

רב א המקנה קרקע ומטלטלין כאחד כנ"ל ודלא כס"י דבתר כאן תיבת או : ב נקנו המטלטלין עמהן לשון הבסה ונמר' בכסים שאין לבס אחריות (דהיינו מטלטלים) נקנין עם בכסים דים לבן אחריות בכסף ובסטר ובחזק' ובפ"ק דקידושין יליפי לה מדבתיב (בדברי הימים ב' סימן כ"ב) בבני יהושפט ויתן לבן אביהן מתנות רבות בכסף וזהב ומגדנות עם ערים בצורות ביהודה דר"ל דבתן לבס המטלטלים בקנין אגב הערים שבתן לבס • ומינה מה התם מטלטלי דלא ביידי אף כל דוקא מטלטלי דלא ביידה לאפוקי עבדים אגב קרקע דבהו בעינן דוקא שיעמדו בתוכו ויקנהו אגב קרקע דמפסבינן המטלטלין עם הקרקע דמונחים על הקרקע הן בקנין עם הקרקע אפילו לא אמר לבלוקח שיקנם אגב קרקע דמפסבינן המטלטלין עם הקרקע ומסוברים אצלה : ד וי"א דאפילו הן בבורין כו' וה"ינו דוקא בסמין הקרקע מסומר לדעתו דאל"כ היה קונה בתורת מכר ועד"ר : ה דוקא לשון אגב אבל עם לא מהני כלומר דאומר קנה לך הקרקע וקנה לך המטלטלין עמו והעם נראה מסוס דלשון עמו משמע דאסביהן בסוה קאי קנין זה וזה ל"מ מסא"כ ל' אגב : ו וים חולקין ס"ופ"ס הבריב בדעת הפוקנין מדבתיב בקרא * הכ"ל עם ערים בצורות ש"מ דלא מהני כל' אגב אלא סוה ל' בהקרא וזה ל' דרבנן פ"ם ולא דק דלסברתו תקש' לבפסיה מאי אבעי' ליס לבגמרא מי בעי אגב מי לא הלא בהקרא כתיב עם שהוא כמו אגב אלא פ"כ כ"ל דהאי בעי' ס"ל דאין בחמחעות הקרא דאמר בעמת מהקנה לבן המטלטלין עם הקרקעות לשון עם ולא בא הכתוב אלא לומר דנתן לבניו המטלטלין עם הקרקעות בקנין א' אבל אינו נראה בקרא מי כ"ל בעמת הקנין ל' אגב או ל' עם או לא וא"כ י"ל דלפי האמת דבעמת האבע' דבעינן לומר קנה אגבו דאגב דוקא בעינן ולא סני בעם והקר' לא מיירי כל' דאמר לבו בעמת הקנין וק"ל : ז אע"פ ס"ל קנה המטלטלין מעמם דאמר כן למי סייבה לו המטלטלין ול"רש"י בגמרא אינו כן אלא ז"ל דאמר למי מהקנה לו בשדה קנה בשדה לבנך ואגבו יקנה המטלטלין לבניו כו' פ"ם והמחבר נראה דס"ל דאפי' אמר לבל א' מהן כן ל"מ : ח לא קנה בסבי כו' אינבי' דלא אינסט' הוא בגמרא ואחרינן בה דמפ"ה : ט בדין כל ספק ממון נראה דר"ל דוקא ספק מחונה דאתי' מכח בפיקא דדינ' ותפס בו אלא בראות ופח"ם בב בלני' דדיני תפיסה : י והטלטלין ליתומים קנו כו' דאפטרופס יד יתומי' הוא והכ' כתב פ"ז ז"ל וכ"ל דיתמי דנקט לאו דוק' דה"ה לנדול סים לו אפטרופוס אלא אורחא דמילת' נקט דאפטרופוס לדיקנני לא מוקמינן אכ"ל : יא וה"ה בנבאי לדקה דין נבאים בזכר בגמר' ודעת הרמב"ן דבנבאי הוא דוקא דינא אבי מסוס דעניי' תוסלי' פליו לפרנסן כו' ולא כאפטרופוס ויתומים ים דס"ל דסוגין בן וא"כ לא ה"ל למי"רס לכתוב ל' וה"ה דהא כ"ם הוא : יב בהמות במטלטלים כו' דאע"ג דכיידי מ"מ כיון דאין לבן דעת עצמן אינן דומי' לעבדים כמו שיתבאר דיבס בסמוך ס"ט :

יג אין

יג אין הקרקע נקנית לגבי קרקע ואף על פי שהיא על גבה וא"ל קנה לגבי כגון קנה הקרקע שבמרתף שהוא תחת הארץ ושוק כם ולגבי תקנה הקרקע עליה והטע' דבקרא הכ"ל דילפי' מיניה קנין לגבי לא נזכר אלא במטלטלי' כאן ונראה דהיינו דוקא בקנין לגבי ולא נתן המעות של קרקע דבעי לקנות עמה אבל אם נתן הלוקח לחבור' דמי כל הקרקע' כבר נתבאר בס"ם קנ"ב דאם מחזיק באחד מהן אפילו באחרי' הן במדינות אחרת קנה כולן מטוס דסדנא דארעא חד הוא :

יד ואע"פי שאין יודעין שיש לו ופיים שם אע"פי שרגילין אצלו ואין יודעין שיש לו קרקע כיון שכתב כן בשטר נאמן על עצמו וכ"כ לעיל סי' ק"נ ס"ב וכ"כ לקמן סי' ר"ו סע"ו לענין קנין ב"ד בסוף : טו בעבדים לא קנה כו' עפ"ר שם כתבתי הטעם דקי"ל כרב נחמן דאמר עבד' כמטלטלי דמי פוך מבמילי דאורייתא דקי"ל דמודה בה רב נחמן דבקרקע דמי בהוא וקנין פוקה נמי כן דאורייתא הוא מ"ב בחזיק בקרקע קנה נמי שעבדים בתורת חזק' דין המחזיק בשדה ע"מ לקנות עוד שדות אחרות ונתן דמי כולם כמ"ש בס"ק ק"ב דקנה (דדוקא בלגבי אינו קונה קרקע לגבי אבל בחזקה ונתן מעות קנה) והתם קנה אפילו הן בעבדים מדינות כיון דשדה דארעא חד הוא אבל בעבדי' דביידו לא קנה אע"כ עומדים עליה ואז קנה אף דלא אמר קנה לגבי שעבדים והיינו משום דעבדים נחשבים בקרקע לענין זה דאם היו מטלטלי' היו צריכין לומ' קנה לגבי לגי"ה הכ"ל אבל בענין שבכר נתן המעות גם בעבדים דומיא דקנה קרקע כי' מדינות הכ"ל ואם אמר קנה העבדים לגבי' לא קנה מדין קנין מטלטלי' ואפי' לא נתן דמים דעבדא כמטלטלים דמי ומיהו בענין עומדים בתוכו כיון דמטלטלי דביידי' הם ופע"ר : טז אפי' שיאמר לו קנה אותן לגבי' ר"ל מטע"כ בעומדים בתוכו דקנה אפילו לא א"ל קנה לגבי' לדעת הרמב"ם ואפילו לחולקים עליו מודים בהמחזיק בקרקע וגם כתבו דמי הטבר ומדין קנין קרקעות וכל"ל מה"ם פ"ק י"ד וכ"כ בב"מ : ז הקנה בעל זרעים כו' עיין בחמו' ר"ה אלמוך פיתן י' : מ המחזיק בענין כו' ובכ"מ כתב דאם מהן בענין קנה אף הזרעים וע"ם שעמו וחלק על הר"ן ותוספות והרבה מתחזיקין ואין בהם מעם וריח דמ"ם מהים הענין כבר אלא אם שבכמו קנהו כו' ע"ם : ט לא קנה הכלים אף על פי שהוא מחזיק בכלים לא מהני תפיסתו המפקח כן כתב הרמ"ם וכ"מ בטור וכ"ל כתב בשם הר"ן דמהני תפיסה כיון דתפס הזרעים כלומר וז"ר לדלעיל פ"ב בסע"ם : יוד כתבר המחלוקת ע"ל פיתן רע"ג סע"ו . עיין בתשוב' ר"ם בסן פ"ם קי"ו : יא מהון בהתם זו ע"ל סי' ר' פ"ם . יב ע"ל מהון קופה זו ע"ם סעיף ו' : ג ומהון

ד ומין בריר לפיים הקרקע כו' וכ"כ הרמב"ן ע' מו"ם דבני הפיר שיש להם כ"ם אם בית הקברות בשותפות יכול הוא לשבות מגבן המטלטלים הם למה זה דומה לחבר מהין בה דין מלוקה כו' אלא בענין אחרים כו' ועי"ש : ם המקנה עבדים - עיין בסמ"ע ס"ק י"ד וכל דברינו הם מדברי הרמ"ם ריש כ"ק ובראם שגם הרמב"ם מודה לו בזה ודו"ק : ו אפילו שיאמר לו קנה ר"ל המע"כ בעומדים בתוכן דקנ' אפי' לא א"ל קנה אנ"ק לדעת הרמב"ם ואפילו לחולקים עליו מודים בהמחזיק בקרקע וגם כתבו דמי הטבר ומדין קנין קרקעות וכל"ל מה"ם פ"ק י"ד וכ"כ בב"מ : ז הקנה בעל זרעים כו' עיין בחמו' ר"ה אלמוך פיתן י' : מ המחזיק בענין כו' ובכ"מ כתב דאם מהן בענין קנה אף הזרעים וע"ם שעמו וחלק על הר"ן ותוספות והרבה מתחזיקין ואין בהם מעם וריח דמ"ם מהים הענין כבר אלא אם שבכמו קנהו כו' ע"ם : ט לא קנה הכלים אף על פי שהוא מחזיק בכלים לא מהני תפיסתו המפקח כן כתב הרמ"ם וכ"מ בטור וכ"ל כתב בשם הר"ן דמהני תפיסה כיון דתפס הזרעים כלומר וז"ר לדלעיל פ"ב בסע"ם : יוד כתבר המחלוקת ע"ל פיתן רע"ג סע"ו . עיין בתשוב' ר"ם בסן פ"ם קי"ו : יא מהון בהתם זו ע"ל סי' ר' פ"ם . יב ע"ל מהון קופה זו ע"ם סעיף ו' : ג ומהון

יד (תוספות פ"ק דב"ק) אין קרקע נקנה אגב קרקע : ז וקרקע כל שהוא מקנין על גבי מטלטלין הרבה : הנ"ם (ב"י בשם רשב"ם) והא דבעינן קרקע כל שהו (פירוש) אם ידענו בודאי שאין לו אבל כשאינו ידוע שאין לו וזוא מקנה לגבי קרקע שני בכך (ד) ואין צריך לפיים הקרקע שמקנה על ידה ולכן מקנין לגבי קרקע ארבע אמות יד ואף על פי שאין יודעין שיש לו ופ"ל סי' קי"נ . ויכול להקנות לגבי מקומות של כ"ם (שם מי' מתקל"ם ומתקל"ו) אע"פ שהמקומות של רבים וכל אחד יושב על מקום אחד הוי כמו שאול לו ומקניה על ידה : ח (ה) המקנ' עברים וקרקעות כא' סי' החזיק בעברי' לא קנה הקרקעות החזיק בקרקע' אם היו עברים בתוכה קנה ואם לאו לא קנה סו (ו) אפי' שיאמר לו קנה אותם ע"ג קרקע : ט (שם בגרמנ"ם דין י"ב) המקנה עברים ומטלטלין כא' משך המטלטלין לא קנה העברים יז החזיק בעברים לא קנה המטלטלין יח אא"כ היו המטלטלי' על גבי העבר יט והוא שיהיה כפות . וי"א שצריך גם כן שיהיה ישן : יוד (תוספות ורא"ם ומור סע"מ) היה לאחר כא עציץ נקוב וזרעים שבו לאחר אם הקנה בעל העציץ עציצו לבעל הזרעים כיון שמשך קנה : יא (ז) הקנה בעל זרעים זרעיו לבעל העציץ לא קנה עד שיחזיק בזרעים עצמם : יב היה העציץ והזרעים שבו הכל לאחר והקנה שניהם לאחר הזרעים אף העציץ לא קנה כב החזיק בזרעים קנה העציץ (יא) החזיק בעציץ לקנות (יב) (רש"י פ"ק דגיטין) דוקא בכל עץ כשיגן נקוב אבל של חרס כג אינו נקוב כבקוב דמי כד ויש אומרים אינו כפ) : יג (שם בגרמנ"ם דין י"ג) המקנה בהמה וכלי' שעל גבם כא' כה אע"פ שמשך הבהמה וקנה (ט) לא קנה הכלים שעליה עד שיגבי' או ימשוך הכלים עצמם אם אין דרכם להגביה שהבהמה (י) כחצר המהלכת היא ואין מה שבתוכה קנוי לבעל' לפי' כו אם היתה הבהמה כפותה קנה אף כלים שעליה . ויש מי שאומר (סיר סעיף י') כז דבמציאה אם אומר אני מושך בהמה זו לקנותה ואת הכלים שעליה קנאם אפי' אינה כפותה : יד (שם בגרמנ"ם דין י"ד) א"ל המוכר (יא) משוך בהמה זו וקנה כלים שעליה הואיל ולא הקנה לו גוף הבהמה כח אע"פ שמשכה והיא כפותה לא קנה כלים שעליה : טו (יב) א"ל משוך קופ' זו ובמשיכתה קנה מה שבתוכ' קנה מה שבתוכ' אע"פ שלא קנה הקופ'

רג כל מטלטלין נקנין בחליפין ומטבע אין נקנה בחליפין ובו' ס"ם :

א כל המטלטלין קונים זה את זה בחליפין אין צ"ל אם אין המקנה מקפיד לידע שוויו החפץ שנוטל בחליפין כעין שקונים בסורר

שזהו

ד ומין בריר לפיים הקרקע כו' וכ"כ הרמב"ן ע' מו"ם דבני הפיר שיש להם כ"ם אם בית הקברות בשותפות יכול הוא לשבות מגבן המטלטלים הם למה זה דומה לחבר מהין בה דין מלוקה כו' ולא בענין אחרים כו' ועי"ש : ם המקנה עבדים - עיין בסמ"ע ס"ק י"ד וכל דברינו הם מדברי הרמ"ם ריש כ"ק ובראם שגם הרמב"ם מודה לו בזה ודו"ק : ו אפילו שיאמר לו קנה ר"ל המע"כ בעומדים בתוכן דקנ' אפי' לא א"ל קנה אנ"ק לדעת הרמב"ם ואפילו לחולקים עליו מודים בהמחזיק בקרקע וגם כתבו דמי הטבר ומדין קנין קרקעות וכל"ל מה"ם פ"ק י"ד וכ"כ בב"מ : ז הקנה בעל זרעים כו' עיין בחמו' ר"ה אלמוך פיתן י' : מ המחזיק בענין כו' ובכ"מ כתב דאם מהן בענין קנה אף הזרעים וע"ם שעמו וחלק על הר"ן ותוספות והרבה מתחזיקין ואין בהם מעם וריח דמ"ם מהים הענין כבר אלא אם שבכמו קנהו כו' ע"ם : ט לא קנה הכלים אף על פי שהוא מחזיק בכלים לא מהני תפיסתו המפקח כן כתב הרמ"ם וכ"מ בטור וכ"ל כתב בשם הר"ן דמהני תפיסה כיון דתפס הזרעים כלומר וז"ר לדלעיל פ"ב בסע"ם : יוד כתבר המחלוקת ע"ל פיתן רע"ג סע"ו . עיין בתשוב' ר"ם בסן פ"ם קי"ו : יא מהון בהתם זו ע"ל סי' ר' פ"ם . יב ע"ל מהון קופה זו ע"ם סעיף ו' : ג ומהון

רנ א וסוכת הכסא לא ממון כן כתב בהגהת מיי' פ"ה דהלכות מכירה (וחי"מ כ"י לעיל סימן קכ"ו ס"ח) וסבעם"ע דסוכת הכסא אינה ממון ואינה מיקנית בחליפין ומב"ק דסנהדרין אלא קי"ל כדברי פפ"ז דתמורות כי דסת כ"ס ע"ק דקדושין (דף כ"ו ע"ב) ס"ל לסתם הש"ס לפרוש כהאי סבוא נגי קרקע בתכר ומסלטלים בתחנה דלעיל ר"ם ר"ב ובדרשה דנם רב פפא ס"ל דסוכת הכסא מיקני מב"ק ופפא אזיל דס"ל דסוכר' דר"נ מסלטלי אב"ק הוי אלא דס"ל דבלא"ה נמי לק"מ דדעת מחרת מקנה שאני :

ובדרשה עוד דפשיטא סוכת הכסא אינה ממון וכתו שכתבתי לקמן סימן ס"ן ובכל מקום לענין חליפין ומנה קרקע הוי ממון דקנני מתנות כהונה דכתיב נתינה לא מהני חליפין דהוי דרך מקח ומתכר וכל זה כ"ל ברור אלא כתל"ב והנהות מיי' ובכל הפיסוקים חמר מני קנין דף ס"ב ס"ב גם תמיה לי על נעל הפיסוק שהרי הוא עכמו כתב בפות מבירות דף נ"ה ריש ע"ג דבמכירות לחודיה לא קנה אלא אגב דאי ס"ר במכירות לחודיה קנה וכתבדו תוסיפון ליה כי קא מנעי' לן סרס בתכר ומסלטלים בתחנה הוו אחר ת"ם פיסוק אמני מתיר לחוד כתון לר"יוסי' ומקומו מוסכר לו תיפק ליה דקנה מהוה מכירות אלא ס"ת אלא קנה אלא כאגב בכ"ל הרי לפרש דמעתה דעובדא דר"נ מסלטלי אב"ק הוי הנם דבלא"ה דבריו דנם' מכירות ע"ב כי כרמא דסוכ' מקומו מהני לכ"ע אלא אגב וכדלעיל סימן קכ"ה ס"ה נמא דקאמר ת"ם פיסוק אמני מתיר לחוד כו' מיינו מהוה דס"ל לא ס"ם אלא כ"ע דדעת אחרת מקנה אותה אמני או דס"ל כר"ע לריבא וכערוב' דר"נ דמסלטלי אב"ק הוי (נם ח"ם בעל הפיסוק אם דסא דאמרינן נגי נמסם הוכר את מקומו מיינו דוקא באגב אלא כמירא דאתני' דערב הסמיכה דף ע"ר ע"ב ואם הים מקח אוכ' את מקומו מהמת אפילו אלא אגב - וכן המעם מדברי הפוסקים בכתם רוכתי) מ"ת אמר דתוכת מבעל הפיסוק דאו' שבירו' הוהות הכסא מקנה אב"ק נראה כן ברור וכמ"ם ודאי הבעל הפיסוק עמות קנין ומנהות מיימני וסרב אלא כמ"ם ס"ל סי' ס"ו סל"ה בהנ"ם ובי"ד סימן ק"ם ס"ר בהנ"ם :

ב הרי

ר ◦ (אם בדרוש ס"ג) א בר"א כזמן שמכר שאר מטלטלין באחר ממיני מתכות אלו אבל המוכר מטבע במטבע הרינרים של זהב ב לגבי מטבעו' של כסף הרי הם כפירות : **הגה"ם** ◦ (סור סעיף ס') ו ואם הקנה לו הכסף בתורת דמים אלא ייחד דוקא מעות אלו מהמשך הוסב נתחייב לו הכסף כפי מה שהסכים עמו :

וכן המעות של נחשת כמו פירות לגבי מטבעות של כסף כיצר נתן לו דינר זהב בכ"ה דינרי כסף כיון שמשך הדינר זהב נתחייב ליתן לו הכ"ה דינרי כסף כמו שהסכים עמו יא אם חדשים חדשים ואם ישנים ישנים אבל אם נתן לו כ"ה דינרי כסף בדינר זהב יב לא קנה עד שיקח הדינר של זהב :

ה נתן

ג ופירו' כתי אע"פ שאין קונין בכסף כו' כל דבר שאינו כלי ואינו כ"ק בכלל בכסף פירו' וע"ל סי' קנ"ה ובפרים כתבתי דם"ל לבאור ולכמה נאוכי' דדוקא כתור' קנין מודר שאינו כמיווי דמים הוא דאינו קונ' בפירו' אבל חליפין שהם בתור' שיווי דמי' מוסין בפירו' ע"פ ומורס כתבו בפלוגת בפסו' ספיק זה בהנ"ם : ד קונ' ממטבע כו' מסוס דפיק' מאיכ' דעת של הקונ' והמקב' כפעוסין חליפין כמטבע הוא על הנורס וכנורה עכדא דבבלה ע"י המל' שפולה והוה כאותיו' שאינן קונין ונקנין : ה אלא אינו מקפיד לידע כו' אדלעיל כמי אמ"ם בריס הסעי' אע"ל אם אין המקב' מקפיד כו' ע"ז מפי' ואמ' כאן אלא אפי' מקפי' לידע כו' : ו נקנית פרתו לבעל החמור כו' ומתילא כמי אם מתה הפרה או נתייקרה או הוזלה אחר משך זה המו' דאו מתה או הוקרה או הוזלה הפרה ברשו' בעל החמור : ז והנותן מ' מהן כדמי חחלפין לא קנה ואין אחד נקנ' בקנין ולא נעשה קנין הרי לך ג' ענייני' מתחלה אחר שאם בא ראוכן לקנו' מהמתון דבר מחלפין ונותן לו שיווי מטבעו' אלא לא קנה החלפין כדין מעו' שאינו קונה מחלפין בשם מעשם שמא יאמר בשרפו פיסך בעליים וכמ"ם בטור והמחבר בסי' קנ"ה ואמ"ר אחר שאינו נקנה בקנין ר"ל קנין אלי' אלא אפי' אם ייחד ראוכן מעו' מחטבעו' אלא כדי שוויו של אלטול שקוכה מהמתון ומוסך ראוכן אלטול של מהמתון לא נקנו לאמתון המטבעו' שייחד לו דנם בוה אם קנין אלי' יש אלו שהרי אם נתנו המעות שייחד לו פטור ראוכן מליתן לו אחרי' ואע"ג דהמחלפי' פר' בחמו' ויחדו זה בנגד זה קנה זא"ל אע"פ דאם נתנו זה אלא מסך א"ל לשלם לו אחר שאינו אתם דאנידה ומיתה לא שביחי כולי האי מסא"כ בלורה דבריד' דבטלה ווה בכלל אמרו שאם נתנו הוא פטור - מסא"כ בשלא ייחד לו מטבע אלא ראוכן מסך דאי אלטול שקנה ממנו פ"מ ליתן לו בעדו דרך מטל י' והוכי' עאו הן בסוב על ראוכן דאף אם בנגנו המעות שביד ראוכן בע"פ שייב ליתן לאמתון דמי אלטול שקנה ממנו שהן בסוב עליו וזהו שכתב מור"ם ז"ל בהנ"ם ודוקא בתורת אלי' שייחד לו המעות אבל בתורת דמים כו' והוא מטעם שכתבתי וקאי מור"ם אמ"ם המחבר ואין מ' מהן נקנין בקנין דנם זה בכלל אם קנין הוא הוא"ל ויחד לו המעו' וכמ"ם ואמ"כ כתב המחבר לא נעשה קנ' ור"ל שאין קונ' בהן בתורת אלי' והוא אחר בכר כת' דאף אם אחר קב מידי דינר זה כאלי' דק"ם אע"פ שב"כ אם כלי אלו שסוקלין בנגדו ותולין לבתו בלוארים אפ"ל מ מטע' דבר' בתבאר דלורה שבידי דבטל' והמקנה מטלטלי' לקנות מטבע' דעתו אלורת' וק"ל : ט בד"א בזמן שמכר כו' פי' הא דאמרי' דבוסה אינו קונה מטלטלים היינו בשרוצה לקנות בו אחר מטלטלים הוא דאינו קונה אבל יכול לקנות בוסה מטבעות של כסף כדאיתא אע"כ : ט לגבי מטבעו' של כסף יותר מבל זהב לכן נקרא מטבע של זהב פירות נגי של כסף וכן הטעם בכל הני דקתני והולך דזה שהוא פריש להוציא הוא בהסב מטבע לגבי הא"ד שאינו פריש כ"כ לשונ' : יח אם הקנה לו הכסף כל"ל וכספרים ישנים כתב ואם והוא ס"ם וכ"ל דפרוסי קא מפרש דמ"ם המחבר דמטבע של כסף נקני' בהסיכת מטבע של זהב היינו דוקא בשלא ייחד לו המטבע של כסף בתורת דמים ומטעם שכתבתי לעיל דאם ייחד לו מטבע בגד מטלטלים דאין המטבע נקני' בהסיכת מטבע דבכה"ג בס אלי' ים עליו : יא אם אדשים אדשים כו' אתם יסכים אדיפי' מקדשים אם לא שבא ליתן הדינרי' ולהניחם כאומר אתים כזה כיצא ליה טפי בהדשים דבישנים אפילו עפי ויעלן אלודה : יב לא קנה עד שיקח כו' פי' שיהן לא קנאו אדם מטלטלי' ונראה דעומד גם כזה בזמן שערב הקונר בו ובמ"ם בסי' קנ"ע :

ג היה טיבעא לגבי כסף פ׳ גבי מטבע של כסף גרוש: יד וי״א דהוי פירי לגבי דהבא הטעם דאע״פ דשל כסף הן פריפי׳ לפו״י יותר מ״מ כיון דשל זהב עסוק יותר מצד עצמו בפרט נגד של כסופת מ״ם מיקרי זהב טיבעא נגד של נחשת מטא״כ נגד של כסף דגם של כסף הן עסוקין אף דאינן עסוקין כ״כ כמו של זהב מוע״ל לגן מה שהן פריפין לפו״ל להיות עסוקין טיבעא נגד של דהבא: סו ואם נטלו כנגדן מעות לא נקנו כ״כ גם הטור וכפרישה כתבתי דקמל״ן כזה דל״ת דוקא כשקנו׳ מטלטלין ונותן להמוכר דמי סווין תקנו שלא יקנו אותן מעות בזירא שיאתרו בשרשו מישך בעלייה כמ״ש בסי׳ קנ״ה אבל כשיקנה מעות הללו במטבע שיבי׳ שהם קלים לסילון ה״א דקנו קמל״ן דלא פליג: סז שיזכה בו מעתה דקדק וכתב שיזכה בו דאלו דרך תקף ומתכר יש דרך שיקנה בו וכמ״ש לעיל דאם תיכף רשומן מטלטלין של שתעון כתייב רשומן לשמעון דמי סווין של המטלטלין אבל שיזכה בהן כמתנה אין דרך כ״א ע״י אגב קרקע או ע״י שישוכר או קונה מקום המעות דאז ה״ל המקום שנירו וקונה לו שנירו המעות שבתוכו ומה״כ כתב שיזכה בו מעתה ר״ל מעתה מיד בלי שום משיכ׳ דבר אחר בכנדו גם י״ל דמ״ש מעתה קאי אמ״ש לפני זה וה״ק מעתה דנתבאר דאין קונין המטבע בכליפין כמל׳ דאין לבן וכייב כ״א ע״י אגב בו׳ ורשמון כראם עיקר ופפ״ר מ״ש עוד מזה: יז והוא שיהיו אותן מעות קיימי׳ בו׳ ולא בפר המפקי׳ בו׳ שהקנה אג״ק לבני זה קאי דאם בפר או שנירו אותן מעות קיימי׳ בו׳ ולא בפר המפקי׳ בו׳ שהקנה אג״ק לבני זה קאי דאם בפר לא

ז וי"ל דמסתבר כו' ולי נראה דנם הת"ה חזרה לריב"ם דסוי אמתכת' ולא קחיירי בסימן סי"ה אלא סיכה דמוקי"ל הקנין דאו לא תסבי מחילה לבני מרתו וכ"ם נכי לוי ע"ם אבל מאסתכתא לא מיירי וחייבי בשופן המוע"ל כנון בקנו בכ"ר מסוב וכמ"ב ע"ם ורו"ק ושמ"ם בסימן ר"ם :

רד א אע"פ שלא נקני לו המטלטלים כו' כתב בשלטי גבורים ופרק פנים מאירין דמדברי הגאונים מסר מוכח דאע"ג דקי"ל דגרגרים בעלמא אינו נגמר המקח מ"מ לאחר שנתקנים הגעות הימת אם דאוגן שוקן לחתנון לתת עקי' המסתר אמי על כלי עלוני ומכרתו לי ונלא כופר אע"פ שהכלי ביד חתנון ואם היים אמתון אומר אני מוזר כי הים עסור מכלום אפשרו שכופר מני להחזיקו היסת אכ"ל ואין דבריו ברגין ריכול למזור אל"ב לתת יבנע ודברי הגי"ם מסר"י אם יש לאדר' מקנה בקנין המוטל וכמ"ם לקמן ר"ם רכ"ב ס"ק ו' : ב ואייב לקבל מי שפרע מי שאינם לאחרו בפסיר מחות ומלוקח נתן לו דמים ולא חסר עריין והמחאל' רבה למזור אל"ב לקבל עליו מי שפרע אף הבלם דוחם למזור לו המוכה אבל המחל' בריך לקבל ח"ם נאם ריבם למזור כ"ם הכ"ם נאימן רכ"ו ע"ם ערוכם להוכיח כן מדברי הגאון שבנים הרי"ף בפרק המוכר ספינה ע"ם ולא ירד לעומק דעת הרי"ף נם הריך לית' אלא דמכיאם בריכים לקבל מ"ם הבלא הוא דמחות לענין מ"ם הוא כמכיאם לענין דקנה ומחזיר אוכלה וכן כתב בעסיות הרמ"ן בחדושין ע' הספינה ע"ם נאורך הסוכות כן ובירושלמי וכגאון נדמים כתבוהו ברמב"ן מכתם מוכחות ורשוות וזוסו בחוכת הרי"ף ורו"ק כן כ"ל : ג

וי"ל דס"ם כו' וכ"ע סב"ם עיין בתשו' רפר"ם סי' ר"ן : ד לפשיר כל המקח עיין כי"ר סימן קפ"ב . ה ממי שלוכו פוחר בדבורו כו' וכ"ע פב"ח ודלא בפרש"ם . ו פסס נקנים נפס ע"ל סיתן רמ"ם פסיק ל' ; ז מי פסים לו מו' אבל מכרו . עיין בחתו' ר"ש ש"מיים סימן קי"ו דף קפ"ג ובתשובות רפד"ם סימן סל"ב :

ח וכן

ט וה"ה אם קנו בחיוה דכר כו' פי' נם כוה פליגי כל הני : כא דהוי קנין דברי' פי' הקנין שעושה לדבר שאין בו ממש הוא קנין דברי' רק שעתו היכר בקנין הדבר שמכר בו קנין מ"ה פליגי בו וק"ל :

רד א כמו שנתבא' היינו נסי' קנ"ם וקנ"ם ור"נ : ב לקבל מי שפרע בסמוך ס"ד בת' המחבר כופסו : ג ואפי' לא נתן אלא מקצת הדמים אפי' לא נתן אלא מקצת הדמים אפי' אם רוצה לחזור מהמותר אם אלא קיבל דמים בנדו וה"ם דבבר בתבאר סי' ק"ן דבקרקע קוב' המקנת הכל כשאינו ע"ל וכפיק אחוזי ע"ם ונם לענין מי שפרע המטלטלים הדין כן וכמ"ם הטור והמחבר בסי' ק"ן סי' ז ע"ם ופע"ר ובד"מ ד מחני שהוא ירא לפסק' פי' אע"פ שדיין לא הפסי' כלל ואין המוכר יכול לומר לו כשתפסיד אחוו' לך דמי מקבל וכל זמן אלא הפסדת עדיין אין עליך לחזור כי הלוקח יכול לומר לא כיבלי לחיקס אמר אם אחר שתפסיד לא יהיה לך ממה לפרע לי : ה לפפסיד כל המקח דקדק וכתב כל המקח לאפוקי' אם אין לו ליר' אלא מקצ' הפסד כגון שקנה יין ויר' שיפתי' כ"כ קנת פוסקים ופיין בכ"י ובד"מ שכתבו דעות כזה : ו כתבאר בסי' ר"ט וע"ל בסי' ר"ם ס"ו ובו' ל שם בסי' ר"ם ס"ו וכתב המחבר דהפוסק בהיתר ואחזר צריך לקבל עליו מי שפר' ואחר' כתב שם דהפוסק באיסור אין צריך לקבל עליו מי שפרע ע"ם : ז אוררין אותו אותו ל"ד דהא מסיק ואומרים מתי שאינו עומד בדיבורי ולא כא כאן אלא לומר שאוררין ע"ז ולאפוקי מת"ד שאדועי מודעינן מילם לא לייטינן : ח מאנשי דור המכול כו' בפר"ם כתבתי דל"ל דנקט הכי משום' דבהני נתפרס הנגתת הם' על המעשי' הרעים דבני אדם ופרע לכן בפומבי לפי מעשיהן ומה"כ אחרו ומפני' שטבעו בים מפני שטביעה בים סוף היה גדול שבנים וכדרך הטבעיי' שבדנר שודו להשליך בני ישראל לים כא עליהן : ט מתי שאינו עומד' בדיבורי שאין מקללין לנוכח אלא משלין הקללין בפני זה הכוו' בשתם על כל מי שאינו עומד בדיבורי והוא שתם וירע שנם עליו קאי

רד א אימתי מקבל החוזר בו מי שפרע ומתי נקרא מחוסר אמנה ובו י"א סעיפים :

א (ג' רמב"ם פ"ו ממכירה) מי שנתן דמים ולא משך הטטלטלים (א) אף על פי שלא נקנו לו המטלטלים

ב כמו שנתבא' כל החוזר בו בין לוקח בין מוכ' לא עשה מעשה ישראל (ב) וחייב ג לקבל מי שפרע ד ואפילו לא נתן אלא מקצת הדמים :

ב (פור פי' קנ"ם סי"ד וברמב"ם פ"ג סם) נתן דמי המקח ונאנס קודם שיקחנו ואמר לו תן לי מקחי או החזיר לי מעותי אע"פ שיש עדים שאבד באונס ולא היה כח בסוכר להצילו ולא נתרשל ברבר ה"ז מחזיר הדמים ואין כאן מקום למי שפרע (ג) וי"א (פור בסם הרמ"ם וכ"ו פ"הסם בסם רמ"ד ור"ם) דהוא הדין למי שחוזר בו ד מפני שהוא ירא ה (ד) להפסיד כל המקח :

ג הפוסק על שער שבשוק וקבל דמי' ולא היה לו אותו המין שפסק עליו ו נתבאר בסימן ר"ט (וע"ל סי' ר"פ סעיף ו') :

ד (סם ברמב"ם) כיצר מקבל מי שפרע ז אוררין אותו בכ"ר ואומרים מי שפרע ח מאנשי דור המבול ומאנשי דור הפלגה ומאנשי סדום ועמורה וממצרים שטבעו בים הוא יפרע ט (ה) ממי שאינו עומד בדבורו (וי"א (פור סעיף ב' בסם הרמ"ם) מאומרים לו הוא יפרע מחך מס מיכך עומד בדבורך . וי"א מאומרים לו בדבריס) : (מרדכי פ"ם בהמה)

ה (סם ברמב"ם) הלוקח מחבירו קרקע או שאר מטלטלים ופסקו הדמים י והניח משכון על הדמים לא קנה וכל הרוצה לחזור משניהם חוזר ואינו חייב לקבל מי שפרע :

ו (סם ברמב"ם ריש י') מכר לו בדברי' בלבד ופסקו הדמים יא ורשם הלוקח רושם על המקח כדי שיהיה לו סימן ידוע שהוא שלו אע"פ שלא נתן מהדמי' כלום כל החוזר בו אחר שרשם מקבל מי שפרע ואם מנהג המדינה הוא שיקנה הרוש' קנין גמור נקנה המקח ואין אחד מהם יכו' לחזור בו וכ"ז בשרשם בפני המוכר או שאמר לו המוכר רשום מקחך : (וע"ל סי' ר"ם) :

ז (סם ברמב"ם ר"ם) הנושא ונותן בדברים בלבד ה"ז יב ראוי לו לעמוד בדיבורו אע"פ שלא לקח מהדמים כלום ולא רשם ולא הניח משכון וכל החוז' בו בין לוקח בין מוכר אע"פ שאינו חייב לקבל מי שפרע ה"ז מסחוסרי אמנה יג ואין רוח חכמים נוחה הימנו :

ח (סם ברמב"ם ר"ם) וכן מי שאומר לחבירו ליתן לו מתנה ולא נתן לו ה"ז מסחוסרי אמנה : בר"א בסתנה מועט שהרי סמכ' רעתו של מקבל כשהבטיחו אבל במתנ' מרוב' אין בה חסרון אמנה שהרי לא האמין זה שיתן לו דברי' אלו עד שיקנה אותו בדברים (ו) שהם נקנים בהם :

ט (הגהות רמסוגות רפ"ו מהלכות) יש מי שאומר יד שאם רבים אמרו לאדם אחר ליתן לו מתנה אינם יכולים לחזור בהם אפי' אם היא מתנה מרובה :

י (ז) מי שהיה לו חוב אצל חבירו וא"ל מכור לי מטלטלין אלו בחוב שיש לי אצלך ורצה המוכר י"א (פור פ"ו בסם רמב"ם) טו שה"ז כמי שנתן דמים וכל החוזר בו מקבל מי שפרע

קנה בה קרקע דנקני׳ בכסף קונה אות׳ בו קנין נמור וכמטלטלי׳ עומד בה כמי שפרע כמי שניתן לו עתה מעות בעין לקנות בהן כמטלטלין או הקרקע וכל מ׳ יש לו רמי׳ מהנמרא ופלוגתם הוא דוקא בשהמוכר בא מחמת הלוה׳ שהלוה לו אבל אם בא הקונה מחמת מכר כבר נתבאר בסימן קנ״ט בטור ובדברי המחבר׳ ס״ב דאפי׳ הראש מודה דקונין בו אפילו מטלטלין קנין נמור כיון דקונה בזה אינו שכי׳ לא נזרו אז׳ל שמא יאחר בשרפו שיבר בעליה : עז רק שהרוי׳ לו בו׳ל׳ הטו׳ הוא בנון שהגיע זמנו לפרו׳ והריוח לו בו׳ ודקדק לומר שהגיע זמן לפרוע דאז מקשה הנא׳ נמורה אבל אם עדיין לא הגיע הזמן אף שהרוים לו הזמן יותר לא מקשה בזה הנא׳ כ״כ ופש״ר : יז אבל אם א״ל לראובן הא לך עוד בו׳ א״ל בפי׳ ק״ק ס״ו מ״ש מור״ם בהנ״ה דין בזה לפנין קנין קרקע׳ ושם פרשתיה בס״ד פ״ם : יח אע״פ שבדברים בלא מעות בו׳ בל זה בבר כתב המחבר בעצמו לפני זה בס״ו ובמ״ם שם פ״ם :

רה א מי שאנשהו בו׳ אפילו תלוהו עד שמברה בו׳ בפרישה בתבתי והובחתי חל׳ הרי״ף והרמב״ם והמחבר שם ל׳ דאפי׳ לא ראינו וידענו מהונשה דהמוכר בלל ונם נראה דעת המוכ׳ שאינו מבירו בראון אחרינן בין דמבירו וקיבל דמי׳ נתרו והקנהו ומבירו מבר ושמל׳ הטור והרא״ש לא משמע הבי אלא בל שנראה מהמוכר שאינו מבירו בראון אף שקיבל דמי המק׳ אין מבירו מבר אם לא שהמבירה היה באוב׳ דאז אחרינן דאנב אונסא וזוזי נמר והקנה לו בל שלא מסר מודע׳ תחלה . ובטו׳ בתב דאפי׳ לא מנה המעו׳ אלא לקחם והבליב׳ לביסו דים נילו דעת דבע״ב קיבלם אפ״ה הוה זביני זביני : ג אפי׳ תלוהו בו׳ עד שמבירו בו׳ נקט אינם בדול ונם עובדא היה בן בנמר׳ ור״ל וב״ם אונם הקטן שמבו דאינו יבול לבטל המקח ולומ׳ אבוא בייתי : ד אע״פ שלא לקח הדמי׳ בו׳ פי׳ אלא יש עדים שהודה בפניהן שקיבל המעות ובבסיו טובן שמעולם לא נתן המעות אלא שהוצרך להודות לו מפני האונס אין שותפין לו דא״ב ה״ל למסור׳ מודע׳ והשולקין ס״ל בין דידעינן באונסי׳ על המבירי׳ מסתת׳ אבסוהו נס על ההודאה : ה אבל אם נתן לו שטר בו׳ פי׳ זקף דמי המקח בהלואה עליו ונתן לחוב׳ שטר חוב עליו ורוצה ליתן לו דמי המקח שבשטר אע״פ שאחרינן דבשעת מבירה לא נמר להקנותו לו בל שלא קיבל אז מעות מוחבים : ו אם מס׳ מודע׳ מודעה הוא ל׳ ידיעה שמודיע לעדים בענין איך היה ו״ת הודעה ל׳ יסורים בא״ם סבות ור״ל מוסר יסוריו לעדי׳ ושמחתן מוכרח לחבו׳ ובמתנה ובמחילה ובנט אע״פי שא״ל לבית יסורין למודעתו ובדלקמן מ״מ בין דבמבר ובפשרה היא ע״ם יסורין בשאר שם זה עליה בבולן ופש״ר : ז וצריבין בעדים לידע שהוא מוכר בו׳ ושהוא אונס בו׳ הל׳ משמע דבעינן שיהא ידוע שנם המבירה לא היה ב״א מחמת אונס שלא נמר והקנה לו ובפרישה בתבתי דלא בעינן בולי האי אלא סני בשידו׳ שבא בהאונס למבירו ושאותו אונס לא סר מהמוב׳ בשעת המבירי׳ ואפשר שדעת המחבר נ״ב בן ובתב תשיל׳ שצריבין לידע שהוא מוכר מפני האונס וחזר ובי׳ דבריו דשייבו שיהא ידוע שהו׳ אונס׳ פי׳ עדיין אונס בבתחילה מיהו אע״פ שלא שלא נמר והקנה נס בן סני בהבי : ח אבל במתנ׳ בו׳ ז״ל הטור דאפילו אם אינו אונס בין שאחר שאינו נותן או מוחל מדעתו אין המתנה או המחילה בלום דדוקא לנבי מבר אחרינן בין שקיבל המעו׳ נמר ומקני מש״ב במתנה ומחילה עב״ל ובב״ה המחבר בסיוב ס״ו : ט פשרה דינה בחבר דבל פשרה היא בהה ע״י שעבת התובע שאומר שם״ל בב ובן והבתבע טובן שאינו ש״ל בלום נמצא שהפשר׳ שנעשית ביניהן שבל אחד מוותר מטענתו׳ וה מוחל בלת וזה נותן בלת ה״ל בעין מבירי׳ שזה נותן לו החקע וזה נותן לו בדמי׳ בעד המקע . ול״ד לא״ם הטור והמחבר בס׳ ס״ה ס״ו דשם מדמה שטר פשרה לשטר מתנה ולא לשטר מבר דשאני התם דתלו הפסול בדברים הנעשין ובתקיימין ע״י הטר׳ ובמבואר שם ודו״ק : י מתנה שבתוב בה אחריות בבסי׳ בו׳ מפני שאין מדרך העולם שהנותן

ח ובן בראה עיבר ובב״ח בהתבע בזה לדינא מאחר דבירום לאי מעורב בהרו״ם והרא״ם ובעיין בספר המאור והמלחמות שהריבו בטעותיהם :

רה ב מי שאבסוהו בו׳ עיין בתשו׳ לב ס״ה רף ק״ן ובתשו׳ מהרא״ן סשון סימן קי״ז ורב״ר ובתשו׳ רשד״ם סימן מ״ר וס״ב סימן כ״ח ושיין מרינים שבפי׳ הם בתשובות ריש בפרק״ב סימן כ״ר ובפי׳ ר״ז ובתשו׳ מהרי״ם סי׳ ל״ב : ב אם נתן לו שטר עליו בו׳ ר״ל שטר חקע לחו׳ ולא נתן לו מעות בלל לא נחר ומקני וס״ז מסיק דיש חולקין ול״ר לפקריקון דלא יהיב זוזי בלל לעולם מהא״ב בזלן דבבא רוצם ליתן ג ובוא רוצם לקבל אחרינן דנמר ומקני בשם׳ חקע לחוד אף שלא זקף עליו בחלוט בלל בא״ם ובן מבואר בבי׳ ודלא בא״ם בשא״ע ס״ק ס״ד ודו״ק בן ב״ל : ג ואפילו המחיק בחם שניה בו׳ ואם בבא בו אלוקא והשניה עיין בתשו׳ מהרא״ן שסון סי׳ קי״ז ורב״ר וב״ם : ד ודריבים שעדים בו׳ בש״ם פרק שני דייבי גזירות (דף ק״ד ע״א) ומביאה ב״ר לעיל ר״ם ע״ם מובא לבאורה דפי׳ שחייב לחבירו ואחלוה מוכר בו שרם וקוים שחבירם מוכר מודעם ואומר אני מוכר שדה דעדם הענין שזם רובם להנדרים בבסיו ולא יבלם לי׳ ואוכל לחבן ממבו שבדים הוי מבירת מודע׳ והמכר בשל מיהו ר״ל דבתם לא מהבי רק לענין שלא הבסיר מודע׳ ומ״מ המכר קיים וע״ם ודו״ק עיין בתשובו׳ דנני ריבות סימן ס״ם בסק תחוש בתבו״ם שבתן רבית שחייב לו יוחי דלא הוי מתנה בלומם ע״ם . ודבריו ב״ע עיין בתשו׳ר״מ אלשוך סימן ע״ם ובתשו׳ ר״י לבית לוי סימן כ״ד רף בב״ם ובתשו׳ן׳ לב ס״ב סח״ו ובתשוב׳ מ״ם ס״ם מ״ב ובתשו׳ רמ״ם סימן כ״ב וב״ב . ם בפרה דינה בחבר בו׳ ע״ל סימן י״ם סי׳ ם״ח ס״ם ובב״ח סס״ב מ״ם בזם ובתשו׳ רשד״ם סי׳ מ״ר בתחל׳ בשם מסר מודע׳ על מחילה שלא יבטרך הלירך לחחיר לו מחבון שלו שבריבו לו הוב שעליו אי הוי בתלוסו ויהיה לו בתלוהו וזבין ע״ם בתשובות רשד״ם סימן ר׳ ורפ״ם בתב בשל״ב בא׳ שבשבע לתת מתנה לאחד ובשבת מתנה מסר מודע׳ בי מעבי חיוב הבנועה הוא שעושה קרוב הדבר לומר שאין מתבתו בלום עב״ל ור״ל דבשעת בנועה אמר בי אינבי נותן לו ברבון בעבי אלא מה שאתן לו אחים מוכרת ליתן לו מתחת הבנועה וק״ל ב״ל וב״ע לדינא :

ד שבריך

רה דין מוכר מחמת אונס ומסר מודעא ובטלה ובו ״ב סעיפים :

א (ג׳ רמב״ם פ״י ממכירה) (ב) מי שאנסוהו עד שמכר ב ולקח דמי המקח ג אפילו תלוהו עד שמכרו ממכרו ממכר בין במטלטלין בין בקרקע שמפני אונסו נמר והקנה ד אף על פי שלא לקח הדמים בפני העדים :

הגה (מור ורא״ה בס״ם) ויש פולקין וס״ל דבעינן שראו העדי׳ בתיבת המעות אבל הודאתו לבוד לא מהבי ויש אומרים (ב) דבעינן דוקא שבתן לו המעות אם לא בתן לו שטר עליו אינו קונה וי״ל (בס׳ לדעת הרי״ף ורא״ם) : לפיבך ו אם מסר מודעא קודם שימבור ואמר לשני עדים דעו שזה שאני מוכר חבץ פלוני או שדה פלוני לפלוני מפני אונס הרי המבר בטל (ג) ואפילו החזיק בבה שנים מוציאים אותה מידו ומחזיר הדמים ז (ד) וצריבים העדים לידע שהוא מוכר מפני האונס ושהוא אנוס ודאי לא שיסמבו על פיו ובל מודעא שאין בתוב בה אנו העדים ידענו שפלו׳ זה אנס היה אינה מודעא :

ב (רמב״ם שם) במה דברים אמורים במבר אבל במתנ׳ או מחילה אין צריבין להבין אונסו :

ג (רי״ם סי׳ ר״ן) ם (ה) פשרה דינה בבבר ומחילה דינה בבתנה ז (מתנה שבתוב בה אחריות בבסיס דינה בבבר)

ד יש

אפי׳ תלוהו בו׳ עד שמבירו בו׳

מתנה שקבל עליו אחריו' לבמקבל ובודאי מכירה היתה ובמ"ם בטור והמחבר בסי' קע"ב סב"ד כדין מגרנות וכ"כ בריב"ש • ודלא כמ"ם °בפ"ם הטעם ז"ל כיון שנתנה לו אחריות ודאי בשנים לא נתן לו אם לא שנים הוה נתנה מתנו הרגה וה"ל כחוכר כו' דו"א דא"כ * בטעם מתנה אף דלא כתב בה אחריות נמי נימא הכי וכמ"ם בטור והמחבר לקמן סי' רל"ב ס"ם ורמ"ב דהתי' אם קיבל עליו אחריות בנכסי בשטר אינה מתנה כו' התם מיירי בסידוד הוא דאות' המתנה עם כתיבת אחריות בנכסי' הכל היתה נאונם והכא מיירי בשאין ידוע שאנסוהו על כך עמ"ם שם עוד ביאור זה: יא אבל אם בפה ליתן בפרוט כו' עד והוס כמי שאנסוהו כו' ור"ל דאף דבמתנה אין ידוע לב"ד שנאנס ואז צריך למסור מודעא פ"ז כתב מור"ם בהג"ם דלענין זה היה כמכר כו' ור"ל דאף דבמתנה אין צריכי עדי מודעא לידע באונס דשאני הוה כיון דאב"ם נתן לו קנת דמים ונהנה ה"ל דלמא נתר והקנהו לו כ"כ שם בריב"ש: יב יצטרף עדותכ' לבטל דבעידי אונס לבד אין יכולין לבטל המקח דאמרינן דלמא אנב אונס וזוזי נתר להקנותו וכמ"ם בס"א וכענין שיצטרף לזה עדות שהם מודע' לפניהן קודם התכירה שהיו מוכרה כ"א מקמת אונס אחר יבורר בעדים אח"כ: יג אין שותפין לו דקייסינן לב"ד טופין שיראו כידו כתיב' זו ולא יקרנו אחר עדי' שיעידו אם באונ' היה כאש' אח' לברר ופסק מור"ם דדוקא לכתחלה אפשו לזה אבל אם כבר נכתבה והוא עומד ומבורר בעדים מודעתו מודעה: יד בד"א שצריך שידעו כו' ל' הרמב"ם זה כתב בתיומוכי מיד אחר שעיף ראשון והמחבר כתב אחר שעיף ראשון ענינים הדומים לו מדברי הטור ושאר המחבר"ים • ואח"כ חזר להעתיק דברי הרמב"ם וזהו נרס לו שקור וכתב אם שכתב כבר וק"ל: טו בין בידי ישראל פי' ולא אמרינן דאין זה מקרי אונ' כיון דיכול לתבעו בדין ישראל ולא עם' ואח"כ למדונו דאפי' אונס ממון אבר אונס בהיא דבבר פרדשא כ"כ בטור: טז ולא היה ש"ם ביד המשכיר פ"' שטר מהשוכר אחין הבדה כידו אלא בתורת שכירות ולאחר זמן תעזיר הבד' לידו דוהו מיקרי שם"ם שכת' בו זכותו ותוכתו של בנגדו: יז ואח' שהלכו ג"ם דאז היה יכול לתבעו' לקוח הוא בידי והלכתיבו שני חזק' והכדתי שטר קניבו: יח וכפר בו ושתן שהפרדם שלו ואח"כ מטר המשכי' מודעה כו' כן הוא ל' הרמב"ם שם בפ"י דמכירה וכתב המ"מ עליו ז"ל בתכוון רבינו לומר שהמעשה הנזכר בגמרא כך היה שהעדי' לא שמעו בהפקדה אלא שראו הכפירה ואח"כ מטר מודע' ומכר שאם שמעו בהפקדה לא היה כאן אונס שהרי לא היה אפשר לתלוה לכפור שכבר שמעו העדים אלו שהודה שהוא מתוחכן בידו (וה"ל לתובעו ע"פ עדים אלו ומדלא תבעו ומכר לו עליבו ליתר דנתר והקנה) כך שמעתי בכוונת רבינו וכנון הוא עכ"ל ופפ"ז נראה דבבי הוא הנעת דברי הרמב"ם והמחבר שמתחלה כתבו המעשה ללאח שמנו שאינו' כזה אף שאין בו אלא אונ' שמון אם נתברר שכן היה הוה אונס לבטל המכר אם מטר מודע' ואח"כ כתב לפיכך אם תבעו ללתדינו הילך נתברר זה באונ' דהא ודאי בעדים לא שמעו בהפקדה' וכודאי נתר להקנותו דא"כ ה"ל לתבעו בעדי' ששמעו שמתר אם לא שמכרלי אבכנים את השטר וכמ"ם המ"מ ע"ז כתב לפיכך אם תבעו כו' ור"ל דנוד' זה ע"י שהתביעו' שתבע המשכי' וכפר ואמר שתובע לב"ד הבריבי מוטר מודעה כי אברר שזה שכופר אינו עושה אלא כדי שאמכרנו לו כי כן א"ל בתלה ותוודעו זה שהרי כשאר' לאמרו' לו יתן לי דמי שווי' כשאתן לו שטר מכירה וכשיביה כן שיזוור ויבא המשכיר לפני הב"ד וירא שאינו השוכר שטר המכירה שקנאו ממנו אזי יבורר לאיתתו שא"ל תתלה בינו לבינו אם לא תמכרנו אבכנים שטרו וכבה"נ נודע בהוא אנוס ומהבי מודעתו לבטל המכיר' אבל בלא מכירת מודעה אף שביבר אונסו מ"מ איבא לאיתר שמ"מ ע"י המעות נתרצה ונתר והקנה וק"ל • ונראה שגם הטור שקיבר ולא כתב אלא ריש דברי הרמב"ם (ולא כתב האי לפיכך אם תבעו כו' שכתב הרמב"ם והמחבר) וסייב ובחב עליו ראוי אונס לבטל המקח כוונתו לא שהיו עדים ששמעו' ש"ל אם לא תמכרנו לי אבכנים כו' אלא שהתוודע זה ע"י שהתביעה וכפירה ובסוף קבה ובמ"ם וזה לשר"ב ברור °וכפ"ם כתב כל' * הטור והוסיף וכתב ששמעו עדים אחורי' הנדר כו' וכ"כ כדי לייסר קושיות דהמ"מ הכ"ל ולא הועיל כלום דאכתי איבא לאיתר דלא ה"ל לתכרו לו דאם יכנס המלוה הטער ויעשון לקוחה היה כידו יבוא המשכיר עדים שהשמעו לו ויעידו ששמעו מתנו שאחר שיכנס את שטר הכירות ומתילא ידעו הב"ד שכן עשה אלא כ"ל כאלו כתב נאונס שהוא אמסן וכל אמסן נותן דמי' אלא מפני שביפה את המוכר לתכור שלא מרצונו: כ ומ"ם אבל בנוזל והיפוק בנולן כו' כ"כ בהחב' נ"כ לעיל בס"ם קכ"א ובס כתב עליו מור"ם ז"ל דיל"א דאם לא מטר מודעה מכירתו מכיר' כו' ע"ם וכאן לא כתב מור"ם על דברי המחב' שם אולקין ע"ו ובר"ר שם שכתבתי יסוד לזה ונם על דברי הטור שקשה עליו נ"כ קושיא זו שבם"ם קכ"א כתב פלונת' הרמב"ם והרא"ם בזה וכאן לא כתב אלא דברי הרמב"ם וכאלו אין אולק עליו ולכתי דבאן מיירי שהשדה שהוא ידוע שבאה לידו כתורת גזילה וקנאה אח"כ מתנו דבזה הרא"ם מוד' כיון שהיפוק נולן עליה בהיות' בכר בידו אף שאח"כ נתן לו דמי שווי' לא אמרינן דנתר להקנותו משא"כ לעיל בס"ם קכ"א דשם מיירי שנתן לו דמי השדה קודם שבאה לידו בתורת גזילה ואף שגם שם כתב שהיפוק עליה נולן היינו שבבר יצא מידו בעשה א' בתורת גזילה וא"מ כיון שלא חזר וכא' לידו בתור' גזילה אמרינן דנתר והקנהו לו ובד"ר שם בזה הוכחתי זה מל' הרמב"ם ובעור הבכי מיירי ודו"ק:

כא ומ"ם

ד °(סור מ"ר נפס רבינו יונה) יש מי שאומר דהא דאמרינן דכשלא מסר מודעא ממכרו ממכר הוא בקרקעות אפי' לא נתן לו כל שוויו לפי שאין אונאה לקרקע אבל במטלטלין כיון שיש בו כדי אונאה או כדי בטול מקח אין כאן תורת מקח והני מילי כשאינו כופהו אלא על המכירה אבל בסכום המעות אינו כופהו יא אבל אם כופהו ליתן לו בפחות משוויו אף בקרקע אין כאן תורת מקח והוי כמי שאנסוהו ליתן שאינו מתנה (מיהו לענין זה הוי כמכר °(ריב"ש סי' קכ"ז) דאם מסר מודעא בעינן שידעו הקרובים בנכסו כמו במכר):

ה °(סור מ"י נפס ר"י) יש מי שאומר שאפי' אמר כתבו לי שמסרתי מודעא בפניכם וכשיודע ע"מ פרים האונס שאנסוני יב יצטרף עדותכם לבטל המקח יג אין שומעין לו (מיהו אם כבר נכתבה המודעא והביא אח"כ ראיה דאונס היה המכירה בטילה) °(ר"מ לדעת כ"י):

ו °(סס נרמב"ם דין ג') יד כמה דברים אמורים (ו) שצריך שידעו שהוא אנוס במוכר או בעושה פשרה אבל במתנה או במחיל' אם מסר מודעא קורס אע"ג שאינו אנוס הרי המתנה בטילה שאין הולכים במתנה אלא אחר (ז) גלוי דעת הנותן שאם אינו רוצה להקנות בכל לבו לא קנה המקבל מתנה והמחילה מתנה היא:

ז °(סס נרמב"ם דין ד') אחר האונס את חבירו כשהבהו או תלאו ער שמכ' או שהפחידו בדבר שאפשר לו לעשות:

הגה °(סור ס"ר) כין אונס הנוף כין אונס ממון מיהו י"ם וס"ל דאם הפחידו לאו כלום הוא דאביד אינים דנזיס ולא אביד: °(תפרי"ק סורס קע"ו)

בין בידי כותי' טו בין בידי ישראל ה"ז אונס ומעשה באחר ששכר פרדס מחבירו לי' שנים סז ולא היה שטר חוב ביד המשכיר יז ואחר שאכלו השוכר ג' שנים אמר לו אם לא תמכרנו לי אכבוש שטר שכירות ואטעון שהוא לקוח בידי ואמרו חכמים שהוא אונס וכן כל כיוצא בזה לפיכך אם תבעו המשכיר בב"ד יח וכפר בו ושקן שהפרדס שלו ואח"כ מסר המשכיר מודעא ואח"כ מכר לשוכר שכפר בו הרי הממכר בטל שהרי יש לו עדים שהוא אנוס והם העדים שכפר בב"ד והם הם עידי המודעא וכן כל כיוצא בזה:

ח °(סס נרמב"ם ד"ם) כמה דברים אמורים באונס יט שהרי הוא חמסן ספני שכופה את המוכר למכור שלא ברצונו כ אבל הגוזל והוחזק בגזלן

ואחר

כא ומ"ש כמו שיתבאר ברמב"ם כתוב כמו שבארנו בסי' גזילה והמחבר סיגה וכתב כמו שיתבאר וכ"כ בש"ע מסו' דבסדר שטור סי' גזילה כתובה לקמן מסי' ס"ס והלאה משמ"כ בסי' לפני הל' מכירה בלוח ש"ס ואחר כך לקח שדה שגזל אין המוכר צריך לפסוק מזרקא כמו שיתבאר :

ט * (סס גרמב"ם דין ו') עירי המורעא כב יש להם לחתום הם עצמם באותו המסמר שנמסר להם המורע' עליו ואין בכך כלום ואפילו אמר להם בפני האנס ברצוני מכרתי בלא אונס הוי המורעא קיימת כשם שאונסו שמכר בלא רצון כך אונסו עד שאמר ברצוני אני מוכר ; (ועי"ל סימן פ"ו מי כמתנים לומר מורעא סים דברינו) :

סג"ב * (מ"כ מרדכי יסן פרי"מ) (מ) שטר מורעא שאין כו ומן ומין הפדיס כאן ולא ידעינן אי כמסית קודס המכר או אמר כך המורעא כמירה ומכטלת המקח כג מאמר דידעינן כאוכסיס כד מסתמא אמר מורעא קודס לכן :

יוד * (סס גרמב"ם דין ז') כה (ס) וכן אם הורה בפניהם שלקח הרמים אחר שמסר מורעא על כך אינו חייב להחזיר כלום שהאנס אנסו ער שיורה והערים כבר ידעו שהוא אנוס אבל אם מנה הרמים בפניהם חייב להחזיר :

יא * (סס גרמב"ם דין ג') העירו עליו עירי המכר שבטל המורעא כו (י) הרי המורעא בטלה ואם אמר לעירי המורעא הוו יודעים שכל קנין שאני לוקח לבטל המורעא שהכל בטל ואיני אומר כך אלא מפני האונס שאתם יודעים ואין ברצונו להקנות לזה האנס לעולם הרי המכר בטל ואע"פ שקנו מידו לבטל המורעא :

סג"ס * (ר"ן פ' הכותב) מיהו אם חזר וכטל כל הכשולין שעשה בתפלה י"ל דמסכי . וכן כוסנין לכתוב בסטרות כז לבטל כל מודעי דבסיק מנו מודעי עד עולם ודוקא כמכר * (סור סי' כסס סרפ"ס) אבל בתמנה כח כל זמן דידעינן כאוכסי' אע"ג דבטל מודעא לא הוי מתנה אבל אי לא ידעינן אוכסיה מסכי כישול מודעא אף במתנה וכן אם סודה כאיזה דבר שאינו שייב הוי כמתנה לכל דבר ; * (רשב"א)

יב באיזה אונס אמרו שהוא מבטל המקח באונס ראתי ליה מאחריני אבל באונס ראתי ליה מאחריני רוקא שאנסוהו למכור אבל לא אנסוהו למכור אלא ליתן מעות ומחמת שלא היו לו המעות הוצרך למכור (יא) לא הוי אונסא וזביניה זביני ; (וכ"ז מיירי בנפנסוהו למכור * (בעל סעיפור) דאמרינן אנס אונסים נמר ומקני אבל אנסוהו לקנות אינו קנין) :

רו דין כשאמכור אמכור לך במנה ומכר לאחר ביותר או שאמר אמכרנה לך כמו שישומו אותה בית דין ובוד' סעיפים :

א * (ל' רמב"ם פ"מ ממכירה) (א) האומר לחבירו כשאמכור שדה זו הרי היא מכורה לך ב מעכשיו במנה וקנה מידו על כך ולאחר זמן מכרה לאחר במנה קנה הראשון ג (לא מזכיר מכוס רק מ"ל כשמכרל' מחכור לך לא קנס מרמסון) * (סור סי' ג') וכן אם מכר ביותר על מנה קנה האחרון ד שלא א"ל אלא כשאמכור שיהיה מוכר מדעתו כבתחלה וזה לא היה רוצה לסכור ולא מכר אלא מפני התוספות שהוסיף זה ונמצא כמי שנאנס ומכר :

כנס * (מהרי"ק סור' כ') וכ"ז מיירי שאמ' כל' כשאמכו' אמכו' לך ; אבל אמ' לא תמכו' אלא לי או שאמ' בפירוש * (סג"מ פ' מ"ל ומ"מ סס) שאף אם יתנו לו יותר ממה שקנה ימכור לו ד תנאו קיים : ב * (סס גרמב"ם דין מ') (ב) אמר ליה כשאמכרנה הרי היא קנויה לך מעכשיו כמו שישומו * ב"ר של ג' אפי' ע"פ ב' סהג' א"ל כמו שיאמרו הג' ער שיאמרו הג' : ג וכן

ם שטר מורעא איין בשטר מ"ם רף נ"ה ע"ב . ובתשובת ר"מ ן' מיי ס' פיתן מ"נ רי"ק' : ם וכן אם סדה סודה מ"ל סי' רל"ו ס"ר : יוד הרי המורעא כו' איין בתשו' מבי"ם מ"מ מי' ק"כ ובשאלות שכיות סי' קפ"ג ורכ"ז ובתשו' ר"מ מלבוך סי' ל"ה ובתשו"ם סי' תי"ם ותל"ז ובתשו' ר"ל ן' מביה סי' ל"ר : יא לא הוי אונס . איין בספרי שכתבתי דל"ל דוקא כשמכרו לאחרים אבל בזלן עצמו לא מסכי כשמסר מורעא דע"כ אסונס בא ממתמו ואיין נב"ל ורו"ק :

רן * אסור לתבירו כו' איין בתשו' ר"מ ן' אסון סי' קל"ב אסאריך בדיבים אלו וניסוב דברי הביטוי שבניא כ"י ע"ם ותתבא נתא ובתשו' רשב"ם סי' ר"ם ובתשובת ר"ם כסן ס"נ סי' ע"ר : ב מ"ל כשאמכרנה כו' איין בתשו' מבי"ם מ"מ ס"ו וסי' כ"ו וקפ"ם ובשאלות הסביות סי' קס"ו ורב קנ"כ ובתשו' רשד"ם סי' קפ"נ :

ג אלפס

ואחר כך לקח שדה שגזל אין המוכר צריך לפסוק מזרקא כמו שיתבאר :

ט * (סס גרמב"ם דין ו') עירי המורעא כב יש להם לחתום הם עצמם באותו המסמר שנמסר להם המורע' עליו ואין בכך כלום ואפילו אמר להם בפני האנס ברצוני מכרתי בלא אונס הוי המורעא קיימת כשם שאונסו שמכר בלא רצון כך אונסו עד שאמר ברצוני אני מוכר ; (ועי"ל סימן פ"ו מי כמתנים לומר מורעא סים דברינו) :

סג"ב * (מ"כ מרדכי יסן פרי"מ) (מ) שטר מורעא שאין כו ומן ומין הפדיס כאן ולא ידעינן אי כמסית קודס המכר או אמר כך המורעא כמירה ומכטלת המקח כג מאמר דידעינן כאוכסיס כד מסתמא אמר מורעא קודס לכן :

יוד * (סס גרמב"ם דין ז') כה (ס) וכן אם הורה בפניהם שלקח הרמים אחר שמסר מורעא על כך אינו חייב להחזיר כלום שהאנס אנסו ער שיורה והערים כבר ידעו שהוא אנוס אבל אם מנה הרמים בפניהם חייב להחזיר :

יא * (סס גרמב"ם דין ג') העירו עליו עירי המכר שבטל המורעא כו (י) הרי המורעא בטלה ואם אמר לעירי המורעא הוו יודעים שכל קנין שאני לוקח לבטל המורעא שהכל בטל ואיני אומר כך אלא מפני האונס שאתם יודעים ואין ברצונו להקנות לזה האנס לעולם הרי המכר בטל ואע"פ שקנו מידו לבטל המורעא :

סג"ס * (ר"ן פ' הכותב) מיהו אם חזר וכטל כל הכשולין שעשה בתפלה י"ל דמסכי . וכן כוסנין לכתוב בסטרות כז לבטל כל מודעי דבסיק מנו מודעי עד עולם ודוקא כמכר * (סור סי' כסס סרפ"ס) אבל בתמנה כח כל זמן דידעינן כאוכסי' אע"ג דבטל מודעא לא הוי מתנה אבל אי לא ידעינן אוכסיה מסכי כישול מודעא אף במתנה וכן אם סודה כאיזה דבר שאינו שייב הוי כמתנה לכל דבר ; * (רשב"א)

יב באיזה אונס אמרו שהוא מבטל המקח באונס ראתי ליה מאחריני אבל באונס ראתי ליה מאחריני רוקא שאנסוהו למכור אבל לא אנסוהו למכור אלא ליתן מעות ומחמת שלא היו לו המעות הוצרך למכור (יא) לא הוי אונסא וזביניה זביני ; (וכ"ז מיירי בנפנסוהו למכור * (בעל סעיפור) דאמרינן אנס אונסים נמר ומקני אבל אנסוהו לקנות אינו קנין) :

רו דין כשאמכור אמכור לך במנה ומכר לאחר ביותר או שאמר אמכרנה לך כמו שישומו אותה בית דין ובוד' סעיפים :

א * (ל' רמב"ם פ"מ ממכירה) (א) האומר לחבירו כשאמכור שדה זו הרי היא מכורה לך ב מעכשיו במנה וקנה מידו על כך ולאחר זמן מכרה לאחר במנה קנה הראשון ג (לא מזכיר מכוס רק מ"ל כשמכרל' מחכור לך לא קנס מרמסון) * (סור סי' ג') וכן אם מכר ביותר על מנה קנה האחרון ד שלא א"ל אלא כשאמכור שיהיה מוכר מדעתו כבתחלה וזה לא היה רוצה לסכור ולא מכר אלא מפני התוספות שהוסיף זה ונמצא כמי שנאנס ומכר :

כנס * (מהרי"ק סור' כ') וכ"ז מיירי שאמ' כל' כשאמכו' אמכו' לך ; אבל אמ' לא תמכו' אלא לי או שאמ' בפירוש * (סג"מ פ' מ"ל ומ"מ סס) שאף אם יתנו לו יותר ממה שקנה ימכור לו ד תנאו קיים : ב * (סס גרמב"ם דין מ') (ב) אמר ליה כשאמכרנה הרי היא קנויה לך מעכשיו כמו שישומו * ב"ר של ג' אפי' ע"פ ב' סהג' א"ל כמו שיאמרו הג' ער שיאמרו הג' : ג וכן

ם שטר מורעא איין בשטר מ"ם רף נ"ה ע"ב . ובתשובת ר"מ ן' מיי ס' פיתן מ"נ רי"ק' : ם וכן אם סדה סודה מ"ל סי' רל"ו ס"ר : יוד הרי המורעא כו' איין בתשו' מבי"ם מ"מ מי' ק"כ ובשאלות שכיות סי' קפ"ג ורכ"ז ובתשו' ר"מ מלבוך סי' ל"ה ובתשו"ם סי' תי"ם ותל"ז ובתשו' ר"ל ן' מביה סי' ל"ר : יא לא הוי אונס . איין בספרי שכתבתי דל"ל דוקא כשמכרו לאחרים אבל בזלן עצמו לא מסכי כשמסר מורעא דע"כ אסונס בא ממתמו ואיין נב"ל ורו"ק :

רן * אסור לתבירו כו' איין בתשו' ר"מ ן' אסון סי' קל"ב אסאריך בדיבים אלו וניסוב דברי הביטוי שבניא כ"י ע"ם ותתבא נתא ובתשו' רשב"ם סי' ר"ם ובתשובת ר"ם כסן ס"נ סי' ע"ר : ב מ"ל כשמכרנה כו' איין בתשו' מבי"ם מ"מ ס"ו וסי' כ"ו וקפ"ם ובשאלות הסביות סי' קס"ו ורב קנ"כ ובתשו' רשד"ם סי' קפ"נ :

ג אלפס

אלתא דבעינן שיבאיתו כולן אבל המקבר בשבך אמר לי' ברמב"ם דאריך

דיאמר

דיאמר כ"ד של פלסה וכ"י מסתם דכוכה ברמב"ם סכידו היה כמו סיסומו כי תלתא כו' כי ארבעה כו' וס"ל ליה דלשון כי הוא כאלו אח' לשון כ"ד של פלסה נסירום ואליביה אין פילוק כין אם אחר לשון סותה כין לשון כדאחרו אלא מתלק כין הוכיר כ"ד של פלס' וכין לא הוכי' ב"ד וכ"כ הא"מ פרק ה' דמכירה ע"ם וברמב"ם וכסור והמחבר כתבו דין זה ואחר כשאחכרנו אמרנו לך כו' וכמ"ם אחר זה אבל דין זה נתי סיך כמוכר לסכירו מיד ול"ל תסה מכורה לך כמו סיסומה תלתא או ארבע ופפ"ר אם כתבתי פעם אחת כתבוהו אדין הכ"ל :

ג פלסה מאריס פיין נפ"י מפילו ג' מאריס פם בקיאים עמר וכ"ע לייגא :

רז א המקנה לחברו פיין בתסו' ר"מ אלמוך פי' ל"ז ופיין מדיני אסמכתא בתסו' רשב"ם פי' כ"מ וסיתן ק"מ וקב"מ : כ ר"מ דס"מ כו' עיין בסמ"ע ס"ק ו' ורבריו אם כ"ע ועיין בתסו' ר"ם בפן ב"ב ס"ם קס"ב ג מי

וכן אם אמר ר כמו שישומו אותה בית דין של ר' עק' שישומו הר' כולם ויסכימו ז' ויסכור לאחר כמו שיסכימו ואחר כך קנה הראשון :

ד (אם ברמב"ם ופ"ל פי' ק"ם סעיף ג') שמו אותה ה ג' או ר' ר ואמר המוכר עד שיבואו (ג) ג' אחרים או ר' וישומו אין שומעין לו ה שהרי קנו מידו תחלה שמכר מעכשיו : הגה ד (רשב"א) אבל לא מכר מעכשיו אע"פ שקנו מידו שכשיחכור יהא מוכר לו קנה ' דהוי קנין דברי' כמו שבתבאר לעיל סי' ר"נ ועוד דהוי אסמכתא כמו שיתבאר בסי' ר"ז :

ד (תוס' והמרדכי פי' ז' והגה"מ פ"ם דמכירות) :

רז המוכר נכסיו עיה ודיני אסמכתא והמחייב עצמו בדבר שאינו חייב בו ובו כ"א סעיפים :

א ה (ל' רמב"ם ריש פי"ם ממכירה) (ה) המקנה לחבירו בין קרקע בין מטלטלין והתנה ו תנאים שאפשר לקיימן בין שהתנה המקנה בין שהתנה הקונה : (תיסו' י"ם ה (סור ס"ב והגה"מ פ' ה"ב) דאם התנה המוכר ב טובת הנאה אין תנאי בלא פרוט ג אלא פרוטה מילי ומ"מ ד מחכר לו בתחילה סתם ה (אם בסם הרא"ם) ה וקורם שנגמר המקח לגחרי בסיל המוכר תנאי אבל אם נתחיל אחר המוכר על תנאי כך וכך אני מוכר לך אע"פ שהיו סוכת הלוקח ת"מ לא קנה רק אחרת' ואפי' ומוי תנאי נאור וכן אם בתחו תנאי ומ"ב בתנו הפסר סתם ודאי על תנאי ברמאון בתנוהו) ה (ריב"ם פי' ק"ב) אם נתקיימו התנאי' נקנה הדבר שהוקנה ואם לא נתקיים התנאי לא קנה וכבר נתבארו משפטי התנאי בטור א"ה (פיתן ל"ת ופיתן קמ"ר ופ"ל סיתן רמ"ם מדיני תנאי) :

ב ה (אם נר ריב"ם ר"ג) (ב) י"א ו רה"ם כשקנה בדרך מהדרכים שקוני' בהם והרי יש עליו לקיים התנאי אבל אם לא קנה עתה והתנה עמו שאם נתקיים התנאי הזה יקנה ואם לא נתקיים לא יקנה אע"פ שנתקיים התנאי לא קנה שזו אסמכתא היא ולא קניא אא"כ א"ל קנה מעכשיו וקנו מידו על כך : ג מי

ד תנאים שאפשר לקיימן לאפוקי אם כתב' התנאים שא"א לקיימן דהתם' קיים והתנאי' ילפינן מתנאי נד וכני ר לוכן ואם אפשר לקיים היה ועוד כילף מאותה תנאי דבעינן סיפא התנאי בפול והן קודם ללאו ותנאי קודם לאמשה ופיהיה התנאי בדבר א' והתם בה בדבר אחר כמו שהיה אם כל הני דברי' ואי לאו כל הני דברי' בהתנאי המקח קיים והתנאי בטל כמ"ש בטור כא"ע סי' ל"ח וכסי' ה ס"ג בסדיא ונם המחבר רמזו כמ"ם אחר זה מיד ז"ל ובכר כתבאר מפסני התנאי כו' . והא דנקט הסור ורמב"ם והמחבר כאן הפרט דאפשר לקיים לשון מסוס דבעבין זה איירי כאן ללמדינו דאם נתקיימו התנאים נתקיים הקנין ופ"ר : ב טובת הנאה בטור מפורש כגון שא"ל אם ישרפנה מחך אזי אנבה לך שדה אחרת טובה ותפרש מתנה קרקע ושבח הבשדה ופירי שלה ע"ם : ג אלא פרוטה מילי הרא"ם דף קמ"ב פירש הדבר ונתב דמדלא אזר הלוקח התנאי שהוא טובתו ש"מ דאם הלוקח לא בשביל דברי המוכר והבטחתו לעיקר אלא שבא המוכר לבבו ם טובתו ורונו של הלוקח . ומשר הלוקח בלבו אם אחזור התנאי יחזור המוכר מיד מדברי הבטחתו ומוכר לי הסתיקה בחולי יכול לחזור מדברי הבטחתו לאחר זמן אבל הסכים בדעתו לקנותו אף בלא אחריות כו' ע"ם כי כן הוא כוונת הרא"ם בסימנו לשון לתוספי' ביאור : ד מחבר לו בתחלה סתם כו' ל' הטור אינו כן אלא ז"ל בנין שבתחלת הקנין אפקו שלא באחריות ואדיין לא נגמר המקח כגון שנתן המעות ולא כתבו הפסר ואחתרא דקנו הפסר ג כיון שבתרצה הלוקח בתחלת המקח שלא באחריות כו' ומור"ם דסתם כאן מטוס דמיירי בשאר תנאי דבל שלא התנה אותם הלוקח א"ל המוכר לקבל אותן תליין ודוקא באחריות דקי"ל כיה דאחריות ש"ם וא"נ הלוקח להתנותו בו ל"ל דאין פילוק בין התנה הלוקח בתחלת המכ' או בסופו אלא בשקבלוהו מתחלה בפירום בלא אחרי' וק"ל ומד"ר : ה וקוד' שנגמר המקח לגמרי כו' דאי הסיל המתנאי אחר גמר המקח אפי' התנה הלוקח התנאי לעוכתו לא הוה מכני ליה לדבר שבבר נעשה וגמר ועד"ר שבוכתתי מתו' ורא"ם דס"ל דבל שהתנה אם הלוקח בתחלת המכירה שיחכרהו דוקא שלא באחריות אז אף אם א"ל המוכר מיד אח"ו בתחלת המכר לא תיהא כ"א ישרפנו מחך אסיה לך באחריו' דנ"כ הוה פטומי מילי מדלא התנהו הלוקח ונם לא אור הלוקח אדברי המוכר לוחר כן יהיה דוקא בדברך אתתיה לי באחריו' ע"ם : ו דה"מ בשקנה בחם' מדדרכים כו' אסור כתב לשון הרמב"ם בסעיף י"ד בתו' ביאור ז"ל כתב הרמב"ד א"ל שקנה בשמקיים התנאי שקנה מתנו בלאחר מדדרכי' שקונין בהם אלא שהתנה שיהי' על תנאי לפיכך אם נתקיי' התנאי' המקח' אבל אם לא קנה מתנו אתה והתנה שהם לא יקיים לא יקנה אע"פ שנתקיי' לא יקנה כיצד מכר לו בית ש"מ שילך ביום פלוני לחקו' פלוני והפוזק בו אתה . אם קיים תנאו והלך קנה ואם לאו לא קנה אבל אם התנה ואחר אם תלך לחקיים פלוני ביום פלוני אחבו' לך בית זה וקיי' תנאו והלך ואח"כ בפוזק בבי' לא קנה אזו אסחבתא היא שאמר לך וכך וכל אסחבתא לא קיי' שהרי לא נמר לבקנתו עכ"ל הטור בשם הרמב"ם . והפרישה ודרישה כתבתי דאף דאסחבתא לשונות זה הוא דשילך בין אם קנו מידו מיד ואחר כך יקיים בתנאי דאסבי ובין אם לא קנה אחבו אתהמיד אלא א"ל שיקיים התנאי תפלה דאו לא אחבי אף אם יקיים התנאי והפוזק או עשה קנין אחר אע"כ וכן פירש כ"י ואני הוכיחתי דאין כוונת הרמב"ם והטור שבביאו הוא כן דאם אף אם קנו מידו מיד ביון שבקנין נעשה ע"ת הוא אסחבתא אם לא דקנו מידו בשעבשיו דלא שעבשיו אבטל אסחבתא לדעת הרמב"ם כמ"ם הטו' בשאו בסי' ע והמחבר בסחוך בס"ד . ואפשר דמטוס הבא הוסיף בנפ"ם ובתב כאן בשקנו מידו בשעבשיו אבל אין כן כוונתו דהרמב"ם דהא * בתב ע"ז ז"ל כיצד מכר לו בתן כו' ולא הוכיר לא אתפילה ולא בסוף שם בדין אחד לשון מבבשיו כ"א אחר זה בדין ז' בתב דאם אחר קנה מעבשיו אין כאן אסחבתא כו' ע"ם ועוד שא"כ לאם בתב הרמב"ם בה כיצד כו' הפיפא ז"ל אבל אם התנה ואחר אם תלך כו' הרי שבתבו בלשון אם ולא כ"כ הרישא אלא בתב מכר לו בית שילך ועוד שהיה בפיפא הכ"ל ובתב ז"ל שזו אסחבתא היא שבתך קנייתו לעשות כך וכך והכ"ל שזו אסחבתא היא הוא"ל שלא הקנהו לו מיד ועוד יש לדקדק הרבה לפירש הב"י ובתבתי בפרישה דברלאם דכוונת הרמב"ם הוא לשלם בין אם היה דעת המוכר ועיקר כוונתו להקנותו אלא הרוצה מיקויים לו תנאו דאז הוה דומיא דתנאי בני נד ובני ראובן דוה לא מיקרי אסחבתא וקנה . ובין אם עיקר כוונת המוכר היה מיקיים תנאו אלא שלא יוכלה לקיים תנאו בלי מכירה לו בשדה דוה מיקרי אסחבתא וזהו מפורש ומדוקדק כל' בינד שבתב' הרמב"ם ע"ן לבאר דברי ומ"ם

בפיפא

ג אמרים פיין נפ"י מפילו ג' מאריס פם בקיאים עמר וכ"ע לייגא :

רז ה המקנה לחברו פיין בתסו' ר"מ אלמוך פי' ל"ז ופיין מדיני אסמכתא בתסו' רשב"ם פי' כ"מ וסיתן ק"מ וקב"מ : כ ר"מ דס"מ כו' עיין בסמ"ע ס"ק ו' ורבריו אם כ"ע ועיין בתסו' ר"ם בפן ב"ב ס"ם קס"ב ג מי

ו כמו סיסומו בית דין של אחבע כו' בטעם דכיון דבעית לתנין יותר מתסתם בית דין אתריכן ד דוקא קאמר ובעינן סיפכימו בולם . וקמ"ל רבותא דאף אלבב דאמר בית דין של אחבע אין הולכין אחר הרוב וכן בתוב הא"מ אם אחור אם אחר מסיי' אל זה וכתב זה לשונו ואין נרי' לוח' אם אמר בפי' מה סיאמרו האחבע והמחבר בבחסך אחר לשון הרמב"ם לא בתבו מסו' דאליבי' אין פילוק בין לשון סותו לשון יאמרו וכמ"ם לפני זה : ז ויחבור לאחר כמו סיסכימו לאפוקי אם מבבו ביותר דהוס אתריכן תוספו' הדמים שבתן לו אבסוהו להתכירה וכ"ל : ח שלשה או ארבעה רבה לומר אם נעשה בתמ"ם בפי' מה סיאמרו שלשה או ארבעה : ט שהרי קנו מידו תחלה שמכר מעכשיו ר"ל ומסוס הבי מ"ד שסתומו בפי' הבריו בתקיי' בחקי' מיד לאחרת ומוב אין לא שעבה לדאותו : יוד דהוי קנין דברים כו' עיין מה שבת' בדרים' ריש סי' זה סתירת הדברי' הללו :

ח תנאים שאפשר לקיימן לאפוקי אם כתב' התנאים שא"א לקיימן דהתם' קיים והתנאי' ילפינן מתנאי נד וכני ר לוכן ואם אפשר לקיים היה ועוד כילף מאותה תנאי דבעינן סיפא התנאי בפול והן קודם ללאו ותנאי קודם לאמשה ופיהיה התנאי בדבר א' והתם בה בדבר אחר כמו שהיה אם כל הני דברי' ואי לאו כל הני דברי' בהתנאי המקח קיים והתנאי בטל כמ"ש בטור כא"ע סי' ל"ח וכסי' ה ס"ג בסדיא ונם המחבר רמזו כמ"ם אחר זה מיד ז"ל ובכר כתבאר מפסני התנאי כו' . והא דנקט הסור ורמב"ם והמחבר כאן הפרט דאפשר לקיים לשון מסוס דבעבין זה איירי כאן ללמדינו דאם נתקיימו התנאים נתקיים הקנין ופ"ר : ב טובת הנאה בטור מפורש כגון שא"ל אם ישרפנה מחך אזי אנבה לך שדה אחרת טובה ותפרש מתנה קרקע ושבח הבשדה ופירי שלה ע"ם : ג אלא פרוטה מילי הרא"ם דף קמ"ב פירש הדבר ונתב דמדלא אזר הלוקח התנאי שהוא טובתו ש"מ דאם הלוקח לא בשביל דברי המוכר והבטחתו לעיקר אלא שבא המוכר לבבו ם טובתו ורונו של הלוקח . ומשר הלוקח בלבו אם אחזור התנאי יחזור המוכר מיד מדברי הבטחתו ומוב אין לא שעבה לדאותו : יוד דהוי קנין דברים כו' עיין מה שבת' בדרים' ריש סי' זה סתירת הדברי' הללו :

ט שהרי קנו מידו תחלה שמכר מעכשיו ר"ל ומסוס הבי מ"ד שסתומו בפי' הבריו בתקיי' בחקי' מיד לאחרת ומוב אין לא שעבה לדאותו : יוד דהוי קנין דברים כו' עיין מה שבת' בדרים' ריש סי' זה סתירת הדברי' הללו :

ו כמו סיסומו בית דין של אחבע כו' בטעם דכיון דבעית לתנין יותר מתסתם בית דין אתריכן ד דוקא קאמר ובעינן סיפכימו בולם . וקמ"ל רבותא דאף אלבב דאמר בית דין של אחבע אין הולכין אחר הרוב וכן בתוב הא"מ אם אחור אם אחר מסיי' אל זה וכתב זה לשונו ואין נרי' לוח' אם אמר בפי' מה סיאמרו האחבע והמחבר בבחסך אחר לשון הרמב"ם דאליבי' אין פילוק בין לשון סותו לשון יאמרו וכמ"ם לפני זה : ז ויחבור לאחר כמו סיסכימו לאפוקי אם מבבו ביותר דהוס אתריכן תוספו' הדמים שבתן לו אבסוהו להתכירה וכ"ל : ח שלשה או ארבעה רבה לומר אם נעשה בתמ"ם בפי' מה סיאמרו שלשה או ארבעה : ט שהרי קנו מידו תחלה שמכר מעכשיו ר"ל ומסוס הבי מ"ד שסתומו בפי' הבריו בתקיי' בחקי' מיד לאחרת ומוב אין לא שעבה לדאותו : יוד דהוי קנין דברים כו' עיין מה שבת' בדרים' ריש סי' זה סתירת הדברי' הללו :

|| א הרגש

בסיפא ואחר כך הסוגיא בכתי לרבותא כ"כ דאפילו הסוגיא כו' אחר קיום התנאי אפ"ה לא קנה והארכתי בפרישה עוד מזה עיין שם והמחבר סקיצר כאן ולא כתב הכינאל לזיל לטעמו דקוה לא פירש דברי הרמב"ם וכמ"ש ופל בל פנים נריך שתדע שהם שניים המחבר וכתב אלא אם כן אמר ליה קנה מעכשיו כו' לא אדסמי' ליה קאי אלא הוה כאלו אמר בכה"נ לא קנה כלל אלא בעינן שקנה מיד כמעכשיו כמו שכתבתי בדרישה וק"ל : ז הרי זה כמוכר על תנאי כו' הטעם' דכיון דנילה דעתו שהפני כך מכר אומד דעת הוא דאם לא יסיה לו ותו הדבר דלא היה מוכר אבל לא נילה לומר כן בשעת מכירה אין אנו הולכין אחר אומדן אמר אומדן דעת לאוד דפעמים אדם מוכר קרקעותיו ואין ידוע לאם הוא מוכר אלא אם כן הוא אומדן דעת דמוכח אחר"י וטור וכן הן דבריו ועשה המחבר בפשיטים הללו : ח אם נמכר בדרך כו' אם לא נשתייע כו' פי' הן שלא הלך אחת שהיה מכיפה בדרך כגון שנתקבלו נגלגי' בדרך הן אמין המכיפה מכח הדרך רק שלא אסתייע לו מילת' מנד ע"מו שנתחד' לו ענין אנא וכיונא כו שאינו יכול לילך אם לא נשתייע לקנות הסיטין שנשניל קנייתן מכר וכת"כ"י ע"ז אסכ"ד דכל כה"נ אסור לזוקק לאכול פירות ° עד שידע שיקיים ° שכיני ע"ם ד"מ ז' : ט ודוקא במוכר קרקעותיו כו' ז"ל הטור לפי שאין דרך בני אדם למכור קרקעות שהוא מתפרנס מהן אם לא שהיה דעתו לעקור דירתו מכאן • אבל מטלטלין

ג ° (שם נרמב"ם ר"ר) (ג) מי שמכר חצירו או שדהו ופירש בשעת המכירה שהוא מוכר כדי לילך למקום פלוני או מפני המטר שנמנע כדי לקנות חטים בדמיון ז ה"ז כמוכר על תנאי לפיכך אם ירד המטר אחר שמכר או באו חטים והוזלו ח (ד) או נמנע הדר' לעלות לאותו הארץ או לא נסתייע לו לעלות או לקנות החטים ה"ז מחזיר לו הדמים ותחזור לו הקרקע שהרי פי' שאינו מוכר אלא לעשות דבר פלוני והרי לא נעשה וכן כל כיוצא בזה :

הנ"ה ° (פור"ם בשם רש"י) ט (ה) ודוקא במוכר קרקעותיו אבל במוכר מטלטלין לא מהני נילוי דעתו עד שיתב' בדיני תנאי : ד ° (שם נרמב"ם דין ס') אבל המוכר שתם אע"פ שהיה בלבו שמפני כך וכך הוא מוכר ואף ע"פ שנראים הדברים שלא מכר אלא לעשות כך וכך ולא נעשה אינו חוזר שהרי לא פי' ודבריו שבלב אינם דברים ואף על פי שקודם מכירה אמר שהוא מוכר על דעת לעשות כך וכך ° (פור"ר ופת"מ שם) כיון דבשעת המכירה לא אמר אינו חוזר :

הנ"ס מיהו איכא אומדא דמוכח בתבטל המקח ° (פרש"ם בתשו' בלל פ"ה) ויש אומרים יוד בדמתנה דברים דבלב סיין דברים ° (הגהו' מפלפלי פרק מכ"ל) :

ה ° (שם נרמב"ם ר"ר) (ו) מי שהקנה לחבירו והתנה עליו ע"מ שתתן מקח זה או תמכרנו לפלוני אם נתנו או מכרו לאותו פלוני קנה יא (ז) וכן המוכר לאחר או שלא מכרו ולא נתנו בזמן שקבע לו לא קנה יא (ח) ולא נתנו בזמן פלוני או כשיתן המעות הרי המכר קיים ויחזיר כמו שהתנה (ט) (ומי נתן לו בעל כרחו מי מקרי נתינה וקיים התנאי ע"ל סי' ק"כ) :

ו ° (סור"ם בשם הרמב"ם) (ט) מכר קרקע והתנה המוכר שיחזרנו לו כשיהיו לו מעות צריך להחזירו לו כשיבא לו מעותיו יב לפיכך אסור ללוקח לאכול פירות דהוה ליה הנך זוזי כהלוואה גביה :

ז ° (שם סי"ג בשם רמב"ם) (י) מכר לו שתם וא"ל הלוקח מדעתו כשיהיו לך מעות תביאם לי ואני אחזיר לך קרקע זו יג הרי התנאי קיים והלוקח אוכל פירות ואין בזה אבק רבית שהרי מעצמו חייב עצמו בתנאי זה :

ח מעשה

ג מי שמכר חצירו • פיין בתשו' אפרל"ן סי' ע"ז סוף דף כ"ם וסי' ע"ם ופיין בתשו' ר"ם כהן סשייכים לפ"ב סי' ג' ובתשו' ר"מ מלבוך סי' ל' וסי' ע"ם • ופיין בתשו' מהר"ם מרו"ם מלובלין מדיניים אלו בנם דויב"ג : ד אם נתנם פירוך כו' פיין בשו"ת מהר"ם רמ"ם התנם עמו ס"ם לדור שם ועלם שם בחקה קיים וכ"כ מהרש"ל בתשו' סי' ל"ם בשמו ונתב שכן משמע בפרש"ם ולא ידעתי לפ"ד ולפוף דם ת הסור דלא משמע בפס"ם ובפרש"ם מידי דסתם מיירי לדעתא לחיסק ולא לדעת לדור וכ"ע פיין בתשו' רבי"ם סי' ק"ן ורל"ב ורמ"ו ורמ"ז ור"ם ורפ"ם ושב"ו : ה ודוקא במוכר קרקעותיו כו' פיין בסמ"ע סי' ק"ם : ו מי שסקנם כו' פיין בתשו' מהר"ן שטון סי' קי"ם : ז וכן המוכר אר הלוקח • פיין בסמ"ע ס"ק י"ג סי' סעיף זם וסכ"ת מפרשו דסיה בקנין המלם בסתם ואם"כ קנו המוכר איחזור לו וכ"ם בסעיף זם ס"ם וכ"כ סכ"מ : מ ומי נתן לו בע"כ • פיין בד"מ וכ"ם ופיין בהרב המגיד פ"ח מגירוש"ן : ם מכור קרקעות • פיין בתשו' רבי"ם סי' רם"כ ורפ"ר ע"ל בי"ר סי' קע"ר ס"ם וג' ובתשובת מהר"ן שטון ופיין בס' ג"ם דף נ"ם ע"נ סי' ח"ם : יוד מכר לו בתם כו' פיין בתשו' ר"ם כהן ס"ב סי' ע"ר ל"ב ובתשו' ן' ל"ב ס"ב סי' ע"ר וס"ר דף ע"ם ובתשו' מבי"ם ח"ג סי' קע"ם וסי' רי"ם בסופו ובתפרי"ם סי' ק"ב :

יא ונמצא

פעמים שאדם מוכרו ע"ל סימן ר"ל מ"ם שם וגם כאן בפרישה כתבתי ישוב דל"ת מזה אמ"ם שם בטור בס"ה ע"ם : יוד דבשתנה דברים שבלב כו' הטעם דדוקא במכר דקיבל מעות משתתא נמר ומקני אם לא דפרים משא"כ בשתנה דהוה בשנם דאומדן דעת כל דהו מבטל המעשה ואמרינן כיה דלא נמר בדעתו לתנו לו בשנם : יא וכן המוכר או הלוקח שהתנה שיחזיר לו בתקח לזמן פלוני או בשיתן לו המעות כו' כראה דהאי או בשיתן לו המעות קאי אמ"ם לפניו בזמן פלוני וה"ק הן שיתנה שיתן לו המקח בתתנה בזמן פלוני או שיתנה בתכירה בשיחזירנו לו בזמן פלוני ועד אותו זמן יהיו הדבר בקיים נמורה ומ"ם מותר לאכול הפירות ולהנות מתה שקנו דהו מקורנה לו בחנם וה"ל כמשכנתא דסוריא דבתבו בתשל שני' אילן תיפוק אריעא דא מיבך בלא בסף • ואם מחזירנו לו בשיתן לו המעות ה"ל כמשכנתא דלא מסלקי דמותר לבראש אפי' בלא בנייתא וכמ"ם הטור והמחבר כי"ד ר"פ קפ"ב ע"ם • ואפילו לתאן דאסור בתשכנתא שרי כזה כיון דלא בתורת הלואה בתנה לו ב"א בתורת קנין נמור לזמן ולא נרע מתתנה ע"מ להחזיר בזמן פלוני מ"ה סיים ובתב בזה דהמחר קיים ויחזור כמו שהתנה • מטא"ב בשלא קבע לו זמן אלא מכר לו הדבר והתנה עם הלוקח דיחזור לו הדבר בל זמן שיביא לו מעותיו דזה אין שם מקח עליו בלל אלא הלואה הוא לכך אסור להמוכר לאכול פירות מהדבר וכמ"ם הטור והמחבר בסעיף שאחר זה • ובסיגון מדברי הרמב"ם פרק י"א דמכירה שבתב נ"ב שני הדיינין זה אחר זה בתבו ובלשונו דהמתבר בב"ל פירושו ולא בתשתעות הע"מ דבראה מדבריו שם דפירש שם דברי הרמב"ם בע"א ע"ם (הנ"ה ובתב רשב"א בתשובת (ב"י מהל"ד) על ראובן שהיה חייב מנה לשמעון ומכר לו קרקע באותו מנה ובתוב לו שטר מכירה אבל לא הסוגיא בקרקע ושמעון אתב לראובן שאם יפרע לי המנה שחייב לי המכירה יהיה בטילה ואם"כ אחר ראובן שפרע לשמעון ופס' דבאחן ודאי יוכל שמעון לומר שטר מכירה שלך בידי מאי בעית מאחר שאינו בותן מקמת הבוב אינו אלא תלוה על פה אב"ל : ע"כ הנ"ה) : יב לפיכך אסור ללוקח לאכול אמ"ם בסוף שפיף שלפני זה : יג הרי זה תנאי קיים והלוקח אוכל פירות דברים אלו בתבן הרמב"ם והביאו גם כן הטור ובתב על זה זה לשונם ואינו מבין דבריו כיון שמחשב אותו תנאי וצריך הלוקח לקיימו א"כ היאך יאכל הפירות אלא ודאי אין כאן תנאים בלל ור"ל כיון שהתנאי זה ה"ל להמוכר להתנות שהוא טובתו והלוקח התבוהו פטומי מילי בעלמא הוא וכ"ל בס"א שכן דעת הרא"ם והרמב"ם שפולק וסבירא ליה דמהני תנאי שלוקח הוה ליה הלואה ואסור לאכול פירות והכ"י בתב ישוב לדברי הרמב"ם דמיירי שאחר שבבר בנמר המקח התנה הלוקח וקנו מידו על תנאי זה מ"ה המכר קיים וגם התנאי בקנין צריך לקיימו כיון שבבר בנמר המקח בסיתר בלי תנאי בעולם כו' ובתביתהו בדרישה פיין שם ובב"מ בתב פירוש וייסב אחר לדברי הרמב"ם והוא דכיון הרישא בשהתנה המוכר וכיון הסיפא בשהתנה הלוקח מיירי שהתנה קודם נמר מקח ובלא קנין על התנאי אלא דברישא דהתנה המוכר אסור לאכול פירות דה"ל כמי שלוה בריבית דברי לא היה דעתו לתבור אלא על תנאי זה ובדידיה תליא מילתא דבשירלה יהיה המעות ויקח הקרקע אבל בשמוכר לא התנה אע"פ שהתנה הלוקח וגם המוכר שעיר התנאי וצריך לקיים התנאי כיון שהחזיר המוכר התנאי שבכל מקום כיון שייאם המוכר מלהתנות אלא שהלוקח התנה והבטיח על כך בדי אלא יעשר המוכר אין שם הלואה בריבית בזה שברי ידו על התחתונה שאם יתייקר יביא המוכר מעותיו ויקחנו ואם יזול יביאנו ביד לוקח מ"ה מותר לאכול פירותיה בל זמן שביא ביד הלוקח בב"ל בב"מ בסיגיו לשון לתוספות כיאור ע"ם :

יד סברי לה סתכה דעתו על קרוב כו׳ לשון הגמרא פרק א״כ דף ס״ו והפוסקים אינו כן אלא ז״ל כל כס״ב סתכי׳ דעתיה ולא נמר ומקני ע״ם והכי מסתבר דאלו לא״ם ברמב״ם לא סתכה דעתי׳ א״כ בקנהו המוכר בקנין נמור ולאח״כ אינה אלא נמר והקנה מ״ה ז״ל דברמב״ם ס״ל דבסלים שאחר אתה ופלוני קרובים כו׳ כוונתו היה אני איני מכנים דאמי כזה לשנות בסליאותי ולקנות אל תנאי אלא אני קונה מתך כלא תנאי אלא מאחר שהיא קרובותיך קרוב לומר שהיא תחזיר מרצונו הטוב וא״כ אם היו אומרים שהמוכר היה סתך כפשו אל דבר הם ליה הוא הקנין קנין נמור דאף שהחזירהו לו לאחר זמן ה״ל כלוקח שאחר אחזירנו לדמדעתי וכנמר׳ שכת׳ סתכה דעתיה פירשוהו הרחב׳ דר״ל שהיו דברי הסלים בפיני המוכר אסתכתא בפלאה ולא סתך אל דבריו ולא נמר והקנ׳ כי אם על התנאי: סו ונתנא כו׳ מ״מ הפירות שאכל אינן כשכנין אלא לאכל ריבי׳ לברא״ם והטור וכמ״ש הטור בהל׳ הוא בי״ד ס״ם קע״ד וכף״ם ס״ם קפ״ה ומת״ם מור״ם כזה בסמוך בסעיף י׳ וביורה דיעה סימן קע״ד סעיף נ׳ פסק המחבר הוא דמוציאין הפירו׳ שאכל ואינו דוקא לדעת הרי״ף והרמב״ם וכמ״ם מזה בחריבו׳ בדריסה שם ונם בס״מ בס״ם קפ״ב ס״ם: טז אפי׳ לא סוה יותר בו׳ הטבו׳ דסת׳ בני אדם לא ניפא לה לחבור בנסיבן וה״ל בנני׳ ומילת׳ יתיר׳:

יז הוי אסתכתא דעתו׳ ולא קנה לי הגמרא כל דאי אסתכתא היא ולא קני׳ ור״ל דאי מי שאינו נומר ופוסק לתכירתו אלא אות׳ אם לא יהיה זה הדבר יהי׳ מכירה כו׳ דאחרינן דסתך דעתו דיהיה אותו הדבר ולא יהיה מכירה ולא הוה ידע שלא יהיה הד בר לא היה תולה המכירה בזה כנון זה שסבר שיהיו לו תפות ויכול לפדות שדיהו תוך נ״ם נתנא שלא נמר בדעתו מתפלה להקנותו לנמרי מ״ם לא קנה ואינו דומה לתנאי בני נד וכני ראובן דשום הוה ידוע כוונת משה רבינו ע״ה ההיה דעתו להקנותן לנמרי אלא שהתנה תנאי כפול שבאם לא יקיימו תנאי שיפזרו ויקחו מידם ואח״ם עוד חוס בפחות: יח תפא שלי מעכשיו קנה ואפ״ל דכת׳ מור״ם בסחוך סי״ד דכמעכשיו לעוד לא מהני שאני הכא דנתנו לידו מיד בתור׳ מתכון ושיעבוד על מעותיו והוה כפין לפי״ל דכת׳ מור״ם בסחוך סי״ד דכמעכשיו לעוד לא מהני שאני הכא דנתנו לידו מיד בתור׳ מתכון ושיעבוד על מעותיו והוה כפין מקח ומחכר נם עשה לו עוכה הלכך אמרי׳ דדעתו הי׳ שיהיה לו מעתה מכירה קנין נמור אלא שהתנה שיהיה לידו לפדותו תוך נ׳ שנים כן כתב הרא״ם. וא״מ הפירות לא יאכל זה המלוה תוך נ׳ שנים דשמ׳ יבא לפדותו תוך נ׳ שני׳ ויהיה הלוה לאחרא ולהפירו׳ יאכל בתורת ריבית וכן פירש״י בבדיא ופפ״ר: יט הקפיד שלא לחסכון כו׳ דאז דאינו נמר בדעתו לקנותו לו דאם לא היה מקפיד כיון שיבא לפדות: כ וכן אם א״ל אם לא אפרע לך לא יהיה לך פרעון אלא מזו ל׳ הנתר׳ והרא״ם והטור אינו כן אלא ז״ל ואם א״ל לא יבא לך פרעון אלא מזו סוי אפותיקי. ופי׳ רש״י דא״ל אם לא אפרע לך בנ״ם יהיה כולה שלך ואף בתוך נ״ם לא יהיה פרעון אלא מזו נתנא דלעול׳ אין לו פרעון אלא מזו או כולו או קצתה וקת״לן דאף דאין הסדה כולו אלא אחר נ״ם דהוה אסתכתא מ״מ לא יוכל לסלקו בקרקע כ״א בזו וכן פירשו הרא״ם וכתב דאכ״פ יכול לסלקו בתפות וכדין אפותיקי אבל מל׳ מור״ם ז״ל משמע דא״ל אם לא אפרע תוך ג״ם יהיה כולה שלך כו׳ אבל אם לא אפרע אלא א״ל אלא אלייני תפות על נ״ם ואם לא אפרע לך בתפו׳ לא יהיה לך פרעון אלא מזו וקת״לן דאפ״נ דא״ל בל׳ אם דהיינו אם לא אפרע בתפו׳ אם״ה לא אלא אלייני תפות על נ״ם ואם לא אפרע לך בתפו׳ לא יהיה לך פרעון אלא מזו וקת״לן הכ״י. אבל אם א״ל נ״ב אם לא אפרע לך בנ׳ שנים יהיה כולה שלך כו׳ אינ״ל אפסר דם״ל דבתו דלא נתקיים דברו בתו״ם שיהיה כולו שלו מטוס דהוה אסתכתא אינ״ל כן לא יקויים דברו שלא יכול לסלקו מתקו׳ אם׳ כיון דבלו בדבו׳ אלא אלפ״ו קצה פשוט׳ וכי דין אפותיקי בא לאמדיכו הלא נלמד מברייתא׳ וכתו שנתנא׳ בדריסה סי׳ קי״ו דבל אפותיקי כמי ה״ל כאלו אמר אם לא אפרעך בתפו׳ לא יהא לך פרעון אלא מזו ופפ״ר: כא תוך נ״ם אינו מנכה כו׳ אינלק זה מבוא׳ בסר״אם בדריסה דלאחר נ״ם הוי אפילה בפעות דהלוה בניפו לאכול אפני שסבר שבאלאה הקרקע לאחלוה ע״ם תנאו ושוב נודע לו שלא בפלאה וה״ל כמו שהניח את אבידו ליעול אבן ברשותו דסבר שהו׳ שלו ונתנא שאינו שלו אבל כנ׳ שנים הראשוני׳ ידע שהסבל׳ היתה לידו לפדותו והניחו לאכול בתור׳ ריבי׳ וה״ם אינו אלא אבק ריבי׳: כב וי״ם ואומרים כו׳ פירוש מוקין ואומרים דלא אמרי׳ בשאר דברי׳ דהוה אפילה בפעו׳ ולא שמיה אפיל׳ אלא כיון דבא לידו לא אפקינן מינים ודאוק׳ כאן בדין הלוהו על שדיהו אמרינן דאע״ג דבבר הוא הפירו׳ דלאחר נ״ם לידו אם״ה מוציאין אפשר אפנין היה בתורת הלוהה אלא שבתוך נ״ם אכלם בתורת ריבית ואינו אלא אבק ריבית וכמ״ם ולאחר נ״ם אסור אפשר אפילה בפעות בכ״ל אפשר בשאר פניני׳ דאפלת פניני׳ לא הוה בתורת הלוהה. ולדעת הראשון שכתב המחבר דמוציאין מידו אפי׳ הפירו׳ דתוך נ״ם כ״ם דיש לאלק בין בדון בהוה הלוהה ואפשר לו לריבית קבוצה וכן שאר אסתכתא דלא הוה אפילה בתורת הלוהה ובכי אפלק בגמרא ז״ל בתם הלוהה הכא ובינו ע״ם פרק א״כ (סוף דף ס״ו) אלא שיש בזה פירושים וכמ״ם בדריסה ס״ם קפ״ב: כג הנותן ערבון כו׳ ע״ל בפי׳ ק״ל בטור פי״נ ובדברי מור״ם ס״י שם מבואר הדין לענין אם אחר ערבוני יקון ואינו נזיש בכל אלא יקנהו בפי שוויו ובמבואר שם אבל כאן מיירי בהיכו אבקש לקנו׳ בנוף הערבון אלא שבאם יחזור אבקש אפול להמוכר וכן לפיכך ווהו בכלל דין אסתכתא׳ אלא שפליני׳ אי אפהי ל׳ אפילה דא״ל ונם אסרו לידו: כד אבפול לך ערבונך אפ״ר שם כתבתי דר״ל להמוכר אומ״ל אלוקח שקונה אמנו אם״ה אי אפהי ל׳ אפילה דא״ל ונם אסרו לידו: כד אבפול לך ערבונך אפ״ר שם כתבתי דר״ל להמוכר אומ״ל אלוקח שקונה אמנו אם״ה אי כית בעד אלה זהו׳ ונתן כידו ערבון דרה עשרי׳ זהו׳ שבאם לא יגמו׳ קנייתו יהיה הערבון אפול לו והמוכר אמר לו אם אני חוזר בו אני חוזר בי אני תקנה בערבון זה אלקרקע זה אני בכפל אפוזי׳ המשכון אלך וו״ם אבפול לך ערבונך ר״ל יהא קנוי לך אלקרקע אני בכפל אפוזי׳ נמצא כל א׳ קונה בפשו בעשרי׳ והו׳ אל הזרע: כה אין אפייבין אותו לבפול אל״ר אם הוכתבתי אלשון הבריית׳ דאמ״ר יודע דיו אינלק׳ נגד ערבונו פי׳ ולא יקח הכפל דבשאר אינה אבל בנגד שוו׳ אפשר׳ קנה אבקרקע שבא לקנות ואין המוכר יכול לחזור בו וכן דעת הרמ״כם והעור

כו אפ״פי

יא וכמנא שלא נמר והקנה כו׳ עיין בתפו׳ רא״ן בסנן סי׳ מ״ם הארין בדין אם לנאר רעת הפוסקים בזה ופשט אם״ם ודברי הרא״ם בזה: יב הלוהו על ערה כו׳ ע״ל סי׳ ע״נ בסי״ו ובתפו׳ ר״ם בסן סי׳ קע״ו: יג תפא שלי מעכשיו קנה עיין בב״י סי׳ ע״ב מתפו׳ ל״ם: יד כל היכא דלא קנה כו׳ עיין בתפו׳ ר״מ אלשון סי׳ כ״ב ובתפו׳ רבי״ם סי׳ רם״ב ובתפו׳ ל״ב ורא״ם בסנן: טו מנותן ערבון כו׳ עיין בתפו׳ הרשב״ם סי׳ ר״מ ומבי״ם מ״ה סי׳ ם׳ וע״ל סי׳ כ״ה: טז שוו

ח (שם ברמב״ם סי׳ ב׳) מעשה באשה ששלחה שליח לקנות לו קרקע משמעון שהיה קרובה ואמר שמעון המוכר לראובן השליח אם יהיו לי מעות תחזיר לי פלונית קרובתי קרקע זו והשיב ראובן ואמר לו אתה ופלונית קרובים כמו אחים כלום הדבר קרוב שהיא תחזיר לך ואינה מקפדת על כך ובא מעשה לפני חכמים ואמרו זה השליח לא קנה כלום יד שהרי לא סמכה דעתו של קרוב זה על דברי השליח מפני שלא השיבו תשובה גמורה טו (יח) ונמצא שלא נמר והקנה: ט (סור שעיף ג׳) (יב) הלוהו על שדה מאה זהובים והו׳ שוה יותר (וי״ם) (תלמידי רשב״א וסב״מ פ״מ משכירו׳) סו אפי׳ לא שוה יותר כשם״ב מיקרי אסתכתא) וא״ל אם לא תפרעני עד ג״ש (יסיה אלי) יז הוי אסתכתא ולא קנה אבל אם לא תפרעני עד ג׳ שנים יח (יג) תהא שלי מעכשיו קנה:

כגה (סור שם ורי״ו נ״מ) וי״ל דאם כתפילה כשמשכנה יט הקפיד שלא לחסכון רק זו הקרקע קנה אפילו בלא מעכשיו כ וכן אם א״ל אם לא אפרע לך לא יהא לך פרעון אלא מזו הוי אפותיקי וקנה ולא יוכל לסלקו אלא בתפות:

יזד (יד) כל היכא דלא קנה השדה משום דהוי אסתכתא מנכה כל הפירות שאכל אפני שהם רבית של תורה (רמב״ם פ״ו מתלוה ומת״מ שם) וי״א (סור שם ורמב״ן שם) הפירות שאכל כא תוך ג׳ שנים אינו מנכה דלא הוי אלא אבק רבית:

הנס אבל מה שאכל אחר נ׳ צריך להחזיר (סור שם) וכן בכל דבר שלא קנה משום אסתכתא אפ״ל שבא לידו מתנה תנאי כפול שבאם לא יקיימו תנאי שיפזרו ויקחו מידם ואח״ם עוד חוס בפחות: יח תפא שלי מעכשיו קנה ואפ״ל דכת׳ מור״ם בסחוך סי״ד דכמעכשיו לעוד לא מהני שאני הכא דנתנו לידו מיד בתור׳ מתכון ושיעבוד על מעותיו והוה כפין מקח ומחכר נם עשה לו עוכה הלכך אמרי׳ דדעתו הי׳ שיהיה לו מעתה מכירה קנין נמור אלא שהתנה שיהיה לידו לפדותו תוך נ׳ שנים כן כתב הרא״ם. וא״מ הפירות לא יאכל זה המלוה תוך נ׳ שנים דשמ׳ יבא לפדותו תוך נ׳ שני׳ ויהיה הלוה לאחרא ולהפירו׳ יאכל בתורת ריבית וכן פירש״י בבדיא ופפ״ר: יט הקפיד שלא לחסכון כו׳ דאז דאינו נמר בדעתו לקנותו לו דאם לא היה מקפיד כיון שיבא לפדות: כ וכן אם א״ל אם לא אפרע לך לא יהיה לך פרעון אלא מזו ל׳ הנתר׳ והרא״ם והטור אינו כן אלא ז״ל ואם א״ל לא יבא לך פרעון אלא מזו סוי אפותיקי. ופי׳ רש״י דא״ל אם לא אפרע לך בנ״ם יהיה כולה שלך ואף בתוך נ״ם לא יהיה פרעון אלא מזו נתנא דלעול׳ אין לו פרעון אלא מזו או כולו או קצתה וקת״לן דאף דאין הסדה כולו אלא אחר נ״ם דהוה אסתכתא מ״מ לא יוכל לסלקו בקרקע כ״א בזו וכן פירשו הרא״ם וכתב דאכ״פ יכול לסלקו בתפות וכדין אפותיקי אבל מל׳ מור״ם ז״ל משמע דא״ל אם לא אפרע תוך ג״ם יהיה כולה שלך כו׳ אבל אם לא אפרע אלא א״ל אלא אלייני תפות על נ״ם ואם לא אפרע לך בתפו׳ לא יהיה לך פרעון אלא מזו וקת״לן דאפ״נ דא״ל בל׳ אם דהיינו אם לא אפרע בתפו׳ אם״ה לא אלא אלייני תפות על נ״ם ואם לא אפרע לך בתפו׳ לא יהיה לך פרעון אלא מזו ופפ״ר: כא תוך נ״ם אינו מנכה כו׳ אינלק זה מבוא׳ בסר״אם בדריסה דלאחר נ״ם הוי אפילה בפעות דהלוה בניפו לאכול אפני שסבר שבאלאה הקרקע לאחלוה ע״ם תנאו ושוב נודע לו שלא בפלאה וה״ל כמו שהניח את אבידו ליעול אבן ברשותו דסבר שהו׳ שלו ונתנא שאינו שלו אבל כנ׳ שנים הראשוני׳ ידע שהסבל׳ היתה לידו לפדותו והניחו לאכול בתור׳ ריבי׳ וה״ם אינו אלא אבק ריבי׳: כב וי״ם ואומרים כו׳ פירוש מוקין ואומרים דלא אמרי׳ בשאר דברי׳ דהוה אפילה בפעו׳ ולא שמיה אפיל׳ אלא כיון דבא לידו לא אפקינן מינים ודאוק׳ כאן בדין הלוהו על שדיהו אמרינן דאע״ג דבבר הוא הפירו׳ דלאחר נ״ם לידו אם״ה מוציאין אפשר אפנין היה בתורת הלוהה אלא שבתוך נ״ם אכלם בתורת ריבית וכמ״ם ולאחר נ״ם אסור אפשר אפילה בפעות בכ״ל אפשר בשאר פניני׳ דאפלת פניני׳ לא הוה בתורת הלוהה. ולדעת הראשון שכתב המחבר דמוציאין מידו אפי׳ הפירו׳ דתוך נ״ם כ״ם דיש לאלק בין בדון בהוה הלוהה ואפשר לו לריבית קבוצה וכן שאר אסתכתא דלא הוה אפילה בתורת הלוהה ובכי אפלק בגמרא ז״ל בתם הלוהה הכא ובינו ע״ם פרק א״כ (סוף דף ס״ו) אלא שיש בזה פירושים וכמ״ם בדריסה ס״ם קפ״ב: כג הנותן ערבון כו׳ ע״ל בפי׳ ק״ל בטור פי״נ ובדברי מור״ם ס״י שם מבואר הדין לענין אם אחר ערבוני יקון ואינו נזיש בכל אלא יקנהו בפי שוויו ובמבואר שם אבל כאן מיירי בהיכו אבקש לקנו׳ בנוף הערבון אלא שבאם יחזור אבקש אפול להמוכר וכן לפיכך ווהו בכלל דין אסתכתא׳ אלא שפליני׳ אי אפהי ל׳ אפילה דא״ל ונם אסרו לידו: כד אבפול לך ערבונך אפ״ר שם כתבתי דר״ל להמוכר אומ״ל אלוקח שקונה אמנו אם״ה אי כית בעד אלה זהו׳ ונתן כידו ערבון דרה עשרי׳ זהו׳ שבאם לא יגמו׳ קנייתו יהיה הערבון אפול לו והמוכר אמר לו אם אני חוזר בו אני חוזר בי אני תקנה בערבון זה אלקרקע זה אני בכפל אפוזי׳ המשכון אלך וו״ם אבפול לך ערבונך אפ״ר שם כתבתי דר״ל להמוכר אומ״ל אלוקח שקונה אמנו אם״ה אי כית בעד אלה זהו׳ ונתן כידו ערבון דרה עשרי׳ זהו׳ שבאם לא יגמו׳ קנייתו יהיה הערבון אפול לו והמוכר אמר לו אם אני חוזר בו אני חוזר בי אני תקנה בערבון זה אלקרקע זה אני בכפל אפוזי׳ המשכון אלך וו״ם אבפול לך ערבונך ר״ל יהא קנוי לך אלקרקע אני בכפל אפוזי׳ נמצא כל א׳ קונה בפשו בעשרי׳ והו׳ אל הזרע: כה אין אפייבין אותו לבפול אל״ר אם הוכתבתי אלשון הבריית׳ דאמ״ר יודע דיו אינלק׳ נגד ערבונו פי׳ ולא יקח הכפל דבשאר אינה אבל בנגד שוו׳ אפשר׳ קנה אבקרקע שבא לקנות ואין המוכר יכול לחזור בו וכן דעת הרמ״כם והעור

והמחכר שבתבו א״ל לבפול בה בנגד ערבונו קנה ע״ם:

כו אע"פ שהוא כידו המשכר קיב' דהל"ל נ"כ ואע"פ דא"ל מקול לך : כו וכן מי שפרע מקצת מוכזק כו' דין זה כבר נתבאר בטור ובדברי המשכר לעיל סימן כ"ד סעיף ה' ו' ע"ש : כח וכן תבאים שמתנים כו' אם יהיה כך כו' עפ"רסי"ד שם כתבתי דאף אם עשה קנין ע"ז מיד מ"מ כל שנילה דעתו שעיקר כוונתו איכו כדי להקנותו אלא שיקויים תנאו מעשה אסמכתא ע"ש וכשמ"ש סק"ו שהארכתי בזה : כט קנה לי יין ממקום פלוני כו' פי' שהוא בזול באותו מקו' מ"ב לא נמר בדעתו לנמרי כיון דתליא דוקא באותו מקום ושמא לא ירצה למוכר' לו : ל אם אוכיר ולא אעבוד כו' פי' כנון שמקבל שדה ממכירו בארישות או בשכירות לאורשה ולזורעה ומקשר כשאו ואמר אם לא אעבדנה כראוי אשלם לך הפשדה במיטב ולא עשה אע"כ המוטל עליו בעבודת' איי' לשלם לו כיון דלא קיבל עליו מילתא יתירתא דהוא נוחמא : לא אבל אם אין כידו לנמרי כו' עד ודאי נמר ומקנה מכפ' דדוקא כשיש לומר שפמך דעתו שיהיה דבר זה כנון בקניית יין ממקום פלוני הל' דרגילין למוכרו אז י"ל דסמך דעתו ע"ז שודאי ימכרהו לו נ"כ מיהו כיון דאין בידו הוא אמרינן דלא נמר ומקנה ואמרינן אם ידע דלא ימכרהו לו לא היה מבטיחו בקנס זה משא"כ כמשפ' בקוביא דאין לפניהו דבר לתלות בו לומר שעליו סמך דעתו בהבטחתו לכך אמרינן דנמר והקנה אחר לאחיהו לתי שיריים : לב אבל אם שוקקים באמנה כו' ° וכתב הרא"ש בתשו' כלל ס"ו סימן מ' מי שברויש מעבירו אלף זוז בשפוק ואח"כ הקנה לו בקנין אליפין שא"ל אלף זוז ופסק דשייב לשלם לו ואין בו אסמכתא אם לא שנזכר שהקנין בא משפוק וכ"כ בתשובה כללא"ב אם נתן אח"כ מעכון ע"ז אף שהשיר לו המעכון בוקף עליו בחלוה ושייב לשלם : לג אין מוציאין ממכו כו' פי' אע"ג דאיכו אסמכת' דנמ' והקנה וכו' ל מ"מ אין כאן שוב נמור שיוכלו ב"ד לסוציאו בדין ועפ"ר שם כתבתי די"א בטעם מזו' דאע"ג דלאו אסמכת' היא מ"מ כל דבר ברי' קנין וכשמוכחי' המתו' על אף זהו קיבוו מעשה אבל ומוקנה לשניהן ומי שיריים קונה לו הדף המעו' חיד דה' ל כמציו ורשות שקול' לו משא"כ כשמוקקין באמנה : לד ודוק שאין בידן נ"כ כו' ברא' די"א הלא אינן מתלקין בין איכו בידו לנמרי ובין איכו בידו במקו' כו' ל אלא אדרב' ס' ל דעיק' אסמכת' הוא כמה שהו' בידו לנמרי וגזי' די' ל דסמ' אזה שהו' בידו ולא דעתו לקיימו משא"כ דבר שאיכו בידו לנמרי ושבר' ו כתבתי בדברי בסי' ו ונם כד"מ כ"כ בש' הרמב"ן ע"ם ז"ם מור' שכמ"ש נבי ערבון בסמו' סי' א ור' ל דמה"ט אמרי' שם דהו' אסמכת' כיון שבידו הו לנמרי הפוקר אבל לשבר' קמיית' במה שאין בידו הוי אסמכת' טפי : לה ואפי' בזה י"ל פי' אפי' אי איכ' הני תרתי דשניהן מתניזה כנד זה ונם אינו בידן ס' ל דהוה אסמכת' ומ"ש לכן הוצרכי לתת טעמי' אחרי' נבי משפוק בקוביא זהו קאי אהי"א בתרתי דבת' לאוד דאלו לי"א אינ' טעם אחר דבטע' זה שבת' דשניהן מתניזה כנד זה ונם אין בידו הני אבל מ"ם וקנסות ושדוכין זהו קאי לתרוייהו להי"א בתרתי ולהסולקין עליהן הבא לתרוייהו אם הוא בידו הוי אסמכת' א"כ בשדוכין דהוא בידן לאם לא מעשה אסמכת' ושיים וכתב דבאמוך סי' יתבאר טעמו והוא דכיון דמבייש את שבנגדו לא מעשה נוחמא גם יתבאר שם דבאמי שבר הוי עושין נ"כ בקנסות דשדוכין בענין דלית ביה אסמכת' ע"ש : לו כיצד אם כתבתי כו' כן הוא נ"כ בשייחוטי אבל בטור הביא דברי הרמב"ם הללו וכת' שם אם לא כתבתי כו' ויש נ"מ לדיב' והוא דיש מעלבי' ואומרי' דדוק' בשבתבתי היה בדי לעשותו ולא עשאוהו שייך אסמכת' ובעינן מעבשו אבל בשבתבתי היה בדי אלא יעשוהו ואומר אם אעשה דבר פלו' אתשייב כך וכך ועשאוהו לא הוה אסמכת' דלא היה לעשותו וי"א דגם בכה"ג הוה אסמכת' די' ל דגמלך היה מדעתו הראשונה ועשאוהו ועיין בד"מ שכתב בתריכות ובמ"ש בהנבתי עליו : לז קנה בית זה מעבשיו הוצריך לכתוב זה מטו' רש"ל דאין קנין קונה אלא בדבר ידוע ועפ"ר : לח וקנה מידו על כך ה"ה שאר קניני' שמי אלא קחל"ן דאפי' קנו מידו דהוה ק"ם

(סז) שזו אסמכתא היא ולא קנה :

הנה ° (סור סי' ו בשם רא"ש ור"ן פ' מזומב) וי"ש וש"ל דאפילו אם מזר בו אלוקש לא קנה המוכר בו אף על פי שהוא בידו אסמכתא לא קניא וכ"ש (יז) אם התפיסו ביד שלים :

יב ° (שם בנמר"ם דין מ' ופ"ל סי' כ"ר) כז וכן מי שפרע מקצת חובו והשליש השטר וא"ל אם לא נתתי לך עד יום פלוני תן לו שטרו והגי' הזמן ולא נתן לו לא יתן השליש את השטר שזו אסמכתא היא :

יג ° (שם בנמר"ם ד"מ) כח וכן תנאים שמתני' כני אר' ביניהם אע"פ שהם בערים ובשטר אם יהיה כך או אם תעשה כך אתן לך מנה או אקנה לך בית זה ואם לא יהיה או לא תעשה לא אקנה ולא אתן לך אע"פ שששה או שהיה הדבר לא קנה שכל האומר אם יהיה אם לא יהיה (יח) לא נמר והקנה שהרי דעתו עריין סומכת שמא יהיה או שמא לא יהיה :

הנה ° (סור סי' ו בשם ר"י) וי"א דשלשה אלוקין בדיני אסמכת' דכל מה שאין בידו ותלוי ביד אחרים כגון שאמר ליש כח קנה לי יין ממקו' פלוני ואם לא תקנה תשייב לי בכך וכך דזה איכו תלוי בו דדילמא לא ירצו למכור לו הוי אסמכתא בכל ענין ולא קני ומה שיש בידו לעשות אם לא נזיש כגון שאמר ל אם אוכיר ולא אעבוד אשלם במיטב לא הוי אסמכתא וקניא אבל אי נזיש ואמר אם לא אעביד אשלם אלפא זוזי הוי אסמכתא ולא קני' לפיכך כשמוכר מקנה ללוק' על תנאי אם תעשה לי כך קנה הוי אסמכתא כיון שקיים שתנאי איכו תלוי ביד המוכר רק ביד הלוקח לא אבל אם אין בידו לנמרי ולא ביד אחרים כגון המשפ' בקוביא וכיוצא בו שאיכו יודע אם יכלח או לא ואפי' הכי התנה ודאי נמר ומקני מסבק כד"א כשמוקקין באמנה ° (שם) לט אבל אם שוקקין באמנ' לב אין מוציאין ממכו מה שהפסיד וי"א ° (מרדכי פ' ז"ב) אפילו כתן לו משכון על האמנה לא אמרי דאמנה אין כאן משכון אין כאן כמו שכתבתי לעיל סימן ק"ן סעי' ט' אבל כשאמנה מוכנים על הדף מותר לשוקק ° (שם) ואין בו אסמכתא ודלא כי"מ ° (הגי"מ שם) ואוסרין לשוקק בכל עניין ° פגמ"מ שם ורמב"ם פ' דגזילה) וי"א דאינו מותר רק כשהדף שהאמנה מונח עליו קנוי לשניהם ופ"ל סי' ש"ע ולא אקרי אסמכת' אלא כשעיקר הדבר תולה בתנאי ° (תוספ' ורא"ש ורי"ו) אבל אי שייב עצמו לאחרו ואומר אם יהיה בחיים יתן לו ואם לאו יתן ליורשיו זה לא אקרי אסמכתא ° (רשב"א) דהא על כל פנים שייב ליתן לו וכן כל כיוצא בזה ° (סור סעיף כ"ה והרבי פ' א' בשם ר"ת) י"א הא דאשוקק בקוביא לא הוי אסמכת' הוא מטעם דתלאר שהיה' מתנין זה בנגד זה וכל א' יוכל להפסיד אבל דבשי לאקני נמר ומקני ולכן כל שנים שהמרו זה עם זה קנו אם קנו מידן לד ודוקא שאין בידן נ"כ אבל אם שבידן לא כמו שכתבתי נבי ערבון בסמוך סעיף י"א לא ואפילו כזה י"ש ° (ריב"ם סי' רפ"ז והרבי פ' ז"ב) ולכן הוצרכו לתת טעמי' אחרים נבי משפוק בקוביא וקנסות שדוכין לקמן סעיף י"ו :

יד ° (שם בנמר"ם פי"א דמכירה דין י"ז) (יט) כל האומר קנה מעבשיו אין כאן אסמכתא כלל וקנה שאילו לא נמר להקנות לא הקנה מעבשיו לו כיצר אם באתי מכאן ועד יום פלוני לו (כ) קנה בית זה מעבשיו לא וקנו מידו על כך ה"ז קנה אם בא בתוך הזמן וכן כל כיוצא בזה : הנה

סז שזו אסמכתא היא . משמע שם לאו אסמכתא היא ואיינו כשהתנה שיהיה המעות מתנה דאל"כ מ"ל מסר שהמחל שיקבודו וכתב"ל ס"ם כ"ה בשם הרמב"ן והרשב"א ור"ן ושאר פוסקים ופע"ג דהרמב"ם ס"ל לעיל סי"א דבדבר שהוא ברור לא שייך אסמכתא שאני הכא כיון שהוא ביר שליש ותלה שדבר בזמנו המסר ופס"כ אם נתן המסר ביד המלוה וא"ל כן שיהיה המעות מתנה וכה בתב שבידו ואין כאן אסמכתא כ"כ הר' הת' לדעת הרמב"ם ומביאו כ"י דף רנ"א ריש ע"ב וכן הו' בתשו' הרמב"ן שיתן מ' לדעת הרמב"ם וכן לפע"ד עיקר בדעת הרמב"ם אבל מה שהתירן הב"י דף רנ"א ע"ב לדעת הרמב"ם דיתן הייבו בעדי המירה ולשמו' אזל דס"ת המוקדשים כשרוי לגבות מב"ח וכ"כ לפע"ד דהיאך יתן דהא אפשר שיגנב בו מהשבבדי מזומן הראשון אלא כיון וש"ם המוקדמים דנוגים מבני מדי הייבו מיד אבל לא שיתן ביד המלוה וכדמוכח בפ' שנים אוחזין (דף י"ז ע"א) ואפשר דס"ק יתן שילך שם המלוה לב"ד לגבות לו מיד מב"ח ודוחק וגם מ"ש הב"י דהרמב"ם ס"ל כפי דוסא קמא דהרא"ש לא נהירא לפע"ד דשם הרא"ש בשאקנה שעמא מעליא קאמר דאותיות אין ניקנות אלא בכתיבה והמירה (וכדלעיל סימן ס"ו) וגם לא היה צריך הב"י לזה לפי דרכו דהרא"ש לא קאמר אלא בשטרים לאוד ביכו לגיכו לא מהני אבל בעודי מהמירה לא מיירי ודו"ק : יז אם התפיסו ביד שלים לדעת ס' הת' גם הרמב"ם והמחבר מודי' בזה : יח לא נמר והקנה ועיין בב"מ מ"ם לייטב הא דתפני תנאי בני נד ובני הפנן אף שהיה תולה בדעת אחרים ודבריו תמוהו' דת"ש דתמאוראיתא אסמכתא קניא ובניא דאיה מערב דילמא אתי ערב בספיק הבאם כו' וכמ"ש להריא בש"ם ועיין מ"ם בשם רמב"ן בזה וגם דבריו בזה הם דברי בניאו' עיין בתשו' הרשב"ש סי' רס"ה : יט כל פאותר קנה מעבשיו כו' עיי' בתשו' מ"ו ובתשו' ר"ש בהן ס"ב ס"ו : כ קנה בית זה מעבשיו כו' ע"ל סי' כ"ו וסימן י"ב סי"ם ועיין בתשו' ר"מ מיינן סי' י"ה :

כא אסמכתא

אפ"ה לא אתרי' דמסתתא הוה כמעכשיו ראל"כ אי"ך יקנה אחר דהדרא סודרא למאריה אלא נ"ל בפירו' מעכשיו ופס"ר : לא דמעכשיו לחוד לא מהני עפ"ר סס האריכתי בטעם וכביאורים דס"ל לברא"ם דסתם קנין בסודר נ"כ מעכשיו הוא דאל"כ אי"ך יקויי' הדבר אם שכבר הדר הסודר שקוכין בו למאריה ואפ"ה באסמכתא לא קניא כו' ע"ש : מ שיקנו אחרנו בכ"ד אשור ומעכשיו אפר"ד שהוכחתי דדעת פתו' והרא"ם והטור דבק"ם בכ"ד אשור לחוד פני וא"ל לפרש כהדי' מעכשיו דסתם קנין בכד"ם הוא מעכשיו אם לא שהתנה בהדי' שלא יתחיל הקנין מעכשיו דאז לא מהני ליה נמי קנין דכ"ד אשור והשתא א"ם הא דס"ים וכתם המחבר אחר זה כתב ז' לא אסמכתא שקנו אחרנו בכ"ד אשור ס"ז קנה - ולא כתב מור"ם עלי' דעת י"א הכ"ל דבעינן תרתי כ"ד ומעכשיו גם שם אחר זה כתב מור"ם ז"ל וים אומרים אף על גב דלא התפיס זכיותיו מהני הואיל וקנו מידו בכית דין אשור ולא כתב נמי הוא' ואח' מעכשיו אלא ע"כ נ"ל דמעכשיו דכתם כאן ר"ל לאסוקי אם לא אחר מעכשיו א"כ אקי אדברי המחבר דלעניו דכתב דמעכשיו לחוד מהני אזה כתב די"א דאע"ב דקנה ליה כמעכשיו ? לא אני אלא בעינן נמי כ"ד אשור וכפרישה כתבתים (ונם לעיל בסמ"ע נ"כ) דל"ת הא בהלוהו על סדיהו מאה וזו' והוא שוה יותר וא"ל אם לא תפרענו עד נ"ם יהיה אל' מעכשיו קנה וכמ"ם הטו' ומתא' כס"ע ס"ת דמהני מעכשיו אלא כ"ד אשור דאי אתה דעשאו לו טוכה בהלוואתו נם הא לידו מתבלה אלא כתורת קנין ע"ש : מא אם באסמכתא הוא דרך קנס ו"ל הרשב"א בתשובה דלא אחרי' דהוה כמעכשיו אלא בע"מ הכא על קיו' המעם וקיו' התנאי כגון ה"ז נ"ים ע"מ שתתן לי ק"ק זוז וליולא כוה שהוא רולה שתתן לו ר' זוז דהוה התנאי ונם רולה שיהא נע

סנה וי"א אם דמעכשיו לחוד לא מהני לסלק אסמכתא אלא בעינן נ"כ מ שיקנו אחרנו מכ"ד אשור ומעכשיו °(הרא"ש ותוס' פ' הכ"ל ומנ"מ שם) וי"א דכל האומר ע"מ כאות' מעכשיו דמי לענין אסמכתא ° (נ"י לדעת הרמב"ם שם) וים חולקין מא אם באסמכתא היא בדרך קנס לא אחרינן ע"מ כמעכשיו דמי °(רשב"א סימן תקי"ז ופלף קמ"ם) :

טו °(שם ברמב"ם דין י"נ) (כא) אשמכתא שקנו עליה בבית דין חשוב הרי זה קנה :

סנה וכל נ' דבקיאי בדיני אסמכתא מקרי כ"ד אשור לענין זה °(פור פי"מ) וי"א דבעי' כ"ד אשור שבפיר °(תרוכי שם) לו המומחה לרבים ואם לוה לכתוב בשטר שקנו אחרנו מכ"ד אשו' °(שם"מ שם) מב אע"ג דלא קנו אחרי דהודאת בע"ד כמאה עדים דמי ° (בנ"מ שם ובתשו' מיימוני סוף פ' קניין) מג ואפילו לא ובתשו' מיימוני סוף פ' קניין) : °(בנ"מ שם

נהוא שיתפיס זכיותיו בב"ד והוא שלא יהיה אנוס כיצר הרי שהתפיס שטרו או שוברו בב"ד וקנו מידו שאם לא בא ביום פלוני יתן שטר זה לבעל דינו והגיע היום ולא בא הרי אלו נותנין והוא שיהיה בב"ד חשוב ° (שם ברמב"ם ותרוכי פ' ס"נ ורי"ף פ' נ"ע וריב"ם פי' שנ"מ) (וי"א °(פור פי"ם בשם הרא"ש כלל ע"ב סעיף ס') אע"ג דלא התפיס זכיותיו מהני הואיל וקנו אחרנו בב"ד חשוב וכתב הרא"ש °(פ' מ"נ) דשכי נפיני אלא) מד ואם עכבו נהר או חולי לא יתנו וכן כל כיוצא בזה ונתבאר תשלום דין זה בסימן נ"ה ושטרין כא

סנס * (נ"י אחו' שם"ו בשם רשב"א) ים אומרים דאם השליטו אחבונות זה כנגד זה אחשבינו כותים וכשטרותיהן קנה אפילו באסמכתא אשום דינא דאלכותא דינא ופ"ל סימן ס"ח :

סז * (שם ברמב"ם פי"מ) (כב) כשהיו חכמי ספרד רוצים להקנות באסמכתא כך היו עושין קונין מזה שהוא חייב לחבירו מאה דינרים מה ואחר שחיי' עצמו קונים מבעל חובו שכל עמן שיהיה כך או שיעשה כך מו הרי חוב זה מחול לו מעכשיו ואם לא יהיה או לא יעשה הריני חוזר במתון שחייב עצמו בו ועל דרך זו היו עושים בכל החנאים שבין ארם לאשתו בשירוכין ובכל הדברים הרומים להם וכן אנו נוהגים :

סנס ודרך זה מהני בכל דבר ובכל ענין (כ"י) (כב) וים מקומות שנהנו לכתוב שני שטרות אוכות נאורין ונותנין שניהן לשליש ואיזה לד שיעבור יתן כ' הסטרות לבשנדו °(הרא"ש בתשובה כלל ע"ד סימן כ') :

וי"א שקנס שעושים בשירוכים לקנוס החוזר בו מז לא הוי אסמכתא בי כראי הוא שיתחייב החוזר בו בקנס לרמי הבוש' שבייש את חבירו ° (פור סב"א בשם הרא"ש ותו' ומנ"מ פ"ג) (וכן המנהג עשוה בכל גלילות אלו (כד) ומיסו קנין נדיך וכן נוהגין) °(תרוכי שם)

וכן

סנה המעשה אבל ע"מ הכא על מניעת המעשי' כגון שהוא מתבי' שלא תבשלו ואומר ע"מ אם אבשל כו' בכיוצ' בזה לא מצינו דאחרב' אנו רואי' שמתייב בעמה דרך קנס באם אבשל וכיון דאחר' אם אבש' נם ע"מ זה אינו כאומר' מעכשיו אלא באם וכאלו אחר' ובתנאי זה אם אבשל וכיון שנתחייב' באם ואין כאן מעכשיו אינו' קונה עכ"ל : מב אע"ג דלא קני מידו דהודאת' בעל דין כו' משמ' מל' מור"ם וכן מוכח שם מל' הנ"מ דאע"ג דידעינן דבודאי לא קנה בכד"ם מהני הודאתו ושעשה דכיון דהודה ואחר שקנה ה"ל כאלו ידענו שנמ' והקנ' מ"ה מהני כאן עפי' מהקנ' באנב קרק' דמוכח בס"ם קי"נ דאם ידענו בודאי שאין לו קרקע ד"ל מ הודאתו שהקנ' אנ"ק דשאני התם ביון דאין לו קרק' בתה יקנ' אבל כאן דתלוי בנמ' ומקנ' ואחרי הודה שקנ' בכ"ד אשור וה"ל כאבן שהרי דנאר והקנה (ומיהו ק"ק די"ל דלא אמר דעתו לחוד תלוי הדב' אלא מכח דהפק' ב"ד שפקר וכמ"ם המרדכי) ומעע' וה כתב מור"ם בסתו' כסי"ט וכן אם כתב בהשש' שקיבל עליו בא"ם וכב"ד וכמו שנתבא' לעיל פוף שש"ו לענין ב"ד אשו' עכ"ל אם נמי ר"ל אע"נ דידענו דלא קיבל עליו בא"ם וכב"ד בפומא' אפ"ה מהני דכיון שלוה עליו בפומ' שקבל עליו בפומ' שנמ' והקנה : מג וא"ם ואפי' כו' אלא לוה לכתו' שטר שטר טוב ל"ד הוא אלא כל שאחר לעדים כתבו עלי שטר מסתמ' דעתו אשטר טוב בדרך שרגילין לכת' וכן מוכח שם אבנ"מ ונם אתשוב' מיימוני ספר קנין דלא נזכר שם תיב' שוב כלל וזהו שמשיק תור"ם וכת' ז' ועל' ס"ם א"ם ור"ל דשם כתב מקור דין זה דכל שאמ' לעדי' לכתו' לו שטר בוודאי לכל אה שנוהנין לכתו' ע"ם מיהו י"ל דמור"ם הוסיף תיבת טוב מנפשו ע"פ מה שמשיק שם בס"ם א"ם דאין נאמנו' וכיבל מוד' במתב' בכלל זה עד שיפרט בהדיא וס"ל למור"ם דה"ה זה שיה' ככר"ם אינו מסתתא בכלל אם לא שיגוה לכתוב שטר טוב וצ"ע : מד ואם עכבו הנהר כו' זהו פי' אמ"ם לפני זה והוא אלא יהיה אונס וק"ל : מה ואחר שמייב עצמו קונים מב"ם כו' והא דהוארכי לפני קונים ולפני שטרות ולא כתבו הכל בשם' א דראוכן כתמייב לשמעון מנה ושבאם שיהיה כך או שיעשה ראוכן כך הוא שוב זה מקול לו משתעון מעכשיו אשום דזה יהיה נראה באסתכת' דכיון דהשטו' כתוב בגדו נראה באלו אחר ליה אני ס"ל מנה אם לא אעשה כך ואם"ם נמי כתוב מור"ם ע"ז בהנ"ה דיש מקומות שנהנין שני קונו' נמורי' ותשליטין אותם כו' אשום דנם בדרך בני ספרד יש מקום לראוכן (שבידו השטר מילה אם יעשה כך) אף אם לא יקיים התנאי לבראו' אשטר ולאחר הרי לפניכם דשום זה נעשה פלי באם לא אקיים דבר פלוני ובברתי אז לקיימו וק"ל : מו הרי שוב זה מקול' מעכשיו כו' עד וכן אנו נוהגין כן אחה דברי הרמב"ם אע"נ דמעכשיו לחוד מהני לבראב"ם דלא הוה אסמכתא כמ"ם השטר והמחבר בסי"ד ואף אם תאמר שהן לא היו קונין מהשיי' שהייב מעכשיו אלא מהמקבל שיקבל לו מעכשיו אבתי ק"לאמה לא תקנוהו שיקבה מהשתייב שהתתייב נפשו מעכשיו וכמו שתקנו בדרך זה בקבל ותו לא היו צריכין לשני שטרות י"ל דבל לד היותר טוב היו עושין כן וכמ"ם בפרישה פ"ם ואין צריכין למ"ם הב"י כישוב זה שכת' אשום דרוב הקנסו אחה בתעות והאמנו' אינן נקנין בחליפין הוא דהיו עושין כן אז אשו' דבעינן דבר מיוחד שיקבל עליו הקני' דשני התירונין הן דבוקין דמסתמ' כל אחמי' נפשו בשום כסף משעבד נפשו ולא בחשבא דוקא דאינה נקני' בחלפין ואם מתייב נפשו בסך אה אין לך דבר מיוחד נדול מזה דברי יכול לפיים נפשו בסך אפי' בדבר אלב"ל כמ"ם בם"ם זה וכבי' ס' ובע"ש נתשך אחר דברי הב"י ע"ש : מו לא הוה אסמכתא' פי' אע"פי שנוים

לקנות נפשו בסך אשוב אשבוסה

סוף כ"כ דבר נדול כמדאי סוף לספסידו עכור זה כ"כ ויות מזה : מס ולא נחלה מלמד כו' דנ"כ מפסיד סכם"ם שיהיה בכו בטל ופסידא דלא הדר סוף : מס וסרי זה מסכון על המתון כו' דכיון דבלא מסכון לא כתייב לו בלותו ממון מסו דהוה אסמכתא' נם המסכון לא כתייב דאמריכן מנה אין כאן (פי' הסיום מנד עצמו) נם מסכון אין כאן (פי' להתני' בהמסכון) אלא יתקיי' נפסו בתנלה בק"ם בכ"ד מסוב (דהא מסלק האסמכתא) ואז יחול הסיעבו' על המסכון לתפו' בו עד שיטלם מה שכתייב לו בכר בק"ם בכ"ד מסוב ומ"ם דלא כאסמכתא ובכ"ד כ"כ נ"כ בעור ובפרים כתבתי דלרי' לתמוק הו"ו של ובכ"ד דבכ"ד מסוב לבד סני לסלק האסמכתא כמ"ם בסט"ו ונ"ל דל' כאסמכתא' בכ"ד מסוב ור"ל והיינו בכ"ד מסוב ופס"ר : כ או יאמר אם כו' עד כנון אפן זה פס"ר אם כתבתי דל"ד זה למ"ם בסי"ל האומר אם אני חוזר בו' נמ אין זה מוציאו מידי אסמכתא' ולא קנה (כו) (כ"כ לדון סע"נ נב ריו"ם) ° (ריב"ם בת"ם ורי"ו בשם נאון) יט נג (כו) נדר ושבועה ותקיעת כף מהני אפי' באסמכתא' ° (תרוכי פרק שור שנגח) (וע"ל סימן ר"ם סעיף ד') הגה נד וכן אם כתב בשטר שקבל עליו בא"ח וכש"ד ° (מהר"ם פר"ו) וכמו שנתבאר לעיל סימן זה (סוף) סעיף ט"ו לעכיין כ"ד מסוב כן כ"ל נה אע"פ שיש מי שסולק ° (ריב"ם סימן שפ"ו) כו ואם נדר אינה דבר באסמכתא לצדקה או להקדש קונה כמו שנתבאר בירור דעם סימן רנ"ה סעיף י' :

כ הטחייב

וכן אם המלמד קבל עליו בעת שהשכירוהו קנס אם יחזור בו מס (כה) ולא נמצא מלמד אחר מזומן אינו אסמכתא ° (תוספות שם)

יז שנים שהתנו ביניהם לקיים דבר אחר ונתנו ערבונות לקנס שמי שיחזור בו שיזכה חבירו בערבון לא יאמר אם אני חוזר בי אתן לך כך וכך מס וה"ז משכון על הממון שאתחיי' לך אם אחזיר בי אלא יקנה לו בסורר דלא כאסמכתא ובכ"ר חשוב כדי שיתחייב לו מן הדין אם יחזור בו ואז יתן לו החפץ בהשכון ואז יחול השעבור על המשכון כיון שנתחייב לו בקנס אם יחזור בו כ או יאמר אם אחזור בי תזכה בכך וכך ממון בגוף חפץ זה :

יח ° (סור סעיף כ"ו בשם פרש"ם) שטר שכתוב בו אם לא יפרע לזמן פלו' שיתחייב כך וכך ממון וכתו' בסוף השט' דלא כאסמכתא ודלא כו' נמ אין זה מוציאו מידי אסמכת' ולא קנה (כו) (כ"כ לדון סע"נ נב ריו"ם) ° (ריב"ם בת"ם ורי"ו בשם נאון)

יט נג (כו) נדר ושבועה ותקיעת כף מהני אפי' באסמכתא' ° (תרוכי פרק שור שנגח) (וע"ל סימן ר"ם סעיף ד')

הגה נד וכן אם כתב בשטר שקבל עליו בא"ח וכש"ד ° (מהר"ם פר"ו) וכמו שנתבאר לעיל סימן זה (סוף) סעיף ט"ו לעכיין כ"ד מסוב כן כ"ל נה אע"פ שיש מי שסולק ° (ריב"ם סימן שפ"ו) כו ואם נדר אינה דבר באסמכתא לצדקה או להקדש קונה כמו שנתבאר בירור דעם סימן רנ"ה סעיף י' :

כ הטחייב

ולפע"ד דבסרוכין כ"ם מודו דלא בעי קנין וכן משמע להריב"ש מה"ם מתוס' והעוסקי' סוף כדי שיתחייב מחוזר בו קנס לדמי הכנסת כו' והוי כמו אם אוניר אחלם נחיסנא ודו"ק וכן סוף להריב"ש בשבועות מרכבי דחניבא בשם מה"ב בני מלמד דע"ב אלא מקנס מייב בקנס ואפילו מאן דס"ל בחפץ בקוני' דבעי קנין מודה אבי וק"ל ומתמו' הרא"ם נמי מין דאים ודו"ק : כם ולא נחנא מלמד כו' אחר שחזר עיין בתשו' ר"מ אלשוך ס"ם ל"ם : כו כן נראם לדון . ע"ל סי' י"ב סי"ם וסי' ס"ם ס"ם : כז כדר ושבועה כו' עיין בשמ"ע ס"ק כ"ב עד הרי לפנינו דמ"ם דאין עליו לקיים חבת הקנין כו' אבל לדידן דקי"ל כו' אבני נמי הסכנה כו' ובס"ם חולק על הסמ"ע שריב"ם לא הסיב כן אלא לדע' הסוגל אבל לים לא ס"ל אבי וכ"ב ריק' וכן חסת' לאדו' בתשו' הריב"ם סי' שמ"ם ע"ם . אם נבנע לקיי' החקם ונקנס ונחזן הקנס ג"ב לקיים הסבועה כ"ב בב"ם ונתשו' הסר"מ מיב"ן סי' ס"ז ע"ם ונתשו' מהר"ן בסון ס"ם ס"ר כתב דחייב ונתשו' ר"ל ן' חייס סימן ס"ו דף ק"ם ע"ר כתב שסרבר מנותנים כת' מהרי"ו סי' קל"ו ואי לא דחסתי' כל אחרי' אמיל' דלא אחמירו בת"כ אלא בבנותן מ"כ לאדם לעשות לו דבר לאותו אדם עצמו כגון נדקים לנגובר נדר וכן ברות אין הנתרים אבל בנ"ד כיון אלא נתנה מ"כ אל המסודך בעצמו אין להחזיר כול' הפי' וסבר' ברול' סיב סיון דסעמ"ם בהחמירו הסוס דהוי כמו כריתת בני ע"כ עיין בתשו' רמ"א סי' מ"ם וק"מ דף ר"ך ונתשו' ר"ם בסוף סי' ס"נ וסי' קמ"ר בסופו וס"נ סי' ל"ר אק"ם ונתשו' ר"א ן' חייס סימן ל' : מ מקו

נב דים מולקין כו' שפחס דכיון דכת' בשט' דלא כאסמכת' ניל דעתי' דנמר ומקני עד"מ נג נדר ושבוע' ותקיע' כף מהני באסמכת' כ"כ במרדכי פ' שור שנגח ד' וה' בשם מהר"ם ומשמע דרובן ע"י דאי הם . אם יהיה אלקי' עמדי אם כתן תתן הבם הוה בידי ומור"ם בכת' עליו ז"ל וע"ל סי' ר"ש ס"ד דשם כתב דכל המחוייב מכח שבועה מי שאל על נדרו פטור ונם אין בניו צריכין לקיימו והוא מתשובת הריב"ש סי' של"ם ולמדוכו מור"ם דבוה נמי דינ' הכי . וברא' פשוט שלא כתב מור"ם דין זה לבשותו למ"ם בסי' ר"ש ס"ד אלא דוקא המקבל עליו בנדר ושבועה ולא עשה עליו קנין וס"ל דמוה מיירי המרדכי הכ"ל והמשכר דבאו לאמדיכו בשבועה ונדר של עליו אף אם באו על דבר אסמכתא ואפילו לא עשו שום קנין . אבל בשקנה ממנו בקנין על דבר שיש בו אסמכתא ובשבע נ"כ לקיימו מייב לקיימו הן הוא הן יורשיו ומי בשאל עליו לא מבני השאלה דלא נרע מב"ד מסוב דמסלק האסמכתא ה"כ הבסוב' מסוק בקנין ומסולק ע"י האסמכתא ואף בשם בריב"ם הית' שתשובה אף אם עשה לו קנין ושבועה לקיימו אם"ה כתב דמבני השאלה על הבסוב' ואם מת אין יורשיו מחוייבין לקיימו תשובתו בלדו דמוכרח מהם דלא קי"ל בהא כוותי' . והנה לעתיק לשונו כדי לברר זה ונם אלא מ'ממנו ביאור הדברים שכתב בסי' ר"ש והוא דכתב שם ז"ל ומה שאמרת דמשכשב לשלם לו מאה זהוב' אם לא יקיים לו קנינו שקנו מידו ליתן לו סחורה עלוני בשוה בשים והו' לומן פלו' דהוה כמו קנין בבד"ם דומיא דהקדש דאין בו דין האסמכתא מהום דאמירתו לנבוה כאמירתו לדיוט והוה בקנין בבד"ם אפשר שהוא כן לפי שעתה דס"ל כר"ת דסני בבד"ם אבל לפי שיטת הגאוני' ז"ל שבתבתי דבשיכן מעבשיו אף אם כאמר דבהקדש אין בו קנין לאמכתא דאמירתו הו' כמעבשיו אלא שאף אם מדין הקנין אינו מייב להשלי' מתנאו מ"מ כדי לקיי' שבועתו מייב להשלי' ת"ד בוסין אותו להשלי' וא"מ שאם מת ולא השלים אין בניו מחויבין להשלי' מדין התנאי כיון דהוה אסמכתא' וכן נמי כ"מ שאפי' בחייו אין ב"ד יורדין לנכשיו שברי לא נתחייבו בנכשיו רק בכדי שוויו הבסורה אבל כמותר שוויו הבסורה עד מאה זהו' לא אלא שב"ד משמתין אותו אם מתרשל מלקיים שבועתו . ואם"פ שאין זמן לקיום שבועתו מ"מ אל איזה שבועתו מיד שמא ימות כדאמרינן בו' וכן נמי כ"מ דאם נשאל אל שבועתו ושתירוהו שאין עליו להשלי' מעת לדעת ר"ת ז"ל דם"ל דבדר שהוא להנאתו אל שבירו אע"פי שאין מתירין אותו אלא מדעתו וב"ד דמזדקיק ליה לא שביר אביד מ"מ אם התירוהו כדיעבד מותר לו שסולקי' עליו כו' עכ"ל . ברי לפנינו דמ"ם דאין עליו לקיים מכח הקנין אלא מכח הבטחה הוא דוקא לדעת הגאוני' דס"ל דלא מהני קנין בב"ד בלא מעבשיו אבל לדידן דקי"ל כר"ת ודראב"ם והר"א דס"ל דמהני קנין בבד"ם בלי מעבשיו וכמ"ם נ"כ המחבר בסמוך מהני נמי הסבועה וכמו שהביב הריב"ם להגאוני' דמ"ם מור"ם על דברי המחבר ז"ל וע"ל סי' ר"ש ס"ד לא מיירי אלא ביכה שאין קנין ובא מור"ם ללמדינו כוח מה שהוא בחיוב מכח הסבועה דבוה ודאי דברי הריב"ם בכלים בטעם וליכא מאן דפליג עליה בכל הנ' דברי' שכת' שאין החיוב על היורשים ונם לענין אם שאל עליה לאחן דס"ל כר"ת ושאין ב"ד יורדין לנכשיו ואף שלקחן בסימן ר"ש כתב מור"ם ז"ל ומיהו אינו נקנה בקנין כו' פרשה דהיינו דוקא שם הקנה לו דבר שלא בא לעולם ואין הקנין אפי' בב"ד בשום מהני ביה מ"ה לא מהני ביה נם הסבועה עם הקנין משא"כ כאן מיירי בדבר שב"ל אלא שהוא האסמכתא והשתא מ"ם דלא כתב שם מור"ם דטעם דל"מ ביה הקנין מהום דלא הקנה לו במעבשיו במ"ם הריב"ם הב"ל דודאי בטעמא דמעבשיו לא קי"ל כוותי' אלא טעמא אחריני' אית' להדבר והוא מ"ם דאין הקנין אל על דבר שלא ב"ל ולא הונרך לפרש זה הטעם כיון דקאי אמ"ם לפנינו מיירי כדין דבריה שלא ב"ל ודו"ק : כד וכן אם כתב בשטר שקיבל כו' פי' אף דודאי לא קיבל עליו כן אלא שתיקן סופרי' הוא שבותכין כן וכן הוא שם בתשובת מוהר"ם פאד"ה בהדיא בסי' כ' אלא שנשתפק שם בדבר אי מהני . ומור"ם הבריב דמהני ודאיתה זה לבתוב בשטר שקנה בב"ד מסוב דבני אף דידוע דלא קנה בב"ד מסוב ובמ"ם לעיל סט"ו ומינה דבמו דשם בבד"ם בפנין לבל הבסות שיאמר המקבל לעדים שיכתוב ואז אמריכן דקיבל עליו בבל תוקף שיכתבו הסופרים כן בפנין נ"כ בזה . מיהו נ"ע דלפ"נ בזמן הזה דבל המקבל קנין בפני עדים דעתו שיכתבו העדים בכל יפוי שטרות שנוהנין לכתוב לפ"ז אין דין האסמכתא בשטרות הנעשי' בקנין לפני עדים ובן כותבי' בשטר שקיבל עליו בל זה בב"ד ובש"ד וע"ע : נה אע"פ שיש מי שסולק הוא הרי"ב בש' שפ"ז דכתב דבבה"נ לא מקרי מה"ם המרדכי דפרק שור שנגח ד' וה' ז"ל שאל הר' שלמה את מהר"ם אם אמירת דאסמכתא' מועלת בהקדש דנהי דאמירתו לנבוה כאמירתו לדיוט מ"מ אפי' מחמיר' לדיוט נ"מ ומשיר לדיוט באסמכתא לא מקני לדיוט כדאשכחן נבי פרבוני מחול ובאי

דוקא

רה ג מקח שכשסח כאיסור עיין בתשו' ר"ת אלפנוך סי' ע"ס : כ וכן אם נשבע כו' עיין בסמ"ע סי' ק"נ ; עוד תשל"ב נשבע או כדר אם"ל בקיו' המקבל כו' ובמכי נתמ"ש נמי דלא תיקשי מהא דאיתא בפ' תרומה בעמנכם וס"ם בכולה סוגיא בני סכם ומחבר בשנת דמוי מכירה אפילו בשאם המכירה כאיסור דאוריתא כגון בהוציא מרשות לרשות וכן בעקוץ לי תאנתך ותקנה לי בגיבותך דאחר רב נופא אמס דמוי מכירה וכ"ע כל הפוסקים ובפור לקמן סימן ס"ן וכן בפ' מטילין כתבו הרי"ף והרא"ש וכ"כ הרב המגיד פרק ה' מכירה דמוכח מהרי"ם ומלמד דאמלן דאבו ולקבי בשנת מקרקעי או מטלטלי הקנאתו הקנאה וכ"ע הרמב"ם פכ"מ מה' שכנ ופ"ה מכירה ובפור ומתמנר ס"ם קכ"ם ורל"ם וכן נראה מ"ם ס"ל לרבא דבית"ל ליתכע וכמ"ש הפוסקים בפ"מ סי' תקכ"ם א"ו שאני בכל הני כיון דאפשר לעשות בהיתר משא"כ בכל הני דתמור' או בנשבע אא"א לעשות אם לא שיעבור ע"לא בכעל שלמי נבורים ע' מטילין שכנים כל זה בקושיא שהקשה דברי רבא והפוסקים מהרי נם מהלוות ל"ם שביתכ' ליתכע בלא"ה לפ"מ דאוריתא כיון דאוריי' דאי עביד לא מהני ס"ל בשלו לא אלוה וכנ"ל בא לירו ובריך להחזיר נם אם שהקשה בעל שלמי נבורים שם ל"ל לחרי"ף והרא"ש ע' מטילין (וס' המגיר שם) לאוקמי כן מהירושלמי הא כן חוכח נם"ש דמרוכה נמי לפ"מ דרילמא אם"כ מדאוריי"מ הוי מכירה נמירכנן לא הוי מכירה ולהכי מייב בתשלומי ד' וס' מדאוריי"מ דשמיש מקנה דרבנן לא שכרי' ליה מר' וס' כדמוכח בכול' סוגיא דמרוכה דלמאן דפוסר מר' וס' כשמיש שאינה רואה אינו דוקא כשמיש ס"ל דאוי מדאוריי' אבל כשאינה רואה מדרבנן כגון מעשה שבת מדרבנן או כשאוכל מולין בעזרת מייב בד' וס' אבל מירושלמי מוכח דאפי' מדרבנן הוי מכיר דבא אמתני' דקתני אלו הן מטוש שבות דרבנן כו' כן כ"ל ורא"ש ועיין בתשו' המרי"ם סימן ס"ם . עיין בתשו' מהרשד"ם בחלק הסייג לח"מ סימן ס"ע ע"ם בלל הטעלם דברי המר' מרירין וקיימין לדינא כו' וכב"ם בפרק דמוי בפ"ק דדינא וסמ"ם וכן בפרקתי בס"ך בי"ד סי' ר"ל ס"ק ר' ע"ם וכן נראה בתשו' ר"ם ן' מיים סי' כ"ם דף מ"ז ע"ב ועיין בס"ג ע' מטילין דף רל"ם ע"א כתב ג"כ כיון דאיסו שבות באיסור וסניאו עליו מחמת שבועתו ליכא למ"ד דלא מהני אלא מה שעשה עשוי וסוא הרין לבטל אלא לשתוק ולא"כ מחק לא אחרי' דלא מהני עבניל שבועתו ומחמת זה אינו מחזיר המעות שהרוים נם אין מחזירין לו אם הפסיד אלא מה שנעשה עשוי דאיסו הוא שבות באיסור זוה עשוי לפי מ"ם הטו' ס"ק דתמורה ובסנהדרין מדרכי דסנהדרין כתב רבי פרץ וכו' :

ג ויש

דוקא קנין בכר"ם ותעשה הפקר כו' ובסיב מהר"ם דאין הפי' כמשירת נרידה אלא ה"פ אמירתו לנבוה כמשירתו לגדיוט בחקו' דמועלת מסירה בגיזה עכין שתחנא שמועיל והכיא שם דאיה לדבריו ובתב דמס"ע אסילו כאומר דבר זה לכשיבא לידי אתנכו לפקדם אע"נ דאית ביה תרתי אסמכתא ודבר שלא בא לעולם אפ"ה מייב לקיים נדרו מטעם כיון דבגדיוט יכול לבקנות זה בחמון לפות משבא לעולם בחסירה או בקנין מהני נבי נבו' האמירה קודם שב"ל דלבשיבא לעולם יצטרך ליתן כיון דבעשה נדר וה"ה לאסמכתא כו' ס"ם . וכו' דבריי מור"ם מ"ם כאן וכפי' ל"ם ס"ד דבדר וסבופה מהני בדבר שלב"ל מבואתרין ועמ"ם לפני זה : כו כמו שבתבאר בסימן מ' ס"ם בהיוה לשון בה מתייב ומשעבד בעשו בדבר שלא היה מייב בו' : בא ואין בזה משום אסמכתא :

כא חייב עצמו ברבר שאינו קצוב בגון שאם'הריני חייב לזון אותך או לבסותך ה' שנים ס להרמב"ם ° (פס דס"ו) לא נשתעבד וכל האחרונים חלקו עליו ° (פור סעיף כ"ח בשם הרמב"ר ורא"ש) (עיין לעיל סימן מ') (פ"נ) :

כ ° (פס נרמב"ם רי"ו) הסחייב עצמו לחבירו בלא תנאי אף ע"פ שלא חייב לו כלום חייב כו כמו שנתבאר בסימן מ' בא ואין בזה משום אסמכתא :

רה מקח שנעשה בצד איסור ובו סעיף א'

א (ג) מקח שנעשה באיסור בגון ג שהוסיף בשווי המקח בשביל המתנת המעות או שפסק קודם שיצ' השער ב ולא היה לו למוכר ג (כ) (וכן אם נשבע או כדר אלא למכור ומכר) ° (כ"ו)

זנתקיים

בענין אחר אלא מייב בעצמו בדבר שאינו בלי שום תנאי ודאי נמר בדעתו ליתן לו : בט מייב בעצמו בדבר שאינו קצוב כו' עד מתם שנים אע"נ דפרש לו ה' שנים אפ"ה מקרי דבר שאינו קצוב כיון דלא ידוע לבמה יעלה שיעור המזונו' דשמ' יתייקרו וכ"כ הטו' והמחבר בסי' ס' עיין שם ובפ"ר שם הבאתי דאם לא' דנם בחמ' לא' שני מיקרי דבר שאינו קצוב שהרי הרמב"ם הקשה לבשו מה דתנן אם מתחיי' בשבו לזון בת אשתו ד"ל' ושם בתוסבה אית' בהדיא ה' שני' עפ"ר : ס להרמב"ם לא בשתעבד וכ"כ הטור והמחבר בשמו בסי' ס' שעיף ע' ובשמו דאין דרך בני אדם לנתר ולשעבד בשעם בדבר' שאינו יודע הקצבה ומה"ש כתב בשמו הטו' והמחבר בס"ם קל"א דהשרב לא בשתעבד בדב' שאינו קצוב ע"ם נם בשיתן רל"ב בטו' ובהמחבר' בסביבן בס"ו בשם הרמב"ם בתבו דהמוכרים לאחיריו דבר ואות' לו ים בו חוש ע"מ שלא תחזו' פלי מבא מומו ה"ו מוזר עד שיפרש המוש בתמכרו ויתחול לו הלוקח ובת' הטור עליו שבעמו הוא מבו' דאין אדם מקב' לאחיריו דבר שאין לו קבב' ובהרא"ם קולק ע"ו בי"ם ל' דאדם יכול לקנות דבר שאין לו קבבה ע"ם . וע"ע שבמחבר' כתב כאן דבל האחרוני' פלקו עליו וב"כ בסי' ס' ס"ב וס"ם קל"א וכתב בשני המקומות והבי נקטינן ובפי' רל"ב בדין הב"ל בתם וכתב דע' הרמב"ם ולא הזכיר שם לא המחבר ולא מור"ם דעת הסולקין עליו וי"ל הטוש דברמב"ם עצמו מבשם דים לו בעשם אחרינא שם והוא דבלמד מדין אונאה ע"ם וב"כ המחבר שם ל' הרמב"ם אבל מ"מ זה דוקא דברי כתבתי שם בדרישה ונם הב"י עצמו כתב שם דאין לאמר מדין אונאה ועיקר טעמו הוא הטוש דש"ל דאין אדם מתעבד בעשו בדבר שאין לו קבבה וע"ע :

רח ג שהוסיף בשיווי המקח בשביל המתנת המעות כו' פי' שיגא הסער בגון מדה קטנין בכלא והוא נותן בעדה ה' דינרין בשביל שמתתין לו המעות והוא אנר נער אלא שאין בו ריבית דאוריתא כיון דאינו דרך הלואה אלא ע"י מקח ומחבר אלא יש בו אבל ריבית לאוכר ובפוסק עד שלא יצא הסער לבלוקח שמא יתיקר הסער בשיגא ביותר ממה שנתן לו הוא על מדה ואו קבה ממנו בזול בשביל שהקדים לו המעות ודברים הללו כתבארו בי"ד בסי' קע"ג וקע"ד וקע"ה ע"ם : ב ולא היה להמוכר דאלו היה לו אין כאן לד ריבית הברשות ביד אדם ליתן לו את אשר בידו בזול מיבו ערוך לבית בלוקח ולא די בזה שיהיה בידו מדה א"ויקח מידו דמים על עסרה מדות דלא אחרי' אותו היתר אלא בשאה בדמה שאולה לו תוזר ופרעו לו אותו המין עצמו משא"כ זה דנותן לו מעות והוא נותן לו בעדם פירות וכן מוכח בי"ד סי' קע"ה וכתב"ם שם בפרישה ע"ם : ג וכן אם נשבע או נדר שלא למכור ועבר ומכר כו' עיין בב"י ובד"מ שבכיאו להנהות מרדכי דסוף מסכ' שבועות דפסק דהנשבע או קבל עליו בחרם שלא יתן דבר או שלא יחכר או שלא יאכל או שאר דברים ועבר השבועה ומכר או נתן דאין בחעשיו כלום וכתבו עליו דבבר נדחו דבריו מת"ם רבינו הגי והרא"ם בבשיבה דמי שחוסיף על הסער בשביל התנה המעות או פסק עד שלא יצא הסער דמקחו קיים וב"כ הא"מ בפ"ם מהל' מלוה טבשם הרמב"ן והרש"בא דמקח שנעשה באיסור המקח קיי' אב"ל הב"י וד"מ ים לתמו' שבאן דאה מור"ם דברי הגמ"ר וכי"ד סי' ר"ל בפסק בהנ"ה בדבריו ע"ם ובאחת ים לתמוה על הגאונים הב"י ומור"ם איך דאו דברי המרדכי המעשה שדמו אותו למקח הנעשה באיסור דאם בדבריה. תקשה דרבא אדרבא דאה רבא הוא דש"ל בתרוצה דדבר הנעשה באיסור אין המעשה בהוא מחמת ובטל ומבוטל הוא והוא נופא אחר בא"כ דף ס"ה נגיח' מפקינן מיניה כי היכא דלא ליתרו גניחא דריבהא הוא מחמת הא לאו אי שמחה המכירה מכירה מעליתא וכדדייקו מדבריו הרא"ם ורב אי הא הב"ל וכל הגאונים וכמ"ם בדרישה ע"ם ואחתי הא מקח הנעשה באיסור וכל דאחר רשמנא לא תעביד אי עביד לא מהני אלא ודאי ל"ד כלל דהת' המקח קיים מטוש דלא קנסינן בתיר' אטו איסורי וכיון שמכיר' הגניח' עצמו בביתר הוא בשמחזיר המעות ולא קנסינן ליה אי לאו מטוש לזות שפתים זכן אם הוסיף בשיווי המקח וכדומה אם אין לוקח מידו הריבית הרי בטול ליה לאיסורא מ"ה המקח קיים משא"כ בשבא או נדר שא"א בקיום המכר כלל אא"כ ע"י האיסור שעובר על שבועתו וחילוק זה פשוט הוא וכן מוכח ל"ר"ן בא"ב ע"ם ולכן לא ק' מידי על המרדכי מהך דנעשה באיסור . אלא אי קושיא הא קשיא דשם בתרוצה (דף ו') מוכח מהגמרא דע"כ לא קאמר רבא דאי עביד לא מהני אלא באיסורא הקדו' אבל לא באיסורא שבדה הוא בעצמו וכמ"ם שם בתו' דקאמר בגמרא והשתא דשבינו בל הני שינויי אביי ורבא בחאי פליגי דבתבו ו"ל וא"ת בימ' דפליגי בהבי בגון אדם שבשבע אלא לגרש אשתו ועבר ונירשה דלאביי מהני ולרבא לא מהני נירושין כיון דעבר אחימרא דרחמנא י"ל כיון דאין איסור בוה לבלוקח אלא הוא בדה את האיסור בכה"נ לא אמר רבא דל"מ עכ"ל . הרי לך בהדיא שבתבו דמיירי בוה המרדכי דהיינו שבשבע אלא לתבור אם עבר על שבועתו דאסי' לרב' מהני . אחר בתבי זה מצאתי שנם הרב ר' שמואל מדיני הסיג על המרדכי בוה בתשובתו בבלק הסייג על ל"ד בתשו' בבלק ה"ל ולעד"כ לייסם ולומר שדעת המרדכי מ"ם הטו' הב"ל שינויי' בבלמא הוא

ואם שינויי'

לאסנויי' לא סמכינן כיון דכתובת פסקינן כתם כרב יוסף דאמר
סס כפ' מציאות האשה דבר דאמרי רבנן לא תעביד לי עביד לא
מסיים ולהלן דברי תורה לא הוה משתתי' תלמודא בלישה מקום ורב
מלהזכיר שם שילוק בין איסור הקודר לאיסור שכדה הוא ועוד
דבא לא הוא לו התו' כלום בכך
שילוק שברי אכתי היה מני
תלמודא לאסכוחי איכא בנייהו
אחריכא דאמרי רבנן דאמרי
כל מלתא דאמר רחמנא לא
תעביד כו' משמע דמיירי במילי
דאורייתא כאיסור שלא כדה הוה
ועו' שאפ' שנם לדיב' מודה רבא
היכא שכדה הוא באיסור מ"ס
מדבר תלמודא לאסכוחי איכא
בנייהו אחריכא אבל כאמת לפי
מאי דמסקינן בכתוב' דאפי' במילי
דרבנן אי עבד ל"מ משתבר
לאמרדי דלא נרע איסור שכדה
הוא והוא איסור דאורייתא
מאיסור הקדוש ואינו אלא
מדרבנן כל"ל ליים דעת המרדכי
ובתשוב' הר"ם הכ"ל הארוך
בקושי' על המרדכי וצ"ע על
דבריו ועוד הארכתי בישוב
דברי המרדכי בתשוב' שיישבתי
לעניינים אלו ° כלל הפולה

דברי המרדכי נראין לי שריין וקיימין לדינא וכן משמע מתשו' מהרי"ו סי' קפ"ו ומור"ם עצמו בי"ד בסי' ר"ל שכתב בהג"ה דברי המרדכי
אלו בלי שום פולק והוא עיקר ודו"ק ° ומור"ם יפה ז"ל נמשך בסדר מקומות אחר דברי מור"ם ז"ל ולא כתב שום טעם לסתירת דבריו *
ז"ל : ד ונתקיים בקנין כו' זהו קאי אמשנה עד שלא יצא הספר דסמיך ליה אבל בהוסיף על שיורי המקח כו' שפי' שלוקח המקח
מיד לרשותו והמתין לו המעות לזמן המוגבל כיצהן לזה מ"ל עוד קנין אלא קנהו מיד בחשיכת המקח לרשותו : ה אם בא' מדרכי
הקנאות אבל אם לא היה בא' מדרכי הקנאה אף שכתן מעות מ"ל לקבל מי ספרא כיון שנעשה באיסור כ"י וכן כתב מור"ם בהג"ה בסימן
ר"ע ס"ג ס"ב : ו ויתן כסף על היתר כו' אריסא קאי בפשוטו וקאמר דאם הכשיר ליתן לו י"ב דינרין על המקח שאינו שוה אלא י'
בשביל שמתין לו המעות אינו נותן לו אלא עשרה דינרים ולוקח מקחו . ואין מ' מהם יכול לחזור בו לבטלו משום שנעשה באיסור
אבל בפשק עד שלא יצא הספר דלא איסור שבו הוא כשנתייקר אם"כ הספר ק' איך קאמר דיתן כספר על היתר והיינו לפי שפר היקר
ואין אחד מהם יכול לחזור בו וזהו סותר לתם שמשיך וכתב דבלוקח יכול לחזור בו לכן כתבתי בפרישה דעיקר דמלתא אריסא קאי ונם
אם יפא קאי דרך הפרה והיינו בשלא נתייקרה הספר תמה שפשק אבל אם נתייקר אזה משיך דבלוקח יכול לחזור בו : ז ומיהו
הלוקח יכול לחזור בו' בכפרישה כתבתי שמשם דלא דמי לשומיך המעות דצריך ליתנו בספר מזול ואינו יכול לחזור בו
דשם היה הספר ידוע בשקנה אלא שלוקח הוסיף עליו . בזה אמרו דל"ה הוספה משיקתן ויש"ר המקח מאיליו כמו שהיה או בספר
שבשוק . אם"כ בפיפא דפשק בשפה שלא היה ספר ידוע שבשאתה דל פסיקתן לא בשאר ספר לגמרי מ"ה יכול לחזור בו הלוקח אבל לא
המוכר בשהלוקח רוצה ליתן לו בשפ' היוקר' וכ"ש בשלא נתייקר הספר דאין שום אחד יכול לחזו' מו כיון דנתקיים מקח בקנין וק"ל ודא"ר
שם כתבתי שם מהרון הביכ' לעניים בתשו' רבינו האי שהפתי' הב"י בסי' יה ופי' מוכח דמ"ם והלוק' יכול לחזו' בו קאי דוקא אפיים ע"ם :

רט א ויש להן אוכלם ופעילו שיש אותו אין שער שלו שדות ודלא
כב"י וכ"כ הב"מ עיין בתשובות ר"ם בסן ס"ב סימן ס"ב : ב
ואין זה אלא כמשחק בקוביא עיין בסמ"ע ס"ק ב' וז"ל כן הוא לשון הרמב"ם
וכן כתב בשור בשמו והרמב"ם לשמעתא דפשק כמשחק בקוביא ה"ו מהמשנה
וכו' ודבריו מבלבלן סותרים למ"ש בסימן ל"ד ס"ק ח' ופו' ס"ס ס"ק ג'
ומעיקר דדבריו שלמים ות"ם הרמב"ם
ואין זה אלא כמשחק בקוביא אין ר"ל
דמדמיכן ליה לדין משחק בקוביא דהא
משחק בקוביא גופא לא ביאר הרמב"ם
בשום מקום דהוי אמשכתא ואמאי
נימא דאשום שני דין משחק בקוביא
מפאי דינא אלא ר"ל דאין זה
מכר אלא כתי' המשחק בשמוש קוביא
הוא ולא אמכ' דאת הלוקח בזה ואיינו
דנקט אין זה אלא כמשחק כו' לשון
שלילה ולא נקט ומדי זה כמשחק כו'
ומיהו ל"ק מדין משחק בקוביא דלא הוי
אמשכתא דהתם שעתא אמרינא כת"ם
שור פי' ר"ז פי"ז מטל"ב הכא ר"ל
שהם מבור טיפים כך וכן כפי אומר
דעתו ואין אנו מדיכין לפילוק אמת"ם
ודו"ק . עיין בתשו' מבי"ם ח"ב סי'
ע"ח . ג דה"ם שנים שהלוקו
כו' וכ"נ פסק בתשו' מהרש"ם סי'
קכ"ג נא' מוכר שעיכותו שנשבע ע"ם
וכ"ע ועיין בסמ"ע ס"ק נ' עד ובו"מ
כתב שדברים הפסק מולקים אמ"ם כאן
בשם הריב"ם וכו' משום הא לא אריא
דבת"כ ובדקה לא אייך אמשכתא
כדלעיל פי' ר"ז פי"ם ואי משום קנין
שהזכיר בת"ם בפי' פי"ם נמי לא אריא
וכמ"ש לעיל ס"ם ר"ג ומעיקר כדנו
הריב"ם דלא אשכחן מאן דפס
עליה ואין שברא לאלק בין ידע המוכר
או לא ידעו מיסן ודוק :

ד אפי'

ד ונתקיים בקנין ה או באחר מדרכי ההקנאות המקח קיים
ו ויתן כשער של היתר ואין אחר שהם יכול לבטל המקח
מיהו הלוקח יכול לחזור בו שלא ליתן כשער היוקר ° (תלמי
רשב"ם) (ואין מילוק בזה בין מקח או מתנה או מתילה או שאר דברים)
° (כן מוכח מפוק שבועות)

רט המקנה דבר שאינו מסויים או שלא בא לעולם וב"ו סעיפים ג

א ° (פור בשם הרמב"ם רפ"ל מהכירם) המקנה לחבירו דבר
שאינו מסויי' אם הי' מנו ידוע אע"פ שאין מדתו ומשקלו
ידוע ה"ז קנה ואם אין מנו ידוע לא קנה כיצד עריסה זו של
חטים אני מוכר לך בכך וכך מדתה זה של יין אני מוכ' בכך וכך
שק של תאנים אני מוכר לך בכך וכך אע"פ שאין מדת הערים'
ידוע ולא מנין הקנקנים ולא משקל התאנים ידוע הרי זה
מסכרו קיים אפילו פי שנמצא חסר או יתר על האומר שהיה
בדעתם ° (ה) ויש להם אונאה לפי שער שבשוק :
ב ° (שם) אבל האומר לחבירו כל מה שיש בבית זה אני
מוכר לך בכך וכך וכל מה שיש בתיבה זו או בשק זה אני
מוכר לך בכך וכך ורצה הלוקח ומשך אין כאן קנין שלא סמכה
דעתו של לוקח שהרי אינו יודע מה שיש בו אם תבן או זהב ° (ו)
(ג) ואין זה אלא כמשחק בקוביא וכן כל כיוצא בזה :
סנ"ם ° (ריב"ם פי' קפ"ב) וי"ל (ב) דהוא הדין ב סנים
שהלוקו על כל אחר לשם וע"ל סוף סי' ר"נ ופ"ל ד
פי' רמ"ה פעיף ד' מדין המוכר דבר שאינו מסויים :
ג המוכר

דברי המרדכי כראין לי שריין וקיימין לדינא וכן משמע מתשו' מהרי"ו סי' קפ"ו ומור"ם עצמו בי"ד בסי' ר"ל שכתב בהג"ה דברי המרדכי
אלו בלי שום פולק והוא עיקר ודו"ק ° ומור"ם יפה ז"ל נמשך בסדר מקומות אחר דברי מור"ם ז"ל ולא כתב שום טעם לסתירת דבריו *
ז"ל : ד ונתקיים בקנין כו' זהו קאי אמשנה עד שלא יצא הספר דסמיך ליה אבל בהוסיף על שיורי המקח כו' שפי' שלוקח המקח
מיד לרשותו והמתין לו המעות לזמן המוגבל כיצהן לזה מ"ל עוד קנין אלא קנהו מיד בחשיכת המקח לרשותו : ה אם בא' מדרכי
הקנאות אבל אם לא היה בא' מדרכי הקנאה אף שכתן מעות מ"ל לקבל מי ספרא כיון שנעשה באיסור כ"י וכן כתב מור"ם בהג"ה בסימן
ר"ע ס"ג ס"ב : ו ויתן כסף על היתר כו' אריסא קאי בפשוטו וקאמר דאם הכשיר ליתן לו י"ב דינרין על המקח שאינו שוה אלא י'
בשביל שמתין לו המעות אינו נותן לו אלא עשרה דינרים ולוקח מקחו . ואין מ' מהם יכול לחזור בו לבטלו משום שנעשה באיסור
אבל בפשק עד שלא יצא הספר דלא איסור שבו הוא כשנתייקר אם"כ הספר ק' איך קאמר דיתן כספר על היתר והיינו לפי שפר היקר
ואין אחד מהם יכול לחזור בו וזהו סותר לתם שמשיך וכתב דבלוקח יכול לחזור בו לכן כתבתי בפרישה דעיקר דמלתא אריסא קאי ונם
אם יפא קאי דרך הפרה והיינו בשלא נתייקרה הספר תמה שפשק אבל אם נתייקר אזה משיך דבלוקח יכול לחזור בו : ז ומיהו
הלוקח יכול לחזור בו' בכפרישה כתבתי שמשם דלא דמי לשומיך המעות דצריך ליתנו בספר מזול ואינו יכול לחזור בו
דשם היה הספר ידוע בשקנה אלא שלוקח הוסיף עליו . בזה אמרו דל"ה הוספה משיקתן ויש"ר המקח מאיליו כמו שהיה או בספר
שבשוק . אם"כ בפיפא דפשק בשפה שלא היה ספר ידוע שבשאתה דל פסיקתן לא בשאר ספר לגמרי מ"ה יכול לחזור בו הלוקח אבל לא
המוכר בשהלוקח רוצה ליתן לו בשפ' היוקר' וכ"ש בשלא נתייקר הספר דאין שום אחד יכול לחזו' מו כיון דנתקיים מקח בקנין וק"ל ודא"ר
שם כתבתי שם מהרון הביכ' לעניים בתשו' רבינו האי שהפתי' הב"י בסי' יה ופי' מוכח דמ"ם והלוק' יכול לחזו' בו קאי דוקא אפיים ע"ם :

רט א ויש להן אוכלם ופעילו שיש אותו אין שער שלו שדות ודלא
כב"י וכ"כ הב"מ עיין בתשובות ר"ם בסן ס"ב סימן ס"ב : ב ואין זה
אלא כמשחק בקוביא הוא לשון הרמב"ם וכ"כ הטור בשמו והרמב"ם לשמעתא דפשק כמשחק בקוביא דהא אמשכתא ויש
בה מנוס נזל וכמ"ם בשמו בטור ובדברי המחבר בסי' ל"ד וכסי' ס"ע והטור ומור"ם אף שם ל"ל דמשחק בקוביא לית בהו מנוס אמשכתא
דנמרי ומקני אהדדי וכמ"ם בטור ומור"ם בסי' ר"ד סי"ג מ"מ בכה"ג מודו דל"ק דדוקא התם דאין שום אחד יודע מל מה לסמוך אמרי
דנמרי ומקני אהדדי משא"כ בכה דהמוכר יודע מה מכר והלוקח אינו יודע מה קנה מ"ה הפתיק הטור לשון רמב"ם וס"ל כוותי' כדיבא
ולא מטעמיה ומה"כ לא הניח מור"ם כאן כלום על דברי המחבר ופע"ר מ"ם עוד מזה : ג שנים שהלוקו כו' עיין בת"ם
פי' ס"ד בשנים שתקנו כפם זה לזה וקבלו עליהם בקנסות לעדקה להחליף זה עם זה בכל אחר להן ופשק שנריכין לקיים אם לא שמחלו
זה לזה ע"ם וכד"מ כתוב שדברים הפם שולקים אמ"ם כאן בשם ריב"ם ושכי הדעות כתבם מור"ם בהג"ה בס"ר ר"נ ולא שברים כאן נפ
לא בא מור"ם לפסוק אלא לומר דסי' ר"ל דלא תהני הקנין בשנים שהלוקו יש לו קצת ראיה מדין זה דהאומר כל אחר שיש בבית זה מכור לו
בכך וכך כו' הב"ל . ונראה דאפילו להמולקין בשנים שהלוקו וס"ל דמהני היה הקנין מודים בהאומר כל מה שיש בבית זה מוכר
לך כו' הב"ל דלא מהני היה הקנין וס"ל דשאני התם דהא הוא יודע מה שיש לו בבית והשני אינו יודע מ"ה לא נחר ומקני וכ"ל משא"כ
בשנים שהלוקו אין שום אחד מהן יודע מה שבבית השני ומ"ה אנב דבעי לקנות נחר ומקנה ונם אין לשום אחד מהן על מה לסמוך
והוא דומה למשחק בקוביא ואליבא דר' יהודה ס"ם הב"ל ומ"ם ואם לא שמחלו זה לזה וזה דמהני מחילה להזיק ע"י לעדק ע"ם מנוס דלא
הוה על שום א' מוב ברור ליתן לעדקה שברי אם קיימו תנאם והלוקו ע"ז אין כאן שום כלל ומ"ם כיד' לומר הרי כאלו הלוקו
° משא"כ אם היה עליו שום כנון אם מירף את מכירו ונתחייב ע"פ תקנה העיר בה"ז ליתן להמתרף ואמר לפני הנגאי שיהיו
לעדקה דשום אין בידו למחול להמתרף כמ"ם הרא"ם וכתבו המחבר בי"ד בסימן רכ"ח ס"ם ע"ם : ד בסימן רמ"ה
פ"ד כו' עיקר דין מכירה דבר שאינו מסויים נתבאר בס"ם רי"ד וכסי' רמ"ה ס"ד נתבאר סדין נותן דבר שאינו מסויים הוא שום
לדין תכירת דבר שאינו מסויים לכל מר כדאית ליה ע"ם וכשור :

ד אפי' לאחר שחלר הפרה ומיינו דלמ"ד אין אדם מקנה דשל"ל ואפילו לאחר שבא לעולם יכול לאחוז בו כמ"ש נסת"ם פ"ק ו'הוא פשוט וכך מבואר בס"ם דשם לא מוזה רב אלא בשאינו ואכל ומשם ס מחילה : ה ואם קרם אלוקח ותפס כו' כתב הרא"ש ע' מיוסו בשם דלוקח דרוקא כשירש המוכר שתפס אלוקח ואחשש מחילה והכלתי דברי לעיל סי' ס"ו סי' ז ומכי מפתח מעירם"ו ומכ"ל סם וכן תוכח בתו' ובהגהות מרדכי סם ובתו' פרק חי"ם רף ח"ם בשם רבינו תם וכן תוכח בהגהות מבר"י סם ופ"ח"ם ז ו ואם קרם אלוקח ותפס • פי' קורם מחוך כו וכמ"ם בדריסם רמיות לזה מכ"ל מח"ע וב"ז פשוט כיון דלא מחל כשחוך : ז אין מוכיחין. אין זה מספק אלא שכן מרין כותן ופ"ר מם כתבתי ל' הס"ת שמוכח כן מכ"ל מח"ע וב"ז פשוט מסעם מחילה מיין בתשוב' ר"ם כמן ס"ב סימן ק"ם ובמבי"ם פ"ם פי' קל"ז וקל"ח ובתשו' ר"ם אלפון פי' קל"ז ובמהרי"ם סימן קכ"ח ובתשו' מהר"ח מלונלין סי' ס : ח מ"מ יכול לשבעו וי"ח • בעיר שוכן כתב דמשתבר כהים מולקין שברי נם בשעבור אין לו מקום שתם בשעבור שיחול עליו מכ"ל וב"ר דשם שבריה מיתם בס"ם בב"ר פ"ם"ם (רף קנ"ז) בפי שחוחל דאקני וקנם מהו מיבעי אפי' אלינא דרבנן דאמרי אין אדם מקנה דשלא כ"ל ופי' רשב"ם מיהו אפשי שעבור מקנין ומסוק אתם בפ"ם דשעבי שעבור מקנין וכ"ם כל הפוסקים בבר לעיל ר"ם קי"ב אלמא דעדיף שעבור מקנין ופ"כ בם מי"ם מורי' לזה אלא דס"ל דכל אלא בא מרוין לעולם יכול לאחוז בו אבל כ"ו אלא חזר בו חוריס מי"ם דמשתעבר בדבר שלבע"ם ובדאיתא לסדיא בש"ם סב"ל וכן פי' בשמ"ע ס"ק ס"ג וב"ח לענין לקוחות ולעיל סי' קי"ב העלאתי דהמיקר בשבח הרשוכם ולא כמי"ח ע"ם פיין בתשו' ן' לב ס"ב סימן כ"ג וב"ז ופ"ל בי"ד סי' רכ"ח ס"ד : ט אלא שאינו ברשותו כו' כתב כ"י בשם הריטבא ז"ל הא לחם הבבר דומ' לחוכ' חוקן לחבירו בכוק' שיש לו ונחבה אפין לו חייב להשחיר לו חקמה שב"ל וכתב ע"ז בתשו' רשב"ם סימן קכ"ג דאפשר דוקא בשחוכר שיש יורש ושקומם לא שיש יורש ומשיב דורמי שחקם שיש בחבא ברשותו אבל בל"ד שבטחם בא' אפשר לא היו יודעים בחבא דלאו לרעתים דשבי ידוע זהו בו"ם בעל : י אפילו ברשותו • ברחם אפילו ברשותו כלל כגון דחוכר דבר אפילו אלא אע"פ שיבו בעולם כיון אפילו ברשותו אבל אם יש לו אקרין ביר אחר ותוכרו לזה קנם ורחים דאם ארחב"ם ס"ל ע"ב חס שלומי דאין יכול לחרשו' רק חס שיכול לחקנו וכרלעיל סי' קכ"ב וקכ"ג ואע"פ כתב אם דשל אקרון שיש לו ביר מברו יכול לחרשו ולחקנו ולכ"כ מחחבר ר"ם קכ"ג וכן מחחב לבריא בחו"ע מרוכם רף ע' ע"ם ע"ם בר"ם לא כתבו' כו' ובר"ם מחחלטלי בו' יעור רא"ר הא דין קנין וחקרם אח' בוא וכרלקחן סי' ריי"ב ואקרון דלא בפרים יכול לחקרים וכמ"ם בפוסקים ובחרמב"ם ומחבר' בי"ר סי' רב"ם סעיף ז' ע"ם ובר"ק • טוב ראיתי כ"כ הסור וחרמב"ם ומחבר לבריא לקחן סימן ריי"ח ס"ו : יא ויכול כל מ' מהם כו' עיין לקחן סי' ריי"ו ס"ם : יב מ"מ אם חרח כן הוא לקחן סי' ריי"ו ס"ה : יג חייב לקנות כו' עיין בסמ"ע ס"ק כ"ב ער ובסעיף אלפני זה פסק רבבר שאינו ברשותו ל"ק מעוים רשם מייריי דלא דבא הסור בשר הפסיקה וכ"כ מ"מ אבל ל' ז' לני בבא' ובבשני' אלפני זה לא בא אלא לוחר דלא קנם אלא לענין שיכול לחזור בו ובאן מייריי דמ"מ מוכל

ה אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם כו' דוקא מקנה אבל בין בחתנת סב"ח פי' וב"ת חשוס כדי אלא תפרוץ דעתו לקנות כיה אפי כמו שתקנו מה"ם שדבריו ברחוכי' ובמפורי' דמי וכמ"ם לקמן סי' ר"ן : ו מה שתוניא שדה זו מכור לך כו' אפשר מפוס דפירות אל שדה פולה לפך הרב' בקם כיה לשון מכירה מה שאין כן בפירות אל אילן אחד לכך בקם כיה לשון נתינה : ח תנו מה שתלד כו' היינו דברי שב"ח דאחר לבניו תנו : ט מיהו נבי אילן כו' הטעם דפירות שתנוטי' בן בעין ומחילה קרקע מחשבי בדבר שבא לעולם' משא"כ בעובר שבמיני הפרה והשפחה שאינו בעין : יוד אפי' אחר שתלד כו' דלמ"ד אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם היינו דוקא שזר בו עד שבא לעולם ומינה בלמד דלמ"ד דאין אדם מקנה דבר שלב"ל וקי"ל כוותיה ס"ל דאפי' אחר שבא לעולם יכול לחזור בו עפ"ר : יא ואם קרם אלוקח ותפס פי' קודם שחזר בו וכמ"ש בדריסה רמיות לזה : יב אין מוכיחין אין זה מכח ספק אלא שכן מרין כותן ועפ"ר שם כתבתי ל' הנחרת שמוכח כן ע"ם : יג אלא כתם לו שבר כו' כמאן דתפיס דמי בבא' דמיירי בחחר שבא לעולם אחר הבשר אבי אבל ד

פער שכשוק וכתב בגדו דמייב לקנות כו׳ וכשמיף שלפני זה פסק דכרכר שאינו כרשותו לא קנה׳ וה״מ משום דשם איירי דלא יצא בשער כשער הפסיק׳ וכ״ב הא״מ ע״ש : כד לא קנה שמעון כלום מהפירות עד״ר שם כתבתי דנראה מוכח דאפילו מכר לשמעון הפירות אפ״ה יקנה ראובן עם השדה בשנה ע״ש : כה אינו נותן לאובר ראשון כלום דמה מכר לוקח שני לוקח כל זכות שהיה לו כו : כו אא״כ פירש לי ליורשי העור מפ׳ בשעתו וכתב ז״ל דבריו דאין לו אלא משום דאמרינן דבעין יפה שייר לנפשו לא מהני אלא לו ולא ליורשו : כז ע״מ שדיושה אחת שלי כו׳ דבכה״נ לא בבנשת הדיושה בכלל המכר כלל ונשאר׳ לו ליורשו לדורות עולם : כח אין הקרקע מתבטל בכך כו׳ הטע׳ דבכה״נ דאמר בל׳ שיור לא אלה המקח בכך אלא שייר לנפשו מהמקח פירות אבל אם אמר ע״מ שתתן אלא ביקש לשייר מהמקח כלום אלא שתהא תנאי במקח ומחילה בשלא יקויים התנאי המקח בטל ובפרישה ודרישה כתבתי דלהרא״ש אפילו לא אמר ל׳ תתן לי אלא ע״מ שיהיה לי כך וכך פירות בכל שנה נ״כ ביטול המקח תלוי בביטול תנאי כל אלא אמר לשון שיור : כט הואי׳ ודאיין לא וכה כו אלא בתינת שעם לא כד״מ וכראה דבא לומר הא דמבני ל״פ לוק אלא קנין נמור דע״ז קאי שם הייבו דוקא כדבר שעדיין לא זכה בו הא אלו כבר זכה בו לא מהני פילוק בתנאי בשלמא אם בלשון דין ודברים אין לי בבשייך כ״א בקנין נמור וכמ״ם לעיל בסימן ל״ו ובסי׳ קמ״ט ע״ש : ל אם רוצה לקנות מקנה דאנב דרוצה לקנות מקנה : לא דקל לאחר ופירותיו לאחר כו׳ לעיל בס״ג כתב הדין אם שיירו ונתן מקנת פירות לאחר וקמ״ל כו רבותא דאחר דאע״ג דנם לבעל השדה הקנה מתבלה פירות אפ״ה לא מהני מקנת הפירות לאחר ובאן קמ״ל רבותא דבשפו דאפילו אם שייר כל הפירות לנפשו אפ״ה בוה פירוו שיור וזה שהקנה לו אילן לא קנה זו כה אלא הנוע לבשיתיבם ובדמסי׳ אבא בשעיף אחר זה ועפ״ד ודרישה אם עוד שוה : :

ריב א אין ארם מקנה לפי שלא בא לעולם לפיכך המזכה לעובר של אחר לא קנה ואפילו אמר לבשיולר יזכה

° (סור סעיף א׳ בסס ערמ״ה) :

סג״ס ודלא כי״ת ובכירה לו דאם לא את או שור המזכה עד שיולד ג׳ ובאנאו בתשיבה וישנו עדיין ברשות המזכה בשיולד אז זכה אם אמר בשיולד

° (הרא״ש ופ״ל סי׳ רכב בסס ר״ש ורא״ש) :

ג (א) ואם היה בנו קנה אפי׳ לא אמר לבשיולד

ז כשם שאין ארם מקנה דבר שלא בא לעול׳ כך אינו משיי׳ דבר שלא בא לעולם כיצד מכר שדה לראובן (יז) ושייר מפירותיו לשמעון דבר ירוע בכל שנה כד לא קנה שמעון כלום מהפירות אבל אם שייר לעצמו בעין יפה שייר : סג״ס

° (הר״ן פ״ח״מ בסס רסג״ה) ואין לפלוק בזה כין מכר בין מתנה בן מתנה בריה (יח) בן ס״מ (יז) וי״ל בתמתי׳ סביב מרע

° (סס בסס הרמב״ר) ופ״ל סי׳ רי״ב סעיף ג׳ : ואמרינן דשייר מקום הפירות אע״פ שלא פירש ואפי׳ מכר לוקח זה השדה לאח׳ חלקו של זה המוכר אינו יכול למכור וצריך ליתן לו כל מה ששייר ואם אמר כל זמן ששדה זה בירך כשמכרה לאחר פקע כחו של מוכר ראשון ואפי׳ אם חזר הלוקח ראשון וקנאה מלוקח שני כם אינו נותן למוכר ראשון כלום ואם מת מוכר ראשון אין לבניו כלום אפילו מת בעודה ביר לוקח ראשון כז (יז) אא״כ פירש לי ליורשי : סג״ס

° (כ״ו בסס רמ״ם) י״ל דדוקא שאינו משייר דבר מסויי׳ דאז לא הוי יפ רק כתבתי בשלמא אלא נריך לפרש לי וליורשי אבל שייר לעצמו דבר מסויים כגון בית ואומר

° (סס) כז ע״מ שדיוש׳ אחת שלי ליורשין בניו זכות אמריו :

ח אע״פ שצריך ליתן לו הפירות ששייר אם לא יתנם לו כח אין המקח מתבטל בכך אבל אם מתנה על מנת שתתן לי או לפלוני מהפירות כך וכך בכל שנה אז קיום המקח תלוי בו ואם לא יתן לו כמו שהתנ׳ יתבטל המקח :

סג״ס דאם״נ דאין לדם מקנה דבר שלא בא לעולם מ״מ יכול יכול להתנות על דבר שלא בא לעולם

° (סור סי״ב והמרר׳ פ״ה דמיפ) וכן לפלוק פלמוו וכאו מדבר שלא בא לעולם

° (מרדכי פ׳ שבועה) כח הואיל ודאיין לא זכה בו ופיין בא״ס סי׳ ל״ם י״ל

° (סס״מ רי״ק) דאע״ג דאין לדם מקנה דבר שלא בא לעולם מ״מ ל אם (הוא נ״כ) רוצה לקנות מקנה נ״כ ולכן בנים שבקנו זה חוזר על מתנה (שיקבל אחר מהן) מאחר שלבל מי שיתן (לו) יקלוק עם מכירו דקנה (וע״ל סי׳ קס״ו בסעיף כ׳ דיש פולקין) :

ט מכר או נתן לא רקל לא׳ ופירותיו לאחר לא שייר מקו׳ הפירו׳ וראשון קנה רקל ופירותיו ושני לא קנה כלום : יוד אמר לא׳ קנה רקל חוץ מפירותיו שיי׳ לעצמו גם מקום הפירו׳ שהם הענפים ואין ללוק׳ אלא הגזע לבשיתיבם :

ריא המקנה לעובר שלו או לעובר אחר ובו׳ שעיפים :

א א אין ארם מקנה לפי שלא בא לעולם לפיכך המזכה לעובר של אחר לא קנה ואפילו אמר לבשיולר יזכה

° (סור סעיף א׳ בסס ערמ״ה) :

סג״ס ודלא כי״ת ובכירה לו דאם לא את או שור המזכה עד שיולד ב ובאנאו בתשיבה וישנו עדיין ברשות המזכה בשיולד אז זכה אם אמר בשיולד

° (הרא״ש ופ״ל סי׳ רכב בסס ר״ש ורא״ש) :

ג (א) ואם היה בנו קנה אפי׳ לא אמר לבשיולר

ריב א אין ארם מקנה כו׳ ל״הטור בסס אין ארם מקנה דבר שלא בא לעולם כ״ל כך אין ארם מקנה לדבר שלא בא כ״ל כו׳ ותס״ם אף אם לא שור כו עד ג׳ שיוולד אפ״ה יכול לחזור ולקח׳ כדין המקנה דבלב״ל כמ״ם הטור והמחב׳ בסר״ם ס״ד . והסולקין בכתב׳ מור״ם כאן ופ״ל דאם לא שור המזכה עד שיוולד דקני פולקין נ״כ בדב׳ שלב״ל וכפ״ם מור״ם בסנ״ה בס ובס בתבאר דאם אמר שב״ל תהם כו הוזב׳ אין מוציאין מידו לב״ש דיב׳ ובלע״ד דנם כאן דינא בכי : ב ובקנאו בתשיב׳ פי׳ תבל הזיכוי ע״י אחר לעובר היה ע״י מתיכה ל״כ בטור ז״ל ומיירי נמי בשלא הקנה לו בקנ״ם דא״כ לבשיולד הדר׳ פודרה למרה ונם לא בפוקה אלא בתשיבה בשפ שבולד העובר או עמד בתנם אוקרקע ובסטר קיים ב״ד הזוכה בשפ שבולד העובר ובפ״ר בס כתבתי בעם למה לא מבני פוקה : ג ואם היה בנו כו׳ בעם דדעת האדם קרובה אצל בנו ונתר בכל לבו

מקבל מי שפרע ואפי׳ בשאינו מבני י״ל דמקבל מ״ם ובנא הסבר דבקש הכא היינו מטום דאל״כ מוי בשאיסור ופסיסה דאינו מקבל מי שפרע וכמ״ם רמ״ם מיר אם״ז ומ״ם וכ״ב הא״מ קיימתי בס״ז אלא מבאתי סוס מסמעות שוב ראיתי בבדק הבית מסמיק כדברי שבתב על מה שבתיב בב״י דברי סרמב״ם ורא״ם ז״ל ודא דבא דאמרינן דדבר שאינו ברשותו הוי כרש״ל ל״ל סיינו לענין שלא קנה אבל מקבל מ״ם ובתנאר בדברי הרשב״ם ז״ל ע״כ מתבירים עכ״ל מסמ׳ דבכל ענין מקבל מי שפרע ודו״ק יד ובייר הפירותיו לשמעון כו׳ פי׳ בשמעון המוטיל כלומר שאחר שדה לראובן ופירותיו לשמעון אבל אם אחר בפירות אבי מבייר לשמעון פינו כלום דשיור יש כאן מתבטל מין כאן ובא״ם לקחן פי׳ רי״ב ס״ב :

טו הן מתבת ס״מ כו׳ דלא שייר לעצמו ונם ליורשיו : יז וי״ל בתמתי׳ ס״מ כו׳ דלא שייר לעצמו עיין בתשוב׳ מבני ס״ם ס״ל סי׳ רי״מ : יח אפ״כ פי׳ כו׳ ס״ל סי׳ רי״ב ס״ם בסנ״ה ומ״ש יח רק בתנאי בשלמא ס״ל סי׳ רמ״ה ס״ז בסנ״ם :

ריג א ואם היה בנו קנה כו׳ עיין בהרא״ם ס׳ שלמתם לכ״ב בבבינ״ל דבדי הרמב״ר מבסיב על סרי״ף אבסק שם בתבמים דיבוסם מבלים לא קני כיון דקי״ל בס״מ דמחזכם לעובר בנו קנה ס״ם דיבוסם הבאם מבלים וכדמוכח בס״ם פ׳ מי שתת שם דיבוסם הבאם מבלים טריבא מחזכם לעובר ובנים שם דברי הרמב״ן שיבב דברי הרי״ף דאם נפרק מי שתת המזכ׳ לעובר בנו קנה סיינו בס״מ דוקא והרא״ם שם הסיב עליו דלא מביינו דבבינ מרע דאם פריף ובריש לעיין זה הבבים לדברי הרמב״ר דיבוסם הבאם מבלים קני ס״ם בסבריך . ובנם מתני בבנון הר״ר מבבב ייבב דברי הרי״ף בהיבן דבמו מבמתא בתם בס״ם ס׳ מי שתת דיבוסם הבאם מבלים עדיבא מחזכם לעובר הייבו מביבבא דבוביב דמוי בבי לחיתר דעובר קני מבבם זבים אחרי׳ מזכם לעובר לא קבם דעובר לית ליה זבים ויבוסם הבאם מבלים קני חבר זבים אבל לבאר דמבקינן בסוביב דמחזכם לעובר לא קבם ומבתיבו מבו׳ בדעתו בל בדם קרובם אבל בבו א״כ עובר לית ליה זבים ואם כן יבוסם מבלים מתי ל״ק וכדבא בתם דבליב אבביי ומבתיבו מבום דדעתו בל בדם קרוב׳ אבל בבו ואבן בבדי דבתר ובתן לבבו באופן המוטיל ומוי בבלו אומר אבי הבביתי לו באופן המוטיל דבא ודאי אבי׳ לא״ר מזכם לעובר ל״ק ודאי״ם דרך להבנות לעובר קני ע״מ לבבבותו ובראיתא בבדר״ם פ״ם בסותפין (דף מ״מ ע״ב) ובמ״ם בבי״ם ע׳ אבתבם לב״ב בסס בריסב״א וב״ב הרא״ם בבדרים סס בסס ברתב״ן ואפי׳ לבתא דבבבא ברא״ם בבר אפי׳ הא בתב הר״ן בבדרים סס דאם אחר קני מבבבסיו ע״ת לבבבות אפי׳ רב אפי׳ חוזם ע״ם ובא״כ כיון דדעתו בל בדם קרובה אבל בבו מוי בבילו אם׳ אבי חוד׳ שבבינתי לבבי בבני מבבבסיו ע״מ לבבבו׳ בסבר אופן ונם אפי׳ לא יבים באופן המוטיל מ״ת הואיל ודעתו בל בדם קרובה אבל בבו עבבו אבינו זוכה בזוכה אבל בבלתא מזכה לעובר ויבוסם הבאם מבלים ל״ק ובב״ל בדבר דעת בריף ובסיב׳ בבבריו ולבבי׳ הרבינו בבד ולבי׳ בזה בי א״ם הוא בבור ונם מ״ם הרמב״ן אם ז״ל והבלבו׳ הרי״ף נמי בתב בם בס״מ בתבינתן בס״ת ולפי׳ סיבן לי סדעתו בל בדם קרובה אבל בבו אבינו אלא בס״מ בו׳ לא בסיבה לפר״ר דאם אית׳ דבונת בדי״ף בך הוא ה״ל בך דתתני׳ בס״מ בתר הך דדעתו בל בדם קרובים אבל בבו אלא ב״ל מבונתו לבדם ליבב׳ דבתבינתן דבתיבה בבינ׳ בבתיר׳ בבבבו׳ בבבבו׳ בבבבו

אכ"ו כ"ל בדור לדעת הרי"ף ועיין לקמן סי' רכ"ג סעי' כ"ו מ"ם סס וגם דעת הרמב"ם מוכח כן שכתב בפ' כ"ג מה' מכירה וז"ל המוכה לעובר לא קנה ואם היה בנו הואיל ודעתו על מרה קרובה אבל בנו קנה עכ"ל ולא כתב דהיינו דוקא בס"מ מ"ו אבל בבני קטנים בכ"ו וכ"ל מ"ו זה וכן בנתן מתת שכרגל"ר סס בהסיג עליו ב"ק וכרמי'

מת תבל׳ וכה רחוקן בחייו כירוש׳ אכיו ונפטר מקום דאכיו וכשארו בנכסים ביד הלוקח וסשום הוא: יא שיוכ׳ הלוקח כנוף הקרקע מיד כן נרוך לגיות ודלא כס״י שכתב מידו: יב ועיין לעיל ס״ו ס״כ׳ כרחה פסו׳ דאפי׳ הזלקי׳ סס היינו מסו׳ דסס אייר׳ בסטר הודאה שבא לפני בית דין כתוב בו נתתי לפלוני שאמרי׳ שבכר נתנו לבאופן המועיל (דהיינו שזיכה לו על יד אחר וכמ״ש בטור שם) ואין אנו מצוין לחקור בא״ך וכמה נתנם לו מה שאין כן כאן דמיירי בידו׳ שהקנ׳ לו אנב קרקע׳ ואין מעלעלי נקני׳ אב״ך אא״כ היה לו אז ברשותו זק״ל: יג והרי הו׳ כו׳ דאין פקדון לגוזלה נתנה אבל מלוה לגוזלה נתנה: יד אלא במעמד ג׳ ע״ל ר״ס קכ״ו ועיין לעיל סימן ר״נ ס״ט: טו ראובן לוה משמעון כו׳ הטור כתב זה בשם הרא״ד בס״ס כ״ד ושם מבואר קצת יותר ז״ל וכתוב הומן שהיה בידו לפדותו אבל ראובן הפירות (דאם לא כן היה ריבית בדבר) ובא ראובן לגוזלה הסד׳ מיהודה לפי שלקחם קודם שזכה שמעון בשטר ופסק הרא״ד דאין שומעין לראובן ס״ם:

ריב א אכילת פירות דקל זה פי׳ אף שהפירות הן בעולם מ״מ שם אכיל׳ דבר שאין בו ממש הוא ובטור לא כתב זה וכדריש כתבתי שאפשר שב״ע מודים לרמב״ם בזה לענין דיב׳ (ודל׳ בב״י) אלא של׳ שנתרא לא משמ׳ לרשב״ם והטו׳ דקאי אזה ע״ם: ב עד שיקנה נוף בית זה לדור בו בטור הוסיף וכתב ז״ל וכן המוכר רחל לגיותי׳ כו׳ והמקב׳ משמיט ואזיל לטעמו שכתב בב״י שלאנם כתבו הטו׳ בס׳ זה מסוס דבאן איירי בדין דבר שאין בו ממש ורחל לגיותיה כו׳ מסוס דבר שאינו בעול׳ בנעו בה וכבר כתבו רבינו בס׳ ר״ט ע״ם אבל בפרים כתבתי טעם דברי הטור ולק״מ ע״ם: ג האומר ידור פלוני בבית זה ולא קנה בו׳ עד ר״ר שהוכחתי דל״ד קאמר שאי׳ דיבא באומר ידור פלוני בבית זה אלא אפי׳ הקנה לו בבית לדירה כמי שעה א׳ מתמת כיון דלא קנה לו זמן אלא דל׳ המרדכי נקט והוא היה צריך לכתוב בל׳ זה ע״ם דאל״כ הא אפי׳ שעה א׳ נמי לא קנה לדירה ד בר שאין בו ממש הוא וכמ״ש לפני זה. אבל א״ל דל׳ ידור פלוני בבית זה ה״ל באלו הקנה לו בבית לדירה דשם במרדכי כתב בסדיא דל׳ זה הוה אין בו ממש ע״ם: ד אפי׳ רק שעה א׳ במתמת. ושא דבת מור״ס לעיל בסי׳ ס״נ די״א דבשמקבל עליו לזון לפניו שתם או יתן לו ק׳ זהו׳ לשנה דבשטר בשנה אחת מבדרו דמשמע הא שנה אחת עב״ע צריך לזונו כתבתי שם והוכחתי מתשובת הרא״ם דבלל דין י״ז וי״ח דסיינו דוקא שם דנילה דעתו שרוצה לזונו שנה לפחו׳ מדש״ל כלשונו ואחר או אתן לו ק׳ זהו׳ לשנה הא קיבל עליו לזונו שתם אפי׳ ביום א׳ שני ומשעם דמ״שה ודלא כי״א שכתב מור״ם שם לפני זה והוא דעת הרשב״א שעולק וס״ל דשתם לעולם משמע והארכתי בזה ע״ז ע״ם ושם כתבתי גם כן לייסב הא דכתב מור״ם בס״ם קס״ג דבשטרו ממם שתם דיבולין לומר דלא בשטרו כ״א לשנה דלא מיירי בכל מיני מסי׳ ע״ם ולבאורה היה נראה לייסב בעיקן אחר ולומר דמ״ש כאן אפי׳ רק שעה א׳ בשמשמע לא מיירי במקבל עליו ליתן לו דירה אלא כאלו אמר הרשות נתונה לפלוני לדור בביתי כל זמן שאין אני צריך בו ומ״ם יכול למשות בו בסירלה משא״כ במקבל עליו לזון לפלוני או ליתן לו דירה ס״ל דצריך ליתן לו לפשות שנה אבל בשנות מרדכי שם משמע. ומוכח דקאי אפי׳ אמקבל עליו ליתן לו דירה ס״כ מבוארת במ״ש רא״שנה ודו״ק: ה יש לפרש בטור כו׳ ז״ל הרמב״ן שם שבקנין ענין חוק וכשבא באחרונ׳ לא דירה בלבד שאין בו ממש כתן לו אלא תנוחו של קרקע קנו מידו (תשא״ב בשם׳ בקנין לפני הדירה וכמו שמשיק וכת׳ ז״ל אבל אם לא כתוב בטטר כן רק וקנו ממנו שנותן לו לדור כו׳) ו וכ״ם אם הקזיר הקנין לטעה כו׳ ז״ל שם בשבתבו בסוף הטש׳ וקנינא לפלוני על מה דכתיב ומפורש לעיל מסני שבאורת הטטר שבסוף ליפות כמו בתבו אלא כתבו ב״ם בכדי עכ״ל: ז שבקנ׳ לו כתיקון אבמים כו׳ כיונא בזה כתב טטור לקמן סי׳ רמ״א סעיף י״ד לענין תנאי בפול שם בסי׳ ו כתב דה״ם אם כתוב בטטר ותנאים אלו בעש׳ בתנאים סמקיים׳ כו׳ ע״ם ומתבר בתבו שם בסי׳ ב:

ד בכותב בנכסיו - עיין בחשו׳ ר״מ מלבוך סימן י״ח ובנרש״ם סי׳ ס״ם: ה מי שסים לו פקרון כו׳ ומי שים לו מבטון ביד אחרים בתבו בתוספו׳ ע״ז מיזמו בסר (רש״ב ע״ב) בני עובדא דרב מרי בר רחל דתם שיתר על המוב יכול להקדי׳ ולהבור אבל נוכם מחלה חוכו כו׳ (ועיין בהגהות אסר״י בס״ם) ובאמת כן דעת רש פוסקים אבל י״ח דאפי׳ המותר אינו יכול להקדיש ולהבור ועיין בספרי ס״ך בי״ר סי׳ רכ״ה ס״ק מ״ב ומ״ד ובספרי נקדות בבסף בס״ם שהארכתי בזה ובאמת התוספות חפר׳ ס״ב יש לימו׳ ע״ם ודו״ק ויש לחלק ולומר דדוקא בהקדש אבל בהבור׳ כ״ע חודו ויכול להבור וכ״ע עיין בחשו׳ מהרא״ן בסון סי׳ קל״ב ובמבי״ם מ״ה סימן קי״ז:

ריב א אין אדם מקנה - עיין בחשובת רשד״ם סימן רע״ה שב״ב ובחשו׳ ר״מ מלבוך סימן ע״ז ובמבי״ם מ״ב סי׳ שב״ם ובחשו׳ ן׳ ל״ב ס״ה סימן כ״ם דף ס״ב וס״ר דף ע׳ ע״ב: ב שאומר ידור כו׳ שעה א׳ כו׳ (תב״ם חשמש שר״ל דאפי׳ הקנה לו נוף הבית לדירה רק שעה אחת בחשמש וכן פירשו בע״ם ובמ״ע ס״ק נ׳ אבל באמת בהגהת מרדכי שם משמע לפרש דבהקנה לו נוף הבית לדירה קנסו לדור בו לעולם לכ״ע דהא רק בחשון שם בהגהת מרדכי פי׳ כן פרש״ם דידור עלו׳ בבית: הא דלא אחר כלום חשום דשעה א׳ בחשמש חשמש דבשיעה באחר תכו בית זה וידור בו קנסו לעולם וכן חשמש בבעל הפע׳ מאחר שני קנין דף ה׳ סוף ע״א ובעמ׳ דחשחבר פוא דכיון שקנה נוף הבית לדירה א״כ הבית לעולם שלו לדירה וא״כ דברי הר״ב והבחשבים אחרינ׳ ע״ש והבעמי הדבר לפני מורי חתם - הגאון ז״ל ובוטב בעיניו):

ג ואם

ריב דין מקנה דירת בית או חצירו או מקדיש דבר שלא בא לעולם ובו ט׳ סעיפים:

א (ג׳ רמב״ם פב״ם מחכירה די״ר) (א) אין אדם מקנה לא במכר ולא במתנה אלא דב׳ שיש בו ממש אבל דבר שאין בו ממש אינו נקנה לפי׳ הסקנה לחבירו ב אכילת פירות דקל זה או דירת בית זה לא קנה ג עד שיקנה נוף בית זה לדור בו ונוף אילן לאכול פירותיו:

(עיין לעיל סימן רל״ג סב״ם):

הגה (הגנ״מ סוף ב״ב) ג (ב) האומר ידור פלוני בבית זה ולא קנה זמן הדירה ד אפילו רק שעה אחת בחשמש שטר שכתוב בו שראובן נתן לדור בביתו וקנה ממנו ע״ז (רחב״ן סי׳ ס״ו ובב״י סי׳ קל״ם בביאור) ה יש לפרש הטטר שקנה ממנו בענין המועיל והקנה לו הנוף לדור בו ו וכ״ם אם הזהירו הקנין למטה בטטר דודאי ליפוי בא כתבו וקנה ממנו בענין המועיל אבל אם לא כתוב בטטר רק וקנו ממנו שנותן לו לדור בביתו אינו בלוס דאז עיקר הקנין קאי על הדירה ואין בדירה ממש שטר אלא שיש כתוב בו קנין פירות שראוי רק כתוב בו שנתן לו בא ליקח הפירו׳ כתיקון אבמים (מרדכי פ׳ מ״ם) הרי הודם ז שהקנה לו בתקון אבמים ויש לפ׳ שנתן לו באופן המועיל:

ב וכן

ד בכותב בנכסיו - עיין בחשו׳ ר״מ מלבוך סימן י״ח ובנרש״ם סי׳ ס״ם: ה מי שסים לו פקרון כו׳ ומי שים לו מבטון ביד אחרים בתבו בתוספו׳ ע״ז מיזמו בסר (רש״ב ע״ב) בני עובדא דרב מרי בר רחל דתם שיתר על המוב יכול להקדי׳ ולהבור אבל נוכם מחלה חוכו כו׳ (ועיין בהגהות אסר״י בס״ם) ובאמת כן דעת רש פוסקים אבל י״ח דאפי׳ המותר אינו יכול להקדיש ולהבור ועיין בספרי ס״ך בי״ר סי׳ רכ״ה ס״ק מ״ב ומ״ד ובספרי נקדות בבסף בס״ם שהארכתי בזה ובאמת התוספות חפר׳ ס״ב יש לימו׳ ע״ם ודו״ק ויש לחלק ולומר דדוקא בהקדש אבל בהבור׳ כ״ע חודו ויכול להבור וכ״ע עיין בחשו׳ מהרא״ן בסון סי׳ קל״ב ובמבי״ם מ״ה סימן קי״ז:

ריב א אין אדם מקנה - עיין בחשובת רשד״ם סימן רע״ה שב״ב ובחשו׳ ר״מ מלבוך סימן ע״ז ובמבי״ם מ״ב סי׳ שב״ם ובחשו׳ ן׳ ל״ב ס״ה סימן כ״ם דף ס״ב וס״ר דף ע׳ ע״ב: ב שאומר ידור כו׳ שעה א׳ כו׳ (תב״ם חשמש שר״ל דאפי׳ הקנה לו נוף הבית לדירה רק שעה אחת בחשמש וכן פירשו בע״ם ובמ״ע ס״ק נ׳ אבל באמת בהגהת מרדכי שם משמע לפרש דבהקנה לו נוף הבית לדירה קנסו לדור בו לעולם לכ״ע דהא רק בחשון שם בהגהת מרדכי פי׳ כן פרש״ם דידור עלו׳ בבית: הא דלא אחר כלום חשום דשעה א׳ בחשמש חשמש דבשיעה באחר תכו בית זה וידור בו קנסו לעולם וכן חשמש בבעל הפע׳ מאחר שני קנין דף ה׳ סוף ע״א ובעמ׳ דחשחבר פוא דכיון שקנה נוף הבית לדירה א״כ הבית לעולם שלו לדירה וא״כ דברי הר״ב והבחשבים אחרינ׳ ע״ש והבעמי הדבר לפני מורי חתם - הגאון ז״ל ובוטב בעיניו):

ג ואם

ג ואם מייר כו' נ"ל שהרב לא כיון ופה כדין זה כי זה מאשו' הרמב"ן שאלת לא אמר מיירתי לו ולעלוני דירה מי אמרי' כיון דלגביה מייר גוף ודירה אף לאותו עלוני במי מהני או לא תשו' נ"ל דמאמר שבלל אחר עמו לכולם מייר בשביל מ' לפי סתם הסתם הרם רוכם לקיים מתנותיו וכל שאמר לדון כן דדון אלא שבוה יש בר מ' מרעתי נוסה אלא יבטרף עמו אותו שאמר מזכות מדינה ולהו שאמר ואני מפיי' גוף שבתי' לדירה לעלוני לא אמר כלום כי בתם זכה אותו הדים שהרי מייר יש כאן ומתנה אין כאן עכ"ל והכין הר' שמשון בוכם אותו שאמר ומ"ם אמ"כ אלא שבוה יש בר אחר כו' מדבר בבר אחר שאין בשביל דין זה אבל לי אמר לעלוני כלל דברי תשו' רמב"ן זו אלא קשיא דבר כוונתו תבר שלמך ב"ל שלכולם מייר בשביל ז'וכיון לאחרו ב"כ שפוי' לו גוף שבתיב לדירה אלא שבוה יש בר אמר (תיבת ג' נ"ל אחר וכן בתשובת רמב"ן עצמו פי' ל"ח ליתא ג') פרשתי כולא אלא יבטרף רשאילו אחר שכיון לייר לאחרו גוף הכתיב לדירה כמו שכיון לעצמו מ"מ לא זכה אותו אחר כי אפילו אחר בדירה ואני מייר גוף שבתיב לדירה כמו שכיון לעצמו מ"מ לא זכה אותו אחר כי אפי' אחר בדירה ואני מייר לעלוני לא אמר כלום כי בתם זכה אותו הדים שהרי רק לשון מייר יש כאן ומתנה אין כאן ומ"כ הסיב אלא זכה אותו אחר - כן נ"ל ברור ואולי לזה אמרתים בש"ם בב"ם זו אל הרב ואין לדקדק על תשוב' הרמב"ן בב"ל מדאמרי' בש"ם פ' ח"ם אבאי' לאו לקל לאחר ודירותיו לאחר מכו מי מייר מקום אחר או לא אמ"ל לאחר לא אמר אוי מייר לעצמו מוקמ דירותיו מכו כו' דמשמע דאלו מייר מקום אחר לאחר אוי מייר דאמר לאחר אין לקל לאחר ודירותיו לאחר דאי אחרינן דמייר מקום אחר לאחר אוי אחרינן דאמרינן בגמרא אמרתיל ואני כאלו אחר אני כותן בתחלה דקל זה לעלוני לדירות דמיינו מייר לו מקום מאמ"כ אם אות רק ל"מייר לאחר לא זכה אותו אחר דבתם זכה וק"ל ובש"ם לעיל סימן ר"ם סעיף ז': ד ומה אחרים יש לו' אין בתשוב' מהרשד"ם סי' רפ"ב ורב"ר ז: ה וכיון המוכר דירות אחרים אי' אחר שבאו לעולם רק הקנין אל וכ"כ הסור עכ"ל מ"ש ודלא כהבב"ח סכ"מ פכ"ג מהלכו' מלוה דין ז' ע"ש: ו דין הסקרש כו' איין בתשו' מהרא"ן מסון סימן קנ"ב ובתבי"ם מ"ב סי' קס"ם ורע"ר ובתשו' ר"ם כהן הסיבי' לפ"ב סי' קס"ם ובתשו' מהרי"ם סי' כ"ב ופי' ל"ם: ז אם אתנו לבקש • בסור כתב בשם הרמב"ם אם תתנו לבקש ובזה יוקש פליני עליה וכרתשוק מור"ם אבל באתנו כ"ש מודו דמחייב לקיים מכח נדר אבל אם ש"ע וכ"כ בתשו' ריב"ל סימן כ"ם מ"ם עיין בתשובת ר"ם ן' מיים סימן ל' וק"ם ובתשו' ן' ל"ב ם ג סימן מ"ג: ם ויש

ב וכן המוכר לחבירו אויר חורבתו ם ואויר חצירו אינו כלום אא"כ הקנה לו חצרו להכנים בו זיזין וכן כל כיוצא בזה:

ג אבל אם מכר לאחר בית ואילן וחורב' וחצר ושייר לעצמו דירת הבית ואכילת הפירות ואויר החורבה ואויר החצר מהני ם דהוי כאילו פי' ששייר לעצמו מקום ואפי' לא הזכיר שיור בחצר כלל אלא מכר לו בית ואמר לו ע"מ שדיוטא העליונה שלי אמרינן ששייר לו מקום בחצר להוציא זיזין מהדיוטא לחצר:

סנס ם (תשו' רמב"ן ס' י"ח) (ג) ואם שייר לעצמו זכות יא ונם שייר לאיש אחר אמרינן כמו ששייר לעצמו בתין יפה וכאופן המועיל כן שייר לעכירו דודאי בל עכין אחר כתכון וע"ל סימן ר"ע סעיף ז':

ד ם (סור ס"ו בשם הרמב"ם וע"ל סימן ר"ז ס"ם) המוכר גוף הקרקע לזמן קצוב ה"ז מבור ומשתמ' הלוקח בגוף בחפצו ואוכל הפירות כל זמן המכירה ובסוף תחזור לבעליה (י) ומה הפרש יש בין המוכר קרקע לזמן קצוב ובין המקנה אותה לפירות שהקונה לפירות אינו יכ"ל לשנות צורת הקרקע אלו יבנה ולא יהרוס יב אבל הקונה לזמן קצוב ם (ועיין בש"ם סימן ר' ס"ם) יג הוא בונה והורס ועושה בכל זמנו הקצוב כמו שעושה הקנוי קנין עולם לעולם:

ה ם (שם סעיף ז') ומה הפר' יש בין המוכר שדה זו לפירותי' יד (ם) ובין המוכר פירות שדה זו לחבירו שהמוכר פירות השדה אין ללוקח להשתמש בשדה זו כלל טו אפילו להכנס בה אלא בשעת הוצאת הפירות ויש לבעל השדה להשתמש בה כחפצו אבל המוכר שדה לפירותיה אין בעל השד' יכול להכנס בה אלא מדעת הלוקח ויש ללוקח להשתמש בה כחפצו:

ו ם (שם ס"ו) ומה הפרש יש בין הקונה שדה זו לפירותיה ובין השוכר שדה זה מחבירו שהקונה שדה לפירותיה יש לו לנטעה או לזרעה כל זמן שירצה או להוכיר' טז והשוכר אינו כן יז כמו שיתבאר בסימן ש"ך ס"ר:

ז ם (שם סעיף מ' בשם רמב"ם) (י) דין ההקרש ודין העניים ודין הנדרים אינן כדין ההריוט בקנייתו שאילו אמר ארם כל מה שתלה בהמתי יהיה הקדש לברק הבי' או יהיה אסו' עלי יח (י) או אתננו לצדקה אע"פ שאינו מתקדש לפי שאינו בעולם ה"ז חייב לקיים דברו שנאמר בכל היוצא מפיו יעשה והואיל והדבר כן יט אם צוה ארם כשהוא ש"ם ואמר כל מה שיוצי' אילן זה לעניי' או כל שכר בית זה לעניי' אבו בהם העניי'

סנס

ח ואויר אצירו כו' נ"ל שטור כנון שסיים לאכירו כות לא סמוך לתצירו או סורכתו ולקונה לו אויר אצירו לבכנים בו זיזין: ט דהוה כאלו פי' כו' דבל לגבי אפשו כעין יפה שייר וכמ"ם שטור יוד ע"מ שדיוטא עליונה שלי כו' דין זה יתבאר מילת בשמתא בשי' רי"ד סי' ל"ח וז"ל שטור שם דכיון דלא היה צריך לזה אתנאי דבל"ם אין הדיוטא העליונה נחכרת מסתמא בכלל הבית וצריכין לקיי"יתור לשונו שמועיל לשום דבר ואמרינן דיועיל לבכין זה דיכול להוציא זיזין מאותו הדיוטא להחצר אף אם מכר הקצר עם הבית כו' ע"ם ומוסר יתבאר לך שמ"ם שטו' והמחבר אלא מכ' לבית ר"ל בית והקל' ובק' בית משום שהדיוטא היא ע"ג וק"ל: יא ונם שייר לאיש אחר אמרינן כו' וה ל"ד לת"ם מור"ם כסימן ר"נ סעי' י' אם קנה דבר שמועי' בו קנין עם דבר אחר בו ממש כו' דבתב דיש בו פלונתא וכאן מסתמא דלא פליגי בזה י"ל דשאני הכא דשניהן מוין דבעינן שייר לגשמו מקום לדירה אלא שלגבי בשמו אמרינן מסתמא' כמו שייר לגב בשמו כן שייר ג"כ לאחר משא"כ בתש דבאליפין דנקנין בו המעלטלין אינן נקנין המעות ומכ"ב פסק מור"ם בסי' ר"ם ס"י בתקנה דבר שלב"ל עם דבר הכא לעולם דלא קנה הדבר אלא כ"ל כיון דלדבר שלב"ל לא מהני קנין ולדבר שב"ל מהני הקנין כמות שהוא מהיכי תיתי לומר שבוונתו היה לשי' המקו' ולהקנו' פ"י הדבר שלב"ל וק"ל: יב אבל הקונה לזמן כו' פי' אפילו לזמן קצר כמו שנה ורחים מתקנו' קרקע בזמן הבית שניא קוורת ביוכל לבטלים וקודם היוכל היא ברשות הלוקח לעשו' בו מה שלבו חפץ ולא תלוק' מתור' ולא רו"ל בזה אפי' לא קנאה אלא שבה או פחות קודם היוכל ופש"ר יג הוא בונה והורס ועושה כו' בא"ע סי' ל' ס"ע כתב מור"ם שם דבלוקח יכול לעשו' בו מה שלבו חפץ ולא יהרוס ולא יבנה אלא לזמן הבית ולא יבנה אלא לזמן הבית ולא יבנה אלא לזמן הבית

שקבלו הסכירו וכן הילן לפירו ואין בכיו יורש אותו הדבר עד שיקיימו תפלה לבדר : כ לכסתלד בהמתי הו יוני הילן כו כאלו גם הרא"ש ס"ל דהא"ל ויבואו לידי אתכנו דהא מיד כשתלד בהמתו הו יוניא הילנו פירו ס"ל כאלו בא לידו ודוקא בכוכ שיש לו ביד פלו הוצרך הרא"ש לומר לכסיבא מירו לידי פ"ש ועפ"ר : כא שהרי אין כאן כו"ר ל כיון שלא קיבל עליו אלא עד שיבא לפונס שאו יתכנו והוא מת קודם שבא לעולם אמנא דאף לאחר שבא לעולם אין הבדר והקיו על מי ליתכנו מבא קבל הרא"ש ועפש הרמב"ם כבר כתבתי בסמוך : כב ודברי המחבר שסתם לפי כדברי הרמב"ם כו' עד אינו נכון עד"ר שם כתבתי ישוב נכון לאלק כיניהן דדוקא בהם שתלד פרתי ויוניא הילני שהן דברי שבאין מתילא ס"ל להרמב"ם דאל עליו הבדר וצריך לקיימו משא"כ כאן דקנין בית הוא דבר שאינו בידו ולא יבא מתילא ובזה יבתבי נם כן דברי הכ"מ והכ"י שכתב שגם הרא"ש בדין הכ"ל ס"ל כוותיה דאליבא דוקא בנביות אוב שהוא גם כן דבר שאינו בא מתילא כתב הרא"ש דלא אל עליו הבד אם לא שאמר לכסיבא לידי אתכנו ע"ש ודו"ק :

ריג א אלא הוא מוכר שוכך לפירותיו

כו' הכ"י כתב הטע' מפני שהשוכ' אינו כאשר ובטל הוא לפירותיו ונמכר משתמ' עמו משא"כ הילן שאינו טפל לפירו' היוצאי' ממנו ונפרשה כתבתי לאלק כיניהן בענין אם' והו' דמדלא אמר פירו' שוכך פלוני או יוני' שיולדו לי בשא"ז אני מוכר לך בשמ' אלשוכ' דכוונתו היה להקנות לו היוני' שיולדו לו בתוכן המועיל וכאלו א"ל השוכך מכור לך להיוני' שיולדו לתוכו וכן הכוור' לדבשו ומפני שלא תאמר אף אם אמר לו אני מוכר לך השוכך להיוכים שיולדו לא יהא נמכר עמו כיון שהוא דבר שלא בא לעולם והן היוכים יולדו מגוף שוכך כמו פירות הילן שיצאו מגוף הילן משום שכי אמר שדומה למוכר

אחת הביים כו' שגם כן הדגים הינם כולדים מגוף המים אלא נתגדלו בתוכו ונמכרים כמו מי שמוכר הילן לפירותיו ומשאי טעמא הקדים הרמב"ם והמחבר הבוזאתו לדין מוכר אחת המים וסיים וכתב עליו כמו שמוכר הילן כו' ולא כתב וכמו כוי"ו מוכח מזה דר"ל והרי שניהן כמו שמוכר הילן כו' ועפ"ר וק"ל : כ כל זמן שלא פרחו פי' שלא פרחו האפרוחים לאם פרחו לית בהו איסור דלא תקח האם על הבנים דבפרק שלוח הקן דרשינן אפרוחים דומיא דבנים מה בנים שלא פרחו כן אפרוחים וכמ"ש הרמב"ם פרק י"ג מהלכות שבנים וכטור י"ד סימן רנ"ב ס"ש : ג מטפח על השוכך כו' כתוב בד"ת ומשמע מפירש"י דאף אם עמדה מעליהם פעם א' קנאה ודלא משמע כנהמ"ם בפכ"ג מחכירה ועד"ר : ד עד שיפריחו האמהות הוא סדין אם פרחו האפרוחים אלא מיירי כאן באפרוחים קטנים שאינן יכולין לפרוח אף אם יטפח בקן ודומיא דבנים שבקן ולכן אין תקנה עד שיפרח מהן האם ומיד שיפריחו האמהות מהן מצירו קונה לו האפרוחים והכיניס ושוב אף אם חוזר ורובץ עליהן האם חוזר ליקח האם עם הבנים ואף שבתב שלא תשלח ודרשו רז"ל אפי' מאה פעמים הני מילי בשהקן אינו בתצירו דאז אף אם פרח מהן האם כל זמן שלא נטל לידו הקן וזכה בהן לא מקרי מזומן ומזר אינו אסור לכמו שהיה משא"כ בסטה בתצירו דמיד שפרח מהן

האם וכה מצירו בקן ונעשה מזומן ודרשינן כי יקרא פרט למזומן ועפ"ר מ"ש עוד מזה :

ריד א לא מכר את הביצים שבביכות הבית בגמרא מפורש דהאי ביצים היא דומיא דביצים דקרא שהיו סביב לבות המקדש בניניס קטנים ג' מדרים זה למעלה מזה והיו פתוחין אחד לתוך שבירו עולין דרך ארובה מזה לזה ולאן מיירי נמי בבנין קטן דונמתו בנוי בגד הכותל ועפ"ר : ב אע"פ שהוא פתוח לתוכו פי' שאין לה פתח אחר אלא אמן בית בבנים לתוכה אפילו הכי לא אמרינן שבטילה גבי בית לגיות נמכר עמה מסתמא : ג מצרים הביצוכים פי' כשבתב לו מצרי בית שמכר לו מד' רוחות

בנסוג

ם ויש מומרים דלא קנו המקדש - וכ"פ מהרש"ל פ"ר דש"ם סימן כ' : ם

כשתלד בהמתי פ"ל סימן ר"ם דאם אומר שיקנם כשיבים בעולם ויש מולקים דלא קנה ודו"ק : יור או יוניא הילן כו' או חוב שים לי על אחר לכשאעבר אתכנו אתכנו לשקרם כ"כ הרא"ש ושיין בתשובת הרא"ן שטון סימן קכ"ב בשורך בזה עיין בתשבו' רמ"ש סימן מ"ם שאלה ג' : יא קנה קרקע מרעתא כו' עיין בתשובת ן' לב ס"ג מי' ל"ו : יב שאם אומר לכשאקנכו יהיה הקדש זה אינו כלום קרקע כו' אינו הקדש (יג) ויל"ת דלא קנו (דף כ"ם) שרש זו אתכרתי לך לכשאקנה ממך תיקרם דלא קרקע ועפ"כ נרין לומר כחו אכתב בשמ"ם פ"ק כ"ב : (ולפי ענ"ד דעתי דברי הרב נכוכים ותם אחילק בשמ"ם בין דבר שלא בא לעולם ובין דבר שאינו ברשותו פ"ם לומר כן שבשרי אם משמע ברמב"ם פ"ו מהלכות ערוכין פ"ם ובין לחלק ותם שהקדש הין הש"ם דף' אף על פי לק"מ דשתם מיירי בשעם הקדש לא הוי הקדש אלא מכל מקום פ"ל לרמב"ם דצריך לקיים מדין נדר וג"מ אם בשאל על נדרו וכן מבואר לשרי"ם ברמב"ם פ"ו מהלכות ערוכין ע"ש וק"ל ועיין בתמ"ם פכ"ב מה' מכירה ובעיין כי"ר סי' רכ"ז) :

ריג א כל זמן שלא פרחו כו' עיין בשמ"ם פ"ק ב' עד פי"ג מה' שבכנים פ"ל מהלכות שמים' ודבריו שם דלא כב"י : ב מטפח על השוכך כתב בד"מ ומשמע מפירש"י דאף אם עמדה מעליהם פעם א' קנאה ודלא משמע כן בשמ"ם בפכ"ג מחכירה ובביאור ג"כ בשמ"ם ועיין בתמ"ם פ"ג ועיין בב"מ :

א המוכר

ריג פירות כוורת ופירות שובך באיזה ענין יקנה ובו ב' סעיפים :

א המוכר פירות שוכך או פירות כוורת לחבירו קנה ואין זה מוכר דבר שלא בא לעולם לפי שאינו מוכר יונים שיולדו או דבש שיבא לכוורת א אלא הוא מוכר שובך לפירותיו או כוורת לדבש שהרי הוא כמוכר אמת המים לחבירו שהוא נהנה בכל מה שיצוד בה כך זה הקנה שובך זה לפירותיו כמו שמוכר אילן לפירותיו :

ב הביצים והאפרוחים עצמם שיש בשובך לא קנה אותם בעל השובך ב (א) כל זמן שלא פרחו ודבר זה תקנת חכמים הוא ומשום לא תקח האם על הבנים נגעו בה לפיכך הרוצה להקנות אפרוחים וביצים אלו לחבירו ג (ב) מטפח על השובך ד עד שיפרחו האמהות ויגבהו מעל הארץ ואח"כ יקנה אותם לחבירו באחת מדרכי הקנאות המטלטלין :

ריד המוכר בית סתם מה נמכר עמו ובו י"ג סעיפים :

א • (ע' רמב"ם פכ"ה ממכירה) המוכר דבר שיש לו תשמישים לא מכר את התשמישים אלא אם כן פירש כיצד מכר את הבית א לא מכר את היציע שסביבות הבית ב אע"פ שדהוא פתוח לתוכו : (וי"א מעילו מכר לו ג מגרים המיבוכים) (סור ס"ם נסם הרא"ש) במה דברים אמורים כשהיה רוחב היציע ד' אמות

או

בנסון · והיינו בנוי דרך משל בגד כותל דרוס מבחי' וסוף לא כתב לו מגד דרוס מבחי' הוא היינו אלא כתב לו לתיבר דרוס הבית או בעצר הבות' משם והלאה לגד דרומי לא אמרינן שמכר לו גם היינו הפומד בתוך המיבר אלא אמרינן דהוגרך לכתוב לו מגר סביב' משא"כ היינו דאינו ניכר כ"כ: ד הפתוחה לתוכה בארוב' המעויכה · פי' שאין לפלייס פתח אחר רק שעולין מהבית דרך סולם לעליי' בתוך ארוכה שנעשה במעויב' תקרת הבית או אמרינן שהיא נ"כ נקרא בית ונמכר בכלל הבית כגון שהוא ע"נ משא"כ יניע הבנוי מן בגד כשהוא רשב ר"מ: ה

ריד א המוכר את הבית כו' עיין בתשוב' רשד"ם סימן רפ"ו ובתשובות מבי"ם מ"ם סי' מ"ו וסי' קכ"ג ומ"ב סי' ע"ד ובתשובות ר"מ ן' מיים סי' ס"ם ובתשו' ר"ל ן' מביב סי' קכ"ז: ב המוכר לו מגרים כו' כתב בשמ"ם מ"ם מ"ם ברמב"ם כול' הנ"ם בחת סיום ומקומה בתקום הנ"ם הבנים כו' לא ירקבא מי דמקו לוס שהרי כמו שהיא הנ"ם זו בש"ם דעום שם"ז כן הוא בשור: ג רמוכן

או יותר אבל פחות מזה הרי הוא בכלל הבית (אמר' אינו פחות לתוכו) ° (טור שם) וכן העלייה שע"ג הבית ד הפתוחה לתוכו בארוב' המעוזבת הבית הרי הוא בכלל הבית:

הגה וכ"ז לא מיירי אלא בשעת המכר או מתנה אבל ה מי שהודה שמכר כיתו או כתבו לתבירו הכל בכלל דא"ג להודות רק על הכלל ולא על הפרטים ° (ל"י סעיף ו' בשם רשב"א): ב ° (שם ברמב"ם דין ג') (ג) המוכר את הבית לא מכר ו את החדר שלפנים ממנו אע"פ שמצר לו מצרים החיצוני' (וי"א דוקא במכר מרחב ר' אמות) ° (טור שם בשם הרא"ש וב"י בשם רמב"ן) ז ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גובה עשרה טפחים ויש לו רוחב ר' אמות ולא את ח הבור ולא את הרות:

הגה ט (ב) ואע"פ שמצר לו מצרים בסיגונים ויש קולקין אם כתב לו ולא שיירות כו' ° (סר"ן וב"י ע' המוכר את הבית):

אע"פ שכתב לו שמכר לו עומקא ורומא י (וכתב לו נ"כ ולא שיירות כו') וצריך המוכר יא לקנו' דרך מהלוקח ° (הרא"ש ופור שם) כדי להכנס לבור זה או לדות זה ששייר ואם א"ל מכרתי לך הבית חוץ מהבור או הדות יב אינו צריך לקנות לו דרך יג וכן המוכר בור או דות בלבר אין הלוקח צריך לקנות לו דרך אלא נכנס לתוך בית של מוכר עד הדות ומסלא (הר"ם שאין לצוקא דרך אחר מון מוס ° (שם ברמב"ם דין י"ג) אבל אם יש לו דרך אחר אין לו דרך בביתו של מוכר ° (ריב"ם סי' שמ"ם)

ג ° (שם ברמב"ם פב"ד דין ט') המוכר בית לחבירו אע"פ שכתב לו הקניתי לך עומקו ורומו צריך לכתוב לו קנה מקרקע התהום עד רוס הרקיע יד שהעומק והרום אינו נקנה בסתם וכיון שקנה העומק והרום קנה הרום שהוא האויר בלבר והעומק שהוא עובי הארץ אבל לא קנה הבנינים שבעמקים ושבאוי' וכיון שכת' לו מקרקע התהו' עד רום הרקיע קנה הבור והרו' שבעובי הקרקע ומעוזבות והמחילות שבין המעוזבות למעלה:

הגה ° (כן דעת מסור שם ור"י וה"ת שם לדעת רמב"ם ולפוסקי רשב"ם) ונם הנן אע"פ שיש לו נוכח עשר' ורוחב ד' אבל כל שאינו רוחב ד' ונוכח עשרה בכלל בית הוא ואפילו לא כתב ליה עומקא ורומא הו קנה נגו בזה ° (רמב"ן):

ר ° (כן הוא ל' המ"ה שם בשם הלבו') אם לא כתב לו עומק ורום כלל אלא מכר הבית סתם אין לו באויר שעל גג הבית ולא למטה ולא כלום בין בבית בין בחצר שלא קנה אלא עד ראש כותלי

שיירות ולא כתב שיורי שייר פב"ל ונם הד"ם הבי' שני התשו' כש"ה והם פנין מ' ° מבל זה נראה דדוקא בהודה דרך שיור בעלמא ° אמרינן דאע"פ לא פיר' כל הפרטי' קנה נם הפרטים אבל אם כיון המוכר או הנותן להקנותו בהודאה זו ודאי צריך לפרש כל הפרטי' כיון דזה תפלת קנינו הוא לפנינו שבא להקנותו לו ע"י הודאה אף שאותר בלשונו שהקנהו לו בכר · נם מור"ם נראה דם"ל הבי' אלא שקיבר בלשונו ונתן תכשול לפני התעיינים כדבריו: ו את הפדר שלפנים מתנו רגילין היו לבנות פדר לפנים מהבית להנניע שם מחוזק וכליהן ואין תשמישן לדור בו כתשמיש הבית והיינו מ"ב י"ל דאף שאין בו ד"ל ונם הוא כתוך המצרים אינו נמכר בכלל הבית משא"כ היינו דבכל תודים בו שאם אין בו ד"ל והוא כתוך המצרים דהוא נמכר בכלל הבית כמ"ש בס"ל אלא שברא"ש והטור ס"ל דדין פדר ו'ינא שוים שם וכן הי"ל שכתב תור"ם ז"ל בסעיף ג' כ': ז ולא את הגג אפי' אינו מקורה ומנופף כ': ח הבור ודות שניהן הפירות בקרקע כיצד מכונס בו מים שאותבי' בני הבית והמצר ממנו אלא שהבור הוא עשור בקרקע קשה שאינו מתבר את מימ"ו בקרקעות אלו ודות הוא הפירה בקרק' שאינו קשה ואין המים משתתרי' בתוכו עד שיעשה שבינו כותל של בנין בתוך הפירה נמר' ור"ם ובבור ודות אפי' אינן רחבי' ד' אינן נמכרין עם הבית · וכראה דמ"ה דקדק תור"ם וכתב בסוף סעיף שאחר זה ז"ל אבל כל שאינו רחב ד"ל בו' עד קנה נגו בזה עב"ל · ואלו בור ודות לא הזכיר · ולא כמ"ש ° כש"ם שם ז"ל קנה הנגו וכל אלו שב"ל דם"ל דשוין הן ולא דק: *

ט ואף על פי שמצר לו מצרים בסגונים וכתב לו נ"כ ולא שיירי כו' נראה דבולה הנ"ה אחת היא ומקומה במקום הנ"ה הבנים והמחבר לא כתב אע"נ דמצר לו מצרי' אלונו' דסתם אח"ם כן בתפלת הסעיף בדבר אלא כתב אף על פי שמצר לו עומקא ורומא ואלו נ"כ אנגו שלפניו ובעומק קמ"ל דל"ת דבור ודות הפפורי' בקרקע יהיו בכלל עומקא ורומא קמ"ל דל"ת שהנגו הוא בכלל · אלא שמור"ם אנב דבעי לסופי' ולבתו' אף על נב דכתב לו נם ולא שיירי' בזיכיני אילין כלום וזה קאי אמצר לו מצרים מ"ם הוסיף נמי וכתב תחלה אע"פ שמצר לו מצרים וכתב לו ולא שיירית כו' וק"ל: י וכתב לו נ"כ ולא שיירית כו' ער"ר פ"רש"ם כתבתי דאם מצר לו מצרי' וכת' לו קנה לך כל מה שבתוכו דכ"ע מודי' דנמכר כל מה שבתוכו דל' זה מהבי שפי מבתיב' ולא שייר בזיכיני אילין ע"ם: יא לקנות לו דרך כו' דהמוכר בעין יפה מוכר ובפרשה כתבתי דדוקא בבעין זה דהבור ודות מעצמן נשארו להמוכר בלא תנאי ואפשר להתקיים שיורו דבור ודות על ידי קניות הדרך מהלוקח אבל המוכר דקלו לתבירו ושייר פירותיו לנפשו כיון שנילה דעתו שמבקש לשיור לנפשו נם אלא לו לבית השיור דפירות אם לא שייר לו מקום מונא פירות הדקל בזה אמרינן דבעין יפה שייר לנפשו כל הצריך לו וכת"ם הטור והמחבר בפי' ר"ש ע"ם: יב אין צריך לקנות לו דרך דכיון דלא היה צריך להתנות שיורו דבור ודות אמרינן דלבך התנה כדי שיפארו בידו כדמעיקרא דהיינו אם הדרך שיכנס וילא בו: יג וכן המוכר בור ודות פי' דהאי וכן הוא לגמדינו דנם בזה אמרינן דבעין יפה מכר לו ומכר לו עם הדרך ול"ד למוכר לתבירו פירו' דקלו דלא אמרינן דבעין יפה מכר לו עם מקו' מונא הפירות כמ"ם הטור והמחבר לעיל בסימן ר"ט דשאני התם דמה שמכר לו לא אבל בו קנין כיון שאינו בעולם ולא שייך בו לומר בעין יפה מכר: יד שבעומק והרום אינו נקנה בסתם פי' עומק בולל עובי הארץ שיכול הלוקח לחפור תחת ביתו שקנה ורום בולל האויר שע"נ בבית שיכול הלוקח לבנו' ע"נ ביתו מה שירצה וכת"ם הטור והמחבר בסעיף שאחר זה ואם היו נמכרי' אף אם לא כתב הוא אמרינן דביתור לי' דכתב עומק' ורומא בא המוכר לשות כאו דהלוקח ולהקנות לו אף הבנינים שהם בנויים מתחת הבית וע"נ וא"ם כתב דמסתמא לא היו נמכרין לו וא"ם צריכין שיכתוב קנה מקרקעי' התהום עד רום הרקיע שבזה הי' בכלל הכל ואז א"נ שיכתוב לו נ"כ עומקא ורומא כמ"ם הטור והמחבר בסעיף שאחר זה ודו"ק: טו קנה נגו בזה בכר כתבתי בסמוך דוקא נגו דתליא בסיבות הוא דקאמר דבאין ד"ל קנהו אבל בור ודות לא קנה ע"ם ולא ° כש"ם דבת' כאן ז"ל קנ' נגו וכל אלו: טו אלא קנה אלא עד ראש כותלי *

בשנר פי' בשנר אינו יכול לבנו' גבוה מכותלי בשנר

ופיין ברים סעיף מאחר זה סכתב דעות הפלוקות כזה : יז דעומק ורום מסויר פי' מסויר לחמוכר : יח אבל אינו יכול לבנות
על הכתלים דמכביד עליהן ויתקלקל מהרה פי' בכירת הבנין - ואפילו יש כזה כ"מ להלוקה אם בנה עליה המוכר ומכר אחר כך הבנין
לאחר ונפלה כמ"ם הטור והמחבר בסמוך פ"ו פ"ם : יט לחפור מכפון פי' בחגירו סמוך לבית המכר ויתמיד הסקירה גם תחת
הבית המכר : כ כדי שלא יזיק פי' דהאי י"א ס"ל דאפילו מוכר הקופר שלא יזיק אפ"ה אינו יכול לחפור מעוט קטן שמא יזיק וכשלא
יפסור יהיה ניכל הלוקה ודאי
מלותו היזק וז"ם כדי שלא יזיק
כלא וא"כ מה מועיל כו' פי'
לדאי י"א ק' מאי מועיל שיור
עומק פי' מאי מועיל למוכר
שלא כתב ללוקה עומק ורומא
שלא שייר לנפשו וכן הוא בטור :
כא ויבנים ויוצא כו' פי' דאם
הוא צריך לבית נכון יותר דאם
אינו נכנס שם בקכילה כ"ל
בשקר' פעם א' דאם ל'
דלמלא נפשו ונכנס ופע"ר :
כב אבל לא קנה העומ' כו' וכ"ל
כתב בשם הרמ"ה דבשדה וכרם
אף עומק הקנה ליה בסתמא
דהא צריכה הקנה ליה ליניקת
ורעים והאילנות מן התהום :
כד אפ"פ שלא כתב עומקא
ורומא לאפוקי אמ"ד דבעינן
מיכתוב גם זה ואם איתור לשון
אחרי' שהקנה לו כל מאי ומ"מ
תקנו חז"ל לכתוב לסתמים
עומקא ורומא היכא דמכר לו
האויר לו לאפרו תחתיו לחוד
ואינו רוצה להקנות לו בגייניס
הבנויים שאינם בכללי ס בכלל
בית וכל' : כה י"א
דבאחר קנה כו' בטור כתב בשם
הרא"ם דה"ם בחורבה והמחבר
אפשר דס"ל דכ"ם הוא כיון
דחורבה עומד לבנין משא"כ
אחר והראייה דהרשב"א חולק
באחר ולא בחורבה וכמ"ם
המחבר בסעיף שלפני זה מיהו
אין ראייה גמור' מזה דשם כתבו
דבונה בחורבה עד כדי שיעור
בית לבד וכאן כתב דקנה בחאר
כל אויר שע"ג אפ' נבוה מיניה ונם בחורבה כתב הרא"ם כן ע"ם וכא"ם כרים שפ' שקודם זה : כו אפ"פ דכתב לסתמון
מתהום הרעה כו' עד ולא שיירי' לעצמו כ"א האויר כו' שם בתשובת מהוראין הדברי' יותר והוא דאפ"פ שכתב לסתמון בפירוש עומקא
ורומא של אותו בית שמכר לראובן וכתב לו הבית לרומא אפ"ה לא קנה ולא דמי למוכר דקל לפירותיו דשאני דקל דאין הפירות בעולם
לפיכך א"ל לפיירן אא"כ שייר בנוף לפירות אבל האויר של בית אמילא משויר דלא נכנס בכלל מקום דראובן כיון דלא כתב לו רומא
בחצא דאין לו בנוף הבית כלום מ"ם אין יקנה לזה הא'האויר ע"י נוף שהוא של אחר ואין למוכר עצמו שלך בו כן הוא תוכן כוונת הרשב"א
ולא לשנו אמת כי קצרתי ושניתי לתוספות ביאור בלמד מזה דאף כשאר האויר משויר ביד המוכר ויש לו רשות לבנות בו ע"ג עמודים
וכל"ל אפ"ה א"י לעזור ולמכור ובתו לאחר דמ"מ אינו מקנה לו אלא האויר והאויר לאו בר הקנאה הוא ואף לפי מ"ם בפרישה דאפילו
הרשב"ן הסולק עם הטור מודה דכשייר לנפשו מתחלה דיכול למכור ובתו לאחר ולא פליגי אהדדי כ"א כשבא המוכר למכור כא' לזה
הבית ולזה הבלייה הייינו דוקא הבלייה דהוא דבר שיש בו אחר וכר אקנויי הוא ולא בנדון זה שאויר לאו בר אחר הוא : כז נמכר
האויר עמו וקנאו לסתמון כו' כל"ל נמכר דהא אויר לשוד א"ל לקנותו וכ"ל בתשובת הרשב"א שם לא אחשבא הכי נם כד"מ לא הכילו בהא
ליסבא שכתב הכא אלא ל' ומ"מ אם מכר לו כל אגירו ושיים לו אגרים וכתב לו כל מה שהוא כתוב אגרים אלו מכרתי לך ולא שיירית
מי' עומקא שתחת הבית המכר לראובן מכר לסתמון וכן כור ודות הבאורי' וכן נם שבל בית ראובן ואם יש נם על ביתו של ראובן כיון
שהוא בכנס בכלל מכר לסתמון אף האויר שבל נם עד רום רקיעא קנוי לסתמון שרי בקנה עם נוף הנם בכ"ל הרי דלא כתב דנקנה
במצרי' ותחילה אלא הכור והדות ועומק ולא האוי' שבל בית ראובן אם לא שים לו ע"נ וכדמשיק - ואריכין לומר שכונת מור"ם בת"ם וכן
אם כו' דגם כאן אויר' בים לו נם ונמכר לסתמון בכלל מ"ם לו כל מה שבאל אני מוכר לך אע"נ דלא פרט לו מכירת הנם וכיון שקנה הנם
קנה נם האויר שעליו עמו : כח ויהיה עליה בנויה ע"נ עמודים רבותא קאמ' דאע"נ דבנויים כאוי' אפ"ה אם נפלה יכול לחזור
ולבנות וכדמשיק וכ"ם אם הבלי' בנויה ע"נ הבית עצמו : כט אם נפלה חוזר ובונה אותה פי' המוכר ושיינו דוקא אם נפל הבלייה
והבית של הלוקח אדיין קיים אבל אם נם הבית דלוקח נפל כתב הת"מ בשם ר"י אבן מנ"ם בספר"ד דמכירה דאין לחמוכ' כח לחזו'
ולבנות הבלייה ע"י אפילו ע"נ עמודים ע"ם וג"ם אם קי"ל כוותיה להלכה ואף שהוא לא כתב דבריו אבדון דידן אלא בלא כתב לו רוש
כרהה דכ"ם הוא כנדון דידן : ל אודא ליה כו' ה"ם כיון דבלייה זו בנויה באויר ואויר אין אדם יכול לקנות לבאירו מ"ה כשנפלה
לא בשאר אלא האויר ומתחלה לא אל הקנין עליו אלא אתנים ואבנים דבלייה כל זמן שהן בתין וכדנפלה אודא ליה אבל כשלא מכר
הבלייה לאחר ונם לוקח הבית לא קנאה בחצא דבשארה לחמוכ' עם האוי' וכל המשייר האויר לנפשו ממילא נשא' בידו לעולם וכמ"ם
בסעיף לפני זה ודו"ק : לא בנויים ע"נ בית כו' דכיון דמשועבד הבית לבלייה אף כשנפל הרי מקומו נשא' עומד קיים ויש בו
שמש ואין שם אוי' עליה : לב בבירה נדולה ל' הטו' בירה שהוא בית נדול וכתים קטנים פתוחי' לתוכה והוא עומד בא'
מכן ואומר בית זה אני מוכר לך ובבירה אינה מטוי לתמים אלא לדירה והילך :

בותלי החצר ואם בא להגביה ולבנו' על האויר הבית או לחפור
תחת הקרקע אינו רשאי יז דעומק ורום משויי' הוא ואם בא
מוכר לבנות עליה כאויר על גב עמודים בונה יח אבל אינו
יכול לבנות על הכתלי' שמכר וכן אם בא יט לחפור מחוץ
ולהשפיל תחת הקרקע הבית עושה ובלבד שלא יזיק בחפירתו לבעל הבית וי"א שאינו לחפור
תחת הקרקע כ כדי שלא יזיק כא וא"כ מה מועיל שיור עומקא שאם חפר הלוקח בורות שיחין
ומערות הרי הם של מוכר כב (סור ס"נ בשם ר"י הלוי והרמ"ם בסמ"ם שם בשם אב"ן מנ"ם) ויש מי שכתב
כג (ל' ת"מ שם וב"י בסור ס"ם בשם רשב"א) שאם מכר לו חורבה ולא כתב עומקא ורומא כיון דסתם
חורבות עשויות לבנו' יש לו באויר כדי רומו של בית והוא כדי שיקח אדם הבילח בינונית על
ראשו כד ויבנים ויוצי' ולא יצטרך לכוף ראשו ובשרה ובכרם מן הסתם קנה הרום שהרי אין
עשויי' לבנות ע"נ ואינו משיירו כה אבל לא קנה העומק שהרי הם עשויים לחפור וכשכתב לו
עומק ורום אם בא להגביה ולבנות באויר או להעמיק ולחפור מעמיק ומגביה כו (סמ"מ שם)
אבל לא קנה בבינונית שבעמקים ושבאויר ואם כתב לו מארעיה תהומא עד רום רקיעא לכך
יר אע"פ שלא כתב עומקא ורומא קנה הכל :
הנ"ם כו (כ"י בשם ר' יודא בן הרא"ם) (ג) ראובן שמכר בית לסתמון וכתב לו מתהום ארעא ועד
רום רקיעא והיה לו בית סמוך לזה ונכנס בית הכסאר לראובן לבית שמכר אין
הלוקח יכול לפתוח הסקירות שתחת ביתו דלא מכר לו שיספיד ביתו וכל כיוצא בזה :
ה (סור ס"נ בשם ר"י והרא"ם) כט י"א רבחצר קנה כל האויר אע"פ שלא כתב לו רומא כיון
שאין מקום מסויים למעלה ויש מי שחולק (שם בשם רשב"א) :
הנ"ם וכמו שכתבתי בסמוך וסברת י"א כ"ל שכן ראוי להורות מכר לראובן ביתו ולא כתב לו עומקא
ורומא שאין האויר נקנה לו לחבלה ומכר אח"כ כל בתים שלו לסתמון (מהר"ם) לא
קנה סתמון האויר שבל הבית שמכר לראובן כו אפ"פ שכתב לסתמון מתהו' ארעא ועד רום רקיע'
מ"מ מאחר שמכר בית בכר לראובן ולא שייר לעצמו רק האויר שאין בו מחם ולא יוכל לבקנותו
כדלעיל סימן רי"ב ואם יש נם על הבית שמכר לראובן מאחר שבמכר לסתמון שים בו מחם ה"ם
האויר שעליו (שם) וכן אם הבית עומד בשאר המוכר ומכר השאר וכל אשר בו כו נמכר האויר
עמו וקנאו הסתמון הקונה השאר :
ו (סור ס"נ בשם רמב"ן) המוכר לחבירו בית ולא כתב לו עומקא ורומא אם אבל הבית אין
הלוקח יכול לבנות אלא כשיעור הראשון ואפי' כתב לו עומקא ורומא כח והיתה עליה
בנויה ע"נ עמודים כיון שלא קנה הלוקח כט אם נפלה חוזר ובונה אותה אבל אם המכר המוכר
לאחר ונפלה ל אזדא ליה ואין הלוקח יכול לחזור ולבנותה אבל הקונה עליה לא בנויה
ע"נ בית ונפלה חוזר ובונה אותה :
ז המוכר לחבירו בית לא בבירה ברולה אע"פ שמצר לו מצרים החיצונים ואע"פ שיש שם מעט
שקרקע לבית לא קנה אלא הבית בלבד שמצרים הוא שהרחיב לו ואילו מכר לו כל הבירה

נ ראובן שמכר בית לסתמון כו' עיין נחמו' ר"ל ן' חייס פ"מ דף ע"ם
ס ואם

לב ע"מ שדיוסה עליו כ"ר רסב"ם פי' דיוסה נב סים כו מקקה נבוה ל' ורמב"ן פי' דיוסה כו' סורה סעליונה סע"נ כנין כיתו סמכר ורגילין לבנות עליה כנין ואו נקראת דיוסה (ועיין בדריסה סהארכתי כזה) ולפני הפירוסים לא סיה צריך המוכר לכתבות זה כתבתי דמסתמא כמי הדיוסה אינה נמכר בכלל הבית ודרסיכן יתור לסוכו כדמסיק: לד ואם רצה להוציא כה זיזין מוציא ל' הטור פי' שאם מכר הפנר עם הבית יכול להוציא מתנו זיזין לחצר דמסכיכן (יותר לסוכו) כאלו סייר מקום בחצר להוציא זיזין (דס"ק ע"מ סיים דיוסה שלי בכל אופן כמו שהיה בראסוב') זכן אם לא מכר הבו' יכול להוציא זיזין מתנו על הדיוסה אפ"ל: לה ואם נפלה חוזר וכונה אותה ואם עדיין מתכוונים לבנות אותה הבירה היה כותב לו ולא הנחתי במכר זה כלום ואפי' אם כתב לו זה הלשון אם אין שום מי שיקרא לבירה ואפי' מיעוטא לא קנה אלא הבית בלבד ° (ל' רמב"ם פכ"ח מהכירה די"ז):

הנה (יד) ואם הכל קורין לבירה בית שתם ולבית ידידי אין קורין בית שתם עד שיסרם בית לבד אז כולו מכר אפי' לא מצר לו מצרים שתיוכים ° (רא"ם וסור ס"י) מי שנתן לשכירו שמיני בבית פלוני שים לו ° (כ"ב ת"מ שם בשם קבת מפרשי') ואם כ"ב כודאי שאינו רק שני בבית או רביעי אין לומרי שנתן לו שתיבית מקלקו אלא מנליכן אמר לשון בני אדם וכודאי שמיני מכל בבית קאמר: ° (תרוכי ע' המוכר פירות) (וע"ל סימן רי"ח סעיף כ"ח):

ח ° (מרוכי ע' המוכר בשם מוסר"ם) המוכר בית להבירו לב ע"מ שדיוסה עליונה שלו ה"ז שלו

לג ואם רצה להוציא כה זיזין מוציא לה ואם נפלה חוזר וכונה אותה ואם רצה לבנות על גבה בונה לו כשהיה מקודם:

הגה וה"ה אם אמר קון מכור ודות וכל כיוצא בזה ° (כ"י בשם רמב"ן):

ט ° (בשם ברמב"ם פכ"ח מיון ו') (ה) שני בתים לו זה לפנים מזה הקנה שניהם לשנים כאחד והקנה לשניהם במכר או במתנה לה אין להם דרך זע"ז לה ואצ"ל אם נתן לחיצון ומכר לפנימי אבל אם מכר לחיצון ונתן לפנימי יש לו דרך שכל הנותן בעין יפה נותן יותר מהמוכר: בר"א כשהקנה לשניהם כאחד אבל אם מכר או נתן לפנימי ואח"כ מכר או נתן לחיצון מ תכף שקנה הפנימי זכה בדרך ושוב אין זכותו מסתלק וכן חיצון במכר ופנימי במתנה מא אם היה מכר החיצון תחלה שוב לא יזכה הפנימי בדרך:

לא המוכר את הבית מכר כל הדבריב הקבועים כנין דלת מב וגנר וסנעול מג והאצטרובל ומכתשת הקבועה ותנור והכירים והריחים אם הם קבועים ואת מד מלבנות הפתחים מה המחוברים בטיט ° (סור פי"ו בשם רמב"ם) (וי"ל דסיכור בימינות לא מקרי מיכור) (פת"מ שם) ולא מכר את הפתח אפילו הוא קבוע בדלת ולא מכתשת המיטלטלת ולא את הקלת מו ולא את מלבנות כרעי המטה ולא את מלבנות החלונות אע"פ שהם מחוברים בטיט שפני שהם לגוי ואם א"ל הוא וכל מה שבתוכו כל אלו מכורים אבל לא גנ ויצוע ובור ודות ומחילות:

הגה ° (סר"ן וכ"י פרק סמוכר סבית) וי"ל דאם כתב לו כל מה שבתוכו הוי מז כאלו כתב לו אלא שיירית כו' וע"ל סימן זה סעיף כ':

מכר לחיצון ונתן לפנימי דאמרי' שהיה דעתו לשייר לפנימי דרך שיעבור על המיצון כיון דאוהכו יותר: מ תכף שקנה הפנימי זכה כו' כשעת שמכר או נתן לפנימי ושייר לנפשו המיצון כבר כתבאר דלגבי נפשו אמרי' דבעין יפה מכר או נתן וזכה הפנימי לעבור דרך בית המיצון ושוב כו': מא אם היה מכר מיצון תל' רבות' קאמר דאף דהמיצון במכר והפנימי בתתנה אפ"ה כיון דמכר המיצון ושייר לנפשו הפנימי בעין יפה מכר לו: מב וגנר פי' כרים הקבוע בכותל: מג האצטרובל הוא הפינול שהכיב אבן הרחיים והא נ"כ קבוע: מד מלבנות הפתחים הם כמו לבזבוס הכיב חווז' הבית והדלת שוקף עליהן: מה המחוברי' בטיט אינם מיכבי' דלא מיפסט' הוא בגמרא המחוברי' בימידות אי אמרי' דבטילין במחוזות הבית ונמכרין עמו אז לאו וקאמר שם דאם מחוברי' בטיט לא קחבי' ליה דפסים' דמחבר המחוברי' וה"נ פסקו כל הפוסקי' דמחוברי' בטיט הוא ודאי נמכרת עם הבית ובכל תיקו דמחוב' דבית הוא מוכרת לתוכם וקולא לנתכם דהמע"ה והמוכר הוא הנתכם ומחור"ם כת' בהגה"ם ז"ל וי"א דסיכור בימידות לא הוי מיכור עכ"ל לא ידעתי מאן קא פליג עליה ודוקא לומר מהוא דאמר מיכבי' הכ"ל אית' שם בגמרא ז"ל בעי ר' זירא מלבנות של אלונות מהו כו' ופירש"ם דאיכבי' ליה בהא"ל אם דמלבנות של אלונות אינן בקבעין שם כ"א לבני מ"ה לא הוה מיכור אז לא כו' ויכין דלפי' רש"ם זה כאלו' קאמר' דמיכור ימידות בשל פתחים הוה מיכור מ"ם כתב תור"ם ז"ל די"א דלא הוה מיכור ור"ל דים דלא מ"ל כפי' רש"ם הוה אלא מ"ל דפי' האיכבי' הוא כדפירש"ו בח"מ דפי' האיכבי' של אלונות אינן דמחבר בטיט קאי וקאמ' אמ"ל דשל פתחי' הוה מיכור בשל אלונות דבבידי לבני מהו אבל פי' זה הוא דוקא דכיון דהמחבר נופו כתב המחוברי' בטיט מוכח דשל מיט הוה מיכור ולא בימידות ושוב לא יתיישב עליו מ"ם וי"א דבשל ימידות לא הוה מיכור דאמי קא"ל הוה מיכור דאמי קא"ל (דהוא הפרש' האיכבי' כרש"ם) דגם בימידות הוה מיכור ועוד דאין שייך לומר בכגון דהאמ"ל הוא פשיטות' דאיכבי' הראשונה כיון דבכר פלקו בתיקו ולא מ"ל לגמרי' לחתוס ולכתוב בל' תיקו כיון דנפשט מכח האיכבי' דאמ"כ הלכך אני אומר אמי מכאן תיבת וי"א אלא מור"ם כא לפרש דברי המחבר דכת' המחוברי' בטיט כדי שלא תטעה לומ' דמכ"ם המחוברי' בימידות דמן הגמרא המחוברי בימידות הוא מחוברי קנות ומוחד בבית שפי מתה בשהוא מחוברי בטיט מ"ם כת' מור"ם דו"א אלא דוקא קאמר ודאיכבי בימידות לא מיקרי מיכר ואפשר דהטעות בשל בדפוס כיון דהגה"ם זו שייכי לפעיף י"א יכול לבית שהיה מסומן כתוב בלבו י"א לרמוז שייכא לסעיף י"א ושמא הסופר או המעתיק והוסיף וי"ו וכתב וי"א דמיכור כו' וק"ל (ולפי מ"ם ל' בכמה מקומות דדרך מור"ם לכתוב בל' ויש מי שאומר אף מאין כו אלונות' א"כ לא קשה מידי דגם כאן ג"ל כן) - ואין לתמוה על המחבר דכתב בבסיכות דמלבנות אלונות אפילו מחוברים בטיט מינם מחברים ורש"ם סב"ל הם נמכרים בכה"ג דכוה י"ל דכמשך אחר פי' בע"מ ועיין בבסקי הרי"ף והרא"ם דלא הביאו האכבי' ודין דמלבנות בבסקיהן ועד"ר הם כתבתי מעם לחדר: מו ולא את מלבנות כרעי המטה פי' דרכן היה לבנים אתיכת עץ תחת כרעי המטה כדי שלא ירקבנו בקרקע ונם הוא מיכבי' דלא מיפסיטא בגמרא והוה קולא לנתכם ואפי' אם המוכרי' הם בקרקע בטיט אז בימידות כיון דאין לכן שייכות כלל לקרקע כ"ע להמטה מ"ה אין נמכרין בכלל הבית ולא כעי"ם דבית' אמלבנות כרעי המטה דמיירי האיכן מחוברין בקרקע ולא דק דל"מ לפי הע"מ דהאיכבי' דקאמר בגמרא * דאיכבי' ליה היכי דלא מטלטלי ר"ל הסרה מטלטלי עם המטה ולא כשתא מיניה דמיירי דמחוברי בקרקע אפ"ה כרא' דגם הוא מודה דאינו נמכר עם הבית אם הוא מחוברי לקרקע כיון דאין לו שייכו' להבית והכי הכשתא מדברי הטור שתמה על הרמב"ם לתה הוצרך לכתבו ולא ניחא ליה דמיירי במחוברי לקרקע ודו"ק: מז כאלו כת' ולא שיירית כו' עד פעיף כ' פי' שם כתב בהגה"ם דיש קולקי' ום"ל דבבתב' לנו ולא שיירית כו' קנה הבור והדות ואינך ולנכר' הראשונה הבית'

סס והוא דעת הטור דנס אי כתב ולא שיירי כו׳ ל״מ לאחירתן כ״ם דל״ם כאן אי לא כתב וכל מה שכתוכו וכמ״ם המחבר כאן ופמ״ם בסי׳ רס״ו סס״ו : מס אכל אינו נותן לו עלייה דעלייה נרוח פסי מסכית מפני הפלייה והירידה אפ״ם דעלייה נס כן מיקרי כית כדמסיק ויד כפל הטטר על הטטרת מ״מ מדקדק וא״ל כית בכיתי ולא קא״ל פתס כית אני מוכר לך מטמת דכא לומר דהמיוחד שפי בסס כית מכר לו וזהו דלא כמ״ם סר״ן וסכ״י ונס סד״מ דכולהו כתבי דרמב״ם דכתב כל המחבר ס״ל דנס כאומר כית בכיתי כו׳ סרשנ׳ בידו דהמוכר ליתן עלייה וסס בהגד״מ כתבתי דגראה דדקדקו כן מל׳ הרמב״ם דכתב נותן הפקו׳ ולא פי׳ רבריו דהיינו דוקא הפקות בכיתיו אכל לא עלייה פ״ם . ואף א״ת הרמב״ם אינו מוקם בהריא וכמ״ם סס המ״מ הר״ן מוקם בהריא וכמ״ם סס ואפשר המור״ם לא קס להאריך כאן לכתוב פלונתא כזס וכתבו בפסיטות מאמר דגראה״ם והטור פתחו וכ״כ : מט המוכר מקום לחבירו כו׳ וכן המקבל מחבירו לעשות כו׳ המחבר מהתחיל בלעשו׳ כית פתס וכתב עליו המקבל עליו לעשות בית פתחו׳ל המחבר׳ דפ׳המוכר פירו׳ בקס כאחר היא בכוסקאו׳ הרי״ף והמ״מ פ״ם ולשון הטור מסודר יותר מכתב ז״ל המוכר מקום לחבירו לעשות לו בית פתס או רחת בקר או בית תפלות לבנו או בית אלמנות לבתו או המקבל עליו לעשותם עושה אותם ד׳ל׳ו׳ כו׳ וא״ם דאכלוהו כתב כן המוכר מקום לחבירו מחבירו יבנה עליו א׳מכל אלו או המקבל המוכר על עצמו לעשו׳ בקרקעו׳ אלו על הוצאותיו אחד מכל אילו ומור״ם מסוס״ף וכתב או המקבל עליו לעשותו גראה דפירש דברי המחבר׳ מכל המקבל מחבירו דר״ל המקבל דמי׳ מחבירו דמי מבור בביי׳ אלו לעשו׳ לו והוסיף וכתב או המקבל עליו לעשו׳ כן לחבירו בסיב׳ וק״ל וכל זה דוקא המקבל עליו או המוכר לעשו׳ לו בית בא׳ מאלו מתחל׳ אכל אם אומר בית אני מוכר לך יכול ליתן לו בית ד׳ על ד׳ כ״כ ר״ן וסכיאו סב״י והד״מ ולא ידעתי למה הסמיטוהו כאן כס״ם : נ בית תפלות לבנו כו׳ בימיהן היה האב מניח לבנו בביתו והיה דר עם אמתו אצלו וכונה לו בשעת ניסואין אדר א׳בגד ביתו מידור בנו עם אמתו אמה וכי׳אלמנו׳ לבתו היינו בשנתאלמנה ומזרה מבית אמיה לאחיה דקודם שנתאלמנה היתה דרה אצל בעלה כמ״ם דדרכן היה דהבנים היו רגילין לדור עם נשותיהן אצל אביהן ואז נשתורה לאחיה בשלמנותה בונס לא יהיה דרה אצל בעלה : נא מרקלין פשוי לתוסה מרים ולא לתמיטן ע״כ מרוכב בעיבן : נב תרכיץ ל׳ המור תרכיץ אפדני והוא אצר גדול שעושים בארים בתוך אפדנייהו ואל עם שמרכיצין אותו תמיד כמים להכיכה בעפר קרוי תרכיץ

נג כפני ארכו ופני רחבו כגון בבית פתס או רחת בר״ל דשיעורו ד׳ על ו׳ רומו דזהו פני ארכו דהיינו ג׳ ופני רחבו דהיינו כ׳ ורומו דבית גדול ט׳ ואל מרקלין י׳ ואל אפדני י״ב :

רטו א המוכר את הבאר כו׳ דאם אצר כולל כל הבנוי בתוכו ומיוחד לבני הבאר לאפוקי מרחץ ובית הבד דיש לחן שמות בפני עצמן והרבה מצירות ישבו דאין מרחץ ובית הבד בתוכן והא דכתב הטור והמחבר בסימן שלפני זה בפשיט ד׳ ה׳מילוקי דיעות במוכר את הבאר אי קנה את האויר וכאן מסתם דפשוט דקנו מדקנה אפילו כל הבתים והבור והדות ואיכן דקאמרי בתבתי בפריסה דלפיל מיירי דאינו מוכר לו אתם אצר אלא א״ל קרקע רשנה כך וכך אני מוכר לאצר דאז אצרא הוא דאין בכלל אלא מה שבפרס ופיין דריסה מ״ם עוד מזה : ב הבתים הפילוכים ופסנימים עיין בפריסה סס כתבתי דסר״ן פירם פנימית שאין לה אתם לאצר ודריסת רגלים לאצר הוא דרך בית הפילון שפתוחים לתוכו : ג ושניות הפתוחים לתוכו פי׳ המיוחדים לבני הבאר לתכור לחן ברכיהן : ד שאינן נמכרין בכלל הבית פי׳ אותן המטלטלים שאינן נמכרין מן הסתם עם מכירת הבית כמבואר בסימן שלפני זה אינן מכורין נ״כ בכלל מכירת אצירו מהסתם : ה כר מקיפי וספרי הבן מידי דמיכל ועומדין לפקייתו ושאדם רגיל לקחן עמו במקום שבוא : ו הבל מכר כדאמרינן כו׳ פי׳ לפיל פ׳ רי״ד ס״כ סס מפיק בהבנ״ם ז״ל דיש פולקין אם כתב לו ולא שיירית כו׳ וס״כ מיירי כדמצר לו מצרים ונם אחר לו כל מה שבתוכו דהבנ״ם ז״ל קאי אמ״ם האמבר לפני זה ואמירת כל מה שבתוכו ה״ל בכתיבה ולא שיירי׳ בוכיב׳ אילין כלום וכ״כ בנ״ם ע״ם וכ״כ מור״ם בהבנ״ם בסימן רי״ד בסי״ה ועמ״ם שם עליו עוד : ו דיש פולקין בני בור ודות וה״ה כאן . פירם כמו שפולקין שם לבנין בור ודות (והוא ס״ם המחבר שם בסימן רי״ד ס״כ ע״ם) פ״ה שפולקין כאן לבנין מרחץ ובית הבד לבנין בור ודות פשיטא דנמכרין בשכירת אתם אצר וכמ״ם הטור והמחבר כרים הספיק בפשיטות והוא תמנה ונמרא ופמ״ם שם בסימן שלפני זה ס״כ דאם אצר לו מצרים וכתב דמכר לו כל מה שבתוך המצרים נראה דבכל מודים דבכל מכור דהוא עדיף מכתב לו ולא שיירים ליה בוכיבי אילין כלום דאז י״ל דבור ודות במכירת בית או מרחץ ובית הבד במכירת אצר לאו בכלל וכיבי אילין בינהו דאין בכנסין בנדר שם אתם בית או אצר מאצ״כ בשכותב לו בהדיא וכל מה שבתוך המצרים וי״ל דאמירת כל מה שבתוך המצרים עדיף מאומר הריני מוכר לך האצר וכל מה שבתוכו ואפ״כ מצר מצרים וג״ע : ח המוכר את בית הבד כו׳ המחבר הפתיק לשון הרמב״ם ולשון הטור אינו כן בקצת דבריו והוא ע״פ פי׳ רשב״ם והוא יותר נכון כמ״ם בדרישה ע״ם : ט ובסס המפרכות פירם בן מס שנקרא בנתרא מפרכת וכן הוא בחיימוני ולא ° בעיר שושן שכתב ואת המפרכות דמשמע מדבריו שהן כלים אחרים ונמשך בזה אחר דברי ס״י שתמה על הטור למה לא כתב נ״כ המפרכות ונכר בתבתי בדרישה דלא קשה מידי דכלי׳ שנתנין בהם אתים הכתושי׳ בקרא מפרכתו על שם שנותנים בה אתים הכתושים : יוד הרי אלו מבורים נס הב״י והד״מ תמהו על הרמב״ן בת״ם

פליגין כן וכן כך אינן מכורין ולא ° בע״ם : *

יב ° (רמב״ם שם פכ״ג דין י״ם) האומר לחבירו בית מביתי אני נותן לך נותן לו הקטן שבהם נפל אחר מהם מראה לו זה שנפל שיר בעל השטר על התחתונה וה״ה לאומר שור בשורו אני מוכר לך :

יג ° (סרא״ם וסור סי׳ ל״ח) מס אכל אינו נותן לו עלייה אכל אם אמר לו רק בית אני מוכר לך יכול ליתן עלייה דהא כמי מקרי בית :

יד ° (שם כרמב״ם ר״ר) מס המוכר מקום לחבירו לעשות בית או רחת בקר וכן המקבל מחבירו לעשות לו ° בית חתנות לבנו או בית אלמנות לבתו (או שקבלו עליו לעשותו) ° (סור ס״ן) עושה לו ארבע אמות על ו׳ מכר לו בית גדול עושה שטונה על עשר מכר לו מקום נא טרקלין עושה י׳ על י׳ נב תרביץ של חצר י״ב על י״ב (מלבד עובי המחיצות) ° (סור שם) ורום בל בית ובית נג כחצי ארכו וחצי רחבו :

רטו המוכר חצר ובית חבר ומרחץ ועיר מה מכר בכלל ובו ז׳ס :

א ° (ג׳ רמב״ם פכ״ם מהכירם ל״ו) המוכר את החצר מכר בורות שיחין ומערות שבתוכה וכל ב הבתים החיצוני׳והפנימיי׳ובתים שיש בהן החול ג וחנויות הפתחות לתוכה אבל שאינן פתוחות לתוכה אינן נמכרות עמה היה פתוחות לכאן ולכאן אם רוב תשמישין עמה נמכר׳ עמה ואם לאו אינן נמכרו׳ עמה ולא מכר את המטלטלין שבתוכה ד (שאינן נמכרין בכלל מבים) (סור ס״ב) ובזמן שא״ל היא וכל מה שבתוכה הרי כל תשמישי הבית אע״פ שמיטלטלין מכורין ה (בר מתיסי ושערי) ° (סור ס״ג) בין כך ובין כך לא מכר את המרחץ ולא את בית הבר שבתוכה : (וי״ם מומרים ° (כ״י ע׳ המוכר בית בסס רבנ״ם) דאם מכר לו מצרים מחיצוניים ז הכל מכור כדאמרינן לבני בור ודות וכבר נתבאר לעיל סימן רי״ד ס״ב ז דר״ה בני בור ודות וס״ם כאן :

ב ° (שם כרמב״ם ר״ו) ט המוכר את בית הבר מכר את האבן הגדולה הבנויה בארץ שטוחני׳ עליה זתים ואת הכלונסאות של ארז שסומכין (פקירם) ° (סור) בהם בעת טחינת הזיתים ואת היקבי׳ ואת הכלים שנותנים בהם הזיתים הכתושי׳ ט והם המפרכות (ופת הלחות שנותנים בניב לותים שלא יתפזרו) (סור ס״ד) אבל לא מכר הריחים העליונה ובזמן שאמר הוא וכל מה שבתוכו הרי כולם מכורים בין כך ובין כך לא מכר את הכובשי׳ שמכבשין בהם הזתים ולא את הגלגל ולא את הקורה (וי״ם ° כן דעת פסור שם) דאם אמר פוא וכל מה שבתוכו יוב הרי אלו מכורים וכן נ״ל עיקר) :

ולא

פח א 88 שכתב

שכשב כדברי המחבר והסמים סנהות מור"ם שכתב די"א דברי אלו מכורין וסגן כ"ל עיקר : יח הפקין כם עשויים מכולה של עיזי' ומרצופין סן נ"כ שקין ועשויים מעור : יט ואם א"ל בית שכד כו' כולם מכורים משמע דקאי נמי אמשקי' ומרצופי' וכ"כ הרמב"ם ובכ"י זכתבתי בפרישה שיש לבניה כן בטור ופמ"ם בדרישה פ"ז : יט שטוטין בכן ציתים כו' פי' אע"נ דמוכרין בכן נ"כ יין ופת אם"ם זה נקרא שכיות : יד אם מצר לו מצרים שיעוכי' בנמרא וכטור כתב דבעינן שמצר לו מצרים ויאמר בית שכד וכל תשמישיו אני מוכר לך ופ"ם וכן דעת המחבר וקאי אמ"ם לפני זה : טו את בית הנסרים כו' פירוש דוקא שקדר עצמו המחבר' ובכוי לכך שמצניע' שם בני תשמישי מרתץ הוא דמוכר בכלל מכירת המרתץ אבל התשמישי' עצמן שהן מטלטלים ואינן קבועי' ומוחדי' אינן מכורין בשתה וכדומיה : טז היקמי' כן כלים קטני' שנוטל כל א' כבן מים לרחצן מהם וי"מ יקמים הנינית הגדולה שטופנין בה מים הרבה : יז בין בימות החמה כו' ר"ש פי' דרכות' בוה קאמר אפילו בימות החמה דיש בהן חפש מים וא"א דיכיו אז בטלים אבל המרתץ קתל"ן דלא וכטור לא כת"כין בין וכתבתי בפרים' דכוונתו הוא דאע"נ שבכל מקן הטבה בימות החמה וכימות הגשמים שואבין מהן לצורך בית המרחץ וא"א דיכיו בטלין בהן קת"לן ופת"ם שם פוד מזה : יח ולא בית כיבוס העצים פי' לא הפלים ולא המים ולא כתיבן שהן חכוכמי' כו' שוש א' מהן אינו מכור דמיוסדין הן נ"כ לתשמישי' אחרי' ופ"ר : יט בית הטלמין בבית הטלמיוש כולל שהה בית הבשל וגם ניות דשניהן נקראין בן שדות ע"ש שגריכים מים הרבה וכתיב שולא מים על פני שדות : ניות על שם שנאמר שלחיך פרדס רמונים שמשלחי פירות בכל שנה כן כתב שמניד משנה פכ"ח דמכירה ולכאורה מים נראה דאינו בכלל שדות מדבת' הרמב"ם והטור המחבר כאן אחר זה שדות הידועות לה ונ"ל דשדות בית הבעל ים לה בן שם בפני עצמן ושדות שבשמוך לעיר אשר שדות : כ הטורשין פי' יערים שבסיבו' העיר : כא כולם מכורים כו' פי' ואפי' בהמה ובבדים ושאר כל המטלטלי' שבה עור ס"ו : כב לא מכר את שיריה ולא את בנותיה כן הוא ל' הבריית' ס' המוכר את הבית (דף ס"ח ע"ב) ומפרש שם הנמרא שיריה פסקי כאני ופי' רש"י שתיבה בקצה הגדולה הסמוכה לעיר אלא שהוצנת מחבה קצת מים הפסק לונמא ביתי' ושיריה ל' שיריה הוא אבל ל' ר"ש וכא לומר דאל תתמה מה ענין שיריה לפסקי כאני ות"ה כת' דהוא ל' שיריו' דפי' דבר קטן הנשאר מדבר גדול אף כאן הוא שתיבה בקצה מבקצה גדולה שהופסק בלונמא ות"ה אינה נמכרת שם העיר אף שיריו' דפי' דבר קטן הנשאר מדבר גדול אף כאן הוא שתיבה בקצה מבקצה גדולה שהופסק בלונמא ות"ה אינה נמכרת שם העיר אף שבקצה הגדולה הסמוכה לעיר נמכרת עמה זו שהופסק בלונמא ממנו לא נחסר מן העיר וכ"כ הת"ם בהגדיא ברים אבל ו"ד המכירה : כג ות"ם ולא את בנותיה ר"ל הבפרי' הסמוכים ר"ש ול' המחבר כאן הוא ל' הרמב"ם אבל הרמב"ם וכל זה בכיה כמי הב"י ע"ש ומסתימה של העיר שוטן שבמקום שיריה הל"ל הבריית' והנמרא והרמב"ם וכל' המחבר כתב הוא ז"ל בין כך ובין כך לא מכר את התבשיטין ואת הסירין שבתוכה שאינו שייכים לה כלל ולא את בנותיה כו' אבל מוכרא מדבריו שהוא סבר שיריה שבתב הרמב"ם והמחבר הוא ל' שירין ובומים ולכך כת' ולא התבשיטין והסירין ולכך כת' כמי שבתוכו דאלו פי' נ"כ שירי בקצה לא שייך בה ל' שבתוכה ומה"ל סיים ואינם שייכים לה כלל והן דברים בטלים ואינו עולה בל הלב לברם כן מבמה שמתים ולא לא רצה לפניו ל' הגמר' ופירש' והמ"ם ודבר הלמד מעבינו שוב ראיתי בע"ם בדפוס הנדפס בפראג שלישי' הונה ע"ד שבתבתי : כד ולא את בחלק שיש לה בים כו' פי' ר"ש שיש לעשיר אלף א' בים ונקרא בשם העיר אלא שעומד בים : כה ולא את בחלק שיש לה בים הוא פירש' שהו' נם כן בבבשה כמו העיר אלא שמופלג מן העיר ומיסו בל שם העיר נקר' אל"ל אלא שרשב"ם בורם שם בברייתא' דבלק זה שבים ובבבשה נמכר שם העיר והרמב"ם נרם בברייתא' אינו נמכר עם העיר ונם הת"ם כתב שם בל דברי הרמב"ם כר"ם וכתב שהרמב"ם אולק שם רשב"ם ולא כת' שבים לו נירשה אחרת בנמרא והמחבר נמשך אחר ל' הרמב"ם והטור השמיט ולא כת' מהאי בין כך ובין בך כו' והלאה ופר"ר שבתבתי בקצת טעם לדבריו : כו מכר את האבנים כו' אע"נ דבל הבי בשמים' אינן מקוברי' לקרקע בינהו מ"מ כיון דקבועי' ומוחדים ומיוחדים לשדה או בית זה הן מכורין עמו : כו ומכר את מצרי הסדה המונחי' ע"נ הסמרי' בטור כתו' אם הונחו פעם א' בני ולא"ם מור"ם בסמוך : כח ומכר את מצרי פי' מצרי הסדה עצמו והוא מהטור ובסמוך כתב מור"ם לשון הטור דאפי' הדקלים לפל המצר נ"ל מכורים עמו וכן הוא בגמר' ולפיכן לא מאבדם שקנה שדה שעמרון וכתי' בים ויקח שדה עפרון אשר במכפלה ונו' ובל הבא אשר בשדה אשר בכל גבולו סביב לאחריהם לתקנה ובטיב פירושו סמנר : כט הקנים הבלקים בל"ל בלא ו' ו' וכן הוא הרמב"ם וכטור ור"ל שמקלפין הקליפה תחל נבי הקנים כדי שלא יתליחו ומתמידי' הקנים מתת הנפנים כדי לבסוזקן ויעמדו על עמדם וכטור כתוב נם קנים הללו והוא שהועמדו פעם א' אחת הנפנים ע"ש וס"ל דהומנם לכך לאוד לאו מילתא היא : ל ומכר את תחילת הקני' כן הוא בדי"ף ורמב"ם מחילה אבל בנמרא שלנו ורשב"ם כתוב תחילת הקנים בלא ת"ם ראשונה ופירשב"ם תחילת קנים קנים הרבה גדלים בקלא א' בשהוא בחוקה מבית רובע אינה אסורה להיות לו שם בפני עצמו וכראה דנם מחילת פירושו הכי : לא ומכר את השומיר הוא הסוכת נוטרים שמומרי הכרם יושבים בתוכו :

רטו א המוכר את העיר כו' ואיתא עלונת בתשבה ע' המוכר את הבית אי מכר את הבית ועיין בפ"ם מאי מכבר ופסק הרי"ף דליתא לירשב"ג וכ"ם הרמב"ם ובדסבורה בבי' המשנה ורא"ם פרק המוכר את הבית תמה על הרי"ף ולא"ת ותמיה לי על הרא"ם והא אוקמינה בפ"ם פרק הספינה בשם אבל בפ"ג לית הלבתא כמר שבייהו בבת"ם הרי"ף והרא"ם בפ' הספינה ובן כתב עוד הרי"ף והרא"ם בבפ"ג שם"ם הבית והעליה וכ"כ עוד הרי"ף והרא"ם בבפ"ג בר"ש גבי רשב"ג אבר מרגלא מקום הוא לו וכ"ש ברמוים שם מתון ל' בפסוק ומקוכר שבינה פטול ע"ש ל"ל : ב ובריך

חוצה לו ויש מי שכתב (רשב"ם וטור ס"מ) דרוקא בשהן בין המצרים וכתב לו אילן מצרנהא : ג (ל' הרמב"ם רפ"ב ממכירה) המוכר את העיר מכר בתים בורות שיחין ומערות מרחצאות שובבות בית הכרים ים בית השלחין שבה ואת הסמוכים לה ואת הבורשי' המוקפי' לה ואת השדות הידועות לה ואת הביכרים של חיה ועופות ודגים שפניהם כנגדה אף על פי שרחוקים ממנה אבל לא מכר המטלטלין שבתוכה ובזמן שאמר ליה הוא וכל מה שבתוכה אני מוכר לך הרי כלם מכורים בין כך ובין כך לא מכר את שיריה לא כלם מכורים בין כך ובין כך ולא את בנותיה ולא את החורשי' המוקצים מסנה ולא את החלק שיש לה בים ולא את החלק שיש לה ביבשה ולא את ביכרי חיה ועופות ודגים שאין פניהם כנגדה : ה (שם בתמ"ם דין ב') המוכר את השדה מכר את האבנים הסרורות לגדר ואת האבנים המונחים על העמרים מפני שהם לצרכה (ומכר את מבריו) (סור פיקיז') ומכר את הקנים החלקים המונחים תחת הנפנים כדי להעמידה ומכר את התבואה המחוברת לקרקע אע"פ שהגיעה להקצר ומכר את מחיצת הקנים שהיא פחותה מביות רובע אף על פי שהקנים שלה עבים וחזקים ומכר את השומירה

העשויה

ביי מוכות : ניות על שם שנאמר שלחיך פרדס רמונים שמשלחי פירות בכל שנה כן כתב שמניד משנה פכ"ח דמכירה ולכאורה מים נראה דאינו בכלל שדות מדבת' הרמב"ם והטור המחבר כאן אחר זה שדות הידועות לה ונ"ל דשדות בית הבעל ים לה בן שם בפני עצמן ושדות שבשמוך לעיר אשר שדות : כ הטורשין פי' יערים שבסיבו' העיר : כא כולם מכורים כו' פי' ואפי' בהמה ובבדים ושאר כל המטלטלי' שבה עור ס"ו : כב לא מכר את שיריה ולא את בנותיה כן הוא ל' הבריית' ס' המוכר את הבית (דף ס"ח ע"ב) ומפרש שם הנמרא שיריה פסקי כאני ופי' רש"י שתיבה בקצה הגדולה הסמוכה לעיר אלא שהוצנת מחבה קצת מים הפסק לונמא ביתי' ושיריה ל' שיריה הוא אבל ל' ר"ש וכא לומר דאל תתמה מה ענין שיריה לפסקי כאני ות"ה כת' דהוא ל' שיריו' דפי' דבר קטן הנשאר מדבר גדול אף כאן הוא שתיבה בקצה מבקצה גדולה שהופסק בלונמא ות"ה אינה נמכרת שם העיר אף שיריו' דפי' דבר קטן הנשאר מדבר גדול אף כאן הוא שתיבה בקצה מבקצה גדולה שהופסק בלונמא ות"ה אינה נמכרת שם העיר אף שבקצה הגדולה הסמוכה לעיר נמכרת עמה זו שהופסק בלונמא ממנו לא נחסר מן העיר וכ"כ הת"ם בהגדיא ברים אבל ו"ד המכירה : כג ות"ם ולא את בנותיה ר"ל הבפרי' הסמוכים ר"ש ול' המחבר כאן הוא ל' הרמב"ם הרמב"ם וכל זה בכיה כמי הב"י ע"ש ומסתימה של העיר שוטן שבמקום שיריה הל"ל הבריית' והנמרא והרמב"ם וכל' המחבר כתב הוא ז"ל בין כך ובין כך לא מכר את התבשיטין ואת הסירין שבתוכה שאינו שייכים לה כלל ולא את בנותיה כו' אבל מוכרא מדבריו שהוא סבר שיריה שבתב הרמב"ם והמחבר הוא ל' שירין ובומים ולכך כת' ולא התבשיטין והסירין ולכך כת' כמי שבתוכו דאלו פי' נ"כ שירי בקצה לא שייך בה ל' שבתוכה ומה"ל סיים ואינם שייכים לה כלל והן דברים בטלים ואינו עולה בל הלב לברם כן מבמה שמתים ולא לא רצה לפניו ל' הגמר' ופירש' והמ"ם ודבר הלמד מעבינו שוב ראיתי בע"ם בדפוס הנדפס בפראג שלישי' הונה ע"ד שבתבתי : כד ולא את בחלק שיש לה בים כו' פי' ר"ש שיש לעשיר אלף א' בים ונקרא בשם העיר אלא שעומד בים : כה ולא את בחלק שיש לה בים הוא פירש' שהו' נם כן בבבשה כמו העיר אלא שמופלג מן העיר ומיסו בל שם העיר נקר' אל"ל אלא שרשב"ם בורם שם בברייתא' דבלק זה שבים ובבבשה נמכר שם העיר והרמב"ם נרם בברייתא' אינו נמכר עם העיר ונם הת"ם כתב שם בל דברי הרמב"ם כר"ם וכתב שהרמב"ם אולק שם רשב"ם ולא כת' שבים לו נירשה אחרת בנמרא והמחבר נמשך אחר ל' הרמב"ם וטור השמיט ולא כת' מהאי בין כך ובין בך כו' והלאה ופר"ר שבתבתי בקצת טעם לדבריו : כו מכר את האבנים כו' אע"נ דבל הבי בשמים' אינן מקוברי' לקרקע בינהו מ"מ כיון דקבועי' ומוחדים ומיוחדים לשדה או בית זה הן מכורין עמו : כו המונחי' ע"נ הסמרי' בטור כתו' אם הונחו פעם א' בני ולא"ם מור"ם בסמוך : כח ומכר את מצרי הסדה עצמו והוא מהטור ובסמוך כתב מור"ם לשון הטור דאפי' הדקלים לפל המצר נ"ל מכורים עמו וכן הוא בגמר' ולפיכן לא מאבדם שקנה שדה שעמרון וכתי' בים ויקח שדה עפרון אשר במכפלה ונו' ובל הבא אשר בשדה אשר בכל גבולו סביב לאחריהם לתקנה ובטיב פירושו סמנר : כט הקנים הבלקים בל"ל בלא ו' ו' וכן הוא הרמב"ם וכטור ור"ל שמקלפין הקליפה תחל נבי הקנים כדי שלא יתליחו ומתמידי' הקנים מתת הנפנים כדי לבסוזקן ויעמדו על עמדם וכטור כתוב נם קנים הללו והוא שהועמדו פעם א' אחת הנפנים ע"ש וס"ל דהומנם לכך לאוד לאו מילתא היא : ל ומכר את תחילת הקני' כן הוא בדי"ף ורמב"ם מחילה אבל בנמרא שלנו ורשב"ם כתוב תחילת הקנים בלא ת"ם ראשונה ופירשב"ם תחילת קנים קנים הרבה גדלים בקלא א' בשהוא בחוקה מבית רובע אינה אסורה להיות לו שם בפני עצמו וכראה דנם מחילת פירושו הכי : לא ומכר את השומיר הוא הסוכת נוטרים שמומרי הכרם יושבים בתוכו :

לב העשויה בטיט אע"פ שאינה קבועה ומכר את החרוב לג שאינו מורכב לד ואת בתולת השקמה אע"פ שהם עבים לה ומכר כל הרקלים שבה (אפילו העומדים על המגר) ° (סור סס) אבל לא מכר את האבנים שאינם סרורות לגדר ולא את האבנים שאינם מונחים על העמדים אף ע"פ שהם סוכנות לכך (וי"ל ° (תוס' פ' המוכר בית וסור ס"ו) דאם היו מוכנות אעפ"י אינם מונחים הרי אלו מכורין) ולא את הקנים שבכרם שאינם מונחים תחת הגפנים אע"פ שהם משופים וחלקים וסוכנים לכך ולא את התבואה העקורה מהקרקע אף ע"פ שהיא צריכה לשרשה ° (ליינגס סס) ° (סור סס) ובזמן שא"ל היא וכל מה שבתוכה הרי כולם מכורים בין כך ובין לא מכר מחיצת הקנים שהיא בית רוכב אע"פ שהקנים שבה רקים וקטנים ולא מכר ערוגת קטנה של בשמים שיש לה שם בפני עצמה כגון שקורין לה בי ורדא של פלוני ולא את השומירה בזמן שאינה עשויה בטיט אע"פ שהיא קבועה בארץ ולא מכר החרוב המורכב ולא סרן השקמ' אפילו הם רקים ולא מכר את הבור (והרות) שבה ולא את הגת ולא את השובך בין שלימי' בין חריבים לו (ג) וצריך המוכר ליקח להם דרך מהליוקח שילך בה עד אותו הבו' או הרות או הגת או השובך שנשארו לו תוך השדה ואם פירש ואמר חוץ מאלו אינו צריך ליקח לו דרך :

ו ° (סס ברמב"ם דין ס') לו (ג) בר"א במוכר מפני שהיה לו ללוקח לפ' ולא פי' אין לו אלא אלו לח אבל הנותן מתנה קנה את כולן בין בשדה בין בבית בין בחצר בין בבית הכר לט כללו של דבר הנותן קרקע קנה הסקבל מ כל המחזיר לה עד שיפרש :

סנס ° (ר"ן ות"מ סס כסס ר"י מגמ"ם ורסג"ל) ודוקא מה שהוא כתוב בדבר הנותן אבל מה שהוא חוץ ממנו כגון ילדי וקדר וכדומה אין מילוק בין מכר למתנה :

ז ° סס ברמב"ם דין י') מא וכן האחים שחלקו וזכה אחד מהם בשדה זכה בכולם מב והמחזיק בנכסי הגר החזיק בשדה זכה בכולם מג והמקריש את השדה הקדיש את כולם :

ח ° (טור פ"י בסס רמב"ם סס) אף במוכר ולוקח אין כל אלו הדברים אמורים וכיוצא בהם אלא במקום שאין שם מנהג ולא שטות ידועים לכל דבר ודבר בפני עצמו אבל במקום שנהגו שהמוכר כך מכר כך ה"ז מכור וסומכים על המנהג בין בקרקעות בין במטלטלין וזה עיקר גדול בכל דברי משא ומתן הולכים אחר לשון בני ארם באותו מקום ואחר המנהג :

רטז המוכר שדה ואמר חוץ מרקל פלוני או חוץ מהאילנות או קרקע לזה ואילנות לזה (וכיצד יכתוב בשטר מכירה כדי להסתלק מן העירעורים) ובו יד סעיפים :

א ° (ל' רמב"ם פכ"ד ממכירה דין י"ד) מ המוכר פרדס להבירו צריך שיכתוב לו קנה לך דקלים ותמרים והוצין ואע"פ שקנה כל אלו אע"פ שלא פירש אותם נ נוי השטר הוא :

ב וכן

ב וצריך המוכר ליקח כו' עיין בתשו' רשב"ם סי' רנ"מ . עיין בסמ"ע ס"ק נ"ח והסתיחם על מור"ם שלא הביאו לפסק לי"ח כו' ואין כאן פ"מ' כלל שמור"ם פסק כבני הרי"ף ורמב"ם ורא"ם וכן מבמע מכ"ו ואדרבא מיכא לתמוה על הסור וביותר שברמזי' כתב כסרמב"ם : ג בתה דברי' אומרים כו' עיין בתשובת מבי"ם מ"ם סימן ס"ו ות"ו :

ד קרקע

ומכר כל הדקלים שבה (אפילו העומדים על המגר) ° (סור סס) אבל לא מכר את האבנים שאינם סרורות לגדר ולא את האבנים שאינם מונחים על העמדים אף ע"פ שהם מוכנות לכך (וי"ל ° (תוס' פ' המוכר בית וסור ס"ו) דאם היו מוכנות אעפ"י אינם מונחים הרי אלו מכורין) ולא את הקנים שבכרם שאינם מונחים תחת הגפנים אע"פ שהם משופים וחלקים ומוכנים לכך ולא את התבואה העקורה מהקרקע אף ע"פ שהיא צריכה לשרשה ° (ליינגס סס) ° (סור סס) ובזמן שא"ל היא וכל מה שבתוכה הרי כולם מכורים בין כך ובין לא מכר מחיצת הקנים שהיא בית רוכב אע"פ שהקנים שבה רקים וקטנים ולא מכר ערוגה קטנה של בשמים שיש לה שם בפני עצמה כגון שקורין לה בי ורדא של פלוני ולא את השומירה בזמן שאינה עשויה בטיט אע"פ שהיא קבועה בארץ ולא מכר החרוב המורכב ולא סרן השקמ' אפילו הם רקים ולא מכר את הבור (והרות) שבה ולא את הגת ולא את השובך בין שלימי' בין חריבים לו (ג) וצריך המוכר ליקח להם דרך מהליוקח שילך בה עד אותו הבו' או הרות או הגת או השובך שנשארו לו תוך השדה ואם פירש ואמר חוץ מאלו אינו צריך ליקח לו דרך :

ו ° (סס ברמב"ם דין ס') לו (ג) בר"א במוכר מפני שהיה לו ללוקח לפ' ולא פי' אין לו אלא אלו לח אבל הנותן מתנה קנה את כולן בין בשדה בין בבית בין בחצר בין בבית הכר לט כללו של דבר הנותן קרקע קנה הסקבל מ כל המחזיר לה עד שיפרש :

סנס ° (ר"ן ות"מ סס כסס ר"י מגמ"ם ורסג"ל) ודוקא מה שהוא כתוב בדבר הנותן אבל מה שהוא חוץ ממנו כגון ילדי וקדר וכדומה אין מילוק בין מכר למתנה :

ז ° סס ברמב"ם דין י') מא וכן האחים שחלקו וזכה אחד מהם בשדה זכה בכולם מב והמחזיק בנכסי הגר החזיק בשדה זכה בכולם מג והמקריש את השדה הקדיש את כולם :

ח ° (טור פ"י בסס רמב"ם סס) אף במוכר ולוקח אין כל אלו הדברים אמורים וכיוצא בהם אלא במקום שאין שם מנהג ולא שטות ידועים לכל דבר ודבר בפני עצמו אבל במקום שנהגו שהמוכר כך מכר כך ה"ז מכור וסומכים על המנהג בין בקרקעות בין במטלטלין וזה עיקר גדול בכל דברי משא ומתן הולכים אחר לשון בני ארם באותו מקום ואחר המנהג :

רטז המוכר שדה ואמר חוץ מרקל פלוני או חוץ מהאילנות או קרקע לזה ואילנות לזה (וכיצד יכתוב בשטר מכירה כדי להסתלק מן העירעורים) ובו יד סעיפים :

א ° (ל' רמב"ם פכ"ד ממכירה דין י"ד) מ המוכר פרדס להבירו צריך שיכתוב לו קנה לך דקלים ותמרים והוצין ואע"פ שקנה כל אלו אע"פ שלא פירש אותם נ נוי השטר הוא :

ב וכן

כללו של דבר הנותן קרקע . דוקא בקרקע יש מילוק בין מכר ומתנה לענין זה ולא במטלטלין וכמ"ש הטור ומור"ם לקמן בסס"ם ר"ך ס"ם : מ כל המוכר לה כו' ז"ל רשב"ם מיהו אם יש שם מעות או תבואה תלוסה שהיה צריכה לקרקע אז כל דבר שלא הוצרך התנא דמתני' להזכיר ולומר דאינו נמכר בכלל בית או מגר או שדה משום דהוא מילתא דפשיטותא דאינו בכלל שדה כלל הפיא ודאי לא קנה לה נ"כ המקבל מתנה עכ"ל וכן דעת המחבר ומזה נשמע דכל מה שאמרו דבשאומר כל מה שבתי מכור לך דבכללו הוא אפי' דברים שתלושים בכ"ל מכ"ם דהוא בכלל מתנה וק"ל : מא וכן הפשיט שפלקו דכיון דבאו לחלוק ולוקח זה שדה זו וזה הפני נשתלקו זה מזה לגמרי בכל שהוא קבוע ועומד בו : מב והמחזיק בנכסי הגר כו' פי' בשוקה אחד שמחזיק בשדה זו וכה נמי בחרוב המורכב וסדין הסקמה וכדומה לו דהוה ליה בשני שדות ואין מגר ביניהם דקנה הזוכה בשוקה אחד כמה שהתנה לקמן בסימן ער"ם : מג והמקדים כו' דכל המקדים בענין יפה לגמרי מקדים דאם לא כן מי הבריחו להקדים וכמ"ש הטעם בתתנה :

רטז מ המוכר פרדס להבירו כו' כן הוא ל' הרמב"ם פכ"ד דמכירה אבל בגמרא פרק המוכר את הבית דף ס"ט ע"ב איכו מוכיר פרדס אלא ז"ל מ"ר יודא אמר מאן דמוכין מרעי' לאבריה צריך למכתב ליה קנה לך דקלין ותאלין והוצין ומיוחד לאילנות אע"פ יכתוב בפירוש שמכרו לו אם כל האילנו' שבו כ"ם הקונה קרקע או שדה שאינו מיוחדת לאילנות לבד (ונס' ונראה דהרב"ם לרבותא נקט פרדס דאע"ג דהוא האילנות מבוריו בכללו כמ"ם בגמרא וטור והמחבר בסי' שלפני זה ס"ם שקנה בכללו כל האילנות שבו סון מקרוב המורכב וסדין הסקמה) שלריך שיכתוב בפירוש שקנה גם האילנות שבו ומדברי הגמרא והרמב"ם הכ"ל משמע שגרי' שיפרש ויכתוב כל פרטי' אילנות שבו אבל ל' הטור איכו כן אלא כתב בר"ם זה שהקונה שדה טוב לו שיפרש בטטר שמכר אותו וכל האילנות שבו משמע דבזה שכתב לו וכל אילנות שבו שני ודקדק הטור וכתב טוב לו שיפרש לגמרא שכתב צריך לכתו' לו ל"ד קאמר צריך אלא עצם עובה הוא ללוקח וכדמסיק הרמב"ם והמחבר וכתבו כוי הטטר הוא : ב כוי הטטר הוא וכגמר' אמי קאמר דטופרא דטטרא הוא וכ"ל וס' רש"בם ז"ל דאמר' אתו לאבני ב"ד טופין יכביכן ליה סברי מפורטין בתוך הטטר . ואת"ת הא נס אתה איכא למיסק לב"ד טופין שיפסקו ליתן לאלוקח נס אחרוב המורכב וסדין הסקמה כיון שבכתב בטטר מכירה אתם דאלא שייר לעצמיה כלום יל דכולי אמי לא אפו נס ל"ל דב"ד אמרכן בקיאין בדיני רבינין לאסמיר וכל מה דאיכו מוכח מתוך הטטר שמכר לו רבינין לפסוק בו המע"ם מ"ה אם שיהיה כתוב בטטר שמכר לו כל האילנות יאמרו אמרן סדין הסקמה וכדומה לו בכלל וק"ל ופ"ר מ"ם עוד מזה :

רטז . א קרקע ודקלים כו׳ מיין בסמ״ע ס״ק י״ד נראה כו׳ ור״ל בכ״ל
כו׳ נראה כוונת הסמ״ע דאל״כ תקשי לתם הסתים הרמב״ם
הלי דינא דלי פיתא ליה יסיב ליה וע״כ מוכרח לפרש פירושו ואני אומר לך
שפסר לתרם שקנה כל הדקלים ואלא הם ס״ם פיתא לית ליה יסיב ליה
הרי דיקלי ובין לתרבי״ם ובין לתתו׳ לא יסיב ליה אלא כ׳ דיקלי כדאיתא
בס״ם רק דלתרבי״ם יסיב ליה כ׳ דיקלי
מחקום אי׳ ולתתו׳ יסיב ליה רק מחקלי
ארגא אם״ג דגבלתא מכר כל הדקלים
הכא גרע כיון שהזכיר דקלים ודברי
הע״ם נכונים דגם הרמב״ם ס״ל c
בתרבי״ם דאי אי״ל דקלי יסיב ליה הרי
דיקלי מחקום אמר ובמה שכתב אפילו
לא היו לו דקלים אם רכש לקנות כו׳
ומהילא בשמא אם יש לו אף בחקום
אחר בריך ליתן לו ועיר דדין זה אפשר
לתרבי״ם וא״ל דעיקר הדיוק דאי לית
ליה זבין ליה ואלוקח בריך לקוי׳ המקח
אבל אם מילתא דאיתא היא דאי לית
ליה בחקום אמר דיסיב ליה ג׳
דיקלי אבל אכ״פ לא א״ל לרמב״ם אי׳
אתו׳ דהכא גרע אפי׳ דא״כ אין לך כו
אלא הדיוקו וק׳ לתם הסתיסו (ע״כ
אלאתי חוץ כתבו שכתב דיאי הדרבו)
אין בתשובת ן׳ לב ס״ב כו׳ ל״ו ובס״
א״ה דף ל״ו ע״ב :
ה ו״ה

ב °(אם נראה״ם) ג וכן המוכר קרקע לחבירו צריך לכתוב
לו ולא הנחתי לפני במכר זה כלו׳ כדי להסתלק מהרינים
והטענות :
ג °(אם נראה״ם דו״ד) המוכר שדה לחבירו והיו בה דקלים
וא״ל חוץ מדקל פלוני אם דקל טוב ומשובח הוא אותו
הדקל לבדו שייר ד והשאר ללוקח ואם דקל רע הוא ששייר
לא קנה מהדקלים כלום :
סנ״ס °(פרש״ם ומור ס״ג) וי״ל דוקא שבוכים מתנו לא קנה
אבל כל האילנות הפשתים מתנו או אפילו כיולא כו קנה
ה וכל אילן שנושא קב פירות מקרי דקל טוב וי״ל דכ״ו כמין
האילן ששייר ו אבל כל אילנו מינו קנה אלוקח אבל °(נ״ל ע״
המוכר בית בשם רשב״ם) :
ד °(אם נראה״ם דין י״ב) מכר לו שדה ואסר חוץ מהאילנות
ז אם יש בו דקלים בלבר שייר הדקלים ואם יש בו
נפנים בלבר שייר הנפנים ח וכן שאר האילנות היו בה נפנים
ודקלים לא שייר אלא הנפנים ט שהמוכר בעין יפה מוכר :
סנ״ס °(מור ס״י) יוד וכן בדקלים ואילנות היו בו אילנות
ונפנים שייר האילנות ומכר הנפנים יא אמר לו פוץ מקרוב זה לא קנה כל הסרטונים ואם
דקאמר פוץ מזה כדי לשייר לו דרך וע״ל סימן רס״ו סעיף ס״ :
ואם הדקלים שייר לא שייר אלא כל דקל גבוה יב שעולים לו בחבל והשאר הרי הם של לוקח .
(מיהו אם כולם כמוכים שייר כולם) °(מור שם) ואם שאר האילנות הוא ששייר לא שייר בהם
אלא כל יג שאין העול כובשו וכל שהעול כובשו הרי הוא של לוקח ובכלל השרה נחשב :
(מיהו אם כולן דקין שבעול כובשן שייר כולן) °מור שם)
ה °(אם נראה״ם דין י״ג ומור הביאו בסעיף ס״) האומר לחבירו יד (ט) קרקע ודקלים אני
מוכר לך אפי׳ לא היו לו דקלים אם רצה לקנות לו ב׳ דקלים הרי זה נקנה המקח ואין
הלוקח

אלא שיירו הרי הוא בכלל המכירה וק״ל : ה וכל אילן הנושא קב נם דשה הרמב״ם נם ס״ל הכי ובכין בפני עצמו הוא וכא
לפרש מיהו מיקרי דקל טוב וכן כתב בטור : ו אבל כל אילנו מינו כו׳ ואין להוכיח זה מדברי הגמרא והטור
והמחבר שכתבו בסמוך דהאומר פוץ מהאילנות ששייר האילנות והנפנים מכורים די״ל דהתם איירי בשנם האילנות ששייר לנפשו הן
פוכים אלא דה״א דגם הדקלים או הנפנים בכלל שם האילנות שם ששייר לנפשו וק״ל : ז אם יש בו דקלים לבד כו׳
קמ״לן דאף דקלים ונפנים בכלל שם אילנות הן כשאין בשדה זולתם אבל כשיש בשדה נ״כ שתם אילנות אחריכן דלא שייר אלא שתם
אילנות ואם אין בשדה אלא דקלים ונפנים נפנים הן יותר בכלל שם אילנות שתם מדקלים מ״ה אחריכן דמשייר לנפשו הנפנים ולא
הדקלים : ח וכן שאר אילנות ק״ק דכ״ם הוא ודוחק לומר דמשום שיפא כתבו לאחריכן דאף באילנות לא שייר לנפשו כ״א אותן שאין
בעול כובשו . לכן היה נראה דמ״ם וכן שאר אילנות ר״ל שאר אילנות הבשוכים כגון של תאנים ורימונים או של זתים וס״ל דאם היו
שאר אילנות שאינן אחריכן דשיירן כמו בדקלים ונפנים . אבל בשתא דליכא עתהן שאר אילנות ודאי דעתו הוא עליהם ושיירן
ופס״ר שם כתבתי ל״הגמרא והטור דלא תשתא הכי קנת : ט שהמוכר כעין יפה מוכר פי׳ות״ם לא אחרי׳ משייר לנפשו שכיהן נפנים ודקלים
אלא כל אם שנוכל לומר אלא שייר אחריכן דוקא אם מכר לו : יוד וכן בדקלים ואילנו׳ כו׳ אחריכן נפנים הן שייר הנפנים הן
בדין הא היו בו אילנו׳ ודקלי׳ דאחרי׳ דמכר דקלים ולא אחרי׳ כזה דשייר האילנות הגרועים וכ״ם הדקלים הטובים ובכ״ל : יא
א״ל פוץ מקרוב זה פי׳ פוץ מקרוב המורכב דבוה דוקא דיב׳ הכי משום דאף שייר מסתתא נמי לא היה מכור בכלל השדה וכמ״ם
הטור והמחבר בפי׳ שלפני זה מ״ם אחריכן דבשיורו בפי׳ לשפויי אתא לשייר לנפשו נ״כ דרך לאותו פרוב דהסתתא לא היה לו דרך כמ״ם
שאינם מורכבים אינם מטויריים : יב שעולין לו בחבל שהדקל הוא נבוה ופירותיו הן סמוכי׳ לראש האילן ואין לדקל ענפים
מהנדדים שיוכל לעלות בהן ללקוט פירותיו מראש האילן ונריכין לעלות בסבל ולקוט הפירו׳ וקאתא דאם אינו נבוה כ״כ אינו בכלל שם
דקל שתתא והו׳ מכור וכשו׳ פירד דין זה אאומר פוץ מאילנותיו ולא היו בו אלא דקלי׳ דאחרי׳ דשיירו לנפשו ולרבות בתנו שם דגם
בזה אחרי׳ כל שאין פוצין בחבל הוא מכור ואפ״ג דלא שיירי׳ כל דקל אלא כל׳ אילן ואתם אילן אינו נבוה כ״כ ופפ״ר : יג
שאין העול כובשו דרכן היה לחרוש סביב האילנו׳ ואם העול כובשו אחריכן ואין האילן מתבבש אינו אסור
ובאן לא שייך ליתר עליית בחבל דשאר אילנות יש לתן ענפים אין בנפים לעלות בהן ובדקל אף אם העול כובשו כל שפוצין לו בחבל אסור
הוא ואחרי׳ דדעתו היה גם כן עליו כתב שכתב פוץ מדקל : יד קרקע ודקלים אני מוכר לך נראה דהרמב״ם
בעל דין זה סבירא ליה דבשים בשדה זה דקלים א״ל לקנות לו עוד דקלים זולתם והא דקאתר ודקלים אף על נב דמסתתא נמי דקלים
בתכרים בכלל הקרקע (ואי׳ משום שטוב לפרש כתב שכתב בר״ם זה הל״ל קרקע בדקלים) משום דמיירי דלא הראה לו
הקרקע בשעת המכירה מ״ה הוצרך לומר המוכר לו אחרת ודקלי (ודלא °בעיר שושן שכתב שנם לשכרא זו צריך ליתן לו עוד *
ב׳ דקלים עיין שם) ומיהו אם אין בקרקע דקלים אין פלוקח יכול לומר אשור אמקח שעות הוא שסברתי שיתן לי קרקע
שבתוכו דקלים אלא כל אלא א״ל קרקע בדקלים הראות ביד המוכר ליתן לו קרקע שאין בו דקלים עוד אני דקלים אחר מקום אחר .
אבל אם אין המוכר נותן לו אני דקלים נם במקום אחר סבירא ליה לרמב״ם דהלוקח יכול לבטל המקח לגמרי וכן כתב הטור בשם
הרמב״ם . וה״ל שכתב מור״ם פליגי עליה כתרתי וס״ל דמה שכתב ליה המוכר קרקע ודקלים אני מוכר לך אני מכירות
אין ואין הא׳ תלוי בהאני דמ״ם קרקע דעתו היה אקרקע כמות שהוא מ״ה אין יכיה בו דקלים הרבה אין לא יכיה בו דקל בכלל נושל הלוקח
במקום אחר כמות שהוא וא״ם ודקלים דעתו היה שזולת הקרקע שיתן לו יתן לו עוד אני דקלים מקום אחר ואם יש לאוכר אני דקלים
במקום אחר כופין אותו לקיים מקחו ויתנם לו ואם אין לאוכר דקלים במקום אחר טוב לאוכר להיות נאתן בדיבורו לקנות לו מאחרים
עוד אני דקלים אבל אין כופין

אותו

ג וכן המוכר קרקע כו׳ פפ״ר שם כתבתי דר״ל דאם״ג דהמוכר
לו קרקע שהדין נותן שאין המוכר יכול לטעון עליו כלום כיון
שעומד בבקעה נדולה שיש בו שיעור׳ שדה שדות ואין כיוצא מצרי׳
ואומר שדה זה אני מוכר לך דקנה משתתא את כולן אמ״ם הטור
והמחבר כתבו ר״ל דאם״ג דהמוכר
ר״ם מ״מ שמא יבא לבני ב״ד
טוענין ויפסקו לו שאין לו אלא
שיעור שדה א׳ דהיינו ס׳ קכין
מ״ה טוב הוא שיכתבו בפירו׳ לא
בכתבתי כו׳ : ד והשתר לוקח
כו׳ הכלל אדין זה כו׳ כיון דהמוכר
שדה כל הדקלים והאילנות שבו
נמכרי׳ אמו וכל״ל אלא דכאמרו
פוץ שייר מה ששיי׳ לכך בשהדקל
טוב שנוכל לומר אלא שייר אלא
זה הסא׳ מכורין משא״כ בשהדקל
ששייר הוא רע אמרינן דעתו דלא
לאותו דקל לבד כיון אלא כוכתו
היה לשייר כולם וכאלו אמר אפי׳
דקל זה שהוא רע אני משייר ה
לעצמי וכ״ם הטוכי׳ מתנו ומ״ה
אחריכן נמי דדעתו היה לשייר
לנפשו אף הדקלים הפשתות׳ מוה
אלא אלא נאים לדקדק כולי האי
לברר היותר גדול ולומר עליו
פוץ מזה אבל דעת הי״א שכתב
מור״ם ז״ל הוא כיון דאמר פ״ו
פוץ ולא אמר כלפל הגדול שבהן
דל״מ דלא שייר לנפשו הפשתות
מתנו אלא אפי׳ הפוות׳ נ״כ לא
שייר לנפשו ומהטעם שכתבתי
כיון דמן הדין היו כולם מכורים
מ״ה כל שנוכל לומר בשום צד
ובכין בפני עצמו הוא וכא
ואין להוכיח זה מדברי הגמרא והטור
אם יש בו דקלים לבד כו׳ :
אם יש בו דקלים אם שייר לנפשו וק״ל : ז
אם אין בו דקלים אם שייר לנפשו הן אחריכן דלא שייר אלא שתם
אילנות ואם אין בשדה אלא דקלים ונפנים בכלל שם אילנות הן כשאין בשדה זולתם אבל כשיש בשדה נ״כ שתם אילנות אחריכן דלא שייר
אילנות ואם אין בשדה אלא דקלים ונפנים נפנים הן יותר בכלל שם אילנות שתם מדקלים מ״ה אחריכן דמשייר לנפשו הנפנים ולא
הדקלים : ח וכן שאר אילנות ק״ק דכ״ם הוא ודוחק לומר דמשום שיפא כתבו לאחריכן דאף באילנות לא שייר לנפשו כ״א אותן שאין
בעול כובשו . לכן היה נראה דמ״ם וכן שאר אילנות ר״ל שאר אילנות הבשוכים כגון של תאנים ורימונים או של זתים וס״ל דאם היו
שאר אילנות אחריכן דשיירן כמו בדקלים ונפנים . אבל בשתא דליכא עתהן שאר אילנות ודאי דעתו הוא עליהם ושיירן
ופס״ר שם כתבתי ל״הגמרא והטור דלא תשתא הכי קנת : ט שהמוכר כעין יפה מוכר פי׳ות״ם לא אחרי׳ משייר לנפשו שכיהן נפנים ודקלים
אלא כל אם שנוכל לומר אלא שייר אחריכן דוקא אם מכר לו : יוד וכן בדקלים ואילנו׳ כו׳ אחריכן דשיירן כמו בדקלים הטובים ובכ״ל : יא
בדין הא היו בו אילנו׳ ודקלי׳ דאחרי׳ דמכר דקלים ולא אחרי׳ כזה דשייר האילנות הגרועים וכ״ם הדקלים הטובים ובכ״ל : יא
א״ל פוץ מקרוב זה פי׳ פוץ מקרוב המורכב דבוה דוקא דיב׳ הכי משום דאף שייר מסתתא נמי לא היה מכור בכלל השדה וכמ״ם
הטור והמחבר בפי׳ שלפני זה מ״ם אחריכן דבשיורו בפי׳ לשפויי אתא לשייר לנפשו נ״כ דרך לאותו פרוב דהסתתא לא היה לו דרך כמ״ם
הטור והמחבר בפי׳ שלפני זה מ״ם אחריכן דבשיורו בפי׳ לשפויי אתא לשייר לנפשו נ״כ דרך לאותו פרוב ונם שאר פרוכים
שאינם מורכבים אינם מטויריים : יב שעולין לו בחבל שהדקל הוא נבוה ופירותיו הן סמוכי׳ לראש האילן ואין לדקל ענפים
מהנדדים שיוכל לעלות בהן ללקוט פירותיו מראש האילן ונריכין לעלות בסבל ולקוט הפירו׳ וקאתא דאם אינו נבוה כ״כ אינו בכלל שם
דקל שתתא והו׳ מכור וכשו׳ פירד דין זה אאומר פוץ מאילנותיו ולא היו בו אלא דקלי׳ דאחרי׳ דשיירו לנפשו ולרבות בתנו שם דגם
בזה אחרי׳ כל שאין פוצין בחבל הוא מכור ואפ״ג דלא שיירי׳ כל דקל אלא כל׳ אילן ואתם אילן אינו נבוה כ״כ ופפ״ר : יג
שאין העול כובשו דרכן היה לחרוש סביב האילנו׳ ואם העול כובשו אחריכן ואין האילן מתבבש אינו אסור
ובאן לא שייך ליתר עליית בחבל דשאר אילנות יש לתן ענפים אין בנפים לעלות בהן ובדקל אף אם העול כובשו כל שפוצין לו בחבל אסור
הוא ואחרי׳ דדעתו היה גם כן עליו כתב שכתב פוץ מדקל : יד קרקע ודקלים אני מוכר לך נראה דהרמב״ם
בעל דין זה סבירא ליה דבשים בשדה זה דקלים א״ל לקנות לו עוד דקלים זולתם והא דקאתר ודקלים אף על נב דמסתתא נמי דקלים
בתכרים בכלל הקרקע (ואי׳ משום שטוב לפרש כתב שכתב בר״ם זה הל״ל קרקע בדקלים) משום דמיירי דלא הראה לו
הקרקע בשעת המכירה מ״ה הוצרך לומר המוכר לו אחרת ודקלי (ודלא °בעיר שושן שכתב שנם לשכרא זו צריך ליתן לו עוד *
ב׳ דקלים עיין שם) ומיהו אם אין בקרקע דקלים אין פלוקח יכול לומר אשור אמקח שעות הוא שסברתי שיתן לי קרקע
שבתוכו דקלים אלא כל אלא א״ל קרקע בדקלים הראות ביד המוכר ליתן לו קרקע שאין בו דקלים עוד אני דקלים אחר מקום אחר .
אבל אם אין המוכר נותן לו אני דקלים נם במקום אחר סבירא ליה לרמב״ם דהלוקח יכול לבטל המקח לגמרי וכן כתב הטור בשם
הרמב״ם . וה״ל שכתב מור״ם פליגי עליה כתרתי וס״ל דמה שכתב ליה המוכר קרקע ודקלים אני מוכר לך אני מכירות
אין ואין הא׳ תלוי בהאני דמ״ם קרקע דעתו היה אקרקע כמות שהוא מ״ה אין יכיה בו דקלים הרבה אין לא יכיה בו דקל בכלל נושל הלוקח
במקום אחר כמות שהוא וא״ם ודקלים דעתו היה שזולת הקרקע שיתן לו יתן לו עוד אני דקלים מקום אחר ואם יש לאוכר אני דקלים
במקום אחר כופין אותו לקיים מקחו ויתנם לו ואם אין לאוכר דקלים במקום אחר טוב לאוכר להיות נאתן בדיבורו לקנות לו מאחרים
עוד אני דקלים אבל אין כופין

אותו

לוקח ס"ז כיון דאינו כרשותו הוי כמכר לו דבר שלא בא לעולם דלא קנה וכמ"ש הטור והמחבר לעיל ס' רי"ב ואפ"ג דאין לו ולא נתקיים המקח דדקלים שא"ל מ"מ אין הלוקח יכול לחזור נס ממקח הקרקע כדס"ל הרמב"ם אלא מכיון לו מדתי מקחו שיעור דמי שוויו שני דקלים והמותר צריך הלוקח דשני מכירו הן ואפ"ר : טו קנאן ככל פנין שאמר פי' א"ל קרקע של דקלי' דמ"מ לא נרע ממוכר לו שתים קרקע דקי"ל דמכר לו בכלל כל האילנות שבתוכו • ובכלל זה שכתב בשתא כמי דבוטלין בכל פנין שאמר לו אפי' יש בו דקלים הרבה ולוקחי מדעת ר"י שכתב הטור בשמו שכמ"ש ודקלים בא לחשב דאין רוצה ליתן לו אלא ב' דקלים ואין לו אלא ב' דקלים ע"ש : טז המוכר ג' אילנות כו' דנ' אילנו' מקרי שדה אילן מ"ה מפתח' קנה ג"כ הקרקע הראוי לבן • וכשו' כתב עוד ז"ל ואם קנה ג' יוצאין מעורים א' לחשב תחת הקרקע ולמעל' מן הקרקע הן ג' ובטוען הראוי יש לבן קרקע בכ"ל : יז שבעול כובשן ואין עולין לבן בשבל ובתכתי בפרים דר"ל כל א' כדינו דהיינו בשא' אילנו' עשיכתן תלוי בתה שבעול אינו כובשן ובדקלי' תלוי בעשיכות בתה שעולין לו בשבל וכמ"ש הטור והמחבר לפני זה בס"ד וכן כוונת מור"ם כאן אלא שהדא מיגייסו בקט : יח וקנה כל האילנות שביניהן כשו' כתב דוקא אילנות קטנות שביניהן קנה וכ"י כתב שם אליו דהו' דבר פשוט דאלו גדולי' אינו מן הסברא שיהיו בפלים אם הג' שקנה ואם כן ק"ק למה סתם המחבר כאן ואמ"ש מזה בדרים' : יט כתלא אורה ושלו שתלק' קרי אורה אל שם הפסוק ואורה כל עוברי דרך ור"ל שמיעור שיוכל לעמוד המלקח והשל שנותן בו הפירות שהלוקח עומד בגידו ך אין א' מהם יכול לגרוע בו' בעל הקרקע לא יזרעו דמשנפי הפירות של הלוקח כשיפלו על העפר שנתרשם ונזרע ונתרבה ממי הגשמים והלוקח לא יזרע אם דאין אותו הקרקע שלו אלא שמשובדת לו ללקוט פירותיו : כא ואם שייר המוכר הקרקע בו' פי' שאמר בפירות אני מוכר לך הג' אילנות והקרקע תשאר לי : כב ויכול לנטוע אחרים אם יבשו כיון דקנה ג' אילנו' מ"מ אם לא קנה אלא שני אילנות דאו אפילו לא שייר המוכר קרקע לעצמו בפי' אין לו לבלוקח קרקע כלל מ"מ אפילו אם יבשו אינו נוטע אחרים במקומן וכמ"ש בסמוך : כג שהרי בן פניס בו' כן הוא הל' נס כן כרמב"ם וכ"ב לנתיבת עשם דכיון שהן עומדין בדרך זה אין המחרישה יכול לעבור ביניהן ומ"ה נמכרו עם האילנות וכ"כ רש"י : כד מד' אמות עד י' פי' ועד בכלל וה"ע דפעות מד"א אין להם יניקה כפי ערכן וכפיקורן דמי ויתר מי"ן אמות אין הקרקע בטילה אצלה כיון שא"ל ליניקתן כולי האי ומ"ש בסמוך בספיק שלפני זה שקונה האילנו' שביניהן אירי שחרושקי' מהג' אילנות שקנה ד' אמו' דאל"כ בפיקוריה דמי כ"י ועפר"ל : כה תבעיקר הרחב ז"ל הטו' ואלו ד' אמות ופי' אמות מודדין אותן מתקום יניקת האילן הן בארץ שהוא עבה ועד"ר : כו אם הנדילו והוציאו עוטר כו' ז"ל הטו' אם הנדילו הענפים ונתפשטו חוץ משיעור הקרקע שיש לו צריך לקוצם והוא מהמשנה לפ' המוכר את הספינה והביאה המ"מ על דברי הרמ"ם הללו שם פכ"ז דמכירה ד"ה פ"ש • ומשיג הטו' וכתב ע"ז ז"ל וכתב הר' יונה דאמ"ל לא הנדילו אלא בתוך אלא אורה ושלו צריך לקוצן אאם לא יפסד שאא יפזיק ע"י תוספות הענפים כאלא אורה ושלו חוץ לענפים עכ"ל וכן נוכל לפרש דעת הרמב"ם והמחבר אבל בכ"מ כתב שם דמיירי דהנדילו ונתפשטו חוץ לשיעור אורה ושלו דא"ל לא יקוץ שהרי יכול הוא לעלות באילן ולקצם עכ"ל • ואין דבריו מוכרעין שם ברמב"ם דאף שכתב הרמב"ם שלא יעשה הדרך על בשל הסדם אלא נם הטור כתב ז"ל אם הנדילו הענפים ונתפשטו חוץ משיעור הקרקע שיש לו ואפ"ה כתב עליו בשם ר' יונה הל"ל דמיירי אפילו בתוך שיעור אורה ושלו ודוקא בקונה ג' אילנות אבל בקונה ב' אילנות אל"ל לקוצן ומ"ש הטור ומור"ם בפיק אאחר זה ושם אכתוב טעמו : כז על אלוקח לבניה רחיה דהמוכר מוסוק בשדה ולא אחרי' אם הנדילו שיה מכריחו המוכר מיד לקוצן דילמא לאו אדעתיה היה אז : כח ואפי' מהשרשים והוא מה שתחת הקרקע טור : כט שהרי יש לו קרקע פי' וכל מה שנדל מאותו קרקע הרי הוא שלו לאפוקי אם לא מכר אלא שני אילנות וכמ"ש אחר זה : ל ואין המוכר יכול לגרוע שם הטשם מטוש דמטנפי פירותיו דאלוקח בשעה שיפלו שמה : לא נס יש ללוקח דרך ר"ל בקונה ג' אילנות שיפלו לו דרך דהמוכר בעין יפה מוכר וכמ"ש הטור והמחבר בסי' רי"ד ס"ב דהמוכר בלי נדות שבתוך מצירו יש לבלוקח דרך לבן אלא אפ"ר קנה שני אילנות אף דלא מכר לו קרקע כלל מ"מ דרך יש לבן בזמן שלא נתייבשו והטעם כתב הטור ז"ל דהרי הוא כאדם המשאיל מקום לחבירו לבנות שם מפנין דמשאיל לו נ"כ מקום ליגלך שם ולא כע"ם דכתב דבשלא אין לבן דרך אליהן דטעות הוא שוב הובר * לי שתקנו בדפוס הנדפס מחדש בפראג : לב יקוץ שמא יצמחו כו' ז"ל הטור נריך לקוצן מיד יצאו מן הנוטע הסמוך לארץ ויתבשו אח"כ בקרקע עד שיראו בשלשה ושעון הלוקח לקחתי

ג' אילנות מתקל' ויש לי קרקע פחמן · ואע"ג דהלוקח צריך להביא ראייה וכמ"ש בטור והגהות תור"ס לפניו זס ס"ם מ"מ לא נים' לים לירד עמו בדינא ודיינא · ופי' ל' דדוקא בדין דספיק ס"סנדילו הפנים וכן דרכן סינדילו מ"ה צריך הלוקח שמוחר שלא הנדילו לבניה ראיה מטא"כ בזה שיצא' במוך לארץ פנף מדש ויתכבה בעפר שהיא דבר שאינו שנים אם אי' שנאמר פנף המוך לארץ צריך לקיצון מיד מטום דלאחר שיתכבה בארץ ויבואו למשפט יהיו לבני הלוקח קרובים לשמוע באמרו שקנה מתחלה ג' אילנות כיון דלא שנים הוא לחצא' המוך לארץ וק"ל ופש"ר: לג

ויאמר לשוכר ג' אילנות מכרת לי ויש לי קרקע (אבל אם נתפשטו הענפים לג אפילו לאחר שמ"ב לקוץ) : °(טור שם) :

יוד °(שם בגמ"ש בי') כל העצים שקוצץ בעל השני אילנות מהם העולה מהגזעים זהוא הרואה הרואה פני חמה לד הרי הוא של בעל האילנות והעולה מהשרשים והוא שאינו רואה פני החמה הרי הוא של בעל השדה וברקל אין לבעל הרקל מן העולה כלום לה לפי שאין לו גזע :

יא °(רמב"ם שם ל"מ) המוכר קרקע ושייר אילנות לו הרי יש לו חצי הקרקע כולה שאילו לא שייר בקרקע היה אומר לו הלוקח עקור אילנך (וי"ל דאין לו אלא הקרקע בפרוץ לגן) : °(רמב"ן וטור ס"ם) :

יב °(רמב"ם שם) לו וכן אם שייר שני אילנות בלבר יש לו קרקע הראוי להם שאלו לא שייר הקרקע היה הלוקח אומר עקור אילנך ולך :

יג °(שם) מכר הקרקע לאחר והאילנות לאחר לם והחזיק זה באילנות וזה החזיק בקרקע זה קנה האילנות עם חצי הקרקע וזה שהחזיק בקרקע קנה חצי הקרקע בלבר (וי"מ °(טור פ"ו בשם ר"י ופרמ"ם) ומביא לשון דאין לבעל אילנות בקרקע כלום רק אם יבאו ויכל ליטע אחריה מתחילה) : יד הלוקח

ומקרקע הוא של המוכר: לא לפי שאין לו נוגע כדברי המשכר שבשביל זה הוא נ"כ ל' הרמב"ם בדינו שם בפכ"ד דמכירה ומרים דבריו מוכח שבסדן שהוא בזה שאילן היוצא מן הארץ קרקע נגע ומביא מ"ם בשוף דבריו לפי שאין לו נגע ר"ל שאין פנף יוצא מהגגע הוא בסדן שלו וכן הוא משמעות פי' דברי הרמ"ם שכתב שם שלו שאין מעלין נגע מסדנו של אילן כדי שיהא של בעל האילן אלא מן הבריות שהרי הוא של בעל הקרקע עכ"ל אלא שנריך לומר דמה שכתב לפי שאין מעלין נגע ר"ל אין מעלין פנף מסדנו

ומ"ם כדי שיהא של בעל האילן ר"ל שנאמר שייר דעתו של הלוקח גם על ענפים כאלו ומ"ם אף אם אירעו שיצא פנף מסדנו של דק"ל אינו של לוקח וכן פי' רשב"ם בהדיא אמיתרא זו בגמרא ע"ם ודו"ק ונראה דהיינו דוקא בקונה דקל אחד או שנים אבל הקונה ג' דקלים כל יונאה מהן הוא של הלוקח כיון שקנה הן וכל הביכותיהן וכנ"ל : לו הרי יש לו חצי קרקע כולה הת"מ פי' שעמא דרמב"ם כזה וכדין שייר לפניו שני אילנות דבסמוך והוא הם ל' דבל דנתי' לשייר לנפשו שייר בפיון יפה שפי' הלבך מעלין ליה בכל מ' אד דרגא דאלו מכר לאחר בתוך שדיהו ג' אילנות היה קונה ג"כ מהקרקע תחתיהן וביניהן ואוגה לה כמלא אורה ואלו בשייר בכל מ' אד דרגא דאלו מכר לאחר בתוך שדיהו ג' אילנות היה שדה שנשופי' בתוכו · וכמוכר שני אילנות לאחר בתוך שדיהו דכבר האילנות לנפשו מעלין ליה ואמרי' דשייר לנפשו כל חצי שדה שנשופי' בתוכו · וכמוכר שני אילנות לאחר בתוך שדיהו דכבר כתבאר דינו דלא קנה מנוף הקרקע כלום בשייר לנפשו ב' אילנות מעלין ליה ואמרי' ששייר לנפשיה גם הקרקע הצריכה להן דהיינו תחתיה וביניה כו' (והאי כתינת טעם דכתב שאלו לא שייר היה הלוקח אומר עקור אילנך ולך אינו כתינת טעם לא"ם שים לו חצי קרקע דמה"ם הוי שני ליה בכדי הצריך לאילנות אלא ל' הגמר תפס הרמב"ם כדרכו ובגמר' קאמר כן רב פפא לאפקי מדעת רב זביד דאמר בבינונא כם דאין לו בקרקע כלום אפי' לזרוע תחתיה' או לנטוע בתקומים' לאחר שיתייבשו וע"ז קאמר ליה מ"ל יאמר בעל הקרקע עקור אילנך גם קודם שנתייבשו ולך וה"ל אולקי' וס"ל דגם בשייר לנפשו לא נתייפה כחו לחיות לו כל חצי הקרקע מיהו נ"ל מודים דאפי' בשייר ב' אילנו' לפניו דשייר לו בתחן כל הקרקע הצריך' לפ' דהיינו תחתיהן וביניהן כו' כיון דשייר לנפשו ופש"ר מ"ם עוד מוס פי' אחר לדברי הרמב"ם ע"פ מ"ם בטור בשם הרמב"ם ומ"ם כאן הוא מוכר מ"פ מ"ם מור"ם על המשכר ז"ל וי"ל דאין לו אלא כו' דמל' אלא מוכח מיהיה דמור"ם ז"ל פי' לדברי הרמב"ם שהוא כדברי המשכר כמשמעות פשוטו ודו"ק : לו וכן אם שייר כו' כן הוא נ"כ ל' הרמב"ם ואע"ג דלא דמי לדין שלפניו כתב ל' וכן ר"ל כתו דבשייר לפניו ב' אילנות מעלין ליה שד דרגא וכמ"ש כן בשייר לפניו ב' אילנות מעלין ליה כחד דרגא וכמ"ש לפני זה וק"ל : לח והשוק זה באילנות כו' עד שם אני הקרקע ע"ל ס"ם קמ"ל בפי"ם שכת' המשכר שזוק ל' באילנות ול' בקרקע וכל ל' טופן כולה שלי דים לזה שבשו' באילנות האילנות ובקרקע תחתיהן וביניהן ומונה להן כמלא אורה ושלו ושוה ג"כ מדברי הרמב"ם וכאן פסק הרמב"ם והמשכר דים לבעל האילנות אני הקרקע ודוקא לומר אני הקרקע ל"ד קאמר אלא ל' הגמר' נקט ופירשוהו רשב"ם דר' כמלא אורה ושלו כמ"ם בטור בשמו דבבר נתאחר שם ולפני זה בדברי המשכר בפי"ל שהרמב"ם פי' אני הקרקע הגזר בגמרא דאני דוקא קאמר גם המ"ת תמה על הרמב"ם בזה ע"ם פכ"ד דמכירה ועוד הקשה עליו ע"ם ונראה ליישב בדוחק ולומר דדוקא הכא דהוא כדור דהמוכר מכר לבעל האילנות האילנות כתו שמכר לבעל הקרקע הקרקע מ"ה יכול בעל האילנות לומר כיון שמכר לו האילנות לחיות לי פ"ם אלא בקרקע לצורך אילנותו וכשם שייר לי אלא קרקע שייר לי הפני כולה משא"כ לעיל בפנים שבאו כל מ' בטענת תוקה וכל מ' אומר כולה שלי ויכול לחיות שבעל הקרקע אומר אחת שהוא כולו שלו אם כל האילנות אלא שכיון שיש לבעל האילנות עידי תוקה שאבל פירות האילנות צריכין ליתן עכ"ם האילנות מ"מ אין לנו ליתן לו אלא מה שהשזוק בו והמותר כולו מהשכרא לתנו לפני שהשזוק בקרקע אבל דעת הרשב"ם הוא שגם כאן אין לבעל האילנות אלא תחתיהן וביניהן כו' ור"י בעל תו' והרא"ש ס"ל דגם כאן אין לבעל אילנות אפילו תחתיהן וביניהן כו' וכמ"ש מור"ם די"ל כן ושעמ' דאמרינן דלבל אחד מוכר בשין יפה כל מה שהזכיר לו כמכירתו ומ"ה בעל הקרקע נוטל כל הקרקע ואינו משייר לבעל האילנות אלא מקום שישתן דבזה ודאי אמרי' דגם לבעל האילן מכר לו האילנות בשין יפה דהיינו הצורך להן כאופן שאינו יכול לומר לו בעל הקרקע עקור אילנך ויל ונריך ליתן לו מקום בתוך הקרקע לנקוש פירותיו בל שנה וגם ליטע אחריה כתקומין כשיתייבשו אבל אין לו אלא בקרקע לזרוע תחתיהן וביניהם ואיכ הנזכרים לעיל המוכר ג' אילנות לאחר בתוך שדהו דדוק' שם שייך לומר דמכר לוה בשין יפה לפניו לפניו לפנמו הפסות משא"כ כשמכר לפניו דמה ראית' לומר דיפה כח בעל האילן וכח לזרוע כח דבעל הקרקע ומה"ט לפמיש בתיפה כח דבעל האילנות כשיקנה הוא אילנות והאחר קרקע יותר מהם קנה אילנות לבוד והוא כשלא קנה רק ב' אילנות משבירו דאין לו קרקע כלל ואפי' אם שייבשו אינו עוזר ונטען וכמ"ש בטור ובמשכר בס"ם וכשמכר לזה קרקע ולזה אפי' ב' אילנותיו שבתוכו יש לו קרקע ליטע אחריה בתקומין לבשיתייבשו וכמ"ש בטור בהריה בשם ר"י ורא"ש והוא משמש שבתבתי דבשם שמכר לבעל הקרקע בשין יפה כן מכר לבעל האילן בשין יפה לענין זה ליטע אחריה בתקומין לבשיבשו אבל במכר שני אילנות ושייר הקרקע לפניו לא אחריכן בזה דבשין יפה מכר לו כיון דב' אילנות אינו בקרא שדה אילן לא היה דעתו למכור לו אלא בשדון בליאוהן כתו שכן ומהתיתה אל מור"ם אלא כתב כאן אלא דעת ר"י ולא דעת רשב"ם הב"ל ולעיל סוף סימן קמ"ה לא כתב דעת ר"י כלה דעת הי"ה שהוא דעת ר"י וכתו' ומשר"י וכטור כתבו דעת ר"י בשני הריגים בזה ואל המשכר אין לתמיה תפני שהוא שתם כאן ולעיל כדעת הרמב"ם בכ"ל · ונ"ל דמור"ם ס"ל הסברא הפוכה מת"ם לעיל והוא דדוקא כאן דמכר ודאי לזה הקרקע מ"ה משכר לזה שקנה הקרקע כולו לבדו אולת הצריך לאילנות משא"כ לעיל דאין מנו יודעי' הארת כדברי מי ויכול לחיות דזה שהשזוק בקרקע לא מכר כלום מ"ה משכר דברי רשב"ם או דרמב"ם ליפות גם כאו דבעל האילנות :

לט מכיה

נפ מכים מהאילן בתוך לארץ כו' מכים דמסתמא דעת המוכר היה שלא יכלה הלוקח האילן לגמרי בקלילתו אלא יחזור ויגמוד ונדל מהגנוב ת"ה כתבו תו"ל שיעור בכל א' מהאילנות לפי מה שהוא שיגיע ממנו שיעור שיכול לחזור ולגמוד : מ ב' גרופיות כן פוה ל' המחבר (דף פ') ול' הרמב"ם ול' הטור הוא מכים כ' פנפים הבמוכים לארץ שאז כן מוזרים ונדלין וכן פי' רשב"ם שם ופ"לם' רפ"ד מה בתולת השקמה כו' פבר נתבאר בס"ם רש"ו דבתולת השקמה נקרא על ומשמלא נקלף עדיין מוס פעם דהיינו כזתן בשרותו ופדין

השקמה נקרא לאחר שנזקן ונכר נקלף פ עם א' : מב מן הפקק יד * (שם ברמב"ם פ"ג) הלוקח זתים מחבירו לקוץ לפ שניח שהאילן שמו' לארץ מ ב' גרופיות וקוצץ לקח מא בתולת שקמה שגביה ג' טפחים וקוצץ שרן של שקמה שני טפחים ובשאר אילנות טפח וקוצץ בקנים ובגפנים מב מן הפקק ולסעלה בדקלים ובארזים חופרו משרש לפי שאין גזעם מחליף :

ריז המוכר בתוך שדהו אמת השלחין או דרך יחיד או דרך רבים או מקום לעשות קבורה וכו' ז' סעיפים :

א * (ל' רמב"ם פכ"ם מהכירם ה"ו) המוכר לחבירו בתוך שדהו א מקום אמת המים להשקות בה בית השלחין נותן לו בתוך שדהו אמה שרחבה שני אמות ואמה מכאן ואמה מכאן לאנפי' ואם מפר לו אמת המים ב להשקות בה בקילון נותן לו אמה שרחבה אמה וחצי אמה מכאן וחצי אמה מכאן לאנפיה :

ב * (שם ברמב"ם) אלו האנפים בעל השדה נוטען אבל אינו זורען ג שהזרעים מלחלחים את הקרקע ומקלקלים את אמת המים :

ג * (שם ברמב"ם ה"ם) אמת המים שכלו אנפיה בעל האמה ד מתקנן בעפר אותה (פמ"ה) ה שע"מ כן קבל עליו המוכר להיות אמת המים בתוך שדהו :

ד המוכר לחבירו דרך בתוך שדהו ו אם דרך היחיר מכר לו נותן לו ב' אמות ומחצה רחבה ז כדי שיעמוד חמור בפשאו על אורך הדרך ח (ופוא דלא סיימי מתיכות * (פת"מ שם בשם ר"י מג"ם) אבל סיימי בדין לאת ספי) מכר לו דרך בין עיר לעיר נותן לו ט ח' אמות ברוחב הדרך מכר לו יא דרך הרבים נותן לו רוחב י"ו אמה : מכר לו יב למעמר נותן לו בית ר' קבין : ה האומ' לחבירו יג בור וכותלי' אני מוכר לך נותן לו רוחב הכותל ג' טפחים :

ו * (שם ברמב"ם ה"ו) המוכר מקום לחבירו לעשות לו קבורה או המקבל מחבירו לעשות בו קבורה עושה מערה ופותח לתוכה שמנה קברים ג' מכאן וג' מכאן ושנים מכנגד הנכנס למערה מדת המערה ד' אמות על שש וכל קבר וקבר ד' אמות ארך ורוחב ו' טפחים ורום ז' יד נמצא בין כל קבר וקבר שמן הצדדים אמה ומחצה ובין שנים האמצעים כ' אמות :

ז המוכר קברו ודרך קברו מקום מעמדו והספדו באים בני משפחתו יד וקוברים אותו בעל כרחו של לוקח טו ונותנים לו דמי הקבר שקברו אותו בה : א האומ'

אמת המים ע"ם שהיא רחבה אמה כמ"ש בפרישה וכתבתי שם שנם מנשקלו"הרא"ם נרא"כן ומהתיתא על מור"ם ז"ל שלא הזכיר דעה זו בכלל : ב להשקות בה בקילון כ"כ ג"כ בטור בקילון ובמיימוני כתוב בסילון בסמך וסן ליינו המ"ת וכתב עליו ז"ל אבן מאנ"ם פי' שהוא מקום מחבר מי רגלים ומי תבבום' של עצירו וכן פי' ר"ם שהוא עשוי להשקות ממנו בהמה ורוקנין ממנו בגדים וכלים ואינם גדולים כ"כ עכ"ל המ"מ ל' מהשתעות המ"מ הוא דשני הפירושים הוא על נוסחות סילון ולולי פי' המ"מ היה נראה לומר דר"ם לנוסחאות קילון דוקא כתב פירושו ע"ם בפ' המוכר פירות (דף ל"ט ע"ב) דשם במימרא דשמואל כתוב קילון ו"ל ר"ם אמת הסילון איכא דאמרי קילון ולא שקות בהמות ולהשקות כו' דמדכתב ולהשקות כו' משמע דלא"ד קילון דסמך ליה קאי : ג שהזרעים מלחלחים כן הוא לשון הרמב"ם אבל בגמרא וכר"ם פגירכא מקלקלים ופירושו שהשרשים מהנטיעות מעמיקים הרבה אבל הזרעים מתפשטות מיד בתוך ג"ם ומחלחלין הקרקע לתפלה בשפעו : ד מתקנים בעפר אותו השדה ומ"מ מיקדין מתפלה אמה לספות דבאותו אמה אין המוכר רשאי לזרוע ולא לעשות שום דבר שיקלקל הספות כדי שלא יצטרך הלוקח לתקן תמיד שפתי המים אבל מהאמה והלאה רשאי המוכר לזרוע ולעשות בו מה שירצה אלא שבאם יחרש שקלקלו האמות של הספות יעלו עפר מאותו השדה לאזור ולתקנה : ס סע"מ כן קיבל כו' בגמרא פריך ולימא ליה כעל השדה מימך שבאמה גרמו שנפלו הספות ומשני שתמא דמלתא כל המוכר מקום בתוך שדהו לחפור אמת המים בתרגמא מתקלא שבאם יפלו הספות שיקחו עפר משדהו לתקנה דאל"כ מהיכן יתקנה וכי יולך הלוקח עפר מתקום אחר לבאן לתקנה וכן הן דברי המחבר : ו אם דרך היחיד פי' ר"ם ליכך כו לשדהו שהוא שדרך המיוחד לו לבדו לאפוקי אם קנה ממנו דרך שיכך שדהו מעיר זו לעיר אחרת שאז רגילין לפנות בני אדם זה כזה שפונין בהמותיהן או רוכבין בעגלות שאז צריך ליתן לו רוחב שני עגלות דהיינו ח' אמות וכדמסיק : ז כדי שיעמוד חמור כמשאו כו' כי כן דרך הנכנס לתוך שדהו או למקום המיוחד לו אלא לרכוב שם בעגלה : ח והוא דלא סיימי מתיכות פי' שאין מתיכות נבוהות מצד דרך זה שאז אף יהיה המשוי שעליו מתזיק שני אמות ומתגלה לא יצר לו הדרך שהמשוי שעליו יהיה פולטו ויצא מצד הדרך לשדה של המוכר וע"ל סימן קכ"ב :

ט ___ ק' אמות שהוא שיעור שני עגלות כאם שיפגעו זה כזה וכב"ל ואף דלשון מכר לו דאיתא בגמרא ובפוסקים משמע דלא מכר אלא ליחיד בתוך שדהו או רשותו וא"כ איך יפגע בו אחר ליכך בעגלתו שם כלי רשות המוכר מכל מקום כיון דזה הלוקח קנה ממנו דרך מעיר לעיר אחריכן דשתו הוא על שיעור רחב כ"כ וכן מינך ועפ"ר מה שכתבתי עוד מזה : יוד דרך הרבים פי' ר"ם שרבים מצויים לבכות ולצאת באותן הפירות ובאין שם נם ממקומות אחרים שאז יש לחוש שהרבה בני אדם ועגלות יפגעו זה בזה מ"ם צריך לתת לו רוחב י"ו אמה דהוא שיעור דרשות הרבים לבנין דיני שבת ושאר עניניס : יא למעמד הוא מקום שהיו עומדים שם בשוכם מהקברות שתוך לבית הקברות : יב בור וכותלים הפסיק השור והמחבר וכתבו תכירת מקום המעמד בין מכירת דרך למכירת בור מקום דשדרו יחד מכירת מקום בלא הפירש שהקרקע נשאר להמוכר ואם"כ כתב יחד מכירת מקומות הקפירות דהיינו בור וקפירות כולן : יג נמצא שבין כל קבר וקבר שמן הצדדים אמה ומחצה ביורו כזה לפי' הרמב"ם אבל לשון רש"ם והשור אינו כן ועפ"ר שם כתבתי פירושו ויורו גם קצרו הרמב"ם והמחבר ל' הכרייתא דכתב ז"ל עושה מערה ארכה על שבה כו' עד ופושה אחר על פתח המערה ו' פנים וכן יעשה אחרת כיוצא בזה לצד שני של אחר בנגדו ועפ"ר וגם המ"מ כנ"ל וכל' תמהו על הרמב"ם שהשמיטו ועפ"ר שם כתבתי קצת יישוב לזה : יד וקוברין אותו בעל כרחו שנגאי לשם שבני המשפחה לא יהיו קבורים במקום אחד כמנהגם : טו ונותני' דמי הקבר מפני שהקבר שקוברין בו המת הוא אסור בהנאה מ"ם צריכין להסוור לו דמיו משא"כ דרך ומקום מעמדו להספדו אם יתרצה

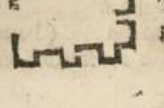

אמצע כ' אמות

הלוקח

סלוקה ויאמר תסדרוהו אותו בו ואחר כך תקנה לתשמישי אין יכולין לסלקו מזה ומה׳ כלא קאמר אלא קוברין אותו בעל כרחו וקי׳ל :

ריח ה בית כור הוא שדה שרגילין לזרוע עליה ל׳ סאין : כ וה׳ה א׳ה בית כור לבד ולאפוקי מת׳ד דדוקא בית כור עפר דנילס דעתו דקנסו לזרע׳ מתא׳כ בית כור סתם דאיכא למימר לבנות עלה בית או לתשמש עליה פירות קנהו קטל׳ן ופיין בטור שכתב דעות כזה : ג אע׳פ שאין בהם מים פי׳ ואו ראוי לזרוע בתוכו ומינה דה׳ה נסלעי׳ דאע׳פ שיש עליהן עפר הרבה אלא עד שרוויין לזריעה ועד׳ר : ד ורשכן ד׳עפרים שאו הקפשוכ׳ מקום כפני עצמן ולענין שכת מקשבי׳רה׳י שם : ה ואין בהם רוכב הקב נראה דהוסיף מור׳ם וכתב דלא יהיה בהן רוכב הקב משום דהמחבר מסיק וכתב דלוקחן פלוקה כלא דמים והוא דעת הרמב׳ם כתבו הטור בשמו וכתב עליו דב׳כ הרמ׳ם ובתנאי שלא יהיה בא׳מהן רוכב הקב דאם יש בו רוכב הקב לא מודבני ור׳ל דלא מודבני בכלל שאר בית כור שילקחם פלוקה כלא דמים אבל לדעת הרא׳ם ורשב׳ם דם׳ל דנשאר להמוכר ופלוקה לריך לקבל הבדה אף על פי שבנאיות והסלעים בתוכו (והקשי׳ א שכת׳

ריח המוכר בית כור עפר ויש בו סלעים ובקעים ובו כיה סעיפים

א (ג׳ רמב׳ם רפ׳ב מתכירה) האומר לחבירו ה בית כור עפר אני מוכר לך כ (וה׳ם שם אמר בית כור לבד) (טור ס׳ב בשם הרא׳ם ור׳י) והיו בתו׳ השדות גאיות קטנים עמוקים י׳ טפחים ג אע׳פ שאין בה מים או סלעים גבוהין י׳ טפחים ד (ורמבן ל׳ (טור ס׳ב בשם רשב׳ם) ה ואין בשם רובע הקב) (שם בשם הרמב׳ם) אין נכללין בתוך הבית כור שאין ארם רוצ׳ליתן מעותיו במקום א׳ ונראי׳ כשנים או ג׳ מקומות ולוקח אלו הגאיות והסלעים בכלל הבית כור בלא דמים : בנס וי׳ל דבשאר למוכר ות׳מ ו סלוקה צריך ליקח שאר בשדה בלבד שיוכל להעביר המחריסה ביניהם (טור שם בשם רשב׳ם ורא׳ם ור׳י ר׳ם בית כור ור׳ן דקידושין) :

ב (שם ברמב׳ם) היו שחות מכאן ז (אפי׳ חלאים מים) (טור ס׳ג) נמדרים עמה בר׳א כשלא היה בהם ח אלא בית ר׳ קבין והיו הר׳ קבין ט מובלעי׳ בתוך חמשה קבין י בתוך רוב של שדה אבל היו יותר על ר׳ קבין יא (ושם נבוהים שלשה) (טור בשם הרא׳ם) יב או שהיו מפוזרים הרבה או אינם מובלעי׳ יג אע׳פ שאין בהן י׳ אינם נמדרים עמה :

ג (שם ברמב׳ם) היו נבלעים יד או מיעוטן ברובן או שהיו מחולקים טו כמו חוט שוה טז או כמו עגול או כמו משולש

מור׳ם אחר זה כשמוך) אפי׳ ים בהן רובע הקב איירי והא דאיירי שאחר זה כש׳ג כתב הטו׳כשם הרמב׳ן (וזהו מהירושלמי) דהא דבאין גבוהין או עמוקין עשרה עפרים דנמדדין עמה היינו דלית רובא ל׳ מהן יותר מי׳ט או מד׳א (לכל מר כדאי׳ליה בירושלמי דפליגי בזה וסכתתי לשונו בפרישה) ע׳ם ולא שילק ולכתב שיעור בריאה שיכא דשמוקין או גבוהין עשרה דאין נמדדין עמה וסלוקה צריך לקבל שדה מוסקת מהן מעמה דבריאה אף שסלעים או בגאיות הן רחבים יותר מד׳ אמות ואפילו מרובע אין מבטלין המקח (מיהו המחבר ומור׳ם שמיטו ולא כתבו בסמוך הא דבעינן שלא יהיה ברובה ל׳ מהן יותר מי׳ט או ד׳ אמות ולא ידעתי למה ונראה שהוא משום דם׳ל דרשב׳ם הנ׳ל בריש הסימן לא ס׳ל כהרמב׳ן בזה וכמ׳ם בד׳מ ע׳ם וכ׳כ בדריסה דר׳ם זה בשם הנ׳י אבל בפנתי לדרכי משה כתבתי שם דלא ידעתי כמאי פליגי ואי משום דרשב׳ם כתב דהא דבנבוה עשרה אין נמדד עמה מיירי ברובה ל׳ ומשילא סיפא דקתני דבאין נבוה י׳ דנמדד מיירי אפילו ברבן ל׳ הא גם רמב׳ן כתב דהא דנמדד עמו מיירי ברבה ל׳ עפרים ועד י׳ם אוד ל׳ אמות רק שלא יהיה רבה יותר) ולכאורה נראה דמ׳ה כתב מור׳ם בדברי המחבר שהוא בדברי הרמב׳ם דאין בהן רובע משום דהרמב׳ם כתב בדין שלא ידידי דאם יש בו רובע לא מוזכן עם השדה וכמ׳ם המחבר בשמוך ס׳ם אבל גם בזה ק׳ מנ׳ל דהא י׳ל דלא כתב הרמב׳ם כן אלא שלא יהא נמדד בכלל השד׳אבל כאן דאיירי דנמדד לו במיטו׳בית כור בוכל לומר דכולי עלמא מודים דאף אם רבה רובע אינו מבטל המקח : ו בלוקח צריך ליקח כו׳ ואינו יכול לומר מיני רוצה שדה מוסקת׳ בשלעים ובלבד שלא יפסיקו בכל אורך השדה שאו לא היה יוכל לעבור מהריסה ביניהן אשר׳י ומור : ז אפילו מלאים מים פי׳ דאו אינן ראויים לזריעה כלל . וה׳ם בשלעים שאינו גבוהין י׳ם אפילו אינן ראויין לזריעה כלל נמדדין עמה משום דאין לך שדה שאין בה פרשי׳ או גאיות ואיה בלוקח להתבונת ע׳מ שתתן לי הכל כמיטור דוקא : ח אלא בית ד׳ קבין פי׳ר׳ קבין לבור ועפ׳ז לפי ערך כגון שלא יהיה קב אחד כשתוכר לו בית רביעית כור דעד שיעור זה מוחל הלוקח ומקבל בתקחו ערשי׳ ונאיות בתו׳ מקחו שפי׳ לא : ט מובלעים בתוך המשה דיש קב מיטור הפסק ביניהן דאל׳כ תשבר בשלש ידידי : יד בתוך רובע של שדה פירוש בשדה כולה הוא בית כור דיינו ל׳ סאין נתנה דרובה ממנה הוא ע׳ז סאין וכשיון שיהיו אלו המשה קבין בתוך פי׳ז סאין דהיינו שיהיה רצופה ארובה וקצרה ברבה בשדה בארך ע׳ז סאין כאופן שאם תתחבנה לרצופות קטנות ותשימו בצד זה בריבוע לא יפחיקו יותר מה׳ קבין וכשהיה הרצופה נמשכת לארכה בפי׳ז סאין יניע לבל בית שאם מהן רובע הרשים ורביעי׳ מרביעי׳ הקב מקב המיטור שבבלע בתוכה שהרי הרצופה׳ארובה זו היא י׳ז רובע הרשי׳ דרביעי׳ הקב הרשי׳ לי׳ז אלקים ונם הקב שמיטי של מיטור שבבלעים בהן הרשי׳ תחלק לי׳ז אלקי יהיה מהן ע׳ז אלקים כל א׳ רביעי׳ דרביעית הקב וק׳ל ועפ׳ר שם שבאר יותר : טו ובן נבוהין ג׳ דבל הפחות מג׳ בארץ מטור דמי גם בעלמא אמרינן דהוס בלבוד : יב או שהיו מפוזרין הרבה הוא מתולק דעת הרמב׳ם והמחבר מדעת שאר פוסקים שהם מפרשי׳ מה שאמרו בגמרא שצריך שיהיו מובלעי׳ ד׳קבין בה׳ דלא אתי אלא לאפוקי בפחות מה׳ קבין דהוס בשלש ידידי אבל אם מפוזרין הד׳ קבין ביותר מה׳ כ׳ם דלא מתשבי בשלש ידידי ומחדדין אחו רבעלי נביה והרמב׳ם ס׳ל דדוקא ה׳ קבין קאתרי לא פחות דהוי בשלש ידידי ולא יותר דאו מבלבלי׳לבלוקח השד׳ שקנה שאינו נוחה לזרוע בשיהיו שטרשי׳ מגויים בכל נד וז׳ם או שהיו מפוזרי׳ הרבה פירוש יותר מבה׳ קבין או שהיו מובלעים בה׳ קבין אלא בפחות : יג אע׳פ שאין בהן פשרה פי׳ נבוה : יד מבה׳ קבין או שהיו בשלעי׳ ר׳ל שאינו מובלעים בה׳ קבין אלא בפחות

או מיעוטן ברובן גם בחייתוני נדפס או אבל בא׳מ כתוב שם דל׳ל ומיעוטן ברובן וכן הוא בגירסת רשב׳ם והטור בגמרא ור׳ל הכי ד׳ קבין הרשין הבבלעין ברצופה ארובה וקצרה בפ׳ז סאין הן בשדה שם הפסקן הקב מיטור בא׳מ וכתבנו דאם הרצופה׳ביתה הולכת בשום מגיע לבל בית שאם רובע הרשי׳ וקאמר דאם לא בית׳ הרצופה בשום כולי האי אלא ביתה בא׳מקום א׳ קצת רחבה אחה שראוים לבית אפ׳ע׳ם מיטור הכ׳ל . וא׳מקום א׳ הוא קצרה ברחבה יותר אחה שראוי לבית אפ׳ע׳ם מיטור הכ׳ל דהיינו ע׳ דבית׳ אמר׳ כ׳ם דלא אתי אלא לאפוקי בפחות מה׳ קבין דהוס בשלש ידידי אבל אם מפוזרין הד׳ קבין ביותר מה׳ כ׳ם דלא מתשבי בשלש ידידי ומחדדין אחו רבעלי נביה והרמב׳ם ס׳ל דדוקא ה׳ קבין קאתרי לא פחות דהוי בשלש ידידי ולא יותר דאו מבלבלי׳לבלוקח השד׳ שקנה שאינו נוחה לזרוע בשיהיו שטרשי׳ מגויים בכל נד וז׳ם או שהיו מפוזרי׳ הרבה פירוש יותר מבה׳ קבין או שהיו מובלעים בה׳ קבין אלא בפחות : יד מבה׳ קבין או שהיו בשלעי׳ ר׳ל שאינו מובלעים בה׳ קבין אלא בפחות

מו מיעוטן ברובן גם בחייתוני נדפס

בתמ"ס ל' הט' כלכך אם כבר נתן המעות עליו לקבל ואם עדיין לא נתן מעות אין צריך לקבלם : כ היה עפר למעלה כו' פי' ורחויין לזרעה קצת אבל מ"מ אין קילת הזרעי' בטוב כיון שהלא למטה מהעפר . ומל' ר"ן משמע דאינשי' הוא משום דיש עליו עפר מעט שאינו בעומק המערישה מ"מ ראוי לזרוע שם איזה פנייכים : כא אם סלע למעלה פי' ואפשר להעתיק ולעקר הסלע משם ויהיה תשתיו ראוי לזרוע : כב היה בו סלע יחידי אפילו בית רוחב לכור כתב הש"מ ע"ז גרסתו (דהרמב"ם) כגירס' רב האי וס"ל דכשאמרו דנמדדין עמו אפילו טרשין של ד' קבין אם אין נכוסין י"ט ס"מ טרשין בעין גרור' אבל סלע של רוחב שם בפני עצמו יש לו ואינו נמדד עמו עכ"ל רשב"א אבל ר"ם

יז או שהיו בצדדין יח או שהיה דרך עקלתון כל אלו ספק יט המוציא מחבירו עליו הראייה :

ר (שם) וכן אם כ היה עפר למעלה וסלע מלמטה כא או סלע מלמעל ועפר מלמטה ה"ז ספק :

ה (שם דין ג') כב היה בו סלע יחידי אפי' בית רובע לכור אין נמדד עמה ואם היה סמוך למצר כג אפי' כל שהוא אין זה נמדד עמה הפסיק עפר בין סלע למצר הרי זה ספק : (כל אלה דברי הרמב"ם אבל יש דעות אחרות בדינים אלו וסגיאן הסור) :

ו (שם נרמב"ם ד"ר) אמר לו בית כור עפר אני מוכר לך אפילו היו בה גאיות עמוקים י' טפחים או יותר או סלעי' גבוהים י' טפחים או יותר הרי אלו נמדדים עמה :

כד"ם (סור שם בשם רשב"ם) כד (מ) וי"מ דוקא שאין בשם ד' קבין וכל זה מיירי שאין הלוקח עומד בתוך השדה כה כאלו אמר בית כור עפר אני מוכר לך כן אסר הן יתר ואפילו אסר אבל אם עומד בתוך השדה הוי כו ז' קבין ומצאם הניעם (פרש"ם ומור ס"ו) :

ז (שם נרמב"ם ד"ם) האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך כז מרה בחבל אם פיחת כל שהוא מנכה לו מן הדמים ואם הותר כל שהוא יחזיר לו :

ח (שם ר"י) א"ל כח בית כור עפר (זם) אני מוכר לך ה"ז כמי שפי' ואמ' בית כור עפר בין חסר בין יתר ואם פיחת מהמדה כט אחר מכ"ר שהוא רובע לכל סאה הגיעו יתר על כן יחשוב עמו ל על כל הרבעים שחסרו או הותירו וכל שפיחת מבית כור ינכה לו מהדמים :

כנ"ם (הרן בשם הרמ"ם) י"מ דוקא כשקת שעדיין נקרא בית כור לא אבל יתר מכן לא דהא בית כור קמ"ל ודוקא שאין לו קרקע יותר אבל מכר בית כור בסדותו לב נותן לו בית כור מכוון : וכל שהותיר על בית כור יחזיר לו :

ט ומה הוא מחזיר לו אם היה התום' לג פחות מט' קבין מחזיר לו דמים כשעת המכירה ליפות

ריח

ו וי"מ דוקא שאין בשם ד' קבין . בשמ"ע הא כתב רשב"ם בשל סברא זו דוקא ביותר מד' קבין אבל ד' קבין נמדדים ולכך פנים כן ול"כ דמשמע מ"מ מיירי כאן בכל ענין אפילו אינו תובע בתוך ד' קבין ובתוך רוחב של שדה אבל ד' קבין צריך שיסא דוקא בכל המבאים הנזכרים לעיל כי לרשב"ם דינא דבית כור לא צריך אבל לענין שנמדדים אילו נבוסין אבל כל דבר הוא דומה לגרון דלעיל פיין בשור ויבורר כ"ל ודו"ק :

ב או

ל"מ הרמ"ם ל' הט' כלכך אם כבר נתן המעות עליו לקבל ואם עדיין לא נתן מעות אין צריך לקבלם : כ היה עפר למעלה כו' פי' ורחויין לזרעה קצת אבל מ"מ אין קילת הזרעי' בטוב כיון שהלא למטה מהעפר . ומל' ר"ן משמע דאינשי' הוא משום דיש עליו עפר מעט שאינו בעומק המערישה מ"מ ראוי לזרוע שם איזה פנייכים : כא אם סלע למעלה פי' ואפשר להעתיק ולעקר הסלע משם ויהיה תשתיו ראוי לזרוע : כב היה בו סלע יחידי אפילו בית רוחב לכור כתב הש"מ ע"ז גרסתו (דהרמב"ם) כגירס' רב האי וס"ל דכשאמרו דנמדדין עמו אפילו טרשין של ד' קבין אם אין נכוסין י"ט ס"מ טרשין בעין גרור' אבל סלע של רוחב שם בפני עצמו יש לו ואינו נמדד עמו עכ"ל רשב"א אבל ר"ם

וכתוב פירשו דקאי אאם עומד חוץ ממיצר הסדה ע"ם : כג אפי' כל שהוא אין זה נמדד . כראה דר"ל כיון שהסלע עומד סמוך למיצר אפי' אינו נכוה ונם אינו אינו נמדד עם בית כור אלא כ"ם אינו נמדד עם הסדה אלא כשהוא עומד בתוך הסדה ומסיק וקאמ' דאם אינו סמוך ממש למצר אלא מפסיק בין הסלע למצר אבל אם נמדד עמו אם אינו נכוה י' ורשב"ם דהוא אינשי' דלא איפשטא בגמרא : כד וי"מ דוקא שאין כאן ד' קבין כתב זה כל י"מ אע"נ דהמחבר לפני זה לא הזכיר שבאמר בבית כור דאפי' ד' קבין יותר נמדדין עמו (וכל' המחבר הוא נ"כ ל' הרמב"ם שם פכ"ם) משום דהטו' כתב דמל' הרמב"ם יראה דאם אמ' בבית כור אז בכל ענין נמדד עמו וס"ל דמד קבע הרמב"ם דין זה אחר כל דינים הא"ל אבאלו אמ' כל הני דינים אמר דוקא בא' לבית כור אני מוכר לך אבל אם אמ' בבית כור בכל ענין נמדדין עמה קמ"ל דיש סולקין ע"ז וס"ל דדוקא לענין נובה אז עמוק הוא דיש סילוק בין אומ' בית כור לאומ' בבית כור אבל לענין אם אם יתר מד' קבין אין סילוק . ואי"מ אלוה דכתב הוא מ"ם הטו' בשם רשב"ם ומסיק דהרמב"ם אליבא אליה (וכנ"ל) ושברא"ם הסכים לסברא הראשונה אלא אק' ששם הטו' אם"ד כתב בשם רשב"ם דגם בגמ' בבית כור צריך שלא יהא בו יותר מ"ד קבין אבל ד' קבין אפי' בגמ' בית כור אפר מוכר לך ואינו נובה אשרה נמדד עמה ואם כן אל מורי ורבי רבי משה איסלרז ז"ל שכתב דאי"מ דוקא שאין בהן ד' קבין . לכן כראה להביא בדברי מורי ורבי משה דצריך לאיות איש אומרים דוקא שאין בהן יותר מד' קבין ורצה לומ' ולאפוקי מדעת הרמב"ם כנ"ל ודו"ק : כה אבל אם עומד בתוך השדה כו' דכל שהוא עומד בתוכו ידוע בבית כור אפר זה מוכר לו אף על פי שלא דקדק לומ' בשעת הקנין בית כור זה הוה ליה בגמ' כן אסר הן יתר וזה הוכיחו התוס' ושרא"ם מהגמרא ועיין דריסה : כו ז' קבין ומצאם בשיעו' זה מגיע בשמוכ' כור ביחד שהוא שלושים בית סאה ואזי מגיע רובע הקב לבית סאה והוא הדין לפי ערך זה לפי ריבוי או מיעוט בבית שאין שאוכר לו וכמו שיתבאר : כז מדה נאבל משתעות ל' זה הוא שמוכר לו בית כור בגמנוס כמו שמודדין בחבל אבל נ"כ משמע שאינו מדקדק שאם לא יהיה בית כור שלם שיהא המקום בטל אלא שיטלם לו לפי ערך שאם יתעב מבית כור ינכה לו מדמי בית כור ואם יהיה יתר יוסיף לא משא"כ בשל בית כור אפר שאינו עומד בתוכו דאם אסר אז יתיר אפילו רובע לכור יכולי' לבטל אף אם יאמ' לו שמוכ' תבכ' לי מהדמים מה שאסר לך דהלוקח יכול לומר כוונתי היה דוקא בבית כור . ומ"ם בשו' דאפילו אסר קב מבטל המקום קב ל"ד הוא וכמ"ם בפרישה נם אינו דומה למ"ם הטור והמחבר לקמן בס"ר רל"ב דכל דבר שנמכר במדה אפילו בית ביה שיעור אונא' המקום בטל דהיינו דוקא כשהשעוהו וא"ל שהיא מדה כך וכך ולא נמצא כן אבל כאן לא א"ל בכירו שהוא כך וכך אלא א"ל שיעודדו אם הוא כור כמו שהו' אבור ויבכה לו אם הוא אפו' מכור כ"כ התו' ועפ"ר כח בית כור אפר זה אני כו' המחבר לא כתב תיבת זה דהוא העתיק ל' הרמב"ם והרמב"ם העתיק ל' הגמרא ואינביא דאיפשטא הוא בגמרא דבאומר בית כור אתם זלא הזכיר מדה בחבל ולא הן אסיר הן יתיר דדינו כאלו א"ל הן אסיר הן יתיר ועד רובע לבית סאה הוא תפילה רק שהתוס' והרא"ם הקשו אזה ומפרשים דגמרא מיירי דבעומד בתוכו ומ"ם הטור ומור"ם בס"ו והר"י אלגזי מפרש הגמרא דמיירי בא"ל בית כור אפר זה אני מוכר לך ואינו אמת לדינא דגם בשאומר לו בפירוש בית כור זה אע"פ שלא עמד בתוכו לא אל אבל אם א"ל זה מ"ם ס"ל כאלו אמר הן אסר הן יתיר : כט אחד מכ"ר שהוא רובע כו' פי' מ' מכ"ר מהשאה שהשאה ו' קבין וכל קב תקלוק לרבעין תמצא בשאה כ"ד רבעין : ל על כל הרבעין פי' אף הרביעי' אצמן יכנה לו אז ישלמו לו דיינין שהא לכלל אורה במה שהוא הפסת אז היתור ביותר מהארבעים דודאי לא ניתן למחילה צריך לנכות אז לשלם לו אף הרבעין אצמן ודומה לזה בטור ובדברי המחבר לקמן בסי' רכ"ט ור"ל ע"ם : לא אבל יתר מכן כו' פי' אבל אם הפסת הוא כ"כ הרבה עד שבשביל פחת כזה לא נקרא בית כור לא מהני הניכוי מהדמים אלא מבטל המקח אם ירצה : לב נותן לו בית כור מכוון פי' ולא מהני מה שרוצה לנכות לו מהדמים לפי ערך אף אם ל"ל הן אסר הן יתיר כיון שיש לו קרקע מצדו להשלים לו הפחת . * וכע"ם השמיט נ' דינים אלו שכתב מור"ם בסנ"ה * זו ולא ידעתי למה : לג פחות מט' קבין הוא שיעור שדה וכמ"ם המחבר בסעיף זה ונראה דאף שגם מ"ם המחבר בסעיף זה הוא מדברי הרמב"ם מ"מ לא מיירי אלא בדבר שמוד' כו נ"כ ר"ם והטור ופחות מט' קבין דבת' כאן מיירי עם הרבעין וכנון דמבר לו ל"ד שאין הוא תוס' ל"ם רבין דלפי ערך מגיע יותר מרובע לבית סאה ועדיין

אינו סיפור סדה עד סיפה התום׳ ליפות רבעין דהוה ס׳ קכין וכ״כ בטור ע״ס ומ״ס לייפות את כל המוכר קמי אמ״ס דצריך ליתן לו דמים
אלא קמי מנשתנה בשער וכסע״ש מאחר זה מתקיל ונתה דעת הרמב״ם והוה דאפילו יש בהיתרון עם הרבעים ס׳ קכין אם״ס צריך להחזיר
לו דמי׳ בנשתנה בשער וכמ״ש סס : לד ליפות כל המוכר פי׳ אכל אם ירצה המוכר ליקחנה בעינו צריך לתנם לו דלא אחרו ליתן
לו דמים אלא ליפות כל המוכר ופיין כמו׳ שכתב ז״ל ונתב רבב״ם דלא מפלגינן כין כפות מט׳ קכין לט׳ קכין אלא ביתר מכאן אבל אם

לה ליפו׳ כה המוכר ואם היתה התוספו׳ ספוכה לשדה אחרת של מכר מחזיר לו אותה תוספת
קרקע שהרי סומך אותה לשאר שדותיו ואינו מפסיד כלום :

יז * (סס נרמב״ם) לה היתה התום׳ יתירה על תשעה קכין נותנין רובע לכל סאה וסאה׳
והנשאר יתר על הרבעים אם יש בו ט׳ קכין נותן כל הרבעי׳ כולם עם היתר מהקרקע ונותנו
לו בשעה שלוקחה מסנו :

יח * (סס נרמב״ם ה״מ) לו במר״א לח כשהיתה בזול בשעת ממכר והוקירה בשעת החזרה
היתר אבל אם היתה ביוקר והזלה אומרים ללוקח אם רצית ליתן לו דמי התוספת כולו
תן לו דמים כפי המסכר ואם רצית ליתן לו קרקע תן לו כמוששה עכשיו :

פנה כל מה שכתב מתחלת סעיף ט׳ עכ״ל הרמב״ם הוא מ׳ כ״מ מהלכות מכירה והמגיד מפנה
הביאו סס בצריך עיון • והעיקר כדעת י״מ * (רמב״ם ופור ס״מ) כי כל שהוא פחות מט׳
קכין ברשות ביד המוכר ליקח קרקע או מעות ואם נותן לו מעות בשעת הזול כין היתה בזול והוקיר
או היתה ביוקר והוזלה • אבל היתה לו שדה אחרת ממוכה לתוספת זה נותן לו קרקע • וכן אם

יט היה התום׳ ט׳ קכין ומתפכין כל המותר כין הרבעים כין הכסף : * (רמב״ם סס ה״י) רין חצי קב בבינ׳ כדין ט׳ קכין בשדה שאם הותיר בבינה פחות מחצי קב
על הרבעים אינו מחזיר לו אלא דמים הותיר חצי קב מחזיר׳ לו כל הרבעים עם היתר בדמי׳
או קרקע כשעת הזול של עת החזרה :

יב * (סס) לט מכר שדה ונעשה גינה ביד לוקח או גינה ונעשה שדה ה״ז ספק אם מחשב
לו כדין שהיתה בעת המכר או כדין שהוא עתה :

יג * (סס דין י״ל) האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך מ מדה בחבל כין חסר
כין

ברוכב לבית סאה ניתן לתחילה סאומר הן תסיר והן יתיר ומפי לא ומאם הוא יתר מרוכב לבית סאה
ונסיר המוכר בו על העליונה • בכל זה ס״ל להרמ״בם בבאו׳ וכר״ם אלא שמחולק עמהן באם הוא יותר מרוכב קב לבית סאה והביא
היתרון עם הרבעים לט׳ קכין דלר״ם ומפו׳ אין בזה יד המוכר על העליונה אלא אם ירצה הלוקח מחזיר לו הקרקע בעינו כע״כ המוכר
והרמב״ם ס״ל דגם בכה״נ יד המוכר על העליונה אע״כ היה יתרון כ״כ שאחר שכתת לבל בית סאה רוכב יאחר כהיתר עוד ט׳ קכין וכזה
דוקא אמרו שמחזיר לו הקרקע בעינו כע״כ ותעמס שלכתוב בסמוך ואפי׳ בשהיתרון כ״כ הרבה ס״ל דעדיין יד הלוקח אינה על העליונה
עכ״פ דאם היתה הקרקע מתחלה בשעת הקניה ביוקר ובשעת בשעת הזורה עומדת בזול אין ביד הלוקח רשות להחזיר לו היתרון
בקרקע בעינו אלא צריך ליתן כעדה כ״כ דמי׳ כמו שהיתה שוה בשעת הקנין או מחזיר לו קרקע בשער הזול בשיעור אותן דמים שהיו
שוו היתרונות בשעת הקנין דע״ל המוכר ברשותך ובמחלך עמדו בזול הקרקעות ואם היה בשיעור שהיו בזול בשעת הקנין ובשעת
מזרה בתייקרו אמרי׳ דברשות מוכר בתייקרו דהיתרונות לא נחכרו לו מעולם נמצא בלל דבריו דלעולם יד המוכר על העליונה
זולת אם הקרקעות בתקח הראשון דאז צריך לקבל הקרקע ודוקא בשהיו בהיתרונות כ״כ שהיה יתרון נוסף על הרבעין של כל
סאה וסאה וכל זה כתב ע״ם משמעו׳ הסוניא בא״ם בדרישה ובאמת לא נתנאתי עמם בכון לדבריו גם בת״מ ותור״ם ז״ל תמהו בזה עליו
דכיון דעכ״פ נשאר ט׳ קכין והוא ראוי לשיעור שדה וראוי להמוכר למה יהיה ידו על העליונה לבוף לחלוקה ליתן לו דמים כעדו ויש
לדחוק ולייסב זה ולומר דה״ם כיון דהרבעי׳ לבית סאה נתנו לתחילה מ״ה אף כשיש יתרון עליה׳ עד שכין כולם הוא ט׳ קכין מ״מ אינו
כדאי לפיו׳ לבן דין חורת קרקע בע״כ של המוכר דיאמר לו המוכר אלו לא היה היתרון היה תופס בהן הלוקח בהרבעי׳ בתנם בתחרו
מסן בכלל מקח שקנה עכשיו שיש יתרון יתנם לו בע״כ גם אני אומר שהן בכלל הקנין לענין זה שאינו יכול להבריחני ליקחם מידי
בעינו אלא ישלם לי דמיהן כמו שישלם לי נוף הסדה עד שיהיה נוסף על כל הרבעין ט׳ קכין דאז הם״ל כאלו יש לו שדה ממוכה אלא
וק״ל • אלו הן כלל דברי הרמב״ם ובפ״ו יתבארו לך פרטי דברי המחבר שהן הם דברים אות באות בא״ם הרמב״ם : לו
כותבין רוכב לבל סאה כו׳ אינו ר״ל דהרבעי׳ ישארו ללוקח אלא כלות׳ נותנין ומשכחן רואין אם לאחר שיתלוק מהיתרון רוכב לבל
בית סאה יאחר עוד ט׳ קכין אז יש בה כיד הלוקח להחזיר להמוכר הבל יאר בקרקע בעינו וא״ל ליתן לו בעדו דמים : לז בשהיתה בזול כו׳ ה״ם
ומ״ם בד״א כו׳ ר״ל בד״א ביד הלוקח על העליונה ונתנה לו בשעה שלקחו ממנו : לח בשהיתה בזול כו׳ ה״ם
דסוי מני לתימר בשעמד הקרקע בשער הראשון אלא דהרמב״ם תפס ל׳ הברייתא והגמרא דתיירי גם בשלא עמדו בשער א׳ ומה״כ בשיש ומ״ם אלא
בשעי׳ שלפני זה וכתב דנותנו לו בשעה שלקח׳ ממנו משום דתיירי גם שם בגמרא בשנתנה בשער : ומ״ם אלא
הותיר כו׳ עד אינו מחזיר לו אלא דמים ר״ל ביד מוכר על העליונה וכמ״ם בשדה בבפות מט׳ קכין מחזיר לו דמים ליפות בא
המוכר וכמ״ם שם • ומ״ם הותיר מני קב כו׳ עד כדמים ר״ל אם עמדה בזול צריך ליתן לו דמי שוי׳ כמו שהיה בשעת הקנין
או קרקע בזול בשע׳ המזרה וכנ״ל בדין שדה ומ״ם מור״ם בשנ״ה ז״ל אלא״ם מתחלת ס״ם כו׳ הוינו מחוש דה״ל לאור״ם דמ״ם בא״ם
אם היה התוספו׳ בפות מט׳ קכין כו׳ ר״ל אפי׳ היה בו ט׳ קכין אלא שבלא הרבעי׳ אינו ט׳ קכין אם״ם צריך להחזיר לו דמים וכנ״ל ומ״ם
כתב דו״א אלא לדברי הרמב״ם • אבל לעד״ב בא״ם לעיל דמ״ם בא״ם קאי אפי׳ לפי׳ ר״ם ובטו׳ ומתחלה כתב דבר הפשוט דבוה
דאין בו שיעור שדה צריך ליתן דמים ליפות בא המוכר ובאם אם הם להמוכר שדה בעדו מחזיר לו קרקע ומה״כ כתב לרבותא דאפי׳
ים בו ט׳ קכין אם הרבעין (אם אין לו שדה בעדו) צריך ליתן לו דמים וק״ל • ומ״ם מור״ם דמתעיף ט׳ עד כאן הוא לשון הרמב״ם
ל״ע לאם כתב עד כאן שהוא סי״ב הא גם פי״ב אזיל דוקא לשיטת הרמ״בם ואלא לפי׳ ר״ם ובטו׳ ובמ״ם פירושו לפני זה וגל״ל שהוא ט״ם
שנפל בדפוס והנ״ם זו צריכה לגיות מסודרת אחר סעיף י״ב ובסס שפיר לומר עד כאן ור״ל עד סעיף י״ג ודו״ק : לט
מכר שדה ונעשה גינה כו׳ ל״ל הטור היה שדה בשעת מכירה והיה בהמותר מעט יות׳ מפני רבע׳ לפני סאין שמכר לו (ובזה יד
המוכר על העליונה ליתן לו דמים אם ירצה) ונעשה גינה (פי׳ שעלה בה מעיין שראוי לקנות בה זרעי׳ פנריכי׳ מי׳ הרבה) קודם
שבאזי׳ הלוקח בהמות׳ וקם בדין חורת חורת קרקע • אז שהיה׳ גינה בשעת מכירה והיה בדין חורת קרקע׳ ונתיבה המעיין וכ״ל
מדין גינ׳ לדין ליתן לו דמי׳ להמוכר זהו איכפי׳ דלא איכפי׳ ומחזיר לו מה שירצה • וכבריסה כתבתי והוכחתי דר״ל דהלוקח מקרי
בדין זה מוחזק ומחזיר להמוכר מה שירצה דבא שביהן כתרנו בהמקח אלא שיש כאן בסיק׳ דדיב׳ אי אזלינן בתר קנינו או בתר בשתא את
פקורס : מ מדה בחבל הן מסר כו׳ כלומר הרי אתמ׳ כ׳ לשונות דסתרי זא״ז דמדה בחבל משתא בדקדק • וכן
מסר וכן יתיר בלא דקדוק וכנ״ל :

מא אם אמר כו' ר"ל ל"ת כזה שהולכין אחר לשון בין מסר בין יתר כיון שאמרו באחרונ' ונראה דאזר מאומרו מדה בשכל באחרונה אם"ה אין לו אלא בדי בין מסר כו' : מב אחר בפות שבלשונות ירא"ה דר"ל אחר בל' שתפות הדיבור שלא בתחלה בית כור ואחרינן לאו דוקא בית כור אחר אלא אפילו פחות או יותר א"נ מפני שנ' דינין תולין בנ' לשונות שאומר דהיינו אחרו פחם בית כור דדינו שצריך ליתן לו בית כור אלא ואפי' ביכוי דמים לא מהני • ומדה בשכל הוא נ"כ בדקדק אבל מהני כיס ביכוי דמים • ובין מסר ובין יתר הוא לשון נרות של"ד קאמר וקאמר דהולכין בזה אחריו : מג ואין לו אלא כדין אם מסר כו' ירא"ה שבון שיש בו חסרון וכין שבון שיתרון בשבונו הולכין אחריו וא"ה כתב ואין לו ר"ל להלוקח ולא מיירי דוקא בדבתן בכר דמי אלא אפי' אם פיחת ולא נתן עדיין דמי' צריך ליתן לאומ' בל דמי בית כור דבבר נגמר המקח בשעת קנייה והמעות הן קוב עליו ופפר"ד שבוכחתי פירש זה לדברי הרמב"ם שכתב המשב' בלון לשונו ולא בא"מ וב"י ונם לא °כש"ם שבי אחרו לדברי * המשבר בשבין אחר ע"ם : מד ואל"ל בסימני' ובמצרים כו' ל' בסור א"ל בית כור עפר אני מוכר לך כמו שהוא כתוב בתוך סימניו ומצריו כו' ובפרישה כתבתי דדקדק וכתב שא"ל בחות שהוא אפני דבסינן שיעמוד בתוכו או שיאמר לו בית כור זה ונם יאמר לו קחהו בתוך מצרי' ושיתנים שלו ראו איכא יתור ל' דבשעומד בתוכו או אחר זה ה"ל בדין אסר או יתר ובא"ם בס"ם ובשהוסיף לומר קחהו בתוך שיתנו ומצריו לעפוי אתה וא"ה אומרים דעד שתות בניפו וזהו ריחו הטור בבתבו כתו' שהוא דהיינו שאומ' זה או שעמד בתוכו ופפ"ר ולא °כש"ם שהשתיק ל' רשב"ם ונתן תקוש לבעות ע"ם : מה פיחת יתר על שתות יבבה פי' יבבה בל הפחו' אף הבשתות בדין * פיחת יתר מרובא הבל"ל בהן אסר או יתר וכ"כ הטור אחר זה בהיותו יותר משתות דיתן לו דמים אף בפד הבשתות ובתבו הטור שם משוש דבתבינו דינא בהם שיתרון פחות מט' קנין שיתן לו דמים או קרקע כו' ובאסרון אינו נותן לו המוכר קרקע מתקוש אחר רק דמים צריך ליתן בפד הפס' ובא"ם לעיל : מו המוכר לחבירו שדה שהלוקח יודע אותה ואת מצריה ובמכריו והלוקח מכירה ואת מצריה כו' ועא"ם בפרישה עליו : מז ולא נמצא אלא ק"כ כו' הא"ת בתב ע"ז דהמשבה בך היה דהיה אסר רביעית אבל לאו דוקא דא"ה אם היה אסר רביעית אבל לאו דוקא ומהתימה אלא בתב דבתו לא המשבר ולא מור"ם ז"ל : מח בלומר שהיא שוה כו' בטור בתב שהרא"ם בתב ע"ז דבעינן שיהא בחתת טוב מדה אחרת ושויה כ"כ ובשרשב"ם בתב דלא"ל שיהא טוב דלהשבים מקבו אחר בן ובשבים הטור פס הרשב"ם ומהתימה לחה בתם המשבר ומור"ם ז"ל בזה : מט מה שהוא אני הדמים כי יד המוכר על העליון וניחא ליה בטעם טוב יותר מהברבה מהנרוש : נ ונותן לו בדרום' כו' דאחרי' כוונתו היה שמכר לו מנד דרוש לפי ערך בפי שיוי אני דבל הסד' זא"ה צריך ליתן לו אלא מנד דרוש הן שהוא טוב או רע והטור סולק ע"ז והמשב' בותם בדעת הרמב"ם בי הבסיבו עמו האחרונים ז"ל : נא דהמוכר נותן בו' אבל בשמוכר שדה שליבה רוב המוכרי' אין לבן עוד מצידי הסד' שמכר ליתן לו בלום מ"ה לא סילקו אף במי שיש לו עוד שדה בגדו ב"כ ר"ם ופפ"ר : נב בל זה בדי אלא תקפוץ הנמייב היא היה קטנ' שאוכל' ומפסדת את התבואה ובפרישה כתבתי ל' הגמרא לחה הקנו ב"ב לעשו' נדר ושני מריצין ע"ם : נג היה לו אני שדה בו' ל' הטור ראובן שהיה לו שדה בשותפו' פס שמעון ומכרו לבני ולא פי' בחה מכר לו מחבו אלא בתב לו אני בו' : נד ומכר לו בה שדה פי' שעמד בא' מהן ואמר שדה אני מוכר לך וב"כ הטור : נה לא קנה אלא שדה דאחיר' מצרים בבר' הרשב"ם לו : נו שיש מעט שקורין לבקעה שדה דאלו היו הרוב שקורין בן אם אינה אילן בלום הוא אחרי' דמכר לו בל הבקעה בא"ם בס' רי"ד ס"ז והטור והמחבר קבו' בתן ובמחבו אמ"ם שם בדין המוכר בית בבירה גדול' דתרוייהו אתאמרו בגמרא יחד בפ"ר : נז דבל המוקף בחצר א' בו' ואפי' לא בתב לו המצר ג"כ קנה הבל ובא"ם הטור והמחבר בר"ם רי"ט

נ אם אמר כו' עיין ח"ם בסמ"ע ס"ק מ"ם ומ"ב ומ"נ אינו בלעפ"ר אלא נראה עיקר בסמ"ע ובי' ועיין סוסן סנינאו לדברי הרמב"ם והמחב' דגם הוא ס"ל בראב"ם ובאלא בית הסיג עליהם וב"ב הב"ח דא"ק הרמב"ם ואין לו אלא בדין הפחות בין אם מסר בין אם יתר והסיג על הסו' ובמ"ע ע"ם ושור מבאתי סתיר לדברי הסמ"ע ממ"ם הרמב"ם בפי' המשנה ע"בית בור ור"ל יקח אלוק' בבנין זה הפחות שבשעורין וזה אמרו אלך אחר הפחות שבלשונות עב"ל הרי שהפחות שבלשונות לעולם רשות הלוקח ופירשו הפחו' שבשעורי' ולא בחו אפי' בשמ"ע אחר הלשון אחפחו' הרבו' אמר בתחלה בו' וגם קשה לי על מ"ם הבמ"ם שהפחות הרבו' אל"ל בתחלה בית בור בו' שהרי בתחלה שמשה מקור דין זה לא הוכר בית לור אלא עסים' דל' בית בור דקבו הרמב' והמחבר בלן הוא ל"ר ואינו אלא פירש אל חרם בחבל וכוונתם בדברי הרמב"ד שאינה בחוק ובגמ' דגם הר"י הבא"ם ורש"י ורשב"ם ס"ל בהרמב"ד ובדריו בכונים לדינא וז"ל הפחות שבלשונות קולא היא לבתב' ולא בתן מעות הלוקח הוא שתובע ולא לא בתן והלוקח' מחזיק והמוכר תובע מעות יתרים הוא תובע' ופעמים שמסר הוא קולא או מוחרא לבתבע ובן פיתר עכ"ל ות"ם הר"ב המגיד דאפי' בא המוכר ליקח מעות בופין את הלוקח ליתן בשמוכר לפי שקרקע בחזקת בעלים עומדי' ובן אמרו בעינן שבירות בב' לשונו' שותרי' בתו מיתבאר ע"ז תה' שבירות עכ"ל אשיבא דאין ר"ל דבופין את הלוקח ליתן אם אינו אבן בקרק' דוקא בבא"ם בא אינו לוקח קרקע בחזקת בעלים עומדת וגם נבי שבירות ע"ז לא אחרי' אלא שבריך לאלא לו בעד המדם הי"ל בשבבר דר בו (בתאבר לקחן אי' הי"ב סי"ו) אלא ר"ל דאם הלוקח חפץ בקרקע ואינו רוצה בחותר שהוא ואינו רוצה ליתן בחעות בעד החוקר בופין את הלוקח ליתן וכל זמן שאינו נותן הקרקע בעלים קיימת ובתב בן לפי שתפסת ל' הרמב"ד שבתב ושהוא תובע המעות יתירים בו' לא משמע בן ולפעד"ב דגם הרמב"ד מודה לזה אלא שמיירי שתפן שהקרקע יפי' של הלוקח רק שתבע מעות היתר' וגזה הדין אם הלוקח ואפשר גם הרב המגיד בבין בוונת הרמב"ד בן ולא בא אלא לעדם ודו"ק :

נ אלא

בין יתר מא (נ) או שא"ל בית בור עפר אני מוכר בין חסר בין יתר מד' בחבל הלך מב אחר הפחות שבלשונות מג ואין לו אלא כדין אם חסר אם יתר :

טו °(סס דין י"ב) מכר לו בית בור מד ואמר ליה בסימני' ובמצרי' פיחת שתות או הותיר שתות הגיעו מה פיחת יתר על שתות ינכה לו מהדמים הוסיף לו יתר על שתות יתן לו דמים או קרקע הכל לפי השיור הנשאר בשדה פחות מט' קנין ובגינה פחות מחצי קב ולא היה סמוך לשדה המוכר מחזיר לו דמים :

טז °(סס דין י"ג) מו המוכר לחבירו שדה שהלוקח יודע אותה ואת מצריה וכבר הורגל בה אפי' א"ל יש בסדתה מאתי' מז ולא נמצא אלא ק"ן הגיעתו שהרי ירעה וקיבל עליו ומה שא"ל השבון מאתי' מח כלומר שהיא שוה כסו אחרת שיש במדתה מאתים :

יז °(סס דין י"ד) האומר לחבירו בית בור פלוני אני מוכר לך אע"פ שאין במדתו אלא לתך הגיעו שלא מכר לו אלא מקום הנקרא בית בור לפיכך צריך המוכר להביא ראיה שהוא נקרא בית בור :

יח °(סס) וכן האומר לחבירו כרם שלי במקום פלוני אני מוכר אע"פ שאין בו גפנים הגיעו והוא שיהיו קורים אותו כרם וכן האומר לחבירו פרדס זה אני מוכר לך אפי' אין בו רמונים הגיעו והוא שיקרא פרדס וכן כל כיוצא בזה :

יט °(סס דין ט"ו) כל אלו הדברים במקום שאין שם מנהג אבל במקום שיש מנהג הלך אחר המנהג ואחר לשון רוב אנשי המקום :

כ °(ל' רשב"ם פכ"ם מתכירה דין כ"ב) האומ' לחבירו חצי שדה אני מוכר לך שמין כמה שוה כל השד' ונותן לו מהכחוש שבה מט מה ששוה חצי הדמים של כל השדה וכן אם אמר לו חציה בדרומה אני מוכר לך שמין לו דמי כולה נ ונותן לו בדרומה בחצי כל הדמי' ומקבל עליו הלוקח (וי"מ °(סור סי"ח) נא דהמוכר נותן מהלקו המקום לעשות בו נדר כו') לעשות בחלקו מקום הנדר ומאחורי הנדר סמוך לנדר חריץ קטן רחב שלשה טפחים וחוצה לו חריץ אחר גדול רחב ו' טפחים ובין ב' החריצין רוחב טפח נב כל זה כדי שלא תקפוץ הנמיה :

כא °(סס נרמב"ם דכ"ג) נג היה לו חצי השד' ואמ' לחבירו חצי שיש לי בשדה סכרתי לך קנה החצי כולו • א"ל חצי השדה שיש לי לא קנה אלא רביעי (וע"ל סימן רי"ח סעיף ז') :

כב היה לו בקעה גדולה ובתוכה שדות הרבה וכל א' חלוקה במצר שלה נד ומכר לו בה שדה ומצר לו מצרי הבקעה נה לא קנה אלא שדה א' אע"פ נו שיש מעט שקורי' לבקעה שדה °(סס) (וע"ל סי' רי"ד ס"ז אבל אם אין חצר מפסיק קנה הכל °(הרא"ם וסור פ"כ) נז דבל המוקף בחצר א' נקרא שדה א' ועיין ר"ם רי"ם) :

נז אם אמר כו' עיין ח"ם בסמ"ע ס"ק מ"ם ומ"ב ומ"נ אינו בלעפ"ר אלא נראה עיקר בסמ"ע ובי' ועיין סוסן סנינאו לדברי הרמב"ם והמחב' דגם הוא ס"ל הרשב"ם ובאלא בית הסיג עליהם וב"ב הב"ח דא"ק הרמב"ם ואין לו אלא כדין הפחות בין אם מסר בין אם יתר והסיג על הסו' ובמ"ע ע"ם ושור מבאתי סתיר לדברי הסמ"ע ממ"ם הרמב"ם בפי' המשנה ע"בית בור ור"ל יקח אלוק' בבנין זה הפחות שבשעורין וזה אמרו אלך אחר הפחות שבלשונות עב"ל הרי שהפחות שבלשונות לעולם רשות הלוקח ופירשו הפחו' שבשעורי' ולא בחו אפי' בשמ"ע אחר הלשון אחפחו' הרבו' אמר בתחלה בו' וגם קשה לי על מ"ם הבמ"ם שהפחות הרבו' אל"ל בתחלה בית בור בו' שהרי בתחלה שמשה מקור דין זה לא הוכר בית לור אלא עסים' דל' בית בור דקבו הרמב' והמחבר בלן הוא ל"ר ואינו אלא פירש אל חרם בחבל וכוונתם בדברי הרמב"ד שאינה בחוק ובגמ' דגם הר"י הבא"ם ורש"י ורשב"ם ס"ל בהרמב"ד ובדריו בכונים לדינא וז"ל הפחות שבלשונות קולא היא לבתב' ולא בתן מעות הלוקח הוא שתובע ולא לא בתן והלוקח' מחזיק והמוכר תובע מעות יתרים הוא תובע' ופעמים שמסר הוא קולא או מוחרא לבתבע ובן פיתר עכ"ל ות"ם הר"ב המגיד דאפי' בא המוכר ליקח מעות בופין את הלוקח ליתן בשמוכר לפי שקרקע בחזקת בעלים עומדי' ובן אמרו בעינן שבירות בב' לשונו' שותרי' כמו מיתבאר ע"ז תה' שבירות עכ"ל אשיבא דאין ר"ל דבופין את הלוקח ליתן אם אינו אבן בקרק' דוקא בבא"ם בא אינו לוקח קרקע בחזקת בעלים עומדת וגם נבי שבירות ע"ז לא אחרי' אלא שבריך לאלא לו בעד המדם הי"ל בשבבר דר בו (בתאבר לקחן אי' הי"ב סי"ו) אלא ר"ל דאם הלוקח חפץ בקרקע ואינו רוצה בחותר שהוא ואינו רוצה ליתן בחעות בעד החוקר בופין את הלוקח ליתן וכל זמן שאינו נותן הקרקע בעלים קיימת ובתב בן לפי שתפסת ל' הרמב"ד שבתב ושהוא תובע המעות יתירים בו' לא משמע בן ולפעד"ב דגם הרמב"ד מודה לזה אלא שמיירי שתפן שהקרקע יפי' של הלוקח רק שתבע מעות היתר' וגזה הדין אם הלוקח ואפשר גם הרב המגיד בבין בוונת הרמב"ד בן ולא בא אלא לעדם ודו"ק :

נ אלא

ג אלא הפחות שבה כן הוא כפ"ם פוף ג"כ פוף קע"ג ע"ש. ר"ל כ"כ הרים ס' המוכר את הבית פוף רפ"ח ע"ש: ד אפי' במים. כ"כ ב"כ הסורים לפסק אם הערבים בכלל מחם קרקעות מכ"ל מח"ש ולא ידענא מאי משמע ליה הא פשיט ר"מ' בכלל הקרקעי אלא המטלטלי וכ דלקמן פי' רמ"ם ס"י: ה וכל המטלטלים כו' אפ"ג דלקמן פי' רמ"ם פשיט ל"ל כל המטלטלים בכלל בכסי אפ"ג אלא אמר כל שאני מתנה בעין יפה כונתן זה לך זה מזונ' בחומ' והרא"ש וסר"ן וכן נ"ל לדעת הרמב"ם והמחבר (וכ"כ הב"ח אבל אמר הירושלמי שהוכרו בתוספו' ואמר פוסקים קשה לפו לומר דדעת הרמב' והמחבר) וא"ש הרב המגיד על דברי הרמב"ם דכאן כאומר כל בכסי המטלטלים בכלל כה"ם מחבר ואפי' מוכ' בפ"ח ואחרי' המה אפי' תפילין מיקרי בכסי כו' אפ"ג דבפרק מ"ם מתנה מ"ירי ס"ק דבפרק מ"ם מוכח דכל המטלטלים מיקרי בכסי ואפילו תפילין וכה"ג ואם כן אפי' דהתם מתנה מ"מ כיון דבכל בכלל בכסי כאן אמר כל בכסי כל המטלטלי בכלל דבכסי דמוכר בעין דשם מוכר הוינו מיכא אלא אחר כל ואפי' אם דפרק מי שמת אפילו אחר כל לא פוי כל המטלטלי בכלל דמאן ליתא לן דמיקרי בכסי בכלל כן כ"ל ודו"ק: ו אבל אמר בכסי אני אלינא כו' אפילו אמר כל כן נמי הסור בשם הר"י יונ' וכרא"ש שם מדכתב הר"י בשם דברי הגאון אבל אמר כל בכסי אני מוכר לך גם המטלטלים בכלל דלמיזם בורך מוכיר כל אלא לריוקא אבסרין דבכסי דני מיירי אפילו כל לא מכסי אבל לשע"ר אם דיוקא ויותר בראה דמיכת כל ס"ם הוא אן יל"ל דה"ק אבל האומר כל בכסי אני מיירי אני מוכר לך גם המטלטלים בכלל וא"כ י"ל דה"ר יונה מתרץ דברי רשב"ם ודו"ק:

ריט ג מצר לו מצר כו' עמ"ש הרמב"ן בחדושיו בזה:

ד מס

כב *(שם ברמב"ם ר"כ) האומר לחבירו שדה כה דבי חייא אני מוכר לך והיו לו שתי שדות הנקראים בשם זה לא קנה כה (ג) אלא הפחות שבהם:

כג *(שם דין י"מ) האומר לחבירו שדות אני מוכר לך מיעוט שדות שתים כה אפילו ג' (ור' חוץ מגינו ופרדסים א"ל נכסים אפילו גנות פרדסים כה (ודוקא שאמר שדות* (סור סכ"ב בשם הרי"ו) אבל אם אמר קרקעות אבל בכלל סב אפילו נתים: סג אבל לא בתים ועבדים סד ואם א"ל כל נכסי (ד) אפילו בתים ועבדים (ה) וכל המטלטלי' הידועים לו ואפי' תפילין שבראשו בכלל המכר:

כד *(שם סעיף כ"ג בשם הרי"ו) ודוקא שאמר כל נכסי כה (ו) אבל אם אמר נכסי דבי פלני' לא מכר לו המטלטלי' שקנה מאותו פלו' דאין מטלטלין נקראים על שם המוכר:

כה *(שם ברמב"ם דין כ"ה) האומר לחבירו שדה ראובן אני מוכר לך וכיון שבא הלוקח להשתמש בה א"ל המוכר אינה זו השדה שהיתה של ראובן אלא כך היא קרויה ולעולם לא היתה לו אלא זו היא שהיתה של ראובן ולקחתיה ממנו והיא שמכרתי לך פו על המוכר להביא ראיה ואם לא הביא ראיה זוכה הלוקח בזו שכל העם קורין אותה של ראובן:

ריט כיצד מסי מין המצרים ואם לא סיים אותו ובו' סעיפים:

א האומר לחבירו ו שדה פלוני אני מוכר לך קנה כולה אפילו היא גדולה הרבה אף"ע"ם שלא סיים המצרים כל זמן שאין מצר מפסיק:

ב *(סור סעיף ו') מצר לו מצר מזרחי ומערבי ולא הזכיר צפוני ודרומי ז קנה כל השדה ולא אמרי' שלא יקנה ג רק תלם א' כמזרח ותלם א' כמערב:

ג *(ל' רמב"ם פכ"ג ממכירה דין ס"ו) מצר לו מצר ראשון ומצר שני ומצר שלישי ולא מצר מצר רביעי קנה השדה כולה אבל ד מצר הרביעי לא קנה (כיצד) אם היה ה מובלע בין המצרים ואין עליו רכב של דקלים ואין בו ט' קבין קנה אף המצר הר' ואם לא היה מובלע ויש עליו רכב של דקלים או יש בו ט' קבין לא קנהו היה מובלע ויש עליו רכב דקלים או שיש בו ט' קבין או שלא היה מובלע ואין עליו רכב של דקלים ואין בו ט' קבין הרי הרבר מסור לב"ד כפי מה שיראו לאיזה דרך שדעתו נוטה יעשה:

ד *(שם ברמב"ם ופור בשם הרמ"ם) (ו) מצר לו מצר אחר ארוך ומצר אחר קצר אם היה הארו' של איש א' ז לא קנה מן הארוך אלא כנגד הקצר ח ואם היה של ב' יקנה כנגד ראש תור (וי"ל* (סור בשם ר"י ורא"ש) דאפילו בפים אמר ט קנה בחלכסון בראש תור):

ר סיים

מאחרת אף שאין קורין לאותם"ם לראובן דמסתמא אמור שדה לראובן ר"ל בשדה שקניתי מראובן וכיון שמכיה לראובן לא היה דעתו על זה כן פי' ר"ש פק"ה ריש דף ל"ו ע"ש ולא *כע"ש דכתב שצריך להכיה לראובן שמכר לו בשדה בשייה ע"ש ודו"ק:

ריט ה שדה פלוני אני מוכר לך כבר כתבו הטור ומור"ם דין זה בסימן רי"ה סכ"ב ובאורו ובתבו כאן לשדר' יעד דיני מכירה במצרים דאתאמרו בשדה' בפרק המוכר את שבי' גם שדשו כאן דאמ"ש סיים המצרי' (ור"ל שלא פי' לו המצרי' בפירוש בשם' המכיר') אבל בעיכן עכ"ם ס"ס מוקף שביב במצר ה' וכמ"ש שם: ב קנה כל בשדה ובו עדיף מאם סיים לו ג' מצרי' ולא הד' שבשמיך דכאן אמרי' דדעתו היה לקנר ובוונתו היה שמכר לו כל מה שהוא בתוך מצר מזרח ומערב: ג רק תלם א' כו' פי' כשיש בהן ט' קבין שהו' שיעור שדה: ד מצר הרביעי לא קנה פי' הג' מצרי' קנה בכל ענין משא"כ במצר הד' דלא קנהו בכל ענין אלא כאשר מכאר ובולך וא"ה הוסיף בו כיצד וק"ל: ה מובלע בין המצרים בזה ם ואינו מובלע בזה ם ובכלל דברי הטור והמחבר בזה הוא אם יש בו תרתי לשיבותא דהיינו שאינו מובלע ויש בו דבר משיבו שד' דהיינו ט' קבין או שיש עליו רכב דקלי' שהו' נ"כ דבר משיבו כמ"ש בסי' רע"ו ורי"ש אזי ודאי אינו מובלע אמו ואם יש בו תרתי לגריעותא שהו' מובלע' ונם אינו בו דבר משיבו הנ"ל בכלל אזי ודאי מבו' שמו ואם יש בו חד לד לשיבות וחד לד לגריעותא' הה מסו' לב"ד ודו"ל: ו לא קבין מן הארו' בו' דיר בשם' על הסתפקות ואחרי' דמצרי' הרביב לו ולא היה דעתו להקנותו גם מצד הטורא אלא כנגד קצר שאחר לו במערב: ז אם היו שם מנים דמדהוה ליה לאכתבו' מצר ראובן מן המזרח ומצר לוי מן המערב וכתב לו מצר ראובן ומשמעון מן המזרח ודאי היה דעתו להקנותו שדה שלו מצד מזרח בשיעור רוחב הסרו' שיש לראובן ומשמעון מן' שדיהו ומדמצ' לו מצ' מערב קצ' אחרי' שדעתו היה לו בראש שתו' דהיינו בחלכסון' מסו' כלות מצר מזרח הפרו' לצר מצר מערב' הקצ' ופי' תור הוא שורה הנותן בחלכסון ע"פ הסורות ועפ"ר: ח קנה בחלכסון בראש תור הא דהוסיף תור"ם וכתב בחלכסון כדעת סי"ח ולא כן כתב לדעת הראשונה שכתב המחבר בראה מסו' שדברי המחבר המה דברי הרמב"ם והרמב"ם פכ"ד דבלאים משמע קצת דפרשו בע"א דכתב ז"ל ראש תור הוא שם פרי שמשיתן הכשים בחלוניהן כמו תור ודבר נפשה לך ותבניתו מסולם בזה וע"כ קורין לכל זוויות

מסודרת

אבל נריך שיה' תוקף כמצר א': כן אבל אינו מבלוני אני מוכר לך: כם אלא הפחות שבה' דשדה א' מסמע ולא שיה מדלא קאמר שדות דבי חייא לשון רבים ויך בשל הסטר על התחתונה: ם אפי' שלם ונחרבא פי' הכל בכלל ונריך ליתן לו שדות אפי' היה לו שלם ונחרבא וה"ה יותר: סא ודוקא שאמר שדות כו' אבל אם אמר שדה אפי' ג' ו' חוץ מגנות ופרדסי' ע"ו כתב מור"ם ודוקא שאמר שדות כו' והוא דעת הר"ר יונה שכתב הטור בשמו בס"כב ז"ל ודוק' שאמר כל' אחרת' כו' עד אבל אם א"ל כל קרקעותי אבל בכלל אפילו פרדסי' וכתי' אבל' ותמש בלאמר דמ"ש מור"ם ז"ל אבל אם אמר קרקעו' ר"ל שאת' כל קרקעות וכל' ר"י הב"ל מיסו י"ל דאם א"ל קרקעות ולא כל ואין לו אלא שדה א' ופרדס א' דגם הפרדס בכלל כיון דאמר קרקעו' כל' רבי' ואין לו אלא אלו הבתים ופרדס הוא בכלל קרקעו' וא"ה אמם' דלא כתב מור"ם תיבת כל ודו"ק: סב אפילו בתים כ"כ נ"כ הטור ויש לספק אם העבדי' בן בכל אתם קרקעות: סג אבל לא בתים ועבדים משום דגם עבדי' יש להם דין קרקעות דכתיב בהו והתנחלתם אותם לבניכם וה"א דדין שדה יש לו קמ"ל: סד ואם א"ל בנכסים אפי' בתים כו' כ"כ הרמב"ם וע"ש בטור שכתב בשם ר' יונה וברא"ש דאפי' לא א"ל כל אלא בנכסי אתם הכל בכלל בנכסי: סה אבל א"ל בנכסי דבי פלוני' כיון דאין מטלטלין נקראין על שמו אינו מכור וכדמסיק: סו על המוכר להביא ראיה פי' ראיה דוו לא בית' של ראובן. ואם מביא ראיה א"ל לתנו לו אלא כל דבי חייא כו' עובד' הים כן בנתרא לכך נקטין הרמב"ם והמחב' כל' וה ור' ל' אחר לבחירו שדה שקנית מפלוני אני מוכר לך: סו אלא הפחות שבה' דשדה א' מסמע ולא שיה מדלא קאמר שדות דבי חייא לשון רבים ויך בשל הסטר על התחתונה: ם אפי' שלם ונחרבא פי' הכל בכלל ונריך ליתן לו שדות אפי' היה לו שלם ונחרבא וה"ה יותר: סא ודוקא שאמר שדות כו' הנ"ה נו כאן מקומה ושעות כפל בדפוס ס"י דקאי אמ"ש המחבר דאם א"ל כל שדות אפי' ג' וד' חוץ מגנות ופרדסי' ע"ו כתב מור"ם ודוקא שאמר שדות כו' והוא דעת הר"ר יונה שכתב הטור בשמו בס"כב ז"ל ודוק' שאמר כל' אחרת' כו' עד אבל אם א"ל כל קרקעותי הכל בכלל אפילו פרדסי' וכתי' אבל' ותמש בלאמר דמ"ש מור"ם ז"ל אבל אם אמר קרקעו' ר"ל שאת' כל קרקעות וכל' ר"י הב"ל מיסו י"ל דאם א"ל קרקעות ולא כל ואין לו אלא שדה א' ופרדס א' דגם הפרדס בכלל כיון דאמר קרקעו' כל' רבי' ואין לו אלא אלו הבתים ופרדס הוא בכלל קרקעו' וא"ה אמם' דלא כתב מור"ם תיבת כל ודו"ק: סב אפילו בתים כ"כ נ"כ הטור ויש לספק אם העבדי' בן בכל אתם קרקעות: סג אבל לא בתים ועבדים משום דגם עבדי' יש להם דין קרקעות דכתיב בהו והתנחלתם אותם לבניכם וה"א דדין שדה יש לו קמ"ל: סד ואם א"ל בנכסים אפי' בתים כו' כ"כ הרמב"ם וע"ש בטור שכתב בשם ר' יונה וברא"ש דאפי' לא א"ל כל אלא בנכסי אתם הכל בכלל בנכסי: סה אבל א"ל בנכסי דבי פלוני' כיון דאין מטלטלין נקראין על שמו אינו מכור וכדמסיק: סו על המוכר להביא ראיה פי' ראיה דוו לא בית' של ראובן. ואם מביא ראיה א"ל לתנו לו אלא

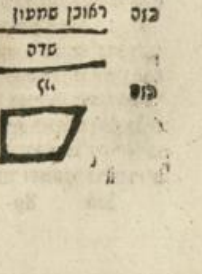

מקודדת מכל תכנית ראש תור עכ"ל עיין במיימוני פי"ג דמכירה
שם כתב תצוייר שמיעינא כמצר לו ד' מצרים וה מקן קצר ולא
ידעתי מכ"ל הא : ס סיים לו את הזויות כזה
וכתב ראובן כזויות מזרחית לפוכי' ושמעון כזויות מערבית
דרומית וכן לשני זויות' האחר :

יוד כמין נ"ס כזה
יא אלא מכל רוח
כזה
ראובן שמעון

יוסף לוי

ר (שם ברמב"ם ר"י) ס סיים לו את הזויות בלבד ולא מצר
לו את המצר של כל רוח או שסיים לו ב' מצרים י כמין
נאם (זה כנגד זה) או שסיים לו יא חלק מכל רוח ה"ז לא
קנה את כולה אלא יקנה מסמ' כפי מה שמצר לו וכפי (יב) מה
שיראו הריינים :

ה היה מצר ראובן מזרח ומערב ומצר שמעון צפון ודרום יג צריך שיכתוב לו מצר ראובן
משת' רוחות ומצר שמעון משתי רוחות :

ו (כן פי' ר"ש כ"י ס"ם זה) היה לו שדה ומכר מקצתו לשמעון לצד מערב ומצר מזרח עכב
לעצמו ומצר לו מצר מערב ולא מצר לו מצר מזרח אלא כתב יג מצר מזרח רמינה פליגא
או דמינה פסיקה אם כתב לו ואילין מצרנהו יד קנה חצי השדה ואם לא כתב לו כן לא
קנה אלא טו תשעה קבין :

רכ המוכר את הספינה וקרון וצמד בקר ופרה והמור ושפרה ובו י"ח סעיפים :

א (ל' רמב"ם ר"פ כ"ו מהכירה) המוכר את הספינה מכר ב את התורן ג ואת הנס ד ואת
העוגנין ואת כל המשוטין המנהיגי' אותה (ונכלל זה בחלים שמוכרין בהן ספינות לגמל) (המ"מ
שם) ה ואת הכבש והאסקלא שעולים בה לספינה ויורדים עליה ו ואת כית המים שבתוכה
ז אבל לא מכר את הספינה הקטנה בין שהיא עשויה לילך בה ליבשה בין שהיא עשויה לצוד בה
דגים ולא את העברים המשמשין בה ולא את המרצופין ולא את הסחורה שבתוכה ובזמן שא"ל
הוא וכל מה שבתוכה אני מוכר הרי כולם מכורים :

ב (ל' רמב"ם שם ר"ב) המוכר את הקרון לא מכר את הפרדות בזמן שאינם קשורות עמו
מכר את הפרדות לא מכר את הקרון :

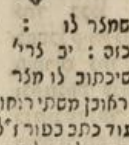

רשמנה שדות שוכנים שדיהו
מכל צד סנים וכתב שדה א' מכל
צד למצר וכשני לא כתב לו ומ"
מחלקין הסדה שמכר לו לשמעון
וקנה לארבע חלקי' מהן
לותן שמצר לו וכמצר זויות
קנה בשתי ופרב ברוחב זויות
שמכר לו כזה
ובכמין נא"ס
קנה מחנה
רלופה מקד
ברשנה של נ"ס

שמצר לו :
כזה : יב גרי'
שיכתוב לו מצר
ראובן משתי רוחות

מזרח

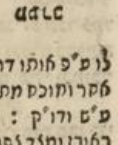

מערב

מערב

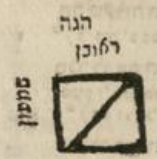

הגה
ראובן
שמעון
מזרח
מערב

דרום מרוח
מערב ראש תור
מזרח ראש תור

עוד כתב בטור ז"ל מכר לו שלא מזרח מרוח ושלא מערב קצר ומצר לו צפון מרוח ומצר לו דרום
קצר פלגינן ליה בשני ראש תור עכ"ל הטור ובנוסחאות המדוייקים מרא"ש ורא"ש דר"ל
כזה ובזה מעדיף להלוקח שיש לו שני בליטות הבליטה מסדרומית כיון שמצר לו
נ"כ מצר דרומי והבליטה המערבי' ומצר לו נס מצר מערבי והשלק שכין הבליטות
איכו כותן לבלוקח ויש נוסחאות אחרו' כזה כמקצ' בפרי הטור כתו' כאן ז"ל ואם אינ' לבן
מזר' ומער' קצ' ומצ' דרו' ומרוחמ' צפון קצ' פלגי' לי' בב' ראש תור וכן הנוס' בספרי כזה
ב"י ובע"ם ושם בע"ם כתוב ציור לנוסחא זו וקש' לי דאין לנוסח' זו מקור לא בגמר' ולא
בפו' אבל נוסח זה שכתבתי יש לו מקור דבלחד מדין הכ"ל דאמר לו ב' מצרי' א' ארוך וא'
קצר דמסקי' בגמ' דנותנין לו בראש תור א' ואמילא אמר לו ב' ארוכי' וב' קצרי' נותנין
לו ע"פ אותו דרך ב' ראש תור ועפ"ר מה שהקשיתו עוד ע"ז הנוסחא והציור ושם מ"ו כתבתי בפרישה ציור
אחר ותוכח מתוכו שגרס נוסחא הכ"ל בראשונה שהוא עיקר אבל לא אחדתי על סוף דעתו בציורו וכמ"ש שם
ע"ש ודו"ק : יג מצר מזרח דמינה פלגא פי' שכות' לו שדה פלוני אני מוכר לפלוני מצד מערב שלו הוא
ראובן ומצר לצפון שמעון ומצד דרום לוי ומצד מזרח שלו הוא ארבע דמינה פליגי ורבא לומר בשדה שפלגתי מאותו שדה שמכרתי לו הוא
עומד במזרח ובו' מצד מזרח שלו (וה"ה אי לא מצר לו אלא מצד מערב לחוד ועל מצר מזרח כתב שנוח שדה דמינא פלגינא וכנ"ל דבמצר
לו מזרח ומערב לחוד סני (אז שכתב לו בכ"ל ובמקום ארבע דמינ' פליגי כתב לו ארבע דמינא פסיקא ור"ל בשדה בשיריתו לבפני
ופסקתי משדה זו שמכרתי לו הוא מצד מזרחי שלא ולא פי' כמה מכר לו מחכו ונס אין ידוע כמה שייר לנפשו מחכו : יד קנה בני
בשדה דדרשינן יתור לשונו דלא הוה צריך לכתוב ואילין מצרנהו כ"א ליפות כאן כדי שלא תיתי' יד בעל הסטר על התחתונה : טו
תשפה קבין דיד בעל הסטר על התחתונה וציר מחכ' א"ל דבדי שדה מכר לו :

רך א את התורן ל"הטור הוא אילן גבוה שעומדים בו הוילון : ב ואת הנס הוא הוילון שעומדים על התורן:
ואת העוגנין הברזלים שמתחדדין בהן הספינה שקורין בל"א אנקור ונקראים עוגנים ע"ש הלהן תענגה שפי'
תפינה תקיעדין : ג ואת הכבש ואת האסקלא שעולין בו' כן הו' ל' הרמב"ם בפי' ומחכירה אבל בטור לא כתב אלא והכבש
שעולין בו ולא נזכר אסקלא ומ"מ כתב שר"ש גרס אסקלא ולא כבש ושפי' אסקלא הוא כבש וכן הוא לפנינו בפי' ר"ש בגמרא שבידינו
ועפ"ר שם כתבתי חבא שינוי לשון הוה גם מבא ל' הטור שכתב שעולין בו ליבשה והרמב"ם כתב שעולין בו לספינה מכל זה הוכחתי
דבוודאתו היה דשפתא שבספינה שבכנסים בו מהיבשה לספינה ומהספינה ליבשה היא בגד הספינה במקום נוכח מפני המים אלא יכנסו
בספינה ויש בכניסת' עלייה מהיבשה לנוכח פתח הספינה גם ירידה מפתח לתוך קרקעו' הספינה למקום ישיבתו שמה וכן ביציאתן
ויש עלייה וירידה עד"ז והטור איירי משעת יציאה מהספינה כשירצה לצאת ממנה ליבשה צריכין לעלות בתחלה עד הפתח שבגד
הספינה והרמב"ם איירי מהכניסה שעולין בה תחלה מהיבשה כדי לכנוס לתוך הספינה ובראה דמ"ה כתב הרמב"ם בכבש ואסקלא
דהפשוט לעלייה מהיבשה לספינה קרוי כבש והשומדת בתוך הספינה בגד הפתח לירד ולעלות בו נקרא בלשונו אסקלא ואפשר שהיה לו
שני שם מפני שזו שבספינה היתה קטנה ומקוצר שם משל"ב הפומדת בפוך שהיא תלויה ומטולטל - לו מטעם אחר ואף שהמ"מ
כתב בשם הרב אבן מא"ש דפי' אסקלא כית הבשא שבתוך הספינה ל"ל דהרמב"ם והמחבר לא פירשו הכי דא"כ ה"ל להבך ולכתוב ואת
הבכש שעולין בה גם הרמב"ם כתוב שם בהדיא שעולין בהן לשון רבים ע"ש : ד ואת כית המים פירוש שיש להן מקום
בספינה המשתמרין שם מים מתוקי' אלא יכולין לשתות מימי הים שעוברים בו שהוא מלוחים : ו אבל לא מכר כו' שכל אלו אף שקן
עשויין לצורכי הספינה מ"מ אין שם שכינה עליהן ויכול לעשות בו שימוש ג"כ לדבר אחר :

ז מכר הפרדות לא מכר הקרון דאל הפרדות יכולין לרכוב ולבא לתקו׳ אבלו בלא הקרון מ״מ כ בבנ׳ כלא פרדו׳ הרי הן קשורי יחד :
ח אבל כתב הסכיר בו׳ דאין דרך לשכור פנלו׳ מוב ופרדות מוב ובודאי כוונתן היה בשם׳ הסכירות כפי המנהג ומיהו אינן שכירן לו :
ט מכר את הנמר הפול שבותיו׳ על שני הסווריי׳ כמולינ׳ אותן יחד לקריסה או בשאר מלאכה נקרא נמר : יוד שקורין לנמר בקר נם בתיימוני פכ״ו דמכירה נם בסמוך בבנ״ה בסע״ק׳ כתב מור״ם הן ומה לא״ם הוא ג״ל דקאי אמאי דסיים מכר בקר לא מכר לנמר ע״ו ספיר קאמ׳ אפי׳ קורין לנמר ג״כ בקר אבל בסמוך ס״ל בבנ״ה כתב מור״ם ו״ל ומה בכל קורין לנמר בקר ולנמר לבד מפרש׳ נמר לבד כו׳ הכל מכר ור״ל וזה דלא אמר נמר לבד אלא מכר סתם נמר הכל מכר אפי׳ לא בקר משם מוכח דמור״ם פירשו דאמכר את הנמר קאי אי בקר הוי בכלל מכירת נמר לבד לכך נראה להניח דמ״ם לנמר בקר ג״ל נמר לבקר וכן ג״ל בעור וא״ם ג״כ בעור דג״ל שקורין לבקר נמר וקאי אמ״ם מכר הנמר לא מכר הבקר ויש״ן בבנ״ה בסמוך ס״ל דשייך לכאן דשם נתבאר דמ״ם המבכר כאן אפי׳ קורין נמר לבקר או אי״פ׳ שיינו דוק׳ כשאין הכל קורין נמר לבקר דאי הכל קורין אותו כן היה אחרי׳ דהדמי׳ מודיעין שמכר נם הבקר בכלל נמר ולפעמים אפילו כלא דמים מודעים היה נם כן בקר בכלל נמר או נמר בכלל בקר ומוא כשהכל קורין לבקר נמר ולנמר מוחרים נמר לבדו וכמ״ם שם ולא מצאתי פלונת׳ כזה ואדרבה כן מוכח בנמר׳ ר״פ המוכ׳ את הבית וכ״מש הבור והמחבר נ״כ בסי׳ רי״ד ס״ו בהמוכר לחבירו בית בבירה נדולה ע״ם ושם כת׳ עוד פרטי דיני שייכין כאן נם העור סדרם וכיאורם יפה מילוקי דדינים ע״ם אלא דמור״ם סידר

לבריו אל דברי המחבר שכתב אחר כל הדינים כללא׳ שאין הדמי׳ מודיעין וק״ל : יא מכר את הפרה אע״ר שם הוכחתי דהמרב״ם דב״כ מיירי בקשורים יחד הפר׳ בעול וכן בסמוך מ״ם מכר הבנל׳ מכר הבקר מיירי דוקא בקשורין ות״ם לפני זה מכר נמר לא מכר הבקר וכן מכר הקרון לא מכר הפרדות מיירי באין קשורין וג״ל דהעור וכ״ו ומור״ם לא פירשו לחרמ״בם כן וכמ״ם בפריסה ומ״ל דשם הרמב״ם כזה הוא דאף הבקר אינן בנררות אחר נמר הייני טעמא דבקר שנים הן ומסוכין אם הא״כ פרה ימידי וכמוכר בשנלה ס״ל דנמשכת הבקר אחריהן אע״נ דלא נמשכו הפרדות אחר הקרון דשביבי שפי אבל הוא דוחק ופע״ר : יב מכר את המרדעת כו׳ מפורש בנמרא הטעם משום דסתם מכירת אמור הוא לרכיבה ות״ה קנה בהדיא האוכף והמרדעות שהן כלי רכיבה אם אין כן סוף אינו לרכיבה ומרכבת הנשים דשבידין לתשוי דנם הנשה נמרכבת ינשבת עליו בתשוי ות״ם אם פירשו בשעת מכירה והקניי׳ שקול׳ אותו בין לרכיבה בין לתשוי קנה נם הסוס ומרכבת הנשים וכמ״ם הטור ואף שב״כ בדברי הרמ״ם נרא׳ דליבא אתן דשליג עליים בהא : יג ואפי׳ היו עליו בשעת המכר ב״כ נמי הטור לדעת הי״ף ור״י והרא״ם ופסק כוותייהו אבל מוכח מהנמרא ונם מדברי הרי״ף והרא״ם דהא דסוך ומרכבת הנשים אינן נמכרין בעודן עליו הוא מוכח דהוא איכעי׳ דלא איפשיטא בנמרא אי נם בעודן עליו אליני רכבן ואמרי דאינן מכורין וסוף מוחר׳ לתוכא וקולא לנתבא ותתילה אם כבר באו ליד אלוקא והמוכר בא להוציא מידו המע״ם וכן מפורש בדברי הרמ״ב ע״ם שיטתו ובתבו הטו׳ ע״ם ועפ״ר שם מבואר : יד אא״כ א״ל הוא וכל מה שעליו הי״ה אם א״ל וכל מה שראוי להיו׳ עליו ב״כ הטו׳ בשם הרמ״ה ונראה דל״ם בזה : טו אין הדמי׳ ראיה אי׳ אעפ״י שא״ל מכור לי הנמר ואם הבקר אם הקרון ונתן בעדו מאה וכו׳ לא אמרינן ודאי לא נתן בעד הנמר אלא הקרון לבד מאה וכו׳ כ״א בנירוף הפרדו׳ והבקר קא״לן דלא : טז שאם שעה בבדי שהדעת טושה כו׳ כלומר אלא רואין מה נותן לו עודף אם העודף אינה כ״כ יותר ואפשר לומ׳ שבוונתו היה על הבנל׳ אז נמר לבד ובשבו׳ נתן לו העודף אז רואין אם העודף היה רק שעות אזי המקח קיי׳ ומשויר אונא׳ ואם העודף יותר משעו׳ אז דין ביטול מקח יש לו ובמכוא׳ דיניהן בסי׳ רכ״ו ואם העודף כ״כ דא״א לתלות דנתן לו בשעות בעד הנמר לבד כ״כ בזה אמרינן דיודע היה דאין הנמר שוה כ״כ ולא מכר׳ דאין נותנין לאוקא הבקר ונם אין הלוקא יכול לבטל המקח אלא נם כל המעות שנתן יסתרו כיד המוכר ואמרינן דבמתנה נתן לו כל העודף ובעור כתב עוד דאפי׳ אם עדיין לא נתן הלוקא כל הדמי׳ ונם בבר הנמר והבקר אם״ם מוציאין מיד הלוקא כל הדמים ונם הבקר ונותנין אותן להמוכ׳ ע״ם : יז קורין לנמר בקר אז כו׳ כנ״ל ופי׳ דלנמר בקר כתבתי לפני זה בס״ד ע״ם : יח הקטליאות שבאוהר נ״כ מן מלכות תכשיט הוא אלמתלה מבנדים וכמ״ם בעור בא״ח סי׳ ש״נ ז״ל ולא תלא הא״ה בקטליאו׳ שבאוהרה והוא בנד תשוב לתלות בלוהרה בנגד לבה אלא תיפול מה שהיא אוכלת אל בנדיה ויש לו שבנין כעין מבכיסין ומבכיסין בה רלופה רחבה וקשורה שביב לוהרה והבנד תלויה על לבה פכ״ל : יט שאפה ופרה סתם כו׳ אחת שב״כ בהאחר׳ אבל העור כתב בשם הר״אש ז״ל דאפי׳ א״ל פרה ושפחה ותמורה זו סתם כו׳ וכתבתי בדרישה דהדין פס רבינו דס״ל דלא כתב הרא״ם דנתבר הולד אחה בסתם ב״א בתומר שפחה אז דזו משמע בחות שהיא לפניך ורא״ה שהיא מעוברת אבל בתומר שפחה אחה שהיא מרלאו שפחה אחה סתם מתו׳ וכמ״ם לשונו בדרישה ע״ם וכמ״ם נמשך אחר ל׳ מור״ם והבלפ״ד בתבתי : *

כ ולא

רכ ו מכר את הנמר • עיין בתשובות ר״מ ן׳ מיים פי׳ ק״ם : ב ודוקא בתקוס כו׳ עיין בספר מ״ם דף כ״ו ע״ב : ג בתנקס

סנס ° (סור ס״ג) היו קשורי׳ וה בזה מכר הקרון מכר הפרדו׳ : מכר הפרדות לא מכר הקרון :

ג ° (סור ס״ד) י״א דה״ם בסוכר ° אבל בבשבי׳ את הקרון השכיר גם הפרדות אע״פ שאינם קשורות עמו :

ד ס (מ״) מכר את הצמר לא מכר את הבקר מכר את הבקר לא מכר את הצמר אפי׳ בסקום ' שקורין לצמר בקר :

סנס ודוקא שאינן קשורים כיחד אבל קשורין כיחד מכורים ° (סור ס״ו בסס ר״י פלוי) :

ח המוכר את העול יא מכר את הפרה מכר את הפרה לא מכר את העול ° (סור ס״ו בסס רשב״ם סס) (וי״ם ° (רמב״ן וסור סעיף מ׳) ונסיבא לבו דמכר הפול לא מכר בקר וכו׳ל עיקר) :

ו מכר את העגלה מכר את הבקר מכר את הבקר לא מכר את העגלה ° (סור ס״ם בסס רמב״ם) (וי״ם כתו שבמבאר) ° (סור סס ורמב״ן) :

ז המוכר את החמור יב מכר את המרדעת ואת האוכף אף ע״פ שאינם עליו אבל לא מכר את השק ולא מרכבת הנשים יג ואפילו היו עליו בשעת המכר ° (סור ס״ם בסס רי״ן ורמב״ם סס) יד (מב״כ מ״ל הוא וכל שעליו מכור לן) ° (סור סס) :

ח ° (רמב״ם סס וסור סעיף ו׳ בסס רשב״ם ורא״ם) בכל אלו הדברים טו אין הדמים ראיה טז שאם טעה בבדי שהדעת טועה יש לו אונאה או ביטול מקח כדין כל מוכר ולוקח ואם טעה בבדי שאין הדעת טועה לא בטל המקח שזה מתנה נתן לו :

סנס (ב) ודוקא בתקוס שקורין לבקר בקר ולנמר נמר אבל אם הרוב בני אדם יז קורין לנמר בקר לא אחרי׳ הדמים מודיעים ° (סור סס בסס הרא״ם) ואם כל בני אדם קורין לנמר בקר ולנמר לבד מפרשים נמר לבד אפילו בלא הודעת דמים בכל מכור ° (סס) יח אם הם דאחרינן מכר בקר לא מכר הנמר ס״ינו בסתם דאיתור לסייסה ובניה אבל אם פירש לדיה מכר הנמר עם הבקר ° (סס) :

ט ° (סס בתב״ם ס״ו) המוכר את השפחה מכר כלים שעלי׳ אפילו הם מאה אבל לא מכר השיריי׳ ולא הנזמי׳ ולא הטבעות ולא את יט הקטליאות שבצוארה ואם א״ל שפחה וכל מה שעליה הרי כולם מכורים אפילו יש עליה כלים של מאה מנה :

י ° (ב׳ רמב״ם סס ד״ו) האומר להבירו שפחה מעוברת אני מוכר לך פרה מעוברת אני מוכר לך מכר לו את הולד (וי״ם נפפי׳ מכר לו יט בפתח ופרה בתם סס מעוברי׳ הולד מכור) ° (סור סעיף ו׳ בסס הרא״ם) :

יא ° (סס בתב״ם) שפחה מניקה אני מוכר לך פרה מניקה אני מוכר לך כ לא מכר לו את הולד המורה מניקה אני מוכר לך מכר לו את הסייח שאין אדם קונה המור לחלבה :

יב האומר

ב לא מכ׳ הולך ביד הלוקח׳ על התחתון׳ ויכו׳ המוכ׳ לו׳ מכיק׳ דקא׳ מסו׳ מלכ׳ וכספא׳ כמי כוכתו היה להודי׳ שפי׳ רמוי׳ להכי׳ לת הבקבלוק׳ לא תסמכי׳ כיכיהן פי׳ רוחין אותו מכר לאיז׳ מלאכ׳ הו׳ עות׳ ולפי שיוויו יעול ועד״ר שם שכתבתי מה שמקשין׳ ומתנמר׳: כב מכר את הרא׳ כו׳ פי׳ אפי׳ אחר שמיטה: כג מכר לחפה הוא מקום עשוי להכשת זכל בהמות יו והוא היה כמוך לו נבוה ג׳: (הנ״ה וכת׳ כ״י פ׳ המוכר הספינה (דף קנ״ו) דאם מכר בחר מים מיים כ״ע מודים שמכ׳ המים שם״ם זה נקר׳ בחר מרישב׳ מעכ״ל ד״מ ס״ו): כד לית מלא מכר

את הכוורת כו׳ אד כאידך תלי׳ דכיון דאחר בלשון פירו׳ אמרי׳ מדעתו היה לסייר לו פירות ומדסייר לו פירות ודאי לא היה דעתו לאכור הכוור׳ לשוכך דהפירו׳ מגודלין בהן וכיון דהיי׳ לנפשו שוכך והכוורת ופירותיהן הרי׳ ברי׳ להנים כ״כ שלא יקרבו השוכך והכוור׳ ומ״ה אמרו דצריך שיהיה כתו שתבאר המקבר והולך ולא לא יקרבו: כה בטל בטיל ומניח בטיל דרך הדבורים שמולידין ברבה וכלם׳ ימים מוליאין לאוץ בטיל א׳ וכל הבולד ויולא קולה האחרונה נרוף מאבר בולד והוליא קולה לפניה והלוקח לוקח לעצמו ג׳ נחילים ראשוני הטובים ואם״כ בטל זה א׳ וזה א׳ בחופן שיאחיו נם להחוכר מבטובים ולא יקרב הכוורת: כו פירות השוכך כו׳ דרך היונים המולידים זוג אחד דהייכו זכר ונקבה (וסניהן יחד נקראים בריבה כל׳ המשנה ודרמב״ם) בכל אחד מהם בשל׳ זולת בחדש אחר דאין מולידין בו. והבזולות שהולידו נם הן אחר ג׳ חדשים ללידתן מולידין כל אחד ואחד בריבה לחת ומין יונים הוא ל׳ נקבה לבך נקראת

(סור סי״ב בשם ברמב״ם ר״ר) האומר לחבירו ראש עבד זה או ראש חמור זה אני מוכר לך ה״ז מכר חציו וכן הדין בכל אבר שהנשמה תלויה בו. א״ל יד עבד זה או יד חמור זה אני מוכר לך כא משמנים ביניהם וכן הדין בכל אבר שאין הנשמה תלויה בו:

(בש דין ס׳) א״ל ראש פרה אני מוכר לך לא מכר אלא הראש בלבד שהרי ראשה נמכרת תמיד בבית המטבחים:

(סור סי״ז בשם רי״ף ורמב״ם) המוכ׳ את הראש בבהמה גסה לא מכר את הרגלים מכר את הרגלים לא מכר את הראש מכר את הריא׳ לא מכר את הכבד מכר את הכבד לא מכר את הריאה אבל בבהמה דקה כב מכר את הראש מכר את הרגלים לא מכר את הראש מכר את הריאה מכר את הכבד לא מכר את הריאה:

אין דברים אלו אמורים אלא במקום שאין מנהג ידוע אבל במקום שיש מנהג ידוע הכל הולך אחר המנהג:

(בש רי״ף) המוכ׳ את הבור לא מכר מימיו כג מכר אשפה מכר זבלה (וי״ל מכר בזה מכר מימיו מכר מים והכל לא מכר הבור ובשפסים (בש בשם רשב״ם ורא״ש):

מכר שוכך מכר יונים מכר כוורת מכר דבורים (בש בשם הרמ״ה):

(סור סעיף י״ם) י״א דה״ה אפילו מכר יוני׳ מכר שוכך מכר דבורים מכ׳ כוור׳ במר״ה שפי׳ שמכ׳ כל פירות השוכך והכוורת בלי שיו׳ מכ׳ אבל אם מכר סתם פירות הכוורת לא מבעיא שלא מכר הכוורת אלא אף הדבורים לא מכ׳ כולם אלא יקח הלוקח ג׳ נחילים הראשונים וסכאן ואילך כה נוטל נחיל ומניח נחיל כדי שתתיישב הכוורת. ואם מכ׳ סתם פירות השוכך אינו יכול ליטול כל הגוזלות שילדו בו מעתה מפני שהאמהות בורחות נמצא שהחריב כל השוכך אלא מניח מהם כדי ליישב השוכך וכמה מניח כו אם היו בו אמהות ובנו׳ בעת מכירת הפירות (ל׳ רמב״ם פכ״ג ממכירה דין י״ב) מניח בריבה ראשונה שיולידו האמהות כדי שיצטוותו האמהות עם הבריבה הראשונה ועם הבנו׳ שעמהם ומניח ממה שיולידו הבנות ב׳ בריבות כדי שיצטוותו הבנו׳ עם שתי בריבות שהולידו וכל הנולד מאח׳ שתי בריבות של בנות והבריבה הראשונה של אמהות הרי אלו שלו:

הנ״ה

זוג שכו זכר ונקבה בשם אמהות ובנות ור״ל אמהות הזכר והנקבה שנולדו מהן הבנות והבנות נ״כ ר״ל זכר ונקבה: כו אם היו בו אמהות ובנות בעת מכירות כו׳ כל״ל אם היו בו וכן הוא לשון הרמב״ם פכ״ג דמכירה דין י״ב אות באות בלשון המחבר ודין זה הוא ממשנה ונתרא דפ׳ המוכר את הספינה ומקולקים בנוסחאות ופירשו רשב״ם ותו׳ והרי״ף ובמ״ם בדרישה ופרישה ונם כתבתי שם שנראה דהרמב״ם נמשך אחר נוסחאות הרי״ף ופירשו ע״ם וכאן אקצר ואעתיק מה שהוא צורך לפירוש דברי הרמב״ם והמחבר לברר דבריו שוכן לא כיון יפה במה שסינה לשון הרמב״ם והמחבר. והוא דשם כתבנה אחתא ז״ל הלוקח פירות שוכך מחבירו מפריש בריבה ראשונה בכ״ל. וכנתרא קאחר פלא ז״ל והתניא בריבה ראשונה וסנייה אחר רב כהנא לא קשיא הא בה נאמס (כן הוא נוסחות הרי״ף הא בה והא באמה ולא כדברש רשב״ם הא לה לאמס ור״ל המשנה והברייתא אייתי בחבית המכירה היו בשוכך אמהות ובנות והמוכר מוכר לחוקק פירותיהן ולא הן עצמן ובריבין לבנים לכל אחד ב׳ בריבות לבנות כדי שלא יפריב בשוכך והמשנה אייתי ממה שמניח הלוקח להאמהות וקאמר שמניח הלוקח עוד בריבה אחד ובצוותה האם עם אותה בריבה ושם הבנות שנולדו ממנה כבר בשעת המכירה ומה שיולדו מהאמהות משם והלאה יקח הלוקח דתו לא יברח האם כיון דיש לה ב׳ זוגות והבריבתא אייתי במה שצריך הלוקח לבנים להבנות שהיו בשעת המכירה וקאמ׳ דצריך לבנים לבן ממה שילדו מאותן בנות נם כן ב׳ בריבות כמו שהניח להאמהות דאי לאו הכי יש לחוש שיכרחו הבנות) ופריך הנתרא על זה ז״ל מ״ם אמה דמצאוותה אהבנות ואזונה דשקיבן לה הבנות בתי מצוותה אחמה והבריבה שהניחו עוד לאמה ומשני אמה אבריבה מצוותה בריתה אחמה לא מצוותה (ומשום הכי צריכין לבנים להבנות ג״כ ב׳ בריבות) אב״ל הנתרא בקנת שיבוי לשון לתוספות ביאור וכוה דברי המחבר שהן דברי הרמב״ם מבואריין וזה שמביא וכתב ז״ל וכל הבולד מאחר ב׳ בריבות של בנות והבריבה הראשונה של האמהות הרי אלו שלו דתיבת מאחר קאי גם כן אדבתרי׳ וכאלו אמר כל הבולד מאחר ב׳ בריבות של בנות מאחר׳ והבריבה הראשונה כו׳ ור״ל כל הבולד מהבנות אחר שהולידו הבנות הב׳ בריבות הכ״ל שהניח הלוקח להמוכר לחיות בנות להבנות והבולד מהאמהות אחר שתלדי עוד הבריבה הראשונה הכ״ל יקחם הלוקח: ומה שילד מהבריבה הראשונה של האמהות ומהשני בריבות של הבנות לא הזכיר הרמב״ם והמחבר דבר אם יקחם כולם הלוקח או לא מפני שנמשך אחר ל׳ המשנה ונתרא הכ״ל. נם שם לא אייתי מינה ויש בזה שם פלוגתא דהרמב״ם לשיטתו כתב שאין צריך הלוקח לבנים בנות ומטעם דאחר שהולדו להן כ״כ תו מצוותה נם הבריבות עם האמהות. והתוספות כתבו שם לשיטתם דנם להבריבות צריכות לבנים ממה שילדו הראשונה לחיות להן בנות והמשנה והברייתא קצרו דאמו תנא כי רובלא לאסב ולזיל ע״ם. נם הכי הבית דעת הר״ן דפירש דברי הרי״ף פ״ד שכתבתי הכ״ל (ולא מצאתי להר״ן בשום מקום שכ״כ ופד״ר) ומפיק הר״ן וכתב שם דיש להסתפק בזה אם צריך לבנים להמוכר נ״כ מה שילדו הבריבות הראשונה או לאו ומינה נלמד דיש להסתפק. נם כן בבנות הרמב״ם והמחבר בזה נם מהמ״מ מוכח שם דפי׳ דברי הרמב״ם ע״ד שכתבתי ע״ם פ״נ דמכירה וזהו דלא כפ״ם דהתחיל * וכתב כל׳ המחבר ז״ל וכתב מניח אם היו בו אמהות ובנות כו׳ ופיים וכתב ז״ל וכל הבולד מאותן ב׳ בריבות של הבנות והבריבה הראשונה של האמהות הרי הוא של לוקח עכ״ל הרי לפניהו דקיצר ושינה מל׳ הרמב״ם והמחבר דהשמים תיבת מאחר דהוא יתר לביאור דבריו של הרמב״ם והמחבר וכ״ל וכתב בפשיטות דהבולד מהבריבות שבשארו לחמוכר יקח הלוקח הכל וכבר כתבתי דהוא כנגד דברי התוספות ובהר״ן מוכיח בו לדעת הרי״ף ושכן יש להסתפק נ״כ בדברי הרמב״ם שנמשך אחר דברי הרי״ף וכ״ל ואף שפשוט נם כן הבית דברי הרמב״ם שמיים נ״כ תיבת מאחר וכתב בלשונו ע״ם אין לתמוה פליו כ״כ מעשה שכתבתי בפרישה דמוכח מינה וכיה דהיה לו פירש אחר בדברי הרמב״ם דברי כתב תקלה הדין כמו שהוא לנוסחאות ופירש רשב״ם וכתב עליה דברי הרמב״ם בלי פלוגתא ע״ם ודו״ק מעשה״ב הע״ם דלא כתב אלא ל׳ הרמב״ם:

רכא ה המבקש כו' עיין בתשו' מהרש"ם סימן קכ"ג וקע"ד ונתפשו' מכי"ם פ"ה כמ"ל מסניות סימן ק"י דף ק"ן :

רכב ה נאמן כשל המקח לומר כו' יש שמה פירושים כמ"ם בשכין זה ומעיקר כל הדברים פוקי רמביעא ונמ"ם עסרם ומוסיפין בחוש גוכי פריך ומ"ם וכימחי וזוי מתמן נקיים כין תקחו בידו מו מין מקחו בידי מתי בריכים לנמתנותו מל מוכר הם מסמתא ירים מילמא וזוי המתן נקם ומסמתא לאותו נמרגם ומפילו מומר המוכר בזמן מסקחו בידו מוכר לתי מלא כתן המעות מיכו נאמן יסוי כתנו בתקום עריים כתו מפירם ר"ח וכ"ם בשמין מקחו בידו מם"ם שמניכם מומוקים בתקח מם ירוע מתי מקבל מתעות מחרינן מסמתא לו מוכר ומרי הוא מלו לברו ומ"כ מוגרגמ"ם מ"ם יומסין לתרן רנקם מתרוייהו ומתר מתר מרעמתי ומתר בש"כ כו' ומ"ם בם"ח לתרבוני רנקם מח' ונלא ירוע מתמן מלא מרכן מל מרי' לוי'וכמ"ם פרמכ"ן בם' מחלמתו' מ"ם עסרם יומסין וכן פריסב"ם מם מבל מי מין ירוע לערים המיום מהן קבל מפ"ם מסמוכר מומר מנמרגם למי מלא כתן מתעות נמתן בתנו כמתקחו בידו דמ"ם מסורם מתי מקבל מתעות מ"מ מו בתי לא מוד'כלל מקבל מחינו מתעו' וכ"כ מרמכ"ן בם' מחלמתו' מ"ם רמבי' (והרומב"ם מ' עסרם יומסין) ונלא בפרמ"ם מם מבל מ"ם הרמב"ן מם דמפי' ירוע בערים מתי מקבל מתעות נמתן למסתר מינו כ"ל מ"ם מוני' מם"ם מלא נלמע"ר מיקר כוס כפרמ"ם דמם ירוע בערים מו מ"ם הלקומ' מתי מקבל המתנו' מתרי' מסמתא לו מכר (וכ"ם בריסב"ם מ' עסרם יומסן ובנרמם מכן דעת ר"ח בכל זם ונם כ"ל מכן דעת הרי"ף ונלא בפרמ"ם לרע"ל"ם ובהרי"ף ומם רמוכר' כמ"ם רמ"ק רמבים' לבנוי ונלא ירש לבי' הרי"ף מיינו מסוס רנכלל ונמתי זוזי מתמן נקם מוס נתי דמפסר לסחברר מ"ם מסוכר ומ"כ מוגרן לתרן רנקם מתרוייהו דמל"כ מיס מפסר לסחבר' בערי' מו מ"ם הלקומ' מתמן מבל דמסמתא ירוע מילמא מי נתן המתנו' ונם מוכרם לתרן ונלא ירש דמל"כ מיס מפסר לסחברר מ"י מסוכר בסמקחו בידו לבי' הרי"ף ומם מסקסם הר"מם מל הרי"ף מתי דומק' דמלמוד' לתר' ונלא ירש כו' לפמ"ר לק"ח ומרבב' מתי דומק' לסוקמ' מתני' בתק' ומתכ' בתין מקחו בידו דיקם מם מוכ' לסוקמ' בכל נוכי כין מין מקחו בידו כין מקחו בידו ונמין מקחו בידו מית' בסמם' ובמקחו בידו מיירי ולא ירש ובנרמ' מכן דעת הרמ"ם ומסתב' בכל זם ומ"כ כתבו בסופם ונמיוכך מם בכל הרמים מסכים כו' ונלא ירש מתי בכל מדעתו כו' כלומ' דמלו ירש מתי בכל מדעתו מם מיס נאמן בסמקחו בידו בסנים וכן בסמין מקחו בידו מלא מניסם מומפים בו מיס כמ"ם ומיס מותו מתרוייהו כיבל מתני מתופם מלא מבוסם כיין מ"ם מתמיים מפיסר מסבוסם ומכנגרו מיס בריך ליומבע מ"ר מסמ"כ מכסיו בסבני' מניסם כתקנת מבנים ונ"מ מוני ניין מ"ר לבנוסם דרבנן כמו מבתנמ' לבל מי' מ"ן ונלסבי כתב בבל מסנים כו' דמלו בבל מם' מסן נמתן בבל ונמ מין בריך לבירותו מל מוכר ומפי' ירש מלא מסיתן בכיין מיריע בתרים מו מ"ם הלקומ' מתי בבל מחרי' מסתמא לו מכר וגם סרב כתב"ם ומסיר מוסן מוניים לוס זת"ם מ"ם נקם זוזי מסחר מ"ם נקם זוזי מב' כו' הייכו דלבכין נמתנות המוכר מין נמלק בזם ונמפוקי פירש"י וכן הרי"ף לבמת הרמ"ם ומסור דבבקם זוזי מחר נאמן כב' מפי' מין מקחו בידו מבעים רעלים רמתי נמרבר רבינ קמ"ל דלמנין נמתנות מין מילוק מבל מ"ם מילוק כין בקם זוזי מחר כסיבוע בעדים מו מ"ם המלוקים לענין דמחרי' מסתמא לו בתרבם הם כרמו בסוף דברי הרמב"ם ומתחבר כמ"ם ובזם בסתלקם מתים' מסם"ם מל הר"ב וסמ"ם ומיין בכ"מ ובכ"ם מם מרבריו מם מניומנתי' מ"מ

מתנמ מם מיוע לדברי ורו"ק בבל זם כי הוא מיקר לפמ"ר לדיבם ;

ב הרי

מנאמן לומר לוה זכיתי ולוה מיינתי כמ"ם מטור והמתכר לעיל סי' כ"נ ע"ם ועד"ר ומטור הכיח דעת מניכן ולא הבריש נם לא הזכיר דעת הרמ"ם בזה (ונראה מכן הוא נם כן דעת הרמב"ם מסוס הכי מתם מסוס דסבירה ליה דנאמן בזמן מסמקח בידו בכל ענין • ולפי דס"ל לבי"ף דאם בזמן מאין המקח בידו ומקיבל זוזי מתר דנאמן לומר דבר מאינו מן הסברא והיינו מנתרנ' לומי מלא מיבל מתנו זוזי בודאי מדבר הכיר ברור הדבר בלא ספק ולא מסדינן אותו מיסקר בחויד מטמ"כ כסנקם זוזי מתרוייהו מתר מדעתו ומתר בש"כ דע"ו דוק' אמרו דאינו נאמן כשאין מקחו בידו דלמין מקחו בידו אינו נאמן לייבי דוקא כשקיבל זוזי מתרוייהו דאי לא מיבל מלא מתר או מלא מיבל עדיין מסוס מ' מלא מבל מ' אומר מקנאו במתנה או בהנאה הרי יש לו עוד לד בנייפה לומר מנתרנא לוה מיבל מתעותי דאלו לבסני סיה צריך לעמל ולסוליאו מידו או וס נוח לו והסני קנה מתנו וכדריפה כתבתי עוד דאפשר לומר דהרמב"ם נמשך אחר לשון הנמרא והנמרא ס"ל לוה בפשיטות דכמלא מיבל מתר דנאמן כבי תרי ומשמע הכ"ל • ואיך מיכיס יש לתמוה מל מור"ם מכתב בסמוך בהנ"ה זו ל"ם נקם זוזי מתר כו' והמתמ דקי' דהמתיך לים לאין מקחו בידו וזו דלא כמאן דלהרי"ף הוא נאמן כבי תרי ולר"ם אפילו מקחו בידו אינו נאמן לומר מנתה מל הסני מלא נתן לו מתנה •

לכן נראה דהנ"ם זו קמי מהריבא מבזמן מסמקח בידו ופירש נם כן דברי המתכר כדעת הריף והיינו כמ"ם ודו"ק ולא כמ"ם °כמ"ם *

מערכב

רכא ה המבקש כו' עיין בתשו' מהרש"ם סימן קכ"ג וקע"ד ונתפשו' מכי"ם פ"ה כמ"ל מסניות סימן ק"י דף ק"ן :

רכב ה נאמן כשל המקח לומר כו' יש שמה פירושים כמ"ם בשכין זה ומעיקר כל הדברים פוקי רמביעא ונמ"ם עסרם ומוסיפין בחוש גוכי פריך ומ"ם וכימחי וזוי מתמן נקיים כין תקחו בידו מו מין מקחו בידי מתי בריכים לנמתנותו מל מוכר הם מסמתא ירים מילמא וזוי המתן נקם ומסמתא לאותו נמרגם ומפילו מומר המוכר בזמן מסקחו בידו מוכר לתי מלא כתן המעות מיכו נאמן יסוי כתנו בתקום עריים כתו מפירם ר"ח וכ"ם בשמין מקחו בידו מם"ם שמניכם מומוקים בתקח מם ירוע מתי מקבל מתעות מחרינן מסמתא לו מכר ומרי הוא מלו לברו ומ"כ מוגרגמ"ם מ"ם יומסין לתרן רנקם מתרוייהו ומתר מתר מרעמתי ומתר בש"כ כו' ומ"ם בם"ח לתרבוני רנקם מח' ונלא ירש מתמן מלא מרכן מל מרי' לוי'וכמ"ם פרמכ"ן בם' מחלמתו' מ"ם עסרם יומסין וכן פריסב"ם מם מבל מי מין ירוע לערים המיום מהן קבל מפ"ם מסמוכר מומר מנמרגם למי מלא כתן המעות נמתן בתנו כמתקחו בידו דמ"ם מסורם מתי מקבל מתעות מ"מ מו בתי לא מוד'כלל מקבל מחינו מתעו' וכ"כ מרמכ"ן בם' מחלמתו' מ"ם רמבי' (והרומב"ם מ' עסרם יומסן) ונלא בפרמ"ם מם מבל מ"ם הרמב"ן מם דמפי' ירוע בערים מתי מקבל המתנו' מתרי' מסמתא לו מכר (וכ"ם בריסב"ם מ' עסרם יומסן ובנרמם מכן דעת ר"ח בכל זם ונם כ"ל מכן דעת הרי"ף ונלא בפרמ"ם לרע"ל"ם ובהרי"ף ומם רמוכר' כמ"ם רמ"ק רמבים' לבנוי ונלא ירש לבי' הרי"ף מיינו מסוס רנכלל ונמתי זוזי מתמן נקם מוס נתי דמפסר לסחברר מ"ם מסוכר ומ"כ מוגרן לתרן רנקם מתרוייהו דמל"כ מיס מפסר לסחבר' בערי' מו מ"ם הלקומ' מתמן מבל דמסמתא ירוע מילמא מי נתן המתנו' ונם מוכרם לתרן ונלא ירש דמל"כ מיס מפסר לסחברר מ"י מסוכר בסמקחו בידו לבי' הרי"ף ומם מסקסם הר"מם מל הרי"ף מתי דומק' דמלמוד' לתר' ונלא ירש כו' לפמ"ר לק"ח ומרבב' מתי דומק' לסוקמ' מתני' בתק' ומתכ' בתין מקחו בידו דיקם מם מוכ' לסוקמ' בכל נוכי כין מין מקחו בידו כין מקחו בידו ונמין מקחו בידו מית' בסמם' ובמקחו בידו מיירי ולא ירש ובנרמ' מכן דעת הרמ"ם ומסתב' בכל זם ומ"כ כתבו בסופם ונמיוכך מם בכל הרמים מסכים כו' ונלא ירש מתי בכל מדעתו כו' כלומ' דמלו ירש מתי בכל מדעתו מם מיס נאמן בסמקחו בידו בסנים וכן בסמין מקחו בידו מלא מניסם מומפים בו מיס כמ"ם ומיס מותו מתרוייהו כיבל מתני מתופם מלא מבוסם כיין מ"ם מתמיים מפיסר מסבוסם ומכנגרו מיס בריך ליומבע מ"ר מסמ"כ מכסיו בסבני' מניסם כתקנת מבנים ונ"מ מוני ניין מ"ר לבנוסם דרבנן כמו מבתנמ' לבל מי' מ"ן ונלסבי כתב בבל מסנים כו' דמלו בבל מם' מסן נמתן בבל ונמ מין בריך לבירותו מל מוכר ומפי' ירש מלא מסיתן בכיין מיריע בתרים מו מ"ם הלקומ' מתי בבל מחרי' מסתמא לו מכר וגם סרב כתב"ם ומסיר מוסן מוניים לוס זת"ם מ"ם נקם זוזי מסחר מ"ם נקם זוזי מב' כו' הייכו דלבכין נמתנות המוכר מין נמלק בזם ונמפוקי פירש"י וכן הרי"ף לבמת הרמ"ם ומסור דבבקם זוזי מחר נאמן כב' מפי' מין מקחו בידו מבעים רעלים רמתי נמרבר רבינ קמ"ל דלמנין נמתנות מין מילוק מבל מ"ם מילוק כין בקם זוזי מחר כסיבוע בעדים מו מ"ם המלוקים לענין דמחרי' מסתמא לו בתרבם הם כרמו בסוף דברי הרמב"ם ומתחבר כמ"ם ובזם בסתלקם מתים' מסם"ם מל הר"ב וסמ"ם ומיין בכ"מ ובכ"ם מם מרבריו מם מניומנתי' מ"מ

מתנמ מם מיוע לדברי ורו"ק בבל זם כי הוא מיקר לפמ"ר לדיבם ;

ב הרי

רכא ה המבקש לקנות מחבירו מקח מוכר אומר בר אני מוכר לך והלוקח אומ' אינו לוקח אלא בק' והלך זה לביתו וזה לביתו ואחר כך נתקבצו ומשך זה החפץ סתם אם המוכר הוא שתבע הלוקח ונתן לו החפץ אינו נותן אלא מנה ואם הלוקח הוא שבא ומשך החפץ סתם חייב ליתן ר' :

כנס °(כ"י ס' המומכין ס"ל סי' מל"ב ס"ח) היה בתחלה קניגה ביניסס ב וקזר ה' וקזרו ומשכו סתם לתרינן והי' על קניגה הראסונה קנו :

רכב ב הלוקים על המקח ושאר טענות שבין המוכר והלוקח ובו ד' סעיפים

א °(ל' רמב"ם פ"ך ממכירה) (ה) נאמן בעל המקח לומר לזה מכרתי ולזה לא מכרתי ה אימתי בזמן שהמקח יוצא מתחת ידו אבל אם אין המקח יוצא מתחת ידו הרי

כנס °(מור סי' כמ' רמב"ם) בכל דברים אלו אין מלוק בין מכר לתתנה כח אע"נ דלענין דברים המסוברים יש

מילוק כם כמו שנתבאר לעיל סי' רט"ו סעי' ו' לענין המטלטלים אין מילוק :

פחות מהקניגה ושלא דמי לבא דתכיה בתוספתא המוכר מסץ לבחירו זה לומר כתנה וזה לומר מתנה כו' (וכמ"ם הטור וכמתבר כאן) עד דהתם שאני דלא היתה קניגה ביניהן עכ"ל פי' התם דליכא קניגה ליכא תרוויהו על הזוזר מ"ה אמרינן דהזוזר ולקחו שתמא מסתתא נתר' לתלות רצונו דהדתיך • משמ"כ כפולים דהיתה ביניהן קניגה ים על המוזר בו תרוויהו' מ"ה אמרי' כשנתפיים שתמו אדעתא דקניגה ראסונה נתפיים כם כדי לסלק מעליו התרעומות עד"ר שבניה נ"כ דעת כ"י בקיגור ופ"ל סי' מל"ב :

רכב ה בזמן שהמקח יוצא מתחת ידו כן הוא ל' הרמב' לות בלות בש"נ מה"ל מכיר' ועד"ר סס הוכחתי מדסת הרמב' וכת' דנאמן המוכר כל זמן שהמקח בידו ס"מ דלא ס"ל כשים פי' ר"ם וסרא"ם דבתבו דנאמן בזמן שהמקח בידו מכח מינו דאי בתי הוה מסרו ליד מי שאומר שמכרו לו וכתבו דאינו נאמן אלא אי נקח זוזי מתרוייהו או מתא' ואומר שמכ' לזה שנתן המעות אבל אינו נאמן בשאות שנתרנ' לשני שלא נתן לו המעות דהוה כמינו המקו' עדי' ס"ל אבל הרי"ף ורש"י לא ס"ל הכי אלא פירשו הסוני' דבל זמן שהמקח בידו נאמן אפי' אומר שנתרנא לשני שלא נתן לו המעו' וזה שנתן לו המעו' בש"כ נתנו לו וכתבו הטעי' דנאמן בזה מסוס דמידק רייק בל זמן שהמקח בידו שלא נתרנא אלא לאחוד בתי ספרא אם יאמר שנתרנא אמי שלא נתרנא אלא (והמ"מ כתב טעם אחר והוא בל זמן שהמקח בידו הרי הוא כדין מנאמן לומר לוה זכיתי ולוה מיינתי כמ"ם הטור והמתכר לעיל סי' כ"נ ע"ם ועד"ר והטור הכיח דעת מניכן ולא הבריש נם לא הזכיר דעת הרמ"ם בזה (ונראה שכן הוא נם כן דעת הרמב"ם מסוס הכי אתם מסוס דסבירה ליה דנאמן בזמן שהמקח בידו בכל ענין • ולפי דס"ל לבי"ף דאם בזמן שהמקח בידו ומקיבל זוזי מתר דנאמן לומר מנתרנא והיינו שנתרנ' לומי שלא מיבל מתנו זוזי בודאי מדבר הכיר ברור הדבר בלא ספק ולא מסדינן אותו מיסקר בחויד מטמ"כ כשנקם זוזי מתרוייהו מתר מדעתו ומתר בש"כ דע"ו דוק' אמרו דאינו נאמן בשאין מקחו בידו דאי לא מיבל מלא מתר או שלא מיבל עדיין מסוס מ' אלא אבל מ' אומר שנתרנא לוה

שערכב הדברים וכתב כריב"ח הטעם דנאמן מכח מינו וסיים וכתב ל"ם נקט זוזי מחד כו' ע"ם דו"ל דאי הא לא הא וכדאיתא בגמרא וכאסר"י ותו' ועוד שם לא נקט אלא מחד הרי כונע בעדות וכמ"ם ודו"ק : כ הרי הוא עד א' בלבד בטור מפורש ז"ל הרי הוא כש"ה דעלמא לפטו' מן השבועה אותו שמסייע לו ואם שניהם תופסי' במקח אותו שאומר כתרגא לו כוטל קניי' וקני הדמים בלא שבועה וכשני בוטל קניי' וקני הדמים וכשבע ש"ד כו' ע"ם עוד פרטי דינים שכתב כזה : ג ולפיכך אם נטל בטל כו' נ"ז חל' הרמב"ם הוא שם והאי לפיכך קאי אמ"ם לפני זה ז"ל אין המקח בידו הרי הוא ע"א לבד דס"ל כותן שהמקח בידו אחוזהו בעדותו כתרי עדים ואין מקחו בידו אינו אלא א"עד ע"ז כת' לפי' כאן דנאמנותו הוא מכח עדות ואיינו שעיד על מה שהיה בשעה ראשונ' ואינו תולה כמה שעתה רוצה מ"ם כשלא ידע ממי קיבל בשעה ראשונה הרי הוא כמי שאינו ודינו כשנים האומרים כטלית ואין לפניהו וכל א' אומר בשלי בטל דכל אחד נשבע בנק"ם כו' :

ד כין שהיה המקח בידו עד"ר מ"ם ראייה מזה דס"ל להרמב"ם כרי"ף רבו דרבו וכזה מיושב הקושי' שהקשה הראש"ם על הרי"ף ע"ם כי אין להאריך כאן : ה מניח דמי המקח בינינו לשון ר"ל מניח בנ"ד וכדמסיק

ו ואם הוא קסיד נותן כו' איינו דוקא בשכל א' תבעו אבל אם אינן תובעין אותו אלא הוא מעצמו א"ל נקטתי מאתיו א"ל ע"ל סע"ם ולקמן פי' שם"ם : ז מפני שעבר עבירה' פי' ואינו יוצא ידי תשוב' עד שיפוי הגזל' ליד הנגזל ולא כמה שיניח בנ"ד וכין שצריך ליתן לידו דהנגזל הי מנייהו מפק' ליתן לזה ולא לזה דלמא האידך הוא הנגזל : ח ולא רחיתי קפץ זה פי' וכרי יש כו מוס ולו רחיתי לא קניתיו והמוכר משיבו שבודיעוהו מתקל' כדמפי' : ט במקל' שעבנה לו שיש כל"ל וכן הוא נרמב"ם : יוד אבי

ב (ג) הרי הוא עד אחר בלבר ודינו בערות זו כדין כל אדם שהרי אינו נוגע בערותו (ל"ם נקט זוזי מחד ט (פור) ל"ם נקט זוזי מתרי ואמר אפ' מהן כמן לו בעל כרחו) ג ולפיכך אם נטל הדמים משניהם ונטל מאחד מדעתו ומאחד בעל כרחו ולא ידע אמי נטל מדעתו ומאי נטל בעל כרחו דבין שהיה המקח בידו בין שהיו שניהם תופסים בו אין כאן ערות כלל וכל א' מהם נשבע כתקנת חכמים בנק"ח ונוטל חצי המקח וחצי דמים :

ב (מס נרמב"ם ר"ב) הלוקח מא' מה' בני אדם (ג)

וכל א' מהם תובע אותו ואומר אני הוא בעל המקח והוא אינו יודע אמי מהם לקח ט (ד) מניח דמי המקח ביניהם ומסתלק ויהיו הדמים (ה) מונחים בב"ד עד שיודו או עד שיביא אליהו ט (המ"מ מס) ו ואם הוא חסיר (ו) נותן דמים לכל אחד ואחד כדי לצאת ידי שמים :

ג ט (מס דין ג') לקח מקח מאחד מה' בני אדם וכפר בו ונשבע על שקר ועשה תשובה והרי הוא רוצה לשלם יכל אחד ואחד תובע אותו ואומר אני הוא שכפרת בי ונשבעת על שקר והוא אומר איני יודע (ז) חייב לשלם לכל אחד ואחד ז מפני שעבר עבירה :

ד ט (פור סעיף ד' בנס רמב"ם) הרי שטען על חבירו ואמר מכרת לי והוא אומר לא מכרתי או מכרתי ולא נתת לי הדמים או שטען הלוקח ואמר שנתן הדמים ועדיין לא משך או משכתי ח ולא ראיתי חפץ זה והמוכר אומר לו הודעתיו לך או שאמר א' מהם תנאי היה בינינו והאחר אומר לא היה תנאי כלל בכל אלו הטענות וכיוצא בהם המוצי' מחבירו עליו הראיי' לא היתה שם ראייה נשבע הכופר שמנקשי' להוציא מידו שבועת היסת ואם הודה ט במקצת הטענ' או שיש עליו עד אחר נשבע שבועת התורה כשאר הטענות כולן :

הג"ה

ג הרי הוא עד א' כו' וכתב כהג"ה מאר"י ר"ע סנים מומזין דסלירכא דאיכא שבועת היסת לא מוי עד מכנגדו לשבועה ולומר מן לי מקחי שקניתי ממך ועד שנרוך שבועה לא תביב עד (כדלעיל סימן קכ"ה סעיף ס') עכ"ל וכתב כם' מעד"מ דמרכרי הרא"ם (וכן מאר פוסקי') שמתם הדברים ולא כתב דהסלירכא לא מוי דיכא מכי מסמע דאלי דס"ל דאף הסלירכא דיכא מכי לפי דאף הסלירכא אין כאן שום חיוב שבועה על הערה דהא אני מאותין חוקמינן אף בחקח וממכר ואם כל א' יטען שהמוכר התעים לו לכרו א"כ אין לאם על המוכר כלום אחרי שהא אומר שהמוכר כתן לו וסיאף יש שניהם אמורים שהא שנתן לו ואם שכל א' יטען על המוכר אלא כתן לו ושנתן למכירו א"כ הודה שהרוץ לא מצך ויכול המוכר לחזור ואינו עומר אלא בחי שערע וכתב הרא"ש דקדושין בלא מקחו בידו שכתב וז"ל אליה לחיבר אלא לעמוד בלבד ויתן המקח לחי אלא שלא מכר לו דקא ליה בחי שערע אלא ראיתי דייק עכ"ל ומכיון שאין אלו אלא חי שערע דוקא לא מעכנו דלא ליחסב עד ועוד על כרחינו לא מיירי שמם' דא"כ קאמר לא ברשותי' ומה לו על המוכר כלל אבל גרולה מזה דהכ"מ מיירי בשאין מקחו בידו ורש"י בקדושין כשאין מקחו בידו מי שערע ליכא ולא רחי אנעשים ע"כ והיינו משמע דמיירי שנכיסם לקחוהו מעצמו ולפ"ז אפשר דחי שם עליו חי שערע לא מ"ם כר כיון שלא יוכל לבעיר בדבור הערות בלבר שיוך בחי שמעמ כחו בעד שצריך שנעשה כדלקמן ומ"מ הכא ודאי לא קשיא כלל דאין כאן אפי' חי שערע כל זה ל"ל עשות עכ"ל המע"מ - ואין דברינו נכונים לפ"ד דהא שעיר מיירי שיעשון מחוך והיתו אבל המוכר והמוכר נתנו אח"כ לחבירו ונם שם שכיל חעיר"ל אין ראייה כלל דרש"י לעיר"ו אזיל דמפרש לה לענין דרש"י אנעשים ומוכר ונם לא כתב רש"י נאין מקחו בידו דליכא חי שערע כחו שמתיק סוא אלא דלא רחי אנעשים

לחבר כיון דנסתלק המקח מ מכו ס"ם ברש"י אבל ודאי דשייר חי חי שערע אמי' אין מקחו בידו אבל להרא"ם והפוסקים דחפרשי לה לענין שיש לאחן כער א' ודאי משמע דמיירי שכל א' שתון שקנהו בשיכה או בשיכה אם אינו אבל קנינים דאל"כ מה תלי זה בחדעת עדות כיון אלא קנוהו ואינו קנין וליכא אלא חי שערע א"ה בשיכה אם אינו אבל אם אינו בנמר מחקח מ"מ לאמר שנתקנ' שבועת היסת אם ראונן שוטן לאחרון אמת עשית המוחר עמי על כלי פלוני ומכרתו לי ואלה כופר אע"פ שהכלי ביר שמעון ואם סוס שמעון אומר אני מוחר בי אבור מבולם עכשיו שכופר מני לפסכיעו היסת עכ"ל ודברי מתוסים הר"ן ר מסכת היסת בדבר אלא דוקא בכ"ב אבל אם הנם אמרי כמ"ל : ב וכל א' מהם תובע אותו כו' ע"ל ר"ם ע"ו בתכתי דאין מילוק בין תובעים אותו מחלק אם לא רק בשכל א' תובעו בבדי מיקרי תובע ואם אינו תובעי בבדי אפי' תובעו מחלק בשמא אינו כאינו תבעו - ומובעים אותו כו' לדבוסא נקט תובעי' אותו ומ"ם בשאין תובעי' אותו ומחלק אפי' לבי"ם ס"ב ברלקמן ס"ם ס"ב ע"ם : ד מניח דמי המקח ביניהם ומסתלק כו' הקשה כב"מ דיש לכל א' ומביא דהא ס"ל פוסק רש"ל לחיבר ובראמרי' לבני עקרון ותירץ דבעקרון נמי אינו מייב מדינ' אלא דוקא בב' כריכות כגון שהקשה זה אלא בעני זה וכתם"ל ע"ם אבל כאן קאמרי' לקח מא' מה' כו' מעמע הל' המיירי שכל המחם' הוי כיחד כשקנה מא' מהם הנעשה כאלו הקשיו בכרך א' ומיתר א"ל אחון נוסיאנו לא קשיו בכרך א' ומיתר א"ל אחון בלעיר רחמ"ר מיקשי לבריי"ף ובהרמ"ם ומחמר' ומיאיעתו דס"ל לקמן ס"ם דוקא כרך א' מחם פשוט אבל הקשיו זה בבני זה ומייב ובכי זה בבני זה ומי - ועוד בראה דוקא בעקרון שהקשיו שכיפס זה ק' וזה ר' מייב לאמר אחון נוסיאנו לא קשיו אבל הכא אלא מבר רק א' לא מייב לומר כן ומהיכי מיתי אמר אחר שהוא מבר דבר אלא הוא מעולם אבל בחחת מיקרא ל"מ ומשמעמיתי' לסבר"ם דבבי אב"ל ע' המקשיר שכתב לבריש דוקא בעקרון מייב משמע דס"ל לחיבר המקשיר אותו כיון רב אבל בחקח דלפי שעה בוני' הרמי' לכתא דלא ס"ל לחיבר דשבר מיר יבוא שהוכר אחר מעותיו וכ"כ בב"מ"ע ובשמ"ע לקמן ס"ם ס"ק י"ח ולפ"ז אפי' לקחה מה' בני אדם אלא הוא ביחר ביכ' אבי' ודו"ק : ה מונחים בב"ד כו' אבל כתב בשמם הוא הדמים מונחים' וכן הרמב"ם ס"ב מה' מכירה כתב בי' אם' שפרעו ז"ל שהנינן בב"ד ס' ויהיו הדמי' מונחי' אבוהם בב"ד עכ"ל ואחריו נחמר אמחבר ותמים שהרי בש"ם מה"ל אבל כתב הרמב"ם להדיא יהי' מונח אבלו וב"כ המחבר לקמן ר"ם ס' לכך נראה דהרבר' כשסמן שיהיו הדברי' מונחי' בידו וכן פירש"י ס' המקשיר דף ל"ו ע"ב וז"ל ולא שיוציאנו מידו אלא הוא אבל אינו מונח בידו כו' ומסתלק מן הדין והנגלה יניח בידו עד שיבא אליו ס"ל ל' אלא נבא לבי"ם סוא דמייב אבל דמנעני ליה לא אלא מניח נגלה לבבר הדב' אם יוכל ואם לאו יניחו ברשותו עד שיבא אלי' ולא יוציא מידו כלום עכ"ל ונם הרמב"ן בס' המלחמות אם אסכים עמו בזה (ופסוק הוא דדין מכירה לר"ע לא גרע מדין נגלה לר"ם) וכ"מ לכאורה בס"ם ס' המקשיר וח"מ בראה הבלוקת בריך לישבא היסת אפ' ומע"ל ס"ם עוד בזה : ו נותן דמים לכל א' וא"כ ל' על המחבר דכ"כ הרבי' הרמב"ם בסחם ולקמן סי' ס"ם אסק בסח' דפסור אפי' לנאת י"ם ומיינו כמ"ם ס' המ' אם וכ"ל כדור דהר' המ' לאמרי' אזיל דס"ל דכל הוכא דלא אסק בנון בכרך א' נחמקיר או בחקח דלא אייב אסיעה אסור אף לנאת י"ם ומיינו מכתב ס' המ' כאן אסק ס"ל מכירה מרבי הרמב"ם אלו וז"ל בזה חלוקים עליו הרמב"ן ובראב"ד ואומרים דנחקח אפי' לנאת יו"ם מכיח ביניהם ומחמלק וכ"כ בע' המקשיר עכ"ל כלומר דנחקח כיון דלא עביר אינורא ולא אסק אסור אף לנאת י"ם אפי' כל א' תוכעו בבדי מיינו אסת וכ"כ בע' המקשיר כלומר אבל אם אינו אסק אסור אף לנאת י"ם אפי' כל א' תוכעו בבדי מיינו לא אסק וכתב בע' המקשיר דמ' דין חקח לדין מקשיר בכרך א' - ואפשר המחבר מחלק בין חקח למקשיר אבל דוחק לחלק בכך כיון דבתרוייהו לא אסק וכתב"ל המחבר ס"ל דזה לא אוי אסיעה - ונם בכ"י ע' המקשיר לשר בסריש המקשיר בכרך א' אסור לנאת י"ם אפי' כל א' תוכעו בבדי מיינו אם אינו לא אסק ונם ס"ב המקשיר בכרך א' לא אסק ס"ם ונם ס"ב דברי המחבר נ"ע : ז מייב לשלם לכל א' ואמר מפני שעבר עבירה' ואינו יוצא ידי תשובה עד

ס"מוי"ר הגזילה ליד הנגזל כו' עכ"ל אמ"ע

וכ"כ בס"ם ומין לשון זה מדוקדק דס"ם אפי' עומד בחברו ואינו רוכב לעשות הסוכה וכדומה לכ"ר שנשבע לשקר כגון שסורה בפני אחרים וכה"ג קנסו' ליה וחייב לשלם לכל מ'וה' כרמוכח בס"ם ופוסקי' ועיין בס"ח סי' ס"ג וח"ם הרמ"ם והשתבר בריש דברי הם ובשה תשו' סוינו אורחא דחילתא נקטו תשו' דמל"ב לא שכיח מיתגרר בשבע לשקר וזו"ק : ח אני הלוקח נאמן עיין בס' סי' ס"ג מה' גזילה שכרא' מחולק בשם הרשב"א על דין זה וקבלת מנהג כן לשי' מ' קמ"ו ס"ס ע"ס וזו"ק ועיין בירושלמי בקידושין ע' המוכר וזו"ק ובבב"ק ע' המקבל בשם הא"ז חולק בהיא על דין זה ע"ס ועיין בשמ"ע ס"ק י' ק"ס הע"ס מיכול לשבועה וע"ל בשמ"ע ס"ק י"ג וח"ם סס :

רכג ג המחליף פרה בחמור ילדה בחמו' הפרשה ס' ס' : ב אפילו אם הלוקח עיין בשערי שפרכתי בפיר' דברי הרמב"ם בשם הגאון מה"ו ז"ל : ג אלא עומדת ברשות בשנם כו' וס"ה ברשות הרבים וכן פוס בתוספות פ' המוכל דף ק"ע"ב פוף ד"ה ולמזי כו' : ד או

הגה ים מי שכתב האומר שדה מכרתי ואינו יודע למי וכה"ג' ואמר ' (ח) אני הלוקח נאמן ° (הגמ' פכ"ם מהשו') :

רכג המחליף פרה בחמור וילדה או מי שיש לו שני עבדים או ב' שדות וכו' סעיפים :

א (א) המחליף פרה בחמור ומשך בעל הפרה את החמור ועריין הפרה בביתו וילדה ושקן בעל הפרה שילדה קודם שמשך החמור ובעל החמור אומר אחר משיכת החמור ילדה ב וכן המוכר שפחתו וקבל המעות וילדה המוכר אומ' שילדה קודם שקבל המעות והלוקח אומר אח"כ ילדה ג (ב) אפי' אם הלוקח טוען בריא והמוכר טוען שמא על הלוקח להבי' ראיה אפילו אין הפרה והשפחה ברשות מוכר (ג) אלא עומדת באגם ואם לא הביא ראיה ° (סור ס"ם בשם רמב"ם ע"ר מחכיר' ר"י) ג ישבע המוכר על ולד הפרה בנ"ח ד ועל ולד השפחה ישבע היסת ° ואם הלוקח טוחזק על המוכר להביא ראיה :

ב ו זה אומר אינו יודע וזה אומר אינו יודע ואינו ברשות א' מהם על הלוקח להביא ראיה : (וי"ם ° (סור סעיף ג') דאפי' המוכר טוען בדי' ובמתנם שמם) ויש מי שאומר שיחלוקו : ° (שם בשם רחב"ם) :

ג * (שם) זה אומר ברשותו ילדה : והאחר שותק זכה הטוען בולד :

ד * (לשון רשב"ם שם דין י"ב) מי שהיו לו שני עבדים גדול וקטן או שתי שדות אחד גדולה ואחד קטנה הלוקח אומר גדולה לקחתי והמוכר אומר קטנה היא

שם כתבתי פי' לדברי הרמב"ם שכתב בס"ק דמכירה דין ו"כתין דברי המחבר שבסעיף זה ז"ל המחליף פרה בחמור כו' עד אפילו אמר המוכר איני יודע על הלוקח להבי' ראיה אע"פי שהפרה עומדת באגם והשפחה בסימטא הרי כן בחזקת המוכר עד שיביא הלוקח ראייה . לא הבי' ראיה ישבע המוכר כו' עד זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע ואינו ברשו' ה' מהן יחלוקו כו' והקשה הא"מ כיון דאפי' בשמא ס"ל דיחלוקו למה כתב לפני זה הלוקח שבע הרי המוכר שמא דהמפ"ם וכתבתי יישוב לזה דמ"ש הרמב"ם הלוקח שבע הרי המוכר שמא דהתוניא מחבירו אליו הראיה ומסיק וכתב אל זה דאם אין לו ראייה ישבע המוכר כו' היינו בשהולד עומד ברשות בשל הפרה וא"ם בשל הפרה ואם אע"פ שהיא עומד' באגם כו' ולא כתב ואע"פ שהיו המדובקת אלא ודאי אינו מדובק דרשא מיירי בעומדת ברשות בשל הפרה ואם אע"פי שהפרה המוכר איני יודע המפ"ם . ופיסא מיירי בעומד' באגם ומיירי שהמוכר טוען הרי מ"ם כתב כ"ם המפ"ם ועל הכיון המפיק בשהה ונם לא הביא ראיה ישבע המוכר דהיינו ברשא מקום שהוא ברשותו וכפיסא מקום שטוען הרי ע"ם בפרישה ודרישה כתבתי דזה הפי' לע"ד הוא אמת ולא כפי' המ"ב שפי' בפכין אחר עיין שם . אבל המחבר דסינה מלשון הרמב"ם ולא כתב כ"פ המפ"ם ונם המגיל וכתב בסעיף שאחר זה בסעיף ה' דלשמת הטור כתבו ואליביה אין צריך לדמוק אלא הכל בכה"ג ולקתר דאפילו המוכר טוען שמא ונם עומדת באגם אע"פ על הלוקח דהוא המוניא להבי' ראיה ושאם אינו מביא ראיה ישבע המוכר והיינו כרבנן דס"ל כן אפילו בשמא ומה וכדפיק בסעיף שאחר זה אלא שקש' דא"כ לא היה צריך המחבר לכתוב בסעיף שאחר זה זה לשונו זה אומר אינו יודע כו' על הלוקח להבי' ראיה דבא זה נלמד בשב"ם מה"ם בסעיף שלפני זה דאפילו הלוקח טוען הרי המוכר שמא דעל הלוקח להבי' ראיה נם אם אם על מור"ם שמסיק וכתב ז"ל וי"א דאפילו התובע כו' הא זה כבר כתב המחבר נם כן בסעיף שלפני זה וכמ"ש ע"כ כראה דג"כ כוונת המחבר היה כמ"ם בסעיף זה כמו שפרשתי לדברי הרמב"ם והוא דמ"ם דאפילו אם הלוקח טוען הרי המוכר טוען שמא מיירי בהפרה עדיין עומדת ברשות מוכר ומה שמסיק וכתב אפילו אין הפרה והשפחה ברשות מוכר אלא עומדת באגם מיירי בשנם המוכר טוען הרי ומה"כ כתב אפילו אין הפרה כו' כלא יי' המדובקת וכפיסא זה כתב הדינים דכ"ע מודים בהו וכפיסא שאחר זה כתב המחבר הדינין שפליני בהו הרמב"ם והטור והיינו בעומדת באגם' והמוכר אינו טוען הרי והתחיל בדעת הטור וכתב זה אומר אינו יודע כו' אינ' ברשות של אחד מהן (ס' אלא עומדת באגם) על הלוקח להבי' ראיה וברבנן דפליני אסומכים וס"ל דלא אמרינן מהון המוטל בספק מוקין אלא אמרי' דחזקמינן מתוכה בחזקת מרא קמא ומה"ם כתב הטור הסדין כן אפילו במוכר טוען שמא והלוקח הרי אינ"ם מור"ם על דברי המחבר די"א אפילו התובע טוען הרי והכתבתי שמא וקאי אדברי המחבר דמיירי באינו עומדת ברשות א' מהן והוא דעת הטור שכתב כן בסדי' וכמ"ש והמחבר אלא כתב כן בשם הטור לרבותא מקום דביא להמחבר לכתוב רבותא דהרמב"ם דנמשך תמיד בתריה וכידוע וכדי לכתוב עליו דיש מי שאומר (והוא הרמב"ם)

מיחלוקו ולמדינו כזה דאפילו דנם הלוקח אומר אינו יודע יחלוקו ומקום דפסק בשומכים דאמר מהון המוטל בספק מוקין וכזה מיושב פכל : ג יחכב המוכר כו' עד"ר שם כתבתי מקור לסכוא' זו מהגמרא וי"ל שעם לפ"ז זו מטו' דבוכר ירך אמו הוא וזה תכבו בפרה שהיתה מעוברת בשעת מסיב' וזה מודה לו בפרה אלא ולדה והוא כתין מודה מקצת ולית היה הילך נמור הרי אינו נותן לו פרה כמו שתכבה מתנו ואע"ג דבגמרא קאמר ע"ז הילך הוא מ"מ לאו הילך נמור הו' ועוד כתבתי שעם הפרישה שכתב היהת השעם מוחין בשעת שלא יהא כל ל' הולך ותוקף בעליתו של מכירו ס"כ כזה : ד וח"ם ושל ולד הספקה יחכב היהת השעם דאין נשבעים על מכרים ס"ם כמ"ם הטור והמחבר כמי' ל"ה ע"ם : ה ואם הלוקח מוחזק כו' דמקקתו עדיפא מחזקת מרא קמא ואמרינן כזה המפ"ם : ו זה אומר אינו יודע וזה אומר אינו יודע ואינ' ברשות ל' מהן המ"עם לכאור' היה כרא' דכזה דנם הלוקח מוחן שמא אם אין לו ראיה יאחר המוחן בחזקת מרא קמא ואפי' אלא שבועה וכא"כ הו' מיישוב הקושי' הכ"ל למה חזר וכתבו המחבר ולא מחך אמ"ם לפני זה דאפי' בשוחן הלוקח הרי המוכר שמא אמרינן המפ"ם מקום דשם אין המוכר נטל ל"ה שבועה' כיון דהלוקח מוחן הרי אלא דלפ"ז ק' דלא ה"ל למור"ם לכתוב לזה ז"ל דאי' דאפי' התובע מוחן הרי דהא כזה ליכא מאן דפליג בפה דהמוכר אינו נטלא אלא בשבועה' וכ"ע : ז ובאמ' שותק הו' דמתיקה כבוד' דמיה :

יוד אני הלוקח נאמן בס"ם סיים וכתב ע"ז וכ"ל מיכול זה להסביעו פכ"ל . וכ"ם הא אין נשבעין על טענת ספק במ"ם המור והמחבר בסי' ע"ם וס"ו ואפשר דהאני בכי דזה בא לו ג"ל מידו בסד' וגדול מזה מצינו בסימן שאחר זה בהחליף פרה בחמור ומשך בעל הפרה החמור וילדה בפר' ואינו ידוע אם קוד' המסיב' ילדה או אחר כך ובעל החמור טוען שמא אחר כך ילדה ובעל הפרה טוען הרי שקודם לכן ילדה אפ"ה אחרו דאין מחזיק בעל הפרה בהולד ב"ל בשבועה וכמו שכתבתי במקומו בפרישה וסמ"ע פ"ם :

רכג ה וכן המוכר שפחתו נני שפחה נקבה ל' מכירה לפי שה' קנוי' בכסף זמיד שקיבל המוכר דמיה חיד הלוקח היא קנייה להלוקח ויש לספק בה אם ילדה קוד' קבלת דמיה או לאחריו מטא"כ בפרה וחמור ושאר מטלטלי' שהיכה קנוי' בכסף כ"ל בחסיב' ובשחה הפרה הרי ראה אם ילדה בבר או לא מ"ם כתב שבשלבי' פרה בחמו' דאז מיד שמשך בעל הבהמה להחמור הפרה נקנית לבעל החמור בכל תקום שהיא ויש לספק בה שפיר אם קוד' המסיב' ילדה או לאחריו : ב אפילו אם הלוק' טוען הרי עיין בפרים'

שם כתבתי פי' לדברי הרמב"ם שכתב בס"ק דמכירה דין ו"כתין דברי המחבר שבסעיף זה ז"ל המחליף פרה בחמור כו' עד אפילו אמר המוכר איני יודע על הלוקח להבי' ראיה אע"פי שהפרה עומדת באגם והשפחה בסימטא הרי כן בחזקת המוכר עד שיביא הלוקח ראייה . לא הבי' ראיה ישבע המוכר כו' עד זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע ואינו ברשו' ה' מהן יחלוקו כו' והקשה הא"מ כיון דאפי' בשמא ס"ל דיחלוקו למה כתב לפני זה הלוקח שבע הרי המוכר שמא דהמפ"ם וכתבתי יישוב לזה דמ"ש הרמב"ם הלוקח שבע הרי המוכר שמא דהתוניא מחבירו אליו הראייה ומסיק וכתב אל זה דאם אין לו ראייה ישבע המוכר כו' היינו בשהולד עומד ברשות בשל הפרה ואם אע"פ שהיא עומד' באגם והשפחה בסימטא ומיירי בעומדת ברשות בשל הפרה ואם אע"פי שהפרה המוכר איני יודע המפ"ם . ופיסא מיירי בעומד' באגם ומיירי שהמוכר שוטן הרי מ"ם כתב כ"ם המפ"ם ועל הכיון המפיק בשהה ונם לא הביא ראיה ישבע המוכר דהיינו ברשא מקום שהוא ברשותו וכפיסא מקום שטוען הרי ע"ם בפרישה ודרישה כתבתי דזה הפי' לע"ד הוא אמת ולא כפי' המ"ב שפי' בפכין אחר עיין שם . אבל המחבר דסינה מלשון הרמב"ם ולא כתב כ"פ המפ"ם ונם המגיל וכתב בסעיף שאחר זה בסעיף ה' דלשמת הטור כתבו ואליביה אין צריך לדמוק אלא הכל בכה"ג ולקתר דאפילו המוכר טוען שמא ונם עומדת באגם אע"פ על הלוקח דהוא המוניא להבי' ראיה ושאם אינו מביא ראיה ישבע המוכר והיינו כרבנן דס"ל כן אפילו בשמא ומה וכדפיק בסעיף שאחר זה אלא שקש' דא"כ לא היה צריך המחבר לכתוב בסעיף שאחר זה זה לשונו זה אומר אינו יודע כו' על הלוקח להבי' ראיה דבא זה נלמד בשב"ם מה"ם בסעיף שלפני זה דאפילו הלוקח טוען הרי המוכר שמא דעל הלוקח להבי' ראיה נם אם אם על מור"ם שמסיק וכתב ז"ל וי"א דאפילו התובע כו' הא זה כבר כתב המחבר נם כן בסעיף שלפני זה וכמ"ש ע"כ כראה דג"כ כוונת המחבר היה כמ"ם בסעיף זה כמו שפרשתי לדברי הרמב"ם והוא דמ"ם דאפילו אם הלוקח טוען הרי המוכר טוען שמא מיירי בהפרה עדיין עומדת ברשות מוכר ומה שמסיק וכתב אפילו אין הפרה והשפחה ברשות מוכר אלא עומדת באגם מיירי בשנם המוכר טוען הרי ומה"כ כתב אפילו אין הפרה כו' כלא יי' המדובקת וכפיסא זה כתב הדינים דכ"ע מודים בהו וכפיסא שאחר זה כתב המחבר הדינין שפליני בהו הרמב"ם והטור והיינו בעומדת באגם' והמוכר אינו טוען הרי והתחיל בדעת הטור וכתב זה אומר אינו יודע כו' אינ' ברשות של אחד מהן (ס' אלא עומדת באגם) על הלוקח להבי' ראיה וברבנן דפליני אסומכים וס"ל דלא אמרינן מהון המוטל בספק מוקין אלא אמרי' דחזקמינן מתוכה בחזקת מרא קמא ומה"ם כתב הטור הסדין כן אפילו במוכר טוען שמא והלוקח הרי אינ"ם מור"ם על דברי המחבר די"א אפילו התובע טוען הרי והכתבתי שמא וקאי אדברי המחבר דמיירי באינו עומדת ברשות א' מהן והוא דעת הטור שכתב כן בסדי' וכמ"ש והמחבר אלא כתב כן בשם הטור לרבותא מקום דביא להמחבר לכתוב רבותא דהרמב"ם דנמשך תמיד בתריה וכידוע וכדי לכתוב עליו דיש מי שאומר (והוא הרמב"ם)

מיחלוקו ולמדינו כזה דאפילו דנם הלוקח אומר אינו יודע יחלוקו ומקום דפסק בשומכים דאמר מהון המוטל בספק מוקין וכזה מיושב פכל : ג יחכב המוכר כו' עד"ר שם כתבתי מקור לסכוא' זו מהגמרא וי"ל שעם לפ"ז זו מטו' דבוכר ירך אמו הוא וזה תכבו בפרה שהיתה מעוברת בשעת מסיב' וזה מודה לו בפרה אלא ולדה והוא כתין מודה מקצת ולית היה הילך נמור הרי אינו נותן לו פרה כמו שתכבה מתנו ואע"ג דבגמרא קאמר ע"ז הילך הוא מ"מ לאו הילך נמור הו' ועוד כתבתי שעם הפרישה שכתב היהת השעם מוחין בשעת שלא יהא כל ל' הולך ותוקף בעליתו של מכירו ס"כ כזה : ד וח"ם ושל ולד הספקה יחכב היהת השעם דאין נשבעים על מכרים ס"ם כמ"ם הטור והמחבר כמי' ל"ה ע"ם : ה ואם הלוקח מוחזק כו' דמקקתו עדיפא מחזקת מרא קמא ואמרינן כזה המפ"ם : ו זה אומר אינו יודע וזה אומר אינו יודע ואינ' ברשות ל' מהן המ"עם לכאור' היה כרא' דכזה דנם הלוקח מוחן שמא אם אין לו ראיה יאחר המוחן בחזקת מרא קמא ואפי' אלא שבועה וכא"כ הו' מיישוב הקושי' הכ"ל למה חזר וכתבו המחבר ולא מחך אמ"ם לפני זה דאפי' בשוחן הלוקח הרי המוכר שמא אמרינן המפ"ם מקום דשם אין המוכר נטל ל"ה שבועה' כיון דהלוקח מוחן הרי אלא דלפ"ז ק' דלא ה"ל למור"ם לכתוב לזה ז"ל דאי' דאפי' התובע מוחן הרי דהא כזה ליכא מאן דפליג בפה דהמוכר אינו נטלא אלא בשבועה' וכ"ע : ז ובאמ' שותק הו' דמתיקה כבוד' דמיה :

ס או יספק המוכר סיסת דאין נשבעי' על עבדים וקרקעות ס"ד ופוד כילך הוא ופוד מה שטענו לא הודה לו דס"ל כתבנו מנור גדולה והודה לו קטנ' דפטור מה"ד כמ"ש בטור והמקבר לעיל בסי' ס"ס: ט ואם היתה הודאה בתקנת זה מפורש בטור כגון שתבעו בעבד גדול עם כפותו והודה לו בעבד קטן עם כפותו ומיירי דמסכנד לא נעשה ממנו מלכות דאל"כ ס"ל כסני מיני' אלא רא"י לפטו' ממנו מלכות כגון שתבעו בעד ו' אמו' בגד הראוי למלכות לעבד גדול שתבעו והו' מודה לו בעבד קטן וכנ' אמות מאותו בגד הראוי למלכות עבד קטן דכזה נתפייב ס"ד על הבגד דהא מודה לו בתקנת תביעת הבגד ואנכן נרי' ליזבע ס"ד גם על העבד שלא מכר הגדול וה"ה בתוכע בעד' גדולה עם עומריה שאינן צריכין לקרקע והוא מודה לו בשדה קטנ' עם פומריה דנשבע נ"כ ס"ד בגלגול שלא מכר לו שדה גדולה דקי"ל בכסיס שאין לבן אחריו' ניקנים עם בכסי' שיש לבם אחריו' לפ"ד וכמ"ש שם בסי' נ"ה ולא אחריכן דבבגד והעומרי' הן טפלי' לשדה' ולעבד וכמו שאין נשבעין על העבד כן לא יזבע נמי על בגדו ס"ס:

רכד א עד שתת שאמו' אינו ר"ל שתת אפר

מסיכת בעל המוכר את הפרה וקיד' מסיכת בעל הפר' לאמו' דא"כ ליכא מאן דפליג דהפסד הוא לבעל הפרה דהא חיד בשמשך בעל המוכר הפרה נקנה החטור לבעל הפרה וכמולו מת אלא ס"ק ולא הפיק למשוך המוכר עד שמלאו מת ואינו ידו' אימתי מת אם קודם מסיכת הפרה או אח"כ וכ"כ בטור: ב על בעל המוכר כו' הטעם דס"ל כאן נמצא כאן היה ואחריכן שבעודו בחזקתו דהייכו קודם שמשך הפרה מת אם לא מיכיה רחיי' מאחר המסיכה מת ומה"ש נמי מסי' הטו' בשם הרי"ף שהוא נ"כ בעל הבר' זו דהייכו דוקא אם עומד הקמו' בבית בעל אמו' בשעת מית' אבל אם מת כאנס הרחי' הו' על בעל הפרה דבכה"ג ליכא למיתת כאן נמצ' כאן היה ואחריכן שבעודו בחזקתו דהייכו קודם שמשך הפרה אם לא מיכיה רחיי' מאחר המסיכה מת ומה"ש נמי מסי' הטו' בשם הרי"ף שהוא נ"כ בעל הבר' זו דהייכו דוקא אם עומד הקמו' בבית בעל אמו' בשעת מית' אבל אם מת כאנס הרחי' הו' על בעל הפרה דבכה"ג ליכא למיתת כאן נמצ' כאן היה

ג הרי היה הרשות בעל הפרה דס"ל כיון שנולד הספק (דהייכו שנתוודע מחיתתו) אחר המסיכה בזמן שהיה בחזקת בעל הפרה מ"ה עליו הראיה. ואי לא. מוקמינן אחזקת שהיה מי כתו שהיה הראשונה ועפ"ר שם כתבתי מעם לתה לא אחריכן נ"כ כן כר"ם שלהי זה המקנין פרה בחמור ומשך בעל הפרה להמור ולד הפרה ואינו יודע אם קודם המסיכה או אחר המסיכה דס"ל נ"כ כיון דבשעת מסיכת החמור הפרה היתה בחזקת בעל החמור ובחזקה שהיתה מעוברת ונולד הספק שבודם שהיתה מעוברת אם"כ בוקמא אחזקת מעוברת כתו שהיתה קודם לכן ואלקתי דדוקא כאן דבמקנין החמור בפרה ידוע ובמסיכת הפרה וכה הלה בחמור מ"ם מקרי עומד ברשותו מ"מ"כ במקנין פרה בחמור ומשך החמור ולדה הפרה ומחולקי' בהולד דלעולם לא נתברר אי היה הולד בכלל הקנין דיכול להיו' שלא תלד ולד קיימא או שלא נתעברה ונתקיים הקנין זולת הולד ועכ"מ עוד לחלק:

ד שלא ידע המוחזק אלו הם"ה שלא ידע מחיתו' בשעת מסיכה כדין זה: ה הכותי מסקר בסי' שאחר זה ס"נ כת' הטור מדין זה ע"ש: ו לפיכך אם הגליד כו' כראה דה"פ כיון שנתלא קורם דס היא טריפה מ"ה אם הוגלד פי' המכה והוא שחטה תוך נ' ימים לקנייתה פסידא דמוכר לאפוקי אם לא נתלא עליה קורט דס דהיא כשירה וכמ"ש בנמרא וכל הפוסקי' אלא שמאחרונים כתבו דאנן לא בקיאין בבדיקה ים לבשמיר וכמ"ש הטור והמחבר לאתיר ומו"רם להשמיר בי"ד בסי' מ"ה ע"ש: ז כירוש שו נטרפה כו' ואפ"פ שבודאי נטרפה עדיין היה לו לחלוק כיון אם שחטה תוך נ' ימים לקניית' דהוא מקח טעות וכין שחטה לאחר נ' ימי' דהוא ספק וכן מחלק בטור ע"ש. המחבר המשך אחר נ' הרמב"ם וכת' הדין ע"פ המנהג דאין רגילין המבחי' לשהו' הבשיטה נ' ימים אחר הקנייה וא"כ כת' מאחר שבודאי טריפה ושחטה תוך נ' ימי' לקניית' דאל"כ בודאי אלא הטבח נעשה הנקב מחלה הוגלד פי' המכה דאל מקח טעות:

ח לא הוגליד פי' המכה והוא שחטה נ"כ תוך נ' ימי' לקניית' דאל"כ בודאי אלא הטבח נעשה הנקב מחלה הוגלד פי' המכה דאל ברוב מוגלד המכה אחר נ' ימי' כן היה הראה לבאורה אבל לקמן סי' רל"ב פ"י משמע דאלי הבהוגלד אחרי' דודאי כעשה הנקב קודם נ' ימים לשחיטתו מ"מ נם כלא הוגלד יכול לאיות דבעשה קודם נ' ימי' לשחיטתו ע"ש: ט ואל הטבח כו' דין זה הוא אליבא דב"ש לאחר' הראשונה הנ"ל הטעם הוא הטבח הנקב ולאחר הראשונה הטעם פיון דלא נולד הספק עד שמשכו הטבח עליו הראיה: יוד ישלם הדמים לבמוכר פי' ולא אחריכן כיון דהטבח עדיין לא נתן המעות על המוכר הבא לסוליא מידו הראיה קמ"לן:

רכה א מחמת המוכר כו' הדרישה כתבתי דנ' מיכי אחריות הן הא' כ"ש שמוליא מחמת המוכר. הסני שבא אחר והביא עדים שהיה זו גזולה היא מידו הנ' אחריות דבפס' והוא מ"ם הטור והמחבר בסימן שאחר זה ס"ב ס"ב ועיין בנ"י פ"ק דחלימה (דף ס"ו) דנ' מיכי אחריות אלו זו למעלה מזו וכולן הן בכלל אחריות אע"נ דלא פירשו אבל אם פירשו דמחמת' הרי מיבוש דעלמא הוא למעלה מחמו כו' ע"ש ד"מ סימן קי"ח ס"ב וכסימן רכ"ו: כ כל הדמים שנתן נם אני הטבח נוכח הב"ש מלוקח וחזר הלוקח ונוכ' אותו מהמוכר לו וכמ"ש הטו'

ד או יפנע המוכר כו' עמ"ש לעיל סי' ע"ם סי' ב' ודו"ק: ה ועין לזה אלא קטן כו' עיין מ"ש לעיל סימן ע"מ סעיף י"ז ודו"ק ועיין נטור ובמ"ש אבל הטבח:

ו אפילו

היא שלקחת על הלוקח להביא ראיה ז (ד) או ישבע המוכ' היסת שלא מכר אלא קטן ח ואם היתה שם הודא מקצת ישבע שבועת התורה על המטלטלים ויגלגל עליהם הקרקעות ה (ג' רמב"ם פי' ג') אמר הלוקח גדול לקחתי והמוכר שותק זכה הלוקח בגדול ואם אמר המוכר איני יודע על הלוקח להביא ראיה או ישבע המוכר היסת שאינו יודע (ה) ואין לזה אלא קטן:

רכד המחליף פרה בחמור או שקנה ונמצא נקב בבית הכוסות ובו ב' סעיפים:

א (ג' רמב"ם פ"ד ממכירה פי"ד) כל מי שנולד ספק ברשותו עליו ראיה כיצד המחליף פרה בחמור ומשך בעל החמור את הפרה ולא הספיק בעל הפרה למשוך החמור ב עד שמרת החטור ג בעל החמור להביא ראיה שהיה חמורו קיים בשעת משיכת הפרה וכן כל כיוצא בזה:

בנ"מ (טור ס"ה בשם הרא"ש) וי"ל דבעל הפרה לחביא ראיה דמאחר שקנה שחמור בכל מקום אם ג' הרי היה הרשות בעל הפרה ועליו לחביא ראיה כמו שיתבאר בסמוך לענין עכבר ואם אינו מחביא ראיה ישבע המוכר ד אלא ידע המוחזק ופטור (מרדכי פ' המוכר) ראובן הפליף עם שמעון סוס כיון ובאחר משך שמעון הסוס בא כותי ולקחו ממנו ואמר שהסוס ננוב ממנו וראובן שמעון לחזיק כיון שבידו אם ראובן מודה שננוב הסוס הוי מקח טעות ויוכל שמעון לחזיק מה שבידו אבל אם ראובן אינו מודה אמרינן ה הכותי משקר ואריך לתת היין לראובן: ו (מרדכי פ' מ"ם ותשו' מיימוני ספר קנין סימן ו')

ב (שם ברמב"ם וטור סי' רל"ב פי"ב) מחט הנמצא בעובי בית הכוסות ונקבה אותו נקב מפולש אם נמצא עליה קורט דם בידוע שזו נטרפה קודם שחיטה ז לפיכך אם הגליד פי המכה הרי זה ספק ט ועל הטבח להביא ראיה שקודם לקיחתו נטרפה שהרי ברשותו נולד הספק ואם לא הביא ראיה יוד ישלם הדמים למוכר:

רכה אם קיבל עליו כל אונס שאירע או התנה בפירוש שלא יהיה עליו אחריות ובו ו' סעיפים:

א (ג' רמב"ם פי"ה ממכירה דין י"ג) כל המוכר קרקע או עבד או מטלטלין ה"ז חייב באחריותן כיצד אם בא אחר והוציא המקח מיד הלוקח ב מחמת המוכר חוזר הלוקח ונוטל ג כל הדמים שנתן מן המוכ' שהרי נלקח המקח מחמתו כך הדין בכל ממכ' אע"פ שלא פי' הלוק' דבר זה אלא

ג הרי היה הרשות בעל הפרה דס"ל כיון שנולד הספק (דהייכו שנתוודע מחיתתו) אחר המסיכה בזמן שהיה בחזקת בעל הפרה מ"ה עליו הראיה. ואי לא. מוקמינן אחזקת שהיה מי כתו שהיה הראשונה ועפ"ר שם כתבתי מעם לתה לא אחריכן נ"כ כן כר"ם שלהי זה המקנין פרה בחמור ומשך בעל הפרה להמור ולד הפרה ואינו יודע אם קודם המסיכה או אחר המסיכה דס"ל נ"כ כיון דבשעת מסיכת החמור הפרה היתה בחזקת בעל החמור ובחזקה שהיתה מעוברת ונולד הספק שבודם שהיתה מעוברת אם"כ בוקמא אחזקת מעוברת כתו שהיתה קודם לכן ואלקתי דדוקא כאן דבמקנין החמור בפרה ידוע ובמסיכת הפרה וכה הלה בחמור מ"ם מקרי עומד ברשותו מ"מ"כ במקנין פרה בחמור ומשך החמור ולדה הפרה ומחולקי' בהולד דלעולם לא נתברר אי היה הולד בכלל הקנין דיכול להיו' שלא תלד ולד קיימא או שלא נתעברה ונתקיים הקנין זולת הולד ועכ"מ עוד לחלק:

ד שלא ידע המוחזק אלו הם"ה שלא ידע מחיתו' בשעת מסיכה כדין זה: ה הכותי מסקר בסי' שאחר זה ס"נ כת' הטור מדין זה ע"ש: ו לפיכך אם הגליד כו' כראה דה"פ כיון שנתלא קורט דס היא טריפה מ"ה אם הוגלד פי' המכה והוא שחטה תוך נ' ימים לקנייתה פסידא דמוכר לאפוקי אם לא נתלא עליה קורט דס דהיא כשירה וכמ"ש בנמרא וכל הפוסקי' אלא שמאחרונים כתבו דאנן לא בקיאין בבדיקה ים לבשמיר וכמ"ש הטור והמחבר לאתיר ומו"רם להשמיר בי"ד בסי' מ"ה ע"ש: ז כירוש שו נטרפה כו' ואפ"פ שבודאי נטרפה עדיין היה לו לחלוק כיון אם שחטה תוך נ' ימים לקנייתה דהוא מקח טעות וכין שחטה לאחר נ' ימי' דהוא ספק וכן מחלק בטור ע"ש. המחבר המשך אחר נ' הרמב"ם וכת' הדין ע"פ המנהג דאין רגילין המבחי' לשהו' הבשיטה נ' ימים אחר הקנייה וא"כ כת' מאחר שבודאי טריפה ושחטה תוך נ' ימי' לקניית' דהוא מקח טעות:

ח לא הוגליד פי' המכה והוא שחטה נ"כ תוך נ' ימי' לקניית' דאל"כ בודאי אלא הטבח נעשה הנקב מחלה הוגלד פי' המכה דאל ברוב מוגלד המכה אחר נ' ימי' כן היה הראה לבאורה אבל לקמן סי' רל"ב פ"י משמע דאלי הבהוגלד אחרי' דודאי כעשה הנקב קודם נ' ימים לשחיטתו מ"מ נם כלא הוגלד יכול לאיות דבעשה קודם נ' ימי' לשחיטתו ע"ש: ט ואל הטבח כו' דין זה הוא אליבא דב"ש לאחר' הראשונה הנ"ל הטעם הוא הטבח הנקב ולאחר הראשונה הטעם פיון דלא נולד הספק עד שמשכו הטבח עליו הראיה: יוד ישלם הדמים לבמוכר פי' ולא אחריכן כיון דהטבח עדיין לא נתן המעות על המוכר הבא לסוליא מידו הראיה קמ"לן:

רכה א מחמת המוכר כו' הדרישה כתבתי דנ' מיכי אחריות הן הא' כ"ש שמוליא מחמת המוכר. הסני שבא אחר והביא עדים שהיה זו גזולה היא מידו הנ' אחריות דבפס' והוא מ"ם הטור והמחבר בסימן שאחר זה ס"ב ס"ב ועיין בנ"י פ"ק דחלימה (דף ס"ו) דנ' מיכי אחריות אלו זו למעלה מזו וכולן הן בכלל אחריות אע"נ דלא פירשו אבל אם פירשו דמחמת' הרי מיבוש דעלמא הוא למעלה מחמו כו' ע"ש ד"מ סימן קי"ח ס"ב וכסימן רכ"ו: כ כל הדמים שנתן נם אני הטבח נוכח הב"ש מלוקח וחזר הלוקח ונוכ' אותו מהמוכר לו וכמ"ש הטו'

רכה א אפילו מכר הקרקע בכסף כו' משמע מדברי הרמב"ם והטור דבמוכר סרסו בפירוש בלא שטר מכ"ם דאחריות עליו אף ע"פ דבמוכר סתם אפילו בלא שטר אינו אלא מדין מקח ומכר ולא מדין אחריות ולא נזכר בדברי הרמב"ם ובטור ובש"ע ובש"ל ובש"ך ובנקה"כ ובפר"ח ובש"ך ובנקה"כ ובש"ם שכן משמע מהסוגיא בבא בתרא דף ק"ע ע"ב ובתוס' שם ד"ה אלא מאי ובמהרי"ק שורש ל"ד ובמהרי"ל בתשובה סי' ל"ד ובמהרי"ל בתשובה סי' ל"ד ובמהרי"ל בתשובה סי'

דבא קי"ל דטופכין להלוקח כל מאי דהיה מצי המוכר למעבן) והוא שבאם עשה ראובן סלוה שדה זו אפותיקי לב"ח אע"פ יכול ראובן לסלקו במעות דבא לא מ"ל אלא אם לא אפרעך במעות לא יהיה לך פרעון אלא מזו והרי הוא פרעו במעות כמו שהלוהו משא"כ שמעון הלוקח דלא יכול לסלקו במעות כיון שעשאו אפותיקי ועוד יש כ"מ בשם שעשאו לראובן אפותיקי לב"ח וב"ח לא הלוה לו אלא שיעור ערב' ולא שיעור שבמה דאם היה נוכה ממכנו גם הסכם ולא היה כותן לו אלא כדי סולאתו כדין היורד לתוך שדה

מכירו אלא ברשות וכמ"ש הטור והמחבר לעיל סי' קע"ו ס"ב ולקמן סי' שע"ה משא"כ לגבות מיד ראובן דאינו נוכה מידו אלא כשיעור חובו דבא דכתבו באפותיקי הייבו שאם לא יפרעבו לו במעות לא יהיה פרעון אלא מזו והרי כותן לו מקרקע זו כשיעור חובו וכ"כ ג"כ ברא"ש וכ"י: ג תרעומות עלי שהפסיד בגללו ד (אבל אם נתן לו במתנה לא יוכל לשמעון בערו דבא ליבא כאן תרעומת) ° (רשב"א):

ב ° (לשון רמב"ם פט"ו ה"י) ה ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות וחזר ולקחה משמעון באחריות ובא ב"ח של ראובן לטרוף אותה ממנו אינו יכול לחזור על שמעון ו שאע"פ שלא קבל עליו אחריות לשמעון אחריות עצמו קבל שלא יהיה הוא המוכר והוא המוציא לעצמו אבל אם בא ז ב"ח של יעקב אביו וטרפה מיד ראובן חוזר וגובה כל הדמים משמעון:

ג ° (הר"ן פ' אלמנה מוזיית) (ד) המוכר שדה לחבירו שלא באחריות ח חייב באחריות דנפשיה ודוקא בזכות שיש לו בשעת מכירה אבל אם בא לו זכות לאחר מכאן חוזר עליו:

ד ° (ר"ן שם) ט (ג) אפטרופסים שמכרו בנכסי יתומים לא אמרינן דאחריות דנפשייהו קבילו: (וע"ל סימן קמ"ז סעיף ב')

ה ° (שם ברמב"ם ר"ב) (ד) המוכר קרקע לחבירו ואחר שקנה הלוקח באחר מהדרכי שקונים בהם יור קודם שישתמש בה יצאו עליו מערערין הרי זה יכול לחזור בו שאין לך מום גדול מזה שעריין לא נהנה בו ובאו התובעים לפיכך יבטל המקח ויחזיר המוכר את הדמים ויעשה דין עם המערערים ואם נשתמש בה הלוקח כל שהוא אפי' רש המצר שלה ועירבו עם הארץ אינו יכול לחזור בו אלא עושה דין עם המערערים ואם הוציאה מידו בדין יחזור על המוכר כדין כל הנטרפים:

הג"ס ° (טור ס"ג בשם הרא"ש) וכ"ז מיירי יא בעיקור אלא בתכרר עדיין לגמרי אלא כ"ד רואין שיש לתתא בדברי המערער אבל אם לא יצא רק קול בעלמא אפי' לא בתקיים המקח לגמרי לא יוכל לבטל המקח בשביל דבריס בעלמא יב ואם חזר הלוקח מתחת ערעור ° (טור ס"ם בשם תשו' הרא"ש) אע"פ שבתבטל הערעור אח"כ נתבטל המקח וסביהם יכולים לחזור בו אם בא ערעור על השדה מחמת שהמוכר היה חייב לאחרים והמוכר אומר אין שיש לו סוכרים על הסוכות מקרי ערעור יג ויכול הלוקח לחזור בו וא"ל לקנות דבר ולשמור סוכרו לעולם:

ו ° (טור ס"ל בשם רמב"ם) אסו' למכור לחבירו קרקע או בטלטל שיש עליו עסק ורין עד שיודיעו שאע"פ שאחריות עליו אין ארם רוצה שיתן מעותיו ויורד לרין ויהיה נתבע מאחרים הלכות

ב המוכר שדה בו' עיין בב"י ס"ק דמביאע דג' מיני אחריות הן: ג דאפטרופסים שמכרו בו' כן פוסק לשון הרמב"ם פי"ם דמכיר' אבל הרא"ש ד ובטור בא ס"ל הכי אלא פירשו לדון בה המוכר בשם ר"מיירי דעדיין לא נתן המוכר רחי הדרה אלא שקבלו בא מדרכי הקנאה ומביאם ב"כ בסמ"ע ס"ק ס' וז"ל אחו' הרא' ואפלם לך משמע בסתמ"ם ועיין ע"ם בשמ"ם בשם הרא"ש ובטור דס"ל פי"הרא אחיב' בבאחר בשם ר"ם כדין זה שאולך אחר הדרה הרא"ש אבל בא היא כאחר ר"ל המוכר ונם לראות אם היא בא ר"ל המוכר ונם לראות אם היא ברוכה וכ"כ מהרש"ל פ"ק דב"ק סי' ט"ם והוכיח כן מהש"ם: ה המוכר קרקע לחבירו בו' עיין בשם הרא"ל: ו בשם

כדין הרא"ש בו' עדיין לגמרי אלא כ"ד רואין אם לא יצא רק קול בעלמא אפי' לא נתקיים המקח לגמרי אע"פ שבתבטל הערעור אח"כ נתבטל המקח וסביהם יכולים לחזור בו אם בא ערעור על הסדה מחמת שהמוכר היה חייב לאחרים והמוכר אומר אין שיש לו סוכרים על הסוכות מקרי ערעור ויכול הלוקח לחזור בו וא"ל לקנות דבר ולשמור סוכרו לעולם

אם בא ערעור מחמת שהמוכר היה חייב לאחרים אינו יכול לחזור בו אלא עושה דין עם המערערים ואם הוציאה מידו בדין יחזור על המוכר

הלוקח לחזור בו אלא עושה דין עם המערערים ואם הוציאה מידו בדין יחזור על המוכר

ט אפטרופסים שמכרו בו' אבל אם נתן לו במתנה לא יוכל לשמעון בערו דבא ליבא כאן תרעומת

ט אפטרופסים שמכרו בו' כן פוסק לשון הרמב"ם פי"ם דמכיר' אבל הרא"ש

ח בשם הרא"ש

ז בשם הרא"ש

ו בשם הרא"ש

ה בשם הרא"ש

ד בשם הרא"ש

ג בשם הרא"ש

ב בשם הרא"ש

א בשם הרא"ש

לעצמו: ז כ"ש של יעקב אביו פי' הסדה היתה של יעקב וראובן בנו ירשה מאביו ומכרה לשמעון ובא ב"ח דיעקב וטרפה: ח מייב בחאריות דנפשיה כגון זה שבתב בספר' שקור' זה שהוא המוכר וזו המוציא וכל כיוצ' בזה וזכות הב"ל היה לו בשעת מכור' דבשעת שמכר ראובן הסדה לשמעון אלא בחאריו היה זכות ראובן בזה שאם יבא ב"ח שבבר לזה לו ויערוף משמעון אלא יחזיר עליו בזכות בזה לאבי' דאע"פ שמכר לו אלא בחאריות מ"מ חאריות בזה קיבל אנפשו אלא עצמו המוכר והמוצי' אבל אם היה חייב שמעון לאבי ראובן שהוא יעקב ואחר שמכר ראובן לשמעון הסדה מת יעקב ירש ראובן הבזה מאביו בזה יכול ראובן לעורבו מיד שמעון דזהו זכות שבא לו לאחר מבאן ואע"ג דהוא המוכר והוא המוציא דב"ל כאלו הלוהו ראובן אחר המכירה ונשתעבדו לו שדותיו דשמעון דבשיעא הוא דנובה מידו: ט אופטרופסים שמכרו בו' ודין הוא דאחריות דמכירה לאו על נכסייה דאפטרופסים הוא כ"א לנכסי יתומים וכמ"ש הטור והמחבר לעיל סי' ק"ם וק"ט אלא שמאמר איך יהיה הוא המוכר והוא המוציא לנכסו בכוחו שיש לו על היתומי' קט"ל שאינו דומה שבאן לא מכרו לנכסם כלום אלא הן בכ"ד שמכרו בנכסי שמעון לראובן בכוחו ופשיטא הוא דאם יש לב"ד שטר מוקדם על שמעון דשוברין ונוכין מידו וע"ל סי' קמ"ז בסמ"ע בשמו: יוד קודם שישתמש בו' עד ויחזור המוכר את שדמים בו' הוא ל' מרמב"ם פי"ט דמכירה אבל הרא"ש והטור לא ס"ל הכי אלא פירשו לדין זה האמור בגמר' דאיירי דעדיין לא נתן להמוכר דמי הסדה אלא שקבלו בא' מדרכי הקנאה. גם מה שתלה ברמב"ם והמחבר שלא יחזור במה שישתמש ואפי' כל שהוא שדה אחיבר לחבור דמי הסדה אלא בחזר הנזכר בגמרא ר"ל שדה קרקעי' המצר מגבהותו ומשויהו לאחר הסדה ושזהו עיקר הסדה ובמעשה תלוי עיקר הקנין וכמ"ש ברמב"ם בהדיא בפ"ה דמכירה והטור כ"כ בשמו בס' קנ"ב אבל הרא"ש והטור לא פירשו הכי אלא פירשו שדה אחיבר הבאחר בגמר' כדין זה שהולך אחבר אחרות אם היא כאחר ר"ל המוכר וגם לראות אם היא ברוכה וכמ"ש כל זה בפרישה אלתא בשמאה לאם תלוי הסורה בזה ואליבייהו אם כבר נתן המעות אין הלוקח יכול להחזיר ולהוציא המעות מתחת ידו אפי' רואי הב"ד אחלת' נאורה בערעור שיוציא על הסדה מסוס דהמוכר מצי לאחיבר לו אחוי שיבשל לך וכמ"ש הרא"ש בתשובה שהביא הטור ואחתימא אלא הזכי' מור"ם מכל זה כאן דבר: יא בערעור אלא בתכרר עדיין כו' הרא"ש והטור ב"כ אבשעדיין לא נתן המעו' וכתבו דמייבי דעדיין דלא בתכרר הערעור אלא שבא ר' ואמ' יש לי עדים ושטר הסדה שלי הו' וכתב עוד דאם בבר בתכרר הערעור דהרא' הסט' לפנינו אע"פ שאינו מקויים עדיין דאפי' בבר דיים אמיצר אין מוציאי' המעו' מיד הלוקח אבל מור"ם שבת' דברי' אדברי המחבר הב"ל והוא מייר בשבר' בתן המעות אלא שעדיין לא נשתמש בה בלל בלא ד' דבבה ג"ב ל' דאפי' בתכרר הערעור דהיינו שהרגה שערות ואינן מקויימין אין הלוקח יכול לחזור ולהוציא המעות מיד המוכר עד שיהיה שערות מקויימים לגמרי דבזה אפשר דברמב"ם ס"ל דיכול לחזור ולהוציא המעות מידו כיון דלא נשתמש בו עדיין אפי' לא הוצי' עדיין בדין מידו: יב ואם חזר הלוקח בו' דזהו מתחו' הרא"ש שבתב הטור אלא הרא"ש דלא בחזרתו דלוקח מעצמו תלוי הדבר כ"א בחזרתו בהורמנא דב"ד ואם נתבטל הערעור קודם שבתן הב"ד רשות לחזור בו ל"מ הלוקח לחזור בו אם לא שהערעור היה מחמת שיבא ש"ם על המוכר והשט"ם אינו לפנינו לקוראו דבזה כתב דלא מבני כתיבת טובר וכמ"ש גם ברמב"ם ז"ל אחר זה ע"ש: יג ויכול הלוקח לחזור בו בו' עדיפא ה"ל לכתוב דאפי' המקבל מעות שבבר נתן להמוכר על המקח גרוע לבחזרה לו בעינבה ולא אמרי' בו ידו על התחתונה ליתן לו קרקע בשיעור המעות שבתן

וכמ"ש בעור ובמחבר בסי' ק"ן דבמני בכא דאכן בהדי דלא בקרי' זה קלת מעות כדי לקיים המקנת המקח וכמו שבאריך בזה בשור בשש הרא"ש בתשובה זו שכתב מור"ם בדין זה :

רכז א מוכר בלאו דבתיב (בפ' בהר) וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך לא תונו איש את אחיו • ולאו זה בכלל גזילה היא וכמו שאין לוקים על לאו דגזילה משום דניתן לשכון כדבתיב והשיב את הגזילה כך אין לוקין על לאו זה דע"כ ניתן לשכון את האונאה טור :

הלכות אונאה ומקח טעות

רכז עד כמה חוזר מחילה או חזרת האונא' ושליח שטעה ואחים שחלקו וטעו ובו ליש סעיפים :

רכז א כמה מעים האונאה כו' עיין בתשו' ר"י לבי' לוי סי' ז' ריף כ"ו וכ"מ : ב מיתה האונאה כו' עיין בתשו' רשד"ם סימן ר"פ : ג שמכר לו שוה פ' כו' עיין בתשו' מ"ע ובפ' מגדל דוד : ד ולא

א אסור להונות את חבירו בין במקחו בין במכרו ואיזה מהם שאינה בין לוקח בין מוכר עובר בלאו :

ב (ג' רמב"ם פ' י"ג מהגזלה דין ב') (א) כמה תהיה האונאה ויהיה חייב להשיב ב שתות בשוה כיצד הרי שמכר שוה ג שש בה' או שוה שבע בשש או שוה חמש בשש או שוה שש בו' ה' ז אונאה ונקנה המקח וחייב המאנה לשלם האונאה ד ולהחזירה כולה למתאנה :

ג (ב) היתה האונאה פחות מזה בכל שהוא כגון ה שמכר שוה ע' בפ' ופרוטה אינו חייב להחזיר כלום ו (כן פסק גירסת הת"מ לפרמב"ם פס) שכל פחות משתות דרך הכל לסחול בו :

ד (פס דין ד') היתה האונאה יתירה על השתות כל שהוא כגון (ג) שמכר שוה ס' בנ' פחות פרוטה בטל מקח ז והמתאנה יכול להחזיר החפץ ולא יקנה כלל ח אבל המאנה א"י לחזור אם רצה זה וקבל :

הגה ט (טור פ"ו בשם ר"י ורמ"ם) וי"ל י דאף המתאנה יכול לחזור בו אא"כ נתרצה המתאנ' בפחות אחת או בשתק יותר מן הסיפור שיתבאר בסמוך סעיף ז' מכר לו שוה שתים בכ"א או לא ליסיף ט (מרדכי פ' הזהב) דלכא כאן אונאה שתות ט ולנבי ג' הוי ביטול מקח ולנבי שני מקילה י אולינן בתר המקח הן לענין ביטול מקח הן לענין מקילה יא דעתי אינשי במקח ולא בתעות :

ה אין

מקח בפתבלק שבע לשם פלקים יניע לחלק דינר ושתות והוא נתכו בעד ו' דינו' דהוה אונא' שתות מקח פחות שתות מדינ' אם"ה יש לו דין אונא' ולא דין מחילה כיון דאגל המעות שנתן שבע דה"ל אגל מעות שנתן בשש לשם פלקי' יעלה לחל' דינר ופתו' והוא נתאנה בדינר אם"ה דין אונאה עליו ולא דין מחילה או ביטול מקח כל שים שתו' מנד ג' בשוה וכדאמ' בגמר' בהדי' מיתר' דשמואל כתבתי לשונו בפרישה : ד ולשמוירה כולה למתאנה פי' ולא אחרי' כיון דשתות משתות הוה מחילה שא"ל להחזיר אלא הפרוט' המשלי' בשתות ולמחילה קמ"ל דדינו כדין אם אמר בית כור עפר אני מוכר לך הן אפיר הן יתר דעד רובע לשאה הוה מחיל' ואם הוה יות' מרובע לשאה מנכה את כולה וכמ"ש בסור ומסמכר בסי' רי"ם סעיף ט' וכן כמי דוחה לוה בסי' רכ"ט ס"ה : ה שמכר שוה שבעים בשסים ופרוט' כו' דקדק לכתוב כן משום דבעינן זה ליכא שם שתות עליו משו"ד אבל ברמב' וטור כתבו כגון שמכר שוה ס' בחמשי' ופרוט' או בשבעי' פקו' פרוט' כו' ותמה שמ"מ ע"ו לאם תהיים זה מחיל' אלא בשתתב' שוה שבע' בשסי' הוה אונא' דה"ל אונאה שתות מעות אף דהינו שתות מקח וה"כ במכר שוה ס' בנ' ופרוטה אף דהינו שתות בשיוי המקח מ"מ הוה יותר משתות מנד המעו' מקיבל בעדו (וכמ"ש לעיל ומזרתי לכתבו בל' שכתב המ"מ) שברי בפתבלק ס' דינרי' לו' אלקים יניע לחלק ג' דינרין וחצי ועוד אלק ג' מי"ד בדינר ושם מבני אלקים עולים לכ"א דינרים ושמה אלקים מי"ד בדינר (דהיינו ג"א דינרין וחצי דינר פחות אלק י"ד בדינ' נמצא כל אלא קיבל בעד שוה ס' יותר מכ"א דינר ושמה אלקי' מי"ד בדינר הרי הוה בכלל אונאה דו' בשם ואיך כתב דבתן לו' ופרוטה הוה מחילה ומסיק המ"מ שם וכתב ז"ל ואולי דעת המחבר שכיון שבשוה שסים בחמשים ופרוטה הבשכון (משיוי המקח) נדור לשם אלקים ר"ל בעשרה שוה הבשכון נדור כלומר שאין בו שבר הוא אלק שמה משסים אמ"ה שנתאנה יותר מאונאת שוה שבע בשם אין אנו עולבין אלא אחר הבשכון הבשתות והרי זה פחות משתות והוה מחילה אבל ז"ל וכ"ל דבמ"ש מתחלה שכיון שבשוה שסים בחמשים הבשכון נדור לו' אלקים וזהו עיקר ישוכו דהמ"מ וח"ש אמ"כ ר"ל כו' אין זה אלא פי' למ"ש מחילה וה"ק המחבר (ברמב"ם ס"ל כיון שהמקח שוה שסים הבשכון הנדור מתנו דוקא ו' אלקי' נמצא דשתותו עשרה ולא שתבלק הבשסים לשבע אלקים וה"ה אם הוה מקח שוה שמה שתות המנדר מתנו הוה אחד ולא שתבל' בשם לו' אלקי' כמו שבלה על דעת המ"מ וזהו שמסיק וכתב ר"ל בעשרה בשוה הבשכון נדור שבר הוא אלק שמי חמשים ר"ל במקח זה שהו' שוה ס' ואתה נתתו בפחות דהיינו בל' ופרוטה אין מוסכין שתותו לענין אונאה אלא שתות שאין בו שבר דהיינו עשרה דאמ"ה שתתנא האונא' היא יותר אם אבלק הם לשבע אלקים ונתאנים בשתו' מתנו אין אנו עולבין אלא אחר הבשכון שהוה בלי שבר ואם תבלקיהו לשבע אז יהיה בכל אלק שבר בל"ל כוונת המ"מ כישוכו • אבל המ"מ בשלתו מסיק וכתב דהוה דומק ומסיקר לומר שמ"ם הוה מ"ם ברמב"ם שוה ס' בל' ופרוטה וכל"ל שוה שבעים בשסים ופרוטה ע"ם ומה"כ דקדק המחבר כאן בס"ע ולא הפתיק ל' ברמב"ם ושטור אלא כתב שוה שבע' בעד שסים ופרוטה וכדעת המ"מ • ובע"ם הפתיק ל' הטור שהוה בל' ברמב"ם שוה ס' בעד ל' ופרוטה והוה מוכח דלא דק לחלק המ"ם ופת"ם בס"ק ג' ואלכתוב עוד מזה בסמוך בס"ד : ו ושמתאנה יכול לחזור בספק אבל אינו יכול לתבוע אונאתו דהמתאנה יכול לומר לו אם חזור במקחך או יהיה כיוך כמו שקניתיו וכ"כ הטור : ז אבל המתאנה אינו יכול לחזור דלא יהא עונה בסבר דהרי אי לא אינהו לא היה יכול לבטל המקח וכמ"ש בסמוך ס"י מוה : ח דאף המתאנה יכול לחזור דכיון שהנתאנה יכול לחזור לא נגמר המקח מעולם מ"ה נם הוא יכול לחזור אא"כ אם נתרצה הנתאנה פעם אחת דאז מיד נגמר המקח ונם הוא אינו יכול לחזור בו • ואע"ג דכתב הטור בסוף בי' שלפני זה וכפי' ר"ן בהיכא דאייל ונפק אחוזי כיון שנתבטל המכר לגבי המוכר נתבטל גם גבי לוקח ואפי' אם נתרצ' המוכר יכול הלוק' לחזור בו אלא שידו על התחתונה שאני התם דמיד שאייל ונפק אחוזי אי בגלה אלוי צריך המתנו' לא היה מכרו ונתבטל המקח מיד בשלא נתנו לו מ"ה אף שנתרצה אח"כ לקיים המקח כיון שנבר נתבטל יכול הלוקח לחזור בו אבל הכא דלא גילה המתאנה מתחלה דעתו שרוצ' לחזור בו מ"ה כשנתרצה אם"כ ס"ל כאלו נתרצה מעיקרא מ"ה אין המתאנה יכול לחזור בו : ט ולנבי הא' הוה ביטול מקח בו' כגון אם מכר שוה ס' בנ"א • דלנבי שיוי המקח הוא פחות משתות דשתותו הוא י' דינרין ולא נתאנה המוכר כ"א בט' ולנבי קבלת המעו' הוה יות' משתו' וס"ד שנתבטל לפני זה שבשתבלק כ"א לו' אלקי' יניע לחלק ב' דינרין וחצי בלתלנים והוא נתאנה בט' דהוה אלי דינריותר משתות מעות מקיבל והוא ביטול מקח מנד המעות • ובמכר שוה כ"א בס' הוה מחיל' דכי אולינן בתר שיוי המקח הוי יותר משתות ובלר קבלת המעות הוה פחות שתות דשתות היא י' ולא קיבל רק ט' : יוד אולינן בתר המקח בו' נמצ' דבמכר ס' בנ"א הוה מחילה ובמכר כ"א בס' הוה ביטול מקח וס"ד שנתבטל : יא דעתו אינשי בו' מ"ה אם הוא פחות משתות מנד המקח אף דהוא יותר משתות מנד המעות אלא אמרינן דעתו דהין רגילין לעשות בשבון